

PROSTORNI PLAN GRADA CAZINA, za period od 20 godina

Banja Luka, decembar 2025. Godine

PREDMET:	PROSTORNI PLAN GRADA CAZINA, za period od 20 godina
VRSTA DOKUMENTA:	PROSTORNI PLAN - NACRT
NOSILAC PRIPREME:	JU „Komunalno – stambeni fond“ Cazin, <i>U saradnji sa: Služba za urbanizam, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove grada Cazina</i>
NOSILAC IZRADE:	Građevinski Institut d.o.o. Banja Luka; Ada broj 24, 78000 Banja Luka (Predstavnik grupe ponuđača) i Plan Urban d.o.o. Niška Banja (Član grupe ponuđača)
BROJ PROJEKTA:	3062/25
UČESNICI U IZRADI:	Dajana Đuka, master pro. planer Valentina Janičić Milovanović, master inž.arh. Nataša Grgić, dipl.inž.arh. Tatjana Udovičić, dipl.inž.arh. Bojana Bojanić, dipl. pro. planer Tatjana Todić, dipl. pro. planer Vuk Milinčić, dipl. pro. planer Milan Radulj, dipl.inž.arh. Mileva Tošić, dipl.inž.saob. Sandra Mandić, dipl.inž.građ. Mirjana Milašinović, dipl.inž.el Milan Savić, dipl.inž.el. Aleksandra Segić, dipl. inž. maš. Zoran Popović, dipl.inž.maš. Adrijana Kutanjac, dipl.inž.građ. Maja Pešević, dipl.inž.geod. Nebojša Knežević, dr teh. nauka/životna sredina Stanislava Kecman, dipl. inž. hem. Tomislav Dubočanin, dipl.inž.teh. Mirko Irić, dipl. inž.geologije Grujo Topalić, dipl. inž. šum. Dajana Danjko, dipl. ekonomista

Direktor

/Nebojša Pavlica, dipl.inž.građ./

Sadržaj:

OPŠTA DOKUMENTACIJA.....	14
PRVI DIO.....	21
I OPĆI I POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA	22
I.1. OPĆI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA	22
I.1.1. Evropska perspektiva prostornog razvoja i Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog dokumenta	22
I.1.2. Ciljevi iz Prostornog plana za područje Unsko-sanskog kantona	24
I.1.3. Opći ciljevi organizacije, uređenja i korištenja prostora grada Cazina.....	30
I.2. POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA.....	32
I.2.1. Ciljevi razvoja prirodnih resursa	33
I.2.2. Ciljevi razvoja stvorenih resursa.....	39
DRUGI DIO	66
II PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA.....	67
II.1. STANOVNIŠTVO	67
II.1.1. Brojčani razvoj stanovništva	67
II.1.2. Struktura stanovništva	70
II.1.3. Vitalne karakteristike	71
II.1.4. Broj, veličina i karakteristike domaćinstava i stanova	72
II.1.5. Gustina naseljenosti.....	74
II.2. SISTEM NASELJENIH MJESTA PO ZNAČAJU, KARAKTERU I DOMINANTNOJ PRIVREDNOJ DJELATNOSTI	77
II.2.1. Konceptija razvoja sistema/mreže naseljenih mjesta	77
II.2.2. Organizacija prostora, prostorne cjeline.....	81
II.2.3. Sadržaj i funkcije centara	82
II.3. URBANA I RURALNA PODRUČJA	83
II.3.1. Urbana područja.....	83
II.3.2. Građevinsko zemljište unutar urbanih područja	85
II.3.4. Građevinsko zemljište van urbanih područja	86
II.3.5. Režimi građenja.....	87
II.3.6. Urbano – ruralni odnos	89
II.4. POLJOPRIVREDNA ZEMLJIŠTA.....	90
II.4.1. Obradiva i neobradiva zemljišta po namjeni	90
II.4.2. Kategorizacija poljoprivrednog zemljišta	90
II.4.3. Bilansi poljoprivrednog zemljišta po upotrebnoj vrijednosti.....	92
II.5. ŠUME I ŠUMSKA ZEMLJIŠTA	92
II.5.1. Kategorizacija šumskog zemljišta	92
II.5.2. Bilanski šumskog zemljišta.....	94

II.5.3. Područja predviđenja za pošumljavanje	94
II.6. VODE I VODENE POVRŠINE	95
II.6.1. Bilans voda	95
II.6.2. Izvorišta po vrstama voda sa zaštitnim zonama i pojasevima	96
II.7. VODNA I KANALIZACIONA INFRASTRUKTURA	97
II.7.1. Sistemi snabdijevanja vodom	97
II.7.2. Sistemi odvođenja otpadnih voda i system zaštite voda	97
II.7.3. Zaštita od voda i uređenje voda	98
II.8. MINERALNA NALAZIŠTA	99
II.8.1. Rude i druge mineralne sirovine	99
II.9. PROIZVODNJA I PRIJENOS ENERGIJE	100
II.9.1. Izvori energije sa potrebama u planskom period	100
II.10. TERMOENERGETIKA	101
II.11. SAOBRAĆAJ	103
II.11.1. Sistem saobraćaja i veza	103
II.11.2. Povezanost sistema sa saobraćajem u širem okruženju	104
II.11.3. Saobraćajna infrastruktura sa zaštitnim pojasevima	108
II.11.4. Telekomunikacije	109
II.12. PRIVREDA	112
II.12.1. Strateški okviri razvoja	112
II.12.2. Orijentacija i razmještaj privrede u prostoru	116
II.13. DRUŠTVENE DJELATNOSTI	117
II.13.1. Zdravstvo	117
II.13.2. Socijalna zaštita	120
II.13.3. Obrazovanje	121
II.13.4. Kultura i fizička kultura	129
II.13.5. Uprava	134
II.13.6. Vjerski objekti	135
II.13.7. Prostorni razmještaj društvenih djelatnosti	137
II.14. OSTALA INFRASTRUKTURA	138
II.14.1. Mezarja – groblja	138
II.14.2. Pijace	141
II.14.3. Deponije	141
II.15. POSEBNO ZAŠTIEĆENI PROSTORI	142
II.15.1. Zaštićena prirodna područja	142
II.15.2. Posebno vrijedna područja kulturno – historijskog naslijeđa	143
II.15.3. Područja namjenjena turizmu, rekreaciji	145
II.16. ZAŠTITA I UNAPREĐENJE OKOLIŠA	146
II.16.1. Ugrožena područja	146

II.16.2. Sprečavanje negativnih uticaja na okoliš	151
II.16.3. Mjere zaštite od zagađivanja vode, vazduha i tla	153
II.16.4. Područja i mjere sanacije	157
II.16.5. Procjena stanja do kraja planskog perioda	158
II.17. ZAŠTITA I REVITALIZACIJA KULTURNO – HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLIJEĐA I NJIHOVA EKONOMSKA VALORIZACIJA.....	160
II.17.1. Zaštita prirodnog naslijeđa	160
II.17.2. Zaštita kulturno – historijskog naslijeđa.....	162
II.17.3. Revitalizacija i ekonomska valorizacija prirodnog naslijeđa	164
II.17.4. Revitalizacija i ekonomska valorizacija kulturno – historijskog naslijeđa	166
II.18. MINSKA POLJA.....	166
II.19. UGROŽENOST PODRUČJA	167
II.19.1. Procjena ugroženosti područja od ratnih dejstava, elementarnih nepogoda i tehničkih katastrofa do kraja planskog perioda	167
II.19.2. Mjere za ograničavanje negativnih efekata prirodnim i ljudskim djelovanjem izazvanih nepogoda i katastrofa	171
TREĆI DIO	174
III PROJEKCIJA RAZVOJA PROSTORNIH SISTEMA	175
III.1. OSNOVA PROSTORNOG SISTEMA NASELJENIH MJESTA.....	175
III.1.1. Koncept razvoja naseljenih mjesta	175
III.1.2. Smjernice za razvoj i oblikovanje naseljenih mjesta	177
III.1.3. Smjernice za opremanje građevinskog zemljišta	178
III.2. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA PRIVREDNE JAVNE INFRASTRUKTURE	179
III.2.1. Smjernice za razvoj saobraćajnog sistema	179
III.2.2. Smjernice za razvoj telekomunikacione infrastrukture	180
III.2.3. Smjernice za razvoj energetske infrastrukture	180
III.2.4. Smjernice za razvoj komunalne infrastrukture	181
III.3. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA OKOLINE.....	182
III.3.1. Smjernice za razvoj vanurbanih područja	182
III.3.2. Smjernice za razvoj poljoprivrede, stočarstva i šumarstva	182
III.3.3. Smjernice za razvoj privrednih zona.....	184
III.3.4. Smjernice za razvoj turizma.....	185
ČETVRTI DIO	187
IV ODLUKA O PROVOĐENJU PROSTORNOG PLANA	188
I OPŠTE ODREDBE.....	189
Član 1	189
Član 2.....	189
Član 3.....	190
Član 4.....	191
Član 5.....	191

Član 6.....	191
II PROGRAM MJERA PROSTORNOG UREĐENJA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE PROSTORNOG PLANA	192
Član 7.....	192
II.1. MJERE EKONOMSKE POLITIKE.....	192
Član 8.....	192
II.2. POPULACIONA POLITIKA	193
Član 9.....	193
II.3. MJERE ZEMLJIŠNE POLITIKE	193
Član 10.....	193
II.4. MJERE INVESTICIONE I POREZNE POLITIKE	193
Član 11.....	193
II.5. OBAVEZE U POGLEDU DETALJNIJEG PLANIRANJA UREĐENJA PROSTORA	194
Član 12.....	194
Član 13.....	194
Član 14.....	195
III USKLADIVANJE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	195
Član 15.....	195
IV UREĐENJE PROSTORA I NAMJENA POVRŠINA.....	196
Član 16.....	196
IV.1. URBANA PODRUČJA.....	197
Član 17.....	197
Član 18.....	200
Član 19.....	200
Član 20.....	201
IV.2. REŽIMI GRAĐENJA.....	201
Član 21.....	201
Član 22.....	201
Član 23.....	201
Član 24.....	202
Član 25.....	202
Član 26.....	202
Član 27.....	202
IV.3. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE	203
Član 28.....	203
Član 29.....	203
Član 30.....	203
IV.4. POLJOPRIVREDNO I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE.....	203
Član 31.....	203
Član 32.....	204

Član 33.....	205
IV.5. RUDE I DRUGI MINERALNI RESURSI	205
Član 34.....	205
Član 35.....	206
Član 36.....	206
Član 37.....	206
IV.6. VODE I VODNO ZEMLJIŠTE SA ZAŠTITNIM ZONAMA I POJASEVIMA	206
Član 38.....	206
Član 39.....	207
Član 40.....	207
Član 41.....	207
Član 42.....	207
Član 43.....	208
Član 44.....	208
Član 45.....	209
Član 46.....	209
Član 47.....	209
Član 48.....	210
Član 49.....	210
Član 50.....	210
Član 51.....	210
Član 52.....	211
Član 53.....	212
IV.7. PODRUČJA NAMIJENJENA TURIZMU.....	212
Član 54.....	212
Član 55.....	213
Član 56.....	213
Član 57.....	214
Član 58.....	214
Član 59.....	215
Član 60.....	215
IV.8. UGROŽENA PODRUČJA.....	215
Član 61.....	215
Član 62.....	216
Član 63.....	216
Član 64.....	217
Član 65.....	217
Član 66.....	217
Član 67.....	217

Član 68.....	218
Član 69.....	219
IV.10. VODNA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA	220
Član 70.....	220
Član 71.....	220
Član 72.....	221
Član 73.....	222
Član 74.....	222
IV.11. ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA	223
Član 75.....	223
Član 76.....	223
Član 77.....	224
IV.12. TELEKOMUNIKACIJE SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA	225
Član 78.....	225
IV.13. TERMOENERGETSKA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA	225
Član 79.....	225
Član 80.....	226
V USLOVI IZGRADNJE OBJEKATA I KORIŠTENJA PROSTORA.....	227
V.1. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE	227
Član 81.....	227
Član 82.....	227
Član 83.....	228
Član 84.....	228
Član 85.....	228
Član 86.....	228
Član 87.....	229
Član 88.....	229
Član 89.....	229
Član 90.....	229
Član 91.....	230
Član 92.....	230
Član 93.....	231
Član 94.....	231
Član 95.....	231
Član 96.....	231
Član 97.....	232
Član 98.....	232
Član 99.....	232
Član 100.....	232

Član 101.....	233
Član 102.....	234
Član 103.....	234
Član 104.....	235
Član 105.....	235
Član 106.....	235
Član 107.....	236
Član 108.....	236
Član 109.....	236
Član 110.....	237
Član 111.....	237
Član 112.....	237
Član 113.....	238
Član 114.....	239
Član 115.....	239
Član 116.....	240
Član 117.....	240
Član 118.....	240
Član 119.....	241
Član 120.....	241
Član 121.....	241
Član 122.....	241
Član 123.....	242
Član 124.....	242
Član 125.....	242
Član 126.....	242
Član 127.....	242
Član 128.....	243
Član 129.....	243
Član 130.....	244
Član 131.....	244
Član 132.....	244
Član 133.....	244
Član 134.....	245
Član 135.....	245
Član 136.....	245
Član 137.....	246
Član 138.....	246
Član 139.....	246

Član 140.....	247
Član 141.....	247
Član 142.....	247
V.2 NAČIN KORIŠTENJA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA	247
Član 143.....	247
Član 144.....	248
V.3 KORIŠĆENJE I ZAŠTITA VODA I VODNOG ZEMLJIŠTA	249
Član 145.....	249
Član 146.....	249
Član 147.....	250
Član 148.....	250
Član 149.....	250
Član 150.....	251
Član 151.....	251
Član 152.....	251
V.4. USLOVI UREĐENJA PODRUČJA NAMIJENJENIH TURIZMU	252
Član 153.....	252
Član 154.....	252
Član 155.....	252
Član 156.....	252
Član 157.....	252
VI USLOVI SMJEŠTAJA PRIVREDNIH SADRŽAJA U PROSTORU	253
Član 158.....	253
Član 159.....	253
Član 160.....	253
Član 161.....	254
Član 162.....	254
Član 163.....	255
Član 164.....	255
Član 165.....	255
Član 166.....	255
Član 167.....	255
VII USLOVI SMJEŠTAJA DRUŠTEVNIH DJELATNOSTI U PROSTORU	256
Član 168.....	256
Član 169.....	256
Član 170.....	256
Član 171.....	257
Član 172.....	257
Član 173.....	257

Član 174.....	258
Član 175.....	258
Član 176.....	259
Član 177.....	259
Član 178.....	259
Član 179.....	259
Član 180.....	260
Član 181.....	260
Član 182.....	260
Član 183.....	260
Član 184.....	261
Član 185.....	261
Član 186.....	261
Član 187.....	261
Član 188.....	262
Član 189.....	262
Član 190.....	262
Član 191.....	263
VIII USLOVI KORIŠTENJA PROSTORA NA ZAŠTIĆENIM INFRASTRUKTURNIM POJASEVIMA I ZONAMA I NA ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA	263
Član 192.....	263
VIII.1. ZAŠTITNI POJASEVI SAOBRAĆAJNIH POVRŠINA	263
Član 193.....	263
Član 194.....	264
Član 195.....	264
Član 196.....	264
Član 197.....	264
Član 198.....	264
VIII.2. ZAŠTITNI POJASEVI VODOVODA I KANALIZACIJE	265
Član 199.....	265
Član 200.....	265
VIII.3. ZAŠTITNI POJASEVI ENERGETSKE INFRASTRUKTURE	265
Član 201.....	265
Član 202.....	265
Član 203.....	266
Član 204.....	266
VIII.4. ZAŠTITNI POJASEVI TELEKOMUNIKACIJA	266
Član 205.....	266
Član 206.....	266
Član 207.....	266

VIII.5.	ZAŠTITNI POJASEVI TERMOENERGETSKE INFRASTRUKTURE	266
	Član 208.	266
	Član 209.	267
IX	MJERE OČUVANJA KULTURNO-ISTORIJSKOG NASLJEĐA	267
	Član 210.	267
	Član 211.	268
	Član 212.	271
	Član 213.	272
	Član 214.	272
X	MJERE OČUVANJA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	272
	Član 215.	272
	Član 216.	273
	Član 217.	274
	Član 218.	274
	Član 219.	275
XI	POSTUPANJE SA OTPADOM	276
	Član 220.	276
	Član 221.	277
	Član 222.	277
	Član 223.	278
	Član 224.	278
	Član 225.	278
XII	GROBLJA	278
	Član 226.	278
	Član 227.	278
	Član 228.	280
	Član 229.	281
	Član 230.	281
XIII	MJERE SPREČAVANJA NEGATIVNIH UTICAJA NA OKOLIŠ	281
	Član 231.	281
	Član 232.	282
	Član 233.	282
XIV	MJERE ZAŠTITE PRAVA LICA SA SMANJENIM TJELESNIM SPOSOBNOSTIMA	283
	Član 234.	283
XV	MJERE ZAŠTITE STANOVNIKA I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I LJUDSKIM DJELOVANJEM IZAZVANIH NEPOGODA I KATASTROFA I RATNIH DJELOVANJA	283
	Član 235.	283
	Član 236.	284
XV.1.	ZAŠTITA OD POPLAVA	284
	Član 237.	284

XV.2.	ZAŠTITA I SPAŠAVANJA OD POTRESA I RUŠENJA.....	285
	Član 238.....	285
XV.3.	MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD MRAZA I GRADA	286
	Član 239.....	286
XV.5.	ZAŠTITA OD ZEMLJOTRESA	286
	Član 240.....	286
XV.6.	MJERE ZAŠTITE OD POŽARA	287
	Član 241.....	287
XV.7.	ZAŠTITA OD MINA	288
	Član 242.....	288
	Član 243.....	288
XV.8.	ZAŠTITA OD RATNIH DEJSTAVA	289
	Član 244.....	289
	Član 245.....	289
XV.9.	SKLANJANJE LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA	289
	Član 246.....	289
	Član 247.....	289
XVI	MJERE PROVEDBE	289
	Član 248.....	289
	Član 249.....	290
	Član 250.....	290
	Član 251.....	290
XVII	NADZOR I UPRAVNE MJERE	290
	Član 252.....	290
XVIII	PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	290
	Član 253.....	291
	Član 254.....	291
	Član 255.....	291
	Član 256.....	291
	Član 257.....	292
	Član 258.....	292
	Član 259.....	292

OPŠTA DOKUMENTACIJA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNSKO - SANSKI KANTON
GRAD CAZIN

SLUŽBENE NOVINE
GRADA CAZIN

GODINA 1	BROJ 2	10.01.2025. CAZIN
-----------------	---------------	------------------------------------

23/23 i 7/24), kao i u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“ br. 63/04, 50/07 i 84/10).

GRANICE OBUHVATA

Član 3.

Područje za koje se vrši izrada Plana obuhvata cjelokupno područje Grada Cazina u površini od 356 km².

SMJERNICE ZA IZRADU

Član 4.

Dinamika pripreme i izrade Plana definisana je Programom i planom aktivnosti za pripremu i izradu Plana, koji je sastavni dio ove Odluke.

Smjernice za izradu Plana daju nosioci uređenja prostora u skladu sa Programom i planom aktivnosti za pripremu i izradu Plana.

Nosilac pripreme i nosilac izrade će donijeti Program uključivanja javnosti u proces pripreme i izrade Plana.

ROK ZA IZRADU

Član 5.

Rok za izradu Plana je godinu dana od dana stupanja na snagu ove Odluke.

Postupak pripreme i izrade Plana obuhvatit će dvije faze:

I faza – priprema i izrada revidiranog nacрта Plana. Koristiti podatke iz usvojenog nacrtu Plana, pripremiti i izraditi u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata, uskladiti sa Prostornim planom USK-a i potrebama i zapažanjima kako nosioca pripreme, tako i zajednice u cjelini.

II faza – izrada prijedloga Plana koji se sastoji od tekstualnog i grafičkog dijela. Sastavni dio Plana je i Odluka o provođenju Plana, kojom se utvrđuju uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora, te na taj način obezbjeđuje realizacija plana.

Odlukom se obuhvata i Program mjera prostornog uređenja i aktivnosti za provođenje plana, kao i detaljna uputstva kojim se osigurava usklađivanje planskih dokumenata.

Nakon pripreme i izrade revidiranog nacrtu Plana, isti se stavlja na javni uvid i raspravu. Opravdane primjedbe se unose u

.....
24. Gradsko vijeće Grada Cazina, na osnovu člana 34. stav 5., člana 46. i člana 51. stav 2., Zakona o prostornom uređenju i gradnji USK-a – prečišćeni tekst („Službeni glasnik USK-a“ br. 12/13, 3/16, 15/20, 10/22, 23/23, 7/24), članu 21. Zakona o principima lokalne samouprave („Službeni glasnik USK-a“ broj 8/11), člana 24. Statuta Grada Cazina („Službene novine Grada Cazina“, broj: 4/21), na sjednici održanoj dana 30.12.2024. godine, donosi;

ODLUKA O PRISTUPANJU IZRADI PROSTORNOG PLANA GRADA CAZINA

ZA PERIOD OD 20 GODINA

OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovom odlukom pristupa se izradi Prostornog plana Grada Cazina za period od 20 godina (u daljem tekstu: Plan).

Član 2.

Priprema, izrada i sadržaj Plana radit će se u skladu sa odredbama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), Zakona o prostornom uređenju i gradnji – prečišćeni tekst („Službeni glasnik USK-a“ br. 12/13, 3/16, 15/20, 10/22,

10.01.2025	Službene novine Grada Cazina br 2/25	Stranica 80
------------	--------------------------------------	---------------

prijedlog Plana, te se prije donošenja Plana pribavlja mišljenje Ministarstva, kojim se potvrđuje da je Plan usaglašen sa Prostornim planom Kantona.

SREDSTVA ZA IZRADU

Član 6.

Sredstva za izradu Plana iz člana 1. ove Odluke obezbijedit će se iz Budžeta Grada Cazina, razdjel 05 – JU „Komunalno-stambeni Fond“ Grada Cazina.

NOSILAC PRIPREME I NOSILAC IZRADE PROSTORNOG PLANA

Član 7.

Nosilac pripreme izrade Plana Grada Cazina za period od 20 godina je JU „Komunalno-stambeni Fond“ Grada Cazina u saradnji sa Službom za urbanizam, zaštitu okoliša i inspekcijske poslove Grada Cazina.

Nosilac pripreme Plana je dužan osigurati saradnju i usaglašavanje stavova sa svim subjektima planiranja i drugim zainteresiranim osobama na odnosnom području, a naročito sa: vlasnicima nekretnina, korisnicima prostora i relevantnim učesnicima u njegovoj izgradnji i uređivanju, organima uprave, pravnim osobama nadležnim za vodoprivredu, šumarstvo, poljoprivredu, saobraćaj, energetiku, turizam, rudarstvo, zdravstvo, obrazovanje, kulturu, zaštitu okoliša, zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, organima nadležnim za odbranu, privrednom komorom i drugim pravnim osobama nadležnim za komunalne djelatnosti, predstavnicima vjerskih zajednica, te pribaviti mišljenja i saglasnosti drugih nadležnih organa i organizacija na koje ih zakon obavezuje.

Nosilac pripreme sklapa ugovor sa nosiocem izrade, kojim se definišu obaveze ugovornih strana. Nosilac pripreme Plana može povjeriti nosiocu izrade i dio aktivnosti na pripremi planskog dokumenta, što se definiše navedenim ugovorom.

Nosilac pripreme Plana će staviti na raspolaganje nosiocu izrade Plana svu raspoloživu dokumentaciju u skladu sa članom

25. stav 1. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10).

Nosilac pripreme Plana će Plan staviti na uvid u trajanju koji će biti utvrđen Program uključivanja javnosti u proces pripreme i izrade Plana. Detalje javnog uvida i rasprave nosilac pripreme Plana će oglasiti putem sredstava javnog informisanja.

Član 8.

Izrada Plana iz člana 1. ove Odluke povjerit će se, putem postupka javne nabavke, nosiocu izrade koji je ovlašten za izradu razvojnih planskih dokumenata i nalazi se u registru privrednih društava i drugih pravnih lica ovlaštenih za obavljanje stručnih poslova izrade razvojnih planskih dokumenata.

Nosilac izrade Plana dužan je svaku fazu Plana izraditi u skladu sa podacima koji su mu stavljeni na raspolaganje i pribavljeni od nadležnih organa i organizacija u toku rada na izradi Plana.

Nosilac izrade Plana mora osigurati i usaglašenost Plana sa dokumentom prostornog uređenja šireg područja.

Član 9.

Za potrebe stručnog praćenja, usmjeravanja i utvrđivanja koncepta Plana ranije je formiran Savjet plana. U toku izrade ove faze Plana nosilac pripreme će odlučiti o potrebi izmjene odluke kojom su imenovani članovi Savjeta plana, te istu po potrebi dopuniti novim članovima.

Savjet će pomagati nosiocu pripreme u usaglašavanju sektorskih politika, dati mišljenje o revidiranom nacrtu plana, davati mišljenje o primjedbama i sugestijama prikupljenim u toku javne rasprave i učestvovati u ostalim aktivnostima sve do usvajanja Plana.

SADRŽAJ PLANA

Član 10.

Sadržaj Plana Grada Cazina za period od 20 godina bit će definisan u smjernicama za izradu Plana i usklađen sa odredbama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH, Zakona o prostornom

10.01.2025	Službene novine Grada Cazin br 2/25	Stranica 81
------------	-------------------------------------	---------------

uređenju i građenju USK-a, Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata, Prostornim planom USK-a, te ostalim zakonskim propisima strategijama, razvojima, studijama i sl.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 11.

Do usvajanja Plana iz člana 1. ove Odluke primjenjivat će se važeći Nacrt prostornog plana -Cazin na period od 20 godina.

Član 12.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Službenim novinama Grada Cazina.

Broj:01/GV-11-15823/24

Datum:30.12.2024.godine

**Predsjedavajući GV-a
Rifet Hozanović**

PROGRAM I PLAN AKTIVNOSTI

za pripremu i izradu Prostornog plana Grada Cazina za period od 20 godina

Naziv planskog dokumenta

Prostorni plan Grada Cazina, u daljem tekstu Plan.

Površina prostornog obuhvata

Površina obuhvata Plana iznosi 356 km².

Razlozi za pristupanje izradi Plana

Članom 5. Odluke o provođenju Prostornog plana Unsko-sanskog kantona za period od 20 godina, definisano je da su gradovi/općine sa područja Kantona obavezni izvršiti inventarizaciju do sada donesenih planskih dokumenata, utvrditi njihovu usklađenost sa odredbama Prostornog plana Kantona, te predložiti njihovo usklađivanje zakonodavnim organima.

Gradovi/općine koje su do usvajanja Prostornog plana Unsko-sanskog kantona donijele prostorne planove grada/općina, dužne su iste usaglasiti sa kantonalnim planom i Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu

planskih dokumenata, te za iste pribaviti saglasnost Ministarstva za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona.

Općinsko vijeće općine Cazin, dana 15.11.2006. godine, donijelo je Zaključak o prihvatanju Nacrta Prostornog plana-Cazin 2002.-2020. godinu – izmjene i dopune Prostornog plana. Zaključak o izmjeni i dopuni prethodno navedenog zaključka usvojen je 27.05.2021. godine u kojem se mijenja tekst i glasi „Nacrt Prostornog plana – Cazin na period od 20 godina“. Nakon usvajanja Prostornog plana Unsko-sanskog kantona u novembru 2023. godine, stvoreni su uslovi, a i obaveza usvajanja, sada Prostornog plana Grada Cazina.

Opći ciljevi izrade planskog dokumenta

Metodologija izrade planskih dokumenata definiše tok izrade planskog dokumenta, tako da se prilikom izrade Prostornog plana Grada Cazina polazi od zajedničkih interesa i ciljeva utvrđenih prostornim planom šireg područja, strateških razvojnih dokumenata, državnih, entitetskih, kantonalnih i međunarodnih dokumenata vezanih za problematiku korištenja i upravljanja prostorom (smjernice Evropske perspektive prostornog razvoja - ESDP, Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog kontinenta, potpisane i ratificirane konvencije, povelje i dr., Prostorni plan Republike BiH, Prostorni plan Federacije BiH – Nacrt, Prostorni plan Unsko-sanskog kantona), politike racionalnog korištenja prostora i zaštite okoliša, načela održivog razvoja, kao i cilja postizanja balansirano socijalno-ekonomskog razvoja, te zakonske regulative i drugi relevantni dokumenti, koji imaju ponudene pravce razvoja prostora i regulisan način upravljanja istim.

Posebni ciljevi izrade planskog dokumenta

Posebni ciljevi prostornog razvoja proizilaze iz analize postojećeg stanja i uslova na koje se nailazi na posmatranom području, konsultacije razvojnih strategija i opredjeljenja koje daju dokumenti višeg reda, te nezaobilazno, iz kontakta sa korisnicima prostora, koji imaju

10.01.2025	Službene novine Grada Cazin br 2/25	Stranica 82
------------	-------------------------------------	---------------

najbolji uvid u problematiku s kojom se svakodnevno susreću, kao i potrebe u planskom periodu, a čija će realizacija dovesti do podizanja kvaliteta života i očuvanja životne sredine.

Posebni ciljevi sadrže sve specifičnosti prostorne cjeline za koju se Plan izrađuje i predstavljaju smjernice za izradu Plana, koje će biti date posebnim prilogom.

Učesnici u pripremi i izradi Plana

Nosilac pripreme za izradu Plana je JU „Komunalno-stambeni fond“ Grada Cazina u saradnji sa Službom za urbanizam, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove Grada Cazina.

Nosilac pripreme Plana je dužan osigurati saradnju i usaglašavanje stavova sa svim subjektima planiranja i drugim zainteresiranim osobama na odnosnom području, a naručito sa: vlasnicima nekretnina, korisnicima prostora i relevantnim učesnicima u njegovoj izgradnji i uređivanju, organima uprave, pravnim osobama nadležnim za vodoprivredu, šumarstvo, poljoprivredu, saobraćaj, energetiku, turizam, rudarstvo, zdravstvo, obrazovanje, kulturu, zaštitu okoliša, zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, organima nadležnim za odbranu, privrednom komorom i drugim pravnim osobama nadležnim za komunalne djelatnosti, predstavnicima vjerskih zajednica, te pribaviti mišljenja i saglasnosti drugih nadležnih organa i organizacija na koje ih zakon obavezuje.

Nosilac pripreme će izraditi Program uključivanja javnosti koji će biti sastavni dio ovog Programa i plana aktivnosti. Programom uključivanja javnosti će se definisati organizovanje javnog uvida i javne rasprave.

Za potrebe stručnog praćenja, usmjeravanja i utvrđivanja koncepta Plana ranije je formiran Savjet plana. U toku izrade ove faze Plana nosilac pripreme će odlučiti o potrebi izmjene odluke kojom su imenovani članovi Savjeta plana, te istu po potrebi dopuniti novim članovima. Savjet će pomagati nosiocu pripreme u usaglašavanju sektorskih politika, davati

mišljenje o primjedbama i sugestijama prikupljenim u toku javne rasprave i učestvovati u ostalim aktivnostima sve do usvajanja Plana.

Nosilac pripreme zauzima stav u pogledu dostavljenih primjedbi i sugestija, kao i mišljenja Savjeta plana, daje obrazloženje i razloge za prihvatanje pojedinih primjedbi i sugestija i dostavlja nosiocu izrade plana.

Nosilac izrade Plana odabrat će se u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06 i 105/06).

Nosilac izrade dužan je izraditi revidirani nacrt Prostornog plana, prijedlog Prostornog plana, Odluku o provođenju Prostornog plana Grada Cazina, te sa nosiocem pripreme prezentirati Plan na javnim raspravama, a sve u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, Zakonom o prostornom uređenju i građenju USK-a, Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata, Prostornim planom USK-a, te ostalim zakonskim propisima, strategijama razvoja, studijama i sl.

Nosilac izrade obavezan je pripremiti skraćenu verziju tekstualnog i grafičkog dijela Plana u odgovarajućoj razmjeri za potrebe uključivanja javnosti. Nakon provedenih javnih rasprava, Nosilac izrade dužan je sve prihvaćene primjedbe i sugestije od strane nosioca pripreme Plana unijeti u tekstualni i grafički dio, te u Odluku o provođenju prijedloga Plana.

Postupak pripreme i izrade Plana

Postupak pripreme i izrade Plana obuhvatit će dvije faze:

I faza – priprema i izrada revidiranog nacrta Plana. Koristiti podatke iz usvojenog nacrta Plana, pripremiti i izraditi u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata, uskladiti sa Prostornim planom USK-a i potrebama i zapažanjima kako nosioca pripreme, tako i zajednice u cjelini.

10.01.2025	Službene novine Grada Cazina br 2/25	Stranica 83
------------	--------------------------------------	---------------

II faza – izrada prijedloga Plana koji se sastoji od tekstualnog i grafičkog dijela. Sastavni dio Plana je i Odluka o provođenju Plana, kojom se utvrđuju uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora, te na taj način obezbjeđuje realizacija plana. Odlukom se obuhvata i Program mjera prostornog uređenja i aktivnosti za provođenje plana, kao i detaljna uputstva kojim se osigurava usklađivanje planskih dokumenata.

Nakon pripreme i izrade revidiranog nacrtu Plana, isti se stavlja na javni uvid i raspravu. Opravdane primjedbe se unose u prijedlog Plana, te se prije donošenja Plana pribavlja mišljenje Ministarstva, kojim se potvrđuje da je Plan usaglašen sa Prostornim planom Kantona.

Obim i vrsta stručnih podloga

- Prostorni plan Unsko-sanskog kantona za period od 20 godina, analogni i digitalni primjerak (GIS baza podataka),
- Nacrt Prostornog plana – Cazina na period od 20 godina, analogni i digitalni primjerak,
- Izmjena i dopuna Urbanističkog plana Grada Cazina 2017.-2027.,
- Strategija razvoja Unsko-sanskog kantona 2021.-2027. godine usvojena od strane Gradskog vijeća Grada Cazina kao strateški okvir razvoja Grada Cazina do 2027. godine,
- Akcioni plan za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena Grada Cazina za period do 2030. godine,
- Zelena logistička šuma za grad Cazina, u okviru projekta upravljanja otpadom „Kataliziranje financiranja zaštite okoliša za urbani razvoj s niskim udjelom ugljika“ (UrbanLED),
- Ostali podaci nosioca pripreme, koje u međuvremenu prikupi.

Dinamika izrade Plana

Dostavljanje svih relevantnih podataka nosiocu izrade Plana, navedenih u prethodnoj

stavci, rok 30 radnih dana od dana potpisivanja ugovora.

Izrada revidiranog nacrtu Plana na osnovu dostupnih i dostavljenih podataka, rok min 60 radnih dana.

Javna rasprava i javni uvid o revidiranom nacrtu Plana, prema Programu uključivanja javnosti, rok 30 radnih dana.

Sumiranje i obrada rezultata javne rasprave od strane nosioca pripreme i Savjeta plana, rok 20 radnih dana.

Izrada faze prijedloga Plana, rok min 45 radnih dana.

Pribavljanje mišljenja od strane Ministarstva, te podnošenje Plana Gradskom vijeću na usvajanje.

Sredstva i izvori sredstava za izradu Plana

Sredstva za izradu Plana obezbijedit će se iz budžeta Grada Cazina, razdjel 05 - JU „Komunalno-stambeni fond“ Grada Cazina.

PRVI DIO

I OPĆI I POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

I.1. OPĆI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

I.1.1. Evropska perspektiva prostornog razvoja i Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog dokumenta

ESDP-Evropska perspektiva prostornog razvoja (European Spatial Development Perspective je dogovorena na neformalnom Savjetu ministara odgovornih za prostorno planiranje u Potsdamu u maju mjesecu 1999. godine) zasniva se na cilju EU da postigne uravnotežen i održiv razvoj, naročito putem jačanja ekonomske i socijalne kohezije. Prema definiciji sadržanoj u Brantlenskom izvještaju Ujedinjenih nacija/United Nations Brundtland Report, održivi razvoj ne podrazumjeva samo ekološki zdrav ekonomski razvoj, koji čuva postojeće resurse za buduće generacije, već obuhvata i uravnotežen prostorni razvoj. To posebno znači usaglašavanje socijalnih i ekonomskih zahtjeva prostornog razvoja neke oblasti sa njenim ekološkim i kulturnim funkcijama, doprinoseći tako održivom, i u većoj razmjeri uravnoteženom teritorijalnom razvoju. Čuvajući regionalnu raznolikost, EU će na takav način, iz Ekonomske unije postepeno prerasti u Ekološku i socijalnu uniju.

To se ogleda u trouglu ciljeva koji povezuje tri sljedeća osnovna cilja evropske politike:

- ekonomska i socijalna kohezija;
- očuvanje prirodnih resursa i kulturnog nasljeđa;
- uravnoteženija konkurentnost evropske teritorije.

Dakle, politike prostornog razvoja promovišu održivi razvoj EU kroz uravnoteženu prostornu strukturu. Još 1994. godine, ministri odgovorni za prostorno planiranje usvojili su tri političke smjernice prostornog razvoja EU:

- razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sistema i novog odnosa urbana-ruralna sredina;
- obezbjeđenje jednakog pristupa infrastrukturi i znanju;
- održivi razvoj, racionalno upravljanje i zaštita prirodnog i kulturnog nasljeđa.

Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog kontinenta (usvojeno na 12. zasjedanju Evropske konferencije ministara odgovornih za regionalno planiranje, 7-8 septembra 2000. godine u Hanoveru)

Doprinos Vodećih principa implementaciji politike socijalne kohezije Savjeta Evrope

Vodeći principi imaju za cilj harmonizaciju ekonomskih i socijalnih zahtjeva teritorije sa njenim ekološkim i kulturnim funkcijama, te njihovo sprovođenje zahtjeva blisku

saradnju između prostornog planiranja i sektorskih politika koje svojim mjerama utiču na politike prostornog razvoja,

Politike prostornog razvoja u Evropi: nov kontinent-veliki izazovi i mogućnosti međukontinentalne veze kao strateški elementi evropske politike prostornog razvoja raznovrsnost kultura (kulturni diverzitet Evrope, koji je u prošlosti bio izvor tenzija i konflikata, danas predstavlja neprocjenjiv potencijal za održivi prostorni razvoj)

- veliki evropski regioni kao osnova uzajamne podrške i saradnje
- integracija starih i novih država članica

Specifična uloga privatnog sektora u prostornom razvoju

Jedan od najznačajnijih zadataka politike prostornog planiranja sastoji se u privlačenju privatnih investicija u skladu sa ciljevima politike planiranja, očekivanim perspektivama i planiranom sigurnošću. Zajedno sa relevantnim sektorskim politikama, politika prostornog razvoja treba da doprinese porastu privlačnosti opština i regiona za privatna ulaganja na regionalnom i lokalnom nivou na način koji je u skladu sa javnim interesima.

Jedan od ključeva za uspjeh javno-privatnog partnerstva je djelotvorna administrativna struktura ne samo na nacionalnom već i na regionalnom i lokalnom nivou. Ona mora biti sposobna da uspostavi okvir za privatna ulaganja i efikasno prati sprovođenje projekata. Ugovorna pravila moraju stoga biti jasno postavljena.

Principi planske politike održivog razvoja u Evropi

Razvoj politike održivog prostornog razvoja treba bazirati na sledećim principima regionalno uravnoteženijeg razvoja:

- promovisati teritorijanu koheziju kroz uravnoteženiji društveni i ekonomski razvoj (prostorno-planske odluke i investicije bazirati na modelu policentričnog razvoja; povećati učešće građana i društvenih grupa u planiranju prostornog razvoja)
- podsticati razvoj koji je generisan urbanim funkcijama i poboljšati veze između grada i seoskog okruženja;
- promovisati uravnoteženiju dostupnost;
- razvijati pristup informaciji i znanju;
- smanjivati štetne uticaje na životnu sredinu;
- povećati i zaštititi prirodne resurse i prirodno nasljeđe;
- povećati fond kulturnog nasljeđa kao razvojnog faktora;

- razvijati energetske resurse i pri tom očuvati bezbjednost;
- podsticati visoko kvalitetni, održivi turizam;
- ograničiti uticaje prirodnih nepogoda.

Mjere za prostorni razvoj različitih tipova evropskih regiona

- Jačanje saradnje između država članica Savjeta Evrope i učešća regiona, opština i građana.

I.1.2. Ciljevi iz Prostornog plana za područje Unsko-sanskog kantona

Opći ciljevi:

U kreiranju općih ciljeva prostornog razvoja, pošlo se od analize stanja razvoja ali i od opšteprihvaćenih smjernica budućeg globalnog razvoja:

- ❖ Razvoj uravnoteženog i policentričnog sistema gradova,
- ❖ Uspostavljanje novog odnosa između urbanih i ruralnih područja,
- ❖ Osiguranje jednakopravnog pristupa infrastrukturi i znanju,
- ❖ Osmišljeno upravljanje i očuvanje prirodne i kulturne baštine.

Od općih ciljeva izdvajaju se oni, čije dostizanje stvara povoljne mogućnosti za dalji razvoj i dostizanje specifičnih ciljeva prostornog uređenja, kao:

- ❖ unapređenje efikasnosti državnih organa i institucija;
- ❖ donšenje propisa iz oblasti korištenja zemljišta i prostornog uređenja i zaštite prostora;
- ❖ unapređenje prostornog informacionog sistema (GIS-a) na svim nivoima;
- ❖ razriješene pitanja vlasništva nad zemljištem;
- ❖ afirmacija javnog interesa i obezbjeđenje demokratskog učešća građana;
- ❖ donošenje normativa za fizičke i prostorne strukture u skladu sa standardima EU;
- ❖ obezbjeđenje povrtaka prognanih i raseljenih lica;
- ❖ alokacija budućih privrednih investicija u skladu sa prostornim uslovima i ciljevima održivog razvoja, a prema planovima prostornog uređenja.

Dodatni opći ciljevi su:

- ❖ plansko usmjeravanje prostornog razvoja u skladu sa prirodnom i radom stvorenom podobnošću, a sve u cilju stvaranja uslova u kojima će se

- ostvarivati maksimalni efekti u privređivanju i humanizirati uslovi življenja i privređivanja;
- ❖ ujednačavanje stepena prostornog, urbanog i komunalnog razvoja urbanih područja;
 - ❖ stvaranje uslova za ravnomjerniji raspored privrednih i drugih funkcija u prostoru;
 - ❖ stvaranje lokacionih pretpostavki za prostornu distribuciju privrednih kapaciteta, a sa ciljem ravnomjernijeg razvoja gradskog područja i regionalnog okruženja;
 - ❖ poboljšanje saobraćajne povezanosti u cilju ravnomjernijeg prostornog rasporeda stanovništva i ublažavanja demografskog pritiska na gradove;
 - ❖ usklađivanje prostorne organizacije privrede sa funkcijom stanovanja, tj. kombinovanje radnih i stambenih zona;
 - ❖ organizacija i razvoj saobraćaja;
 - ❖ obezbjeđenje uslova za brzi razvoj turizma;
 - ❖ očuvanje prirodnih i kulturno-istorijskih vrijednosti i objekata ali i usklađivanje interesa zaštite vrijednosti sa razvojem i razmještajem privrede i izgradnjom infrastrukturnih sistema;
 - ❖ zaštita izvorišta i očuvanje podzemnih i otvorenih vodnih tokova, zaštita od erozije i racionalnije korišćenje voda;
 - ❖ racionalno korišćenje svih vidova energije;

Posebni ciljevi:

1. *Prirodni uslovi i izvori*

- ❖ Usklađivanje površina poljoprivrednog zemljišta sa šumskim i ostalim zemljištem i površinama,
- ❖ Utvrđivanje stvarnog stanja, kapaciteta, boniteta i upotrebne vrijednosti poljoprivrednog zemljišta,
- ❖ Povećanje učešća obradivog zemljišta u ukupnom poljoprivrednom zemljištu,
- ❖ Sprječavanje štetnih procesa i otklanjanje posljedica zagađenja tla, koje nastaju antropogenim djelovanjem,
- ❖ Sprječavanje izuzimanja visokovrijednog poljoprivrednog zemljišta u građevinske svrhe,
- ❖ Poticaj programa ruralnog razvoja, kroz modernizaciju poljoprivrede i osiguranje uslova za razvoj slabije naseljenih područja u kojima ova grana ima potencijal.

- ❖ Utvrđivanje i prostorna definicija stvarnog stanja šumskih područja, sa detekcijom degradiranih šuma, zbog negativnih antropogenih uticaja, te neplanskog i ilegalnog iskorištenja šumskog dobra,
- ❖ Utvrđivanje prostora koji trajno ostaju šumska područja, kao što su zaštitne šume, šume posebne namjene, zaštićene šume, šumski rezervati, sjemenske sastojine i sl., te poduzimanje mjera upravljanja i očuvanja tim područjima,
- ❖ Prevođenje degradiranih šumskih područja u vrijednije sastojine,
- ❖ Prevođenje neproduktivnih šumskih zemljišta u produktivno poljoprivredno zemljište,
- ❖ Očuvanje i unaprjeđenje korisnih funkcija i biološke ranolikosti šume,
- ❖ Sistemsko i naučno istraživanje biljnih i životinjskih vrsta,
- ❖ Utvrđivanje lovno – privrednih područja, koja mogu imati privredni, sportski i turistički karakter.
- ❖ Utvrđivanje stvarnih potencijala, kapaciteta, istraženosti i nivoa eksploatacije mineralnih nalazišta,
- ❖ Zaštita prostora, lokaliteta, ležišta i pojava energetskih, metaličnih i nemetaličnih sirovina, kao i mineralnih, termalnih i termomineralnih voda,
- ❖ Utvrđivanje namjene mineralnih, termalnih i termomineralnih voda u privredne, vodoprivredne, zdravstvene, poljoprivredne i druge svrhe,
- ❖ Rekultivisanje devastiranih eksploatacionih površina,
- ❖ Smanjenje štetnih utjecaja po okoliš od strane područja i tehnologija eksploatacije mineralnih sirovina.

2. Infrastrukturni sistemi

- ❖ Povezivanje Unsko – sanskog kantona sa centralnom BiH,
- ❖ Izgradnja saobraćajnica koje su planirane kroz planove višeg reda,
- ❖ Pобољшanje postojeće mreže cesta, povećanje nivoa usluge i sigurnosti saobraćaja,
- ❖ Ispitivanje ponuđenih rješenja, tamo gdje postoje tendencije za promjenom
- ❖ Pokrivanje područja cijelog Unsko –sanskog kantona vodovodom i kanalizacijom,
- ❖ Smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima,
- ❖ Rekonstrukcija i sanacija postojećih sistema,
- ❖ Povećanje rezervoarskog prostora,
- ❖ Zaštita i monitoring kvaliteta vode na izvorštima,
- ❖ Separacija mješovitog kanizacionog sistema na sisteme za prikupljanje oborinskih voda,
- ❖ Izgradnja separatora i uređaja za tretman oborinskih voda,
- ❖ Obezbeđenje vode propisanog kvaliteta za sve korisnike,

- ❖ Integrisano upravljanje vodovodnim i kanalizacionim sistemima.
- ❖ Osnovni cilj u oblasti elektroenergetske infrastrukture je kvalitetno i sigurno snabdjevanje cjelokupnog predmetnog obuhvata električnom energijom,
- ❖ Pokrivanje područja cijelog Unsko –sanskog kantona odvođenjem otpada,
- ❖ Uspostavljanje regionalne deponije i centra za upravljanje otpadom,
- ❖ Stvoriti uslove za sanitarno odlaganje otpada,
- ❖ Smanjiti ukupnu proizvodnju otpada,
- ❖ Načiniti katastar deponija (legalnih i ilegalnih), sa tipom odloženog otpada,
- ❖ Uspostavljanje strategije sanacije ilegalnih odlagališta otpada,
- ❖ Uključenje većeg broja korisnika komunalnih usluga,
- ❖ Edukacija stanovništva o važnosti pravilnog odlaganja i postupanja s otpadom,
- ❖ Stvoriti uslove za zbrinjavanje posebnih vrsta otpada,
- ❖ Stvoriti uslove za reciklažu otpada,
- ❖ Uspostaviti pretovarne stanice tamo gdje to se pokaže za potrebno, a u skladu sa planovima i strategijama upravljanja otpadom u Unsko – sanskom kantonu,
- ❖ Usvajanje ciljeva Strategije upravljanja otpadom FBiH 2008-2028. godine, kao i strateških ciljeva Strategije upravljanja otpadom Unsko – sanskog kantona

3. Naselja

- ❖ Prihvatanje općih ciljeva postavljenih ovim dokumentom, a koji su u skladu sa evropskim i svjetskim dostignućima u domenu razvoja sistema naselja,
- ❖ Razvoj manjih gradova/naselja, kao čvorišta razvoja ruralnih regija,
- ❖ Opremanje potrebnom infrastrukturom naselja u skladu s njihovim rangom, te komplementarnost naselja na određenoj udaljenosti, kako bi funkcije bile pravilno korištene,
- ❖ Stvaranje međusobno upotpunjujućeg odnosa ruralnih i urbanih naselja,
- ❖ Jačanje mješovitih naselja, kao centara tercijarnog karaktera, koji će biti spona između udaljenih ruralnih naselja i urbanog centra,
- ❖ Stvaranje mreže opštinskih centara, u kojem će se naselja opreмати u skladu s potencijalima cijelog grada i prednostima koje ta regija nudi,
- ❖ Utvrđivanje stvarnih potreba širenja naselja u planskom periodu i nivoa infrastrukturne opremljenosti,
- ❖ Povezivanje kantonalnog centra sa opštinskim centrima
- ❖ Povezivanje kantonalnog centra sa centralnom BiH,

- ❖ Jačanje pograničnih centara i opremanje funkcijama koje mogu imati gravitacioni uticaj i van granica Kantona, te jačanje međugranične saradnje.

4. Društvena infrastruktura

- ❖ Utvrđivanje nivoa potrebne opremljenosti društvenim djelatnostima, u odnosu na poredak naselja u naseobinskom sistemu,
- ❖ Utvrđivanje postojeće infrastrukture, koja se može iskoristiti za nove namjene društvenih djelatnosti (brownfields),
- ❖ Modernizacija programa obrazovanja, usklađivanje sistema obrazovanja sa tržišnim prilikama, prekvalifikacija radno sposobnog stanovništva,
- ❖ Osiguranje potrebnih sportskih, kulturnih, rekreativnih i drugih površina u urbanim područjima, sa razvijenom mrežom manjih kapaciteta iste namjene u sekundarnim i tercijarnim centrima razvoja,
- ❖ Stvaranje podloge za socijalnu inkluziju ugroženih skupina, integracija u društvo i jednakopravan pristup svim društvenim djelatnostima,
- ❖ Jačanje udruženja, klubova, građanskih inicijativa i sličnih „inkubatora“ javnog mnijenja i potreba, te uspostavljanje kontinuirane saradnje sa vladinim sektorom u procesu provođenja društvenih politika i programa,
- ❖ Razvijanje mreže zdravstvenih ustanova, posebno u udaljenim i manje naseljenim područjima,
- ❖ Širenje kapaciteta i usluga tercijarne zdravstvene skrbi,
- ❖ Razvijanje kapaciteta socijalne skrbi, osiguranje objekata za pomoć socijalno ugroženim skupinama i onima sa težim socijalnim statusom.

5. Životna sredina

- ❖ težiti planskom korištenju zemljišta;
- ❖ deminiranje miniranih prostora;
- ❖ rekultivacija degradiranih i oštećenih poljoprivrednih zemljišta sa ciljem povećanja površina poljoprivrednog zemljišta;
- ❖ primjenom aktuelnih propisa iz oblasti okoliša, uticati na smanjenje kontaminacije zemljišta preko otpadnih gasova, voda iz industrije i rudarstva i raznih deponija;
- ❖ regulacijom klizišta uticati na smanjenje degradacije i uništavanje zemljišta, te regulacijom vodotoka pospješiti intenzivnije korištenje poljoprivrednog zemljišta;
- ❖ u svim urbanim naseljima uvesti sistem selektivnog prikupljanja otpada te zabraniti „divlje i neplanske deponije“;

- ❖ izvršiti rekonstrukciju i unapređenje sistema prkupljanja, odvoza i odlaganja krutog otpada u naseljima;
- ❖ vaspitno-obrazovnim sistemom podizati kulturu očuvanja, zaštite i unapređenja kvaliteta okoliša, naročito zemljišta;
- ❖ striktno provoditi u djelo aktualne propise o vodama i zaštiti voda i od voda;
- ❖ svi aktuelni i budući industrijski i drugi korisnici voda moraju provesti rigorozne mjere očuvanja što višeg kvaliteta voda, kako onih koje upotrebljavaju u procesu, tako i onih koje ispuštaju iz procesa;
- ❖ onemogućiti direktno ispuštanje fekalnih ili industrijskih zagađujućih voda u vodotoke ili stajaće vode bez prethodnog tretmana za povećanje kvaliteta ispusnih voda;
- ❖ onemogućiti ispuštanja zagađujućih tečnosti u vodotokove, a uklanjanjem zagađujućih sredstava i otpada sa zemljišta uticati na poboljšanje kvaliteta podzemnih voda;
- ❖ iznaći mogućnosti da se kroz regionalni sistem vodosnadbjevanja poveća količina i kvaliteta vode za piće i tako obezbjedi snadbjevanje stanovništva;
- ❖ kao i kod voda, primjenom aktualnih propisa o zaštiti kvaliteta vazduha onemogućiti ispuštanje zagađujućih plinova, bez prethodnog filterskog i pročišćavajućeg tretmana;

6. *Prirodno i kulturno-historijsko naslijeđe*

- ❖ Osiguranje prava svakog građanina na zdrav okoliš, odmor, razonodu i provođenje vremena u prirodi, u skladu sa Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima iz 1948. godine,
- ❖ Održivo korištenje prirodnih dobara, uvijek imajući na umu i sadašnje i buduće generacije
- ❖ Utvrđivanje postojećeg biodiverziteta i svrstavanje ugroženih biljnih i životinjskih vrsta na liste zaštite,
- ❖ Uspostavljanje zaštićenih područja, sa pratećim mjerama zaštite, organizacijama upravljanja tim područjima i uslovima korištenja,
- ❖ Preuzimanje smjernica i ciljeva postavljenih Federalnom strategijom zaštite okoliša.
- ❖ Zaštita i očuvanje kulturno – historijskog naslijeđa se mora provoditi kroz adekvatnu identifikaciju i dokumentaciju,
- ❖ Osiguranje pravne i prostorno – planske komponente graditeljske baštine,
- ❖ Jačanje svijesti o važnosti kulturno – historijskog naslijeđa i potencijalnu koje ono pruža za cjelokupni društveno – ekonomski razvoj,
- ❖ Revitalizacija i konzerviranje kulturno – historijskih spomenika,

- ❖ Izrađivanje programa uključivanja kulturno – historijskog naslijeđa u funkciju turizma i ekonomskog prosperiteta,
- ❖ Jačanje međudržavne saradnje kroz prizmu kulturno – historijskog naslijeđa šire regije.

Sve navedeno predstavlja osnovu za razradu općih i posebnih ciljeva Prostornog plana grada Cazina.

I.1.3. Opći ciljevi organizacije, uređenja i korištenja prostora grada Cazina

Temeljni cilj prostornog razvoja Grada Cazina jeste uspostavljanje usklađenog i održivog odnosa između ekonomskog, ekološkog, fizičkog i socijalno-kulturnog razvoja, sa ciljem jačanja konkurentnosti Grada u širem republičkom, ali i budućem evropskom kontekstu. Ovaj cilj podrazumijeva razvoj grada kao funkcionalnog, ekonomski vitalnog i ekološki stabilnog prostora, koji omogućava kvalitetan život stanovništva i dugoročno održiv rast.

Opći ciljevi prostornog razvoja, organizacije i uređenja prostora Grada Cazina:

1. Ravnomjeran teritorijalni razvoj i jačanje socijalne kohezije

- ❖ Prioritet je osigurati uravnotežen razvoj svih dijelova Grada, smanjiti razlike u nivou razvijenosti i podstaći ravnopravno učešće svih lokalnih zajednica. To podrazumijeva:
 - aktiviranje razvojnih potencijala na području svih mjesnih zajednica,
 - jačanje institucionalnih i stručnih kapaciteta na lokalnom nivou,
 - unapređenje obrazovanja, kulture i društvenih usluga u slabije razvijenim dijelovima,
 - poboljšanje uslova za život, rad i privređivanje stanovništva kroz podršku postojećim i razvoju novih djelatnosti.

2. Teritorijalna konkurentnost i pristupačnost

Razvoj Grada Cazina treba da se zasniva na jačanju privredne konkurentnosti i funkcionalnoj integraciji urbanih i ruralnih područja. Ključne mjere uključuju:

- ❖ razvoj mreže naselja i osnaživanje funkcija centralnih i lokalnih centara,
- ❖ revitalizaciju seoskih naselja i razvoj turizma kao generatora lokalnog rasta,
- ❖ unapređenje dostupnosti kroz modernizaciju svih vidova saobraćajne infrastrukture,
- ❖ razvoj i unapređenje vodoprivredne, energetske i telekomunikacione infrastrukture,
- ❖ jačanje mreže javnih usluga i objekata od društvenog značaja.

3. Prostorno-funkcionalna integracija sa regionalnim okruženjem

Razvoj grada mora biti usklađen sa širim regionalnim procesima i tokovima. Prostorno-funkcionalno povezivanje Grada sa okruženjem uključuje:

- ❖ jačanje privrednih, saobraćajnih i infrastrukturnih veza s regionalnim centrima,
- ❖ koordinaciju i zajedničko planiranje projekata iz oblasti zaštite životne sredine, saobraćaja, tehnološke infrastrukture, poljoprivrede i turizma,
- ❖ razvoj funkcionalnog urbanog područja koje prevazilazi administrativne granice.

4. Zaštićena i unaprijeđena životna sredina

Održiv razvoj Grada Cazina zasniva se na odgovornom upravljanju prirodnim resursima i smanjenju negativnih uticaja na okoliš. Ključne smjernice uključuju:

- ❖ racionalno korišćenje prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije,
- ❖ primjenu ekološki prihvatljivih tehnologija,
- ❖ unapređenje sistema upravljanja otpadom, uključujući regionalni pristup odlaganju otpada,
- ❖ smanjenje zagađenja u urbanim područjima i jačanje ekoloških mjera u ruralnim zonama,
- ❖ uređenje predjela, pošumljavanje i povećanje zelenih površina,
- ❖ poboljšanje kvaliteta javnih prostora.

5. Zaštićeno i održivo korišćeno prirodno i kulturno naslijeđe

Prirodno i kulturno naslijeđe predstavlja temelj identiteta Grada Cazina i važan potencijal za budući turistički i privredni razvoj. Ciljevi u ovoj oblasti uključuju:

- ❖ razvoj mreže zaštićenih prirodnih i kulturnih cjelina,
 - ❖ usklađivanje sistema zaštite sa evropskim i međunarodnim standardima,
 - ❖ povećanje površine pod zaštitom i sistematizaciju kulturnog naslijeđa,
 - ❖ stvaranje uslova za edukaciju stanovništva o vrijednostima naslijeđa,
- održivo korišćenje ovih resursa i njihovu kvalitetnu prezentaciju lokalnom stanovništvu i posjetiteljima.

I.2. POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

U planskom horizontu u narednih 20 godina, Grad Cazina usmjerava svoj razvoj prema stvaranju funkcionalno uravnoteženog, ekološki odgovornog i društveno inkluzivnog urbanog prostora. Cazina treba postati grad koji se razvija u skladu s principima održivosti, sa savremenom i konkurentnom privredom zasnovanom na znanju, te kvalitetnim društvenim, kulturnim i obrazovnim ambijentom. Grad će se afirmirati kao regionalni poslovni, turistički i kulturni centar, sa visokim kapacitetima za privlačenje investicija i aktivnim učešćem građana u procesima planiranja i odlučivanja.

Prostorno-razvojni odnosi između Grada Cazina i ostalih centara definišu se kroz jasno utvrđene funkcionalne uloge i tematske orijentacije koje oblikuju smjer budućeg opremanja prostora. U planskom periodu Grad Cazina se razvija i posmatra kao grad poljoprivrede, turizma i kulture i obrazovanja, uz naglasak na održivo upravljanje resursima i podizanje kvaliteta životnog prostora.

Prirodni resursi kojima Cazina raspolaže – šumski fond, vodni resursi, mineralne sirovine i poljoprivredno zemljište – predstavljaju značajan potencijal za budući razvoj. Ovi resursi, uz racionalno korištenje, čine osnovu jačanja lokalne privrede, poljoprivrede i turizma. Prostor Unsko-sanskog kantona, uključujući prirodne, pejzažne i kulturno-istorijske vrijednosti u području Cazina i njegove okoline, predstavlja značajan razvojni oslonac i atraktivnu osnovu za turističku valorizaciju.

Posebni ciljevi prostornog razvoja:

- jačanje funkcionalnih veza Grada Cazina sa širim okruženjem putem unapređenja prekogranične saradnje, razvoja regionalnih i transregionalnih programa te poboljšanja unutrašnje povezanosti naselja u okviru obuhvata Plana;
- podsticanje ravnomjernog razvoja svih dijelova teritorije grada, uz jačanje uloge većih naselja kao lokalnih razvojnih centara i organizovanje ruralnih zajednica oko funkcionalnih sjedišta;
- zaustavljanje negativnih demografskih trendova i uspostavljanje uslova za demografsku stabilizaciju i obnovu stanovništva;
- unapređenje kvaliteta stambenog fonda i obezbjeđenje adekvatnih uslova stanovanja do kraja planskog perioda;
- unapređenje dostupnosti infrastrukture i javnih usluga kroz razvoj saobraćajne mreže te modernizaciju tehničke i komunalne infrastrukture u svim dijelovima grada;
- održivo korištenje lokalnih resursa kroz podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća te jačanje ruralne privrede, uz stvaranje uslova za povratak i ostanak stanovništva u ruralnim područjima;

- formiranje novih privrednih zona i proširenje postojećih, uz obezbjeđenje uslova za tehnološki razvoj i privlačenje investicija;
- racionalno upravljanje prostorom i zemljištem, sa naglaskom na zaštitu visokokvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i usklađivanje ostalih namjena prema bonitetu zemljišta;
- zaštita i unapređenje prirodnih i kulturnih dobara te njihovo uključivanje u razvoj kulturnih pejzaža i održivog turizma;
- razvoj turističkog sektora i pozicioniranje Cazina kao prepoznatljive, atraktivne i konkurentne turističke destinacije;
- uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom koji podrazumijeva rješavanje pitanja deponovanja u skladu sa strateškim dokumentima BiH i funkcionisanje regionalnih sistema za odlaganje otpada;
- stvaranje uslova za efikasno korištenje mineralnih resursa, uključujući institucionalne, organizacione, imovinsko-pravne, ekonomske, finansijske, ekološke i infrastrukturne pretpostavke, te primjenu principa očuvanja prirodnih vrijednosti;
- smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu tokom i nakon eksploatacije mineralnih sirovina, uz obaveznu rekultivaciju degradiranih površina;
- unapređenje kvaliteta životne sredine i ukupnog kvaliteta življenja kroz postizanje prihvatljivih ekoloških, ambijentalnih i društvenih standarda te ravnomjernu dostupnost javnih servisa
- povećanje sigurnosti prostora i stanovništva kroz integrisanje kriterija zaštite od prirodnih i antropogenih rizika u planska rješenja i smanjenje ranjivosti naselja, infrastrukture i prirodnih resursa.

I.2.1. Ciljevi razvoja prirodnih resursa

Poljoprivredno zemljište

Ciljevi razvoja poljoprivrednog zemljišta usmjereni su na očuvanje, optimalno korištenje i povećanje produktivnog potencijala zemljišta, uz zaštitu okoliša i sprječavanje degradacije. Glavne smjernice su:

- ❖ Očuvanje površine i kvaliteta zemljišta
 - Maksimalno očuvanje poljoprivrednog zemljišta, posebno na površinama izvan granica urbanih zona i registrovanog građevinskog zemljišta.
 - Održavanje zemljišta u što većem obimu i kvalitetu, sa fokusom na produktivne obradive površine.

- ❖ Usklađivanje sa drugim vrstama zemljišta

- Pravilno planiranje i raspodjela zemljišta u skladu sa šumskim površinama, vodama, infrastrukturnim objektima, eksploatacionim površinama i deponijama.
- ❖ Procjena i evidencija stanja zemljišta
 - Utvrđivanje stvarnog stanja poljoprivrednog zemljišta, uključujući obradive površine (oranice, bašte, voćnjake, vinograde, prirodne livade) i neobradive površine (pašnjaci, trstici, bare).
- ❖ Optimalno korištenje zemljišta
 - Korištenje zemljišta prema bonitetu i agrozoni, uz prioritet na poljoprivrednu proizvodnju.
 - Korištenje zemljišta lošijeg kvaliteta za druge namjene, u skladu sa mogućnostima i potrebama.
- ❖ Povećanje produktivnosti
 - Povećanje udjela obradivog zemljišta u ukupnoj površini poljoprivrednih zemljišta.
- ❖ Zaštita zemljišta od degradacije
 - Sprječavanje erozije i odnošenja zemljišnog supstrata i hranljivih materija.
 - Sprečavanje zagađenja tla od strane privrednih subjekata i uklanjanje postojećih štetnih posljedica.
- ❖ Unapređenje kvaliteta zemljišta
 - Podizanje kvaliteta obradivih površina, naročito oranica, primjenom agrotehničkih i hidrotehničkih mjera.
 - Stvaranje uslova za dugoročno održivu poljoprivrednu proizvodnju kroz racionalno korištenje zemljišnih resursa.

Šume i šumsko zemljište

Uzimajući u obzir aktuelno stanje šuma i šumskog zemljišta na području Grada Cazina, kao i posebne ekološke karakteristike ovog prostora te razvojne prioritete lokalne zajednice, definišu se strateški planski ciljevi u sektoru šumarstva. Njihova svrha je da se šumarstvo pozicionira kao važan nosilac ekonomskog rasta, očuvanja prirodnih resursa i unapređenja kvaliteta života stanovništva, te da doprinese ukupnom društveno-ekonomskom razvoju kako grada, tako i Federacije.

Prilikom formulisanja ovih ciljeva poštovana je obaveza usklađivanja sa svim relevantnim planskim dokumentima i stručnim osnovama – dugoročnim programima

gazdovanja šumama, šumskoprivrednim osnovama, lovnim osnovama, vodoprivrednim planovima i drugim sektorskim aktima koji regulišu upravljanje prostorom i prirodnim resursima. Ovakav pristup je u skladu sa zahtjevima definisanim Zakonom o šumama (Službene novine Unsko-sanskog kantona, broj: 22/12 i 16/16), koji propisuje obavezu koordinacije svih planskih aktivnosti u oblasti šumarstva s postojećim strategijama i programima.

Opći ciljevi:

- Formiranje (preoblikovanje) strukture šuma u one iz kojih će se moći dobijati ujednačeni prinosi po količini i kvalitetu,
- Ostvarivanje što većeg prinosa šuma i to takvog da bude u što je moguće boljem skladu sa potrebama društva (tržišta), kako u pogledu vrste drveća, tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda,
- Očuvanje i jačanje ostalih opštekorisnih funkcija šuma, te očuvanje biodiverziteta (prirodnosti) naših šuma,
- Provođenjem adekvatnog sistema gospodarenja omogućiti povoljnije uslove za postizanje veće produktivnosti rada u svim šumarskim aktivnostima, (i ispunjenje prethodno nabrojanih ciljeva),
- Ostvarivanje trajno što većeg prinosa šuma koji će zadovoljavati potrebe društva, odnosno tržišta, kako u pogledu vrste drveta, tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda
- Očuvanje jačanje i potrajno korištenje (upotreba) komponenata biološke raznolikosti (biodiverziteta) šume, po načinu i intenzitetu, koji ne vode njezinom dugoročnom smanjenju, a čime se održava njezin potencijal za ispunjavanje potreba sadašnjih i budućih generacija.
- Rehabilitacija i obnavljanje degradiranih šumskih ekosistema i potsticanje revitalizacije ugroženih vrsta kroz razvoj i implementaciju planova gospodarenja
- Obezbeđenje uvjeta za veću produktivnost rada u oblasti uzgajanja, iskorištavanja i zaštite šuma primjenom adekvatnih sistema gospodarenja
- Ostvarivanje što boljih ekonomskih efekata sada i u budućnosti primjenom suvremenih metoda i sredstava rada u skladu sa prethodno navedenim ciljevima
- Gazdovanje šumama i šumskim zemljištem po kriterijumima i principima održivog gazdovanja;
- Rekonstrukcija degradiranih staništa i njihovo pretvaranje u viši uzgojni oblik;
- Formiranje strukture šuma u one iz kojih će se moći dobivati ujednačeni prinosi po količini i kvalitetu,
- Ostvarivanje što većeg prinosa šuma u skladu sa potrebama tržišta,
- Ostvarivanje što povoljnije profitne funkcije,

- Pošumljavanje površina obraslih sukcesivnim vegetacijskim stadijima, šibljacima i šikarama;
- Održavanje i odgovarajuće poboljšanje šumskih ekosistema i njihov doprinos globalnom ciklusu ugljenika;
- Održavanje i odgovarajuće poboljšanje zaštitnih funkcija u upravljanju šumom (posebno zemljišta i voda);
- Održavanje zdravlja i vitalnosti šumskih ekosistema;
- Održavanje, čuvanje i odgovarajuće poboljšanje biološke raznovrsnosti u šumskom ekosistemu;
- Održavanje drugih socijalno-ekonomskih funkcija šuma;
- Održavanje i podsticanje proizvodnih i općekorisnih funkcija šuma
- Gazdovanje u skladu sa odredbama zakonskih dokumenata;
- Aktivnosti u cilju unapređenja stanja šumskog fonda u privatnom vlasništvu;
- Povećanje stepena korišćenja sporednih šumskih proizvoda i ostvarivanje rente od strane sektora vezanog za ovu oblast;
- Sanacija divljih deponija u šumama;
- Unapređenje stanja lovišta i lovne divljači.
- Zaštita i očuvanje ugroženih i rijetkih biljnih i životinjskih vrsta, te njihovih staništa;
- Zaštita i očuvanje prirodnih dobara, predjela, ambijentalnih cjelina, pejzaža i staništa;
- Kontrolisano, racionalno i održivo korišćenje šumskih resursa, usklađeno sa principima zaštite životne sredine uz privrednu provodljivost i društvenu prihvatljivost;

Posebni ciljevi u oblasti šumarstva, prilagođeni ekološkim i prostornim karakteristikama teritorije Grada Cazina, obuhvataju sve mjere i principe usmjerene ka održivom korištenju, zaštiti i unapređenju šumskih resursa kao jednog od ključnih prirodnih potencijala lokalne zajednice.

Ovi ciljevi se definišu kako slijedi:

- obezbjeđenje održivog upravljanja šumama koje osigurava zaštitu ukupnog biodiverziteta i ekološke stabilnosti područja;
- očuvanje proizvodnog, ekološkog i socijalnog potencijala šuma, kako bi šumski resursi zadovoljili potrebe današnjih i budućih generacija;
- kontinuirano unapređenje opšteg stanja šuma i podizanje kvaliteta šumskih ekosistema;
- jačanje i razvoj svih korisnih funkcija šuma, uključujući povezivanje šuma sa vanšumskim zelenim površinama i urbanim zelenilom naselja;

- usklađivanje interesa šumarstva sa razvojem turizma, lovstva, vodoprivrede i drugih djelatnosti koje se prostorno i funkcionalno naslanjaju na šumske resurse;
- zaštita šuma u zaštićenim područjima, uključujući očuvanje staništa endemičnih, rijetkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta;
- pošumljavanje područja koja su degradirana, prekomjerno iscrpljena sječom ili koja ne predstavljaju atraktivno poljoprivredno zemljište;
- usmjeravanje pošumljavanja ka većem učešću četinarskih vrsta, s ciljem povećanja raznovrsnosti i otpornosti šumskih ekosistema;
- povećanje zelenih površina u urbanim dijelovima grada i duž saobraćajnica upotrebom visokih, ekološki pogodnih drvenastih vrsta;
- izbor sadnog materijala zasnivati prvenstveno na autohtonim vrstama, radi dugoročne stabilnosti ekosistema, poboljšanja socijalnih funkcija šuma i očuvanja biološke raznolikosti;
- strogo kontrolisano korištenje drvne mase i drugih šumskih proizvoda u skladu sa dugoročnim planovima gazdovanja (šumsko-gospodarske osnove);
- kontrolisano korištenje sporednih šumskih proizvoda u cilju sprečavanja degradacije staništa;
- redovno sprovođenje mjera u sjemenskim sastojinama radi povećanja prinosa i poboljšanja genetske osnove;
- uspostavljanje trajnog monitoringa šuma visoke zaštitne vrijednosti radi praćenja njihovog stanja i planiranja mjera očuvanja;
- sprovođenje šumsko-uzgojnih mjera koje omogućavaju postepeno pretvaranje izdanačkih šuma u srednje i visoke šume;
- zabrana smanjenja ukupne površine pod šumom, uz sprječavanje nekontrolisanog krčenja;
- potpuna zabrana sječe, ugrožavanja ili uklanjanja zaštićenih, rijetkih i osjetljivih biljnih vrsta i njihovih staništa;
- vođenje šumske privrede u skladu sa Zakonom o šumama i svim podzakonskim aktima koji regulišu ovu oblast na nivou Unsko-sanskog kantona i Federacije;
- primjena održivih sistema gospodarenja koji uključuju prijeborne, skupinasto-prijeborne i skupinaste sječe;
- isključivanje sistema golih sječa, bez obzira na karakter staništa i sastojina, zbog negativnog uticaja na zemljište i ekosisteme;
- zaštita i unapređenje šumskih ekosistema u cjelini, kao i posebno vrijednih sastojina, pojedinačnih stabala i staništa od posebnog značaja;

- revitalizacija, konverzija, rekonstrukcija i vraćanje u funkciju svih degradiranih i oštećenih šumskih površina;
- povećanje prirodnog prirasta šuma i postizanje optimalne strukture drvne mase koja omogućava održivu i kontinuiranu proizvodnju;
- prelazak sa jednonamjenskog (monofunkcionalnog) na višefunkcionalni pristup korištenju šumskih površina (ekološka, zaštitna, rekreativna, privredna funkcija);
- uspostavljanje stalnog monitoringa zdravstvenog stanja šuma u cilju ranog prepoznavanja i sprečavanja negativnih uticaja;
- uključivanje savremenih informacionih tehnologija, posebno GIS-a, u sve faze planiranja, praćenja i izvještavanja o stanju šuma;
- ograničavanje unošenja alohtonih vrsta drveća i zabrana njihovog nekontrolisanog širenja u šumske ekosisteme Cazina.

Za ostvarenje definisanih ciljeva neophodno je planirati i primjenjivati specifične biotehničke mjere koje se mogu određivati samo na nivou gazdinskih klasa, uzimajući u obzir uske ekološko-proizvodne karakteristike pojedinih šuma.

Za svaku gazdinsku klasu potrebno je jasno definisati:

- izbor vrste ili kombinacije vrsta drveća koje su optimalno prilagođene ekološkim uslovima staništa, kao i odgovarajući odnos smjese vrsta;
- odabir sistema gospodarenja koji najbolje odgovara prirodi šume i dugoročnim ciljevima gazdovanja;
- određivanje trajanja planskog proizvodnog ciklusa za svaku vrstu drveća, kao i načina regulisanja sklopa (prorjeđivanja) u jednodobnim sastojinama;
- utvrđivanje optimalne debljinske strukture i veličine drvne zalihe za šume kojima se gazduje putem prebornih i skupinasto-prebornih sječa.

Mineralne sirovine

Osnovni cilj je plansko, održivo i ekonomično korišćenje mineralnih sirovina uz primjenu mjera zaštite.

Da bi se to postiglo, treba utvrditi sljedeće operativne ciljeve:

- ❖ stvaranje uslova za potpunu informisanost o svim rezervama mineralnih sirovina – sprovesti detaljne istražne radove;
- ❖ usklađivanje eksploatacionih ciljeva sa ciljevima zaštite prirodnih predjela i vrijednosti, odnosno zabraniti - ograničiti eksploataciju u zonama zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa;

- ❖ stimulisanje detaljnih geoloških istraživanja i otvaranja malih pogona za eksploataciju, prije svega geološko – isplativih rezervi;
- ❖ podrška programima korišćenja sekundarnih sirovina, kao zamjene prirodnih materijala;
- ❖ stimulisanje i promovisanje korišćenja obnovljivih izvora energije;
- ❖ sprečavanje neplanskog/nesmotrenog korišćenja mineralnih sirovina i podzemnih voda;
- ❖ utvrđivanje naknade (resursne rente) od korišćenja mineralnih sirovina.

I.2.2. Ciljevi razvoja stvorenih resursa

1.2.2.1. Prostor

Razvoj regionalnih veza sa okruženjem

Prostorno-funkcionalna, ekonomska i kulturna integracija Grada Cazina ostvariva je na više nivoa saradnje, koji obuhvataju:

1. Transgranični nivo – saradnja sa susjednim regijama Republike Hrvatske radi uspostavljanja zajedničkih razvojnih programa, posebno u oblasti turizma, zaštite okoliša i infrastrukturnih rješenja.
2. Interregionalni nivo – saradnja sa općinama i gradovima Unsko-sanskog kantona radi usklađenog prostornog razvoja i efikasnijeg korištenja resursa.
3. Transregionalni nivo – saradnja sa susjednim regijama BiH radi povezivanja turističkih, privrednih i infrastrukturnih projekata.
4. Transdržavni nivo – povezivanje sa regijama u okruženju kroz velike infrastrukturne, ekonomske i ekološke sisteme.

Regionalne veze i prostorni odnosi sa susjednim općinama

Elementi razvoja regionalnih veza Grada Cazina trebaju biti zasnovani na:

- razvoju zajedničkih turističkih programa i povezivanju resursa u jedinstvenu ponudu (Una, historijsko-kulturni lokaliteti),
- funkcionalnom povezivanju infrastrukturnih sistema (saobraćaj, vodoprivreda, energetika, telekomunikacije),
- zajedničkoj zaštiti kulturnog i historijskog naslijeđa i kreiranju integrisanih kulturnih ruta,

- koordinaciji programa zaštite okoliša i uspostavi zajedničkih mjera za zaštitu voda, zraka i zemljišta,
- formiranju zajedničkog interaktivnog centra za monitoring okoliša, naročito u kontakt zonama općina.

Interregionalna saradnja sa Bužimom, Velikom Kladušom, Bosanskom Krupom i Bihaćem daje mogućnost stvaranja komplementarne turističke i privredne ponude zasnovane na specifičnostima svake lokalne zajednice.

Osnovni preduslov napretka ovih veza jeste modernizacija i rekonstrukcija infrastrukturnih mreža, koje predstavljaju temelj povezivanja tržišta, usluga, transporta i komunikacija.

Razvoj regionalnih veza unutar Unsko-sanskog kantona

Prioritet razvoja odnosa Grada Cazina sa susjednim lokalnim zajednicama treba biti usklađivanje planskih rješenja u kontaktnim zonama, posebno u oblasti:

- namjene prostora i zaštite vrijednih prostora,
- zaštite poljoprivrednog zemljišta i ukрупnjavanja parcela,
- zajedničkog i racionalnog korišćenja prirodnih resursa, naročito u oblasti turizma i poljoprivrede,
- sprečavanja depopulacije ruralnih područja kroz jačanje kvaliteta života i lokalne privrede,
- unapređenja i povezivanja saobraćajne i tehničke infrastrukture na međusobno zavisnim područjima,
- koordinacije elektroenergetskih i drugih komunalnih sistema,
- komplementarnog razvoja privrednih djelatnosti i efikasnijeg korištenja kapaciteta,
- zajedničke zaštite okoliša, sprečavanja divljih deponija i očuvanja vodotokova,
- unapređenja turističke ponude kroz povezivanje seoskih, rekreativnih, sportskih i kulturnih zona.

Regionalne veze sa širim okruženjem i međunarodna saradnja

Grad Cazina ima mogućnost aktivnog učešća u regionalnim i prekograničnim programima (INTERREG, IPA, SEE, Cross-border Cooperation), naročito u oblastima:

- turizma i kulturne razmjene,
- poljoprivrede i ruralnog razvoja,
- zaštite okoliša,
- zajedničkih infrastrukturnih sistema i saobraćajnih pravaca,

- razmjene iskustava u upravljanju teritorijalnim razvojem.

Ovi programi omogućavaju aktiviranje zajedničkih potencijala kroz partnerske projekte usmjerene na razvoj brendova Grada Cazina (poljoprivredni proizvodi, turističke rute, zanatski i industrijski proizvodi).

Razvoj unutrašnjeg prostora Grada Cazina

- *Razvoj gradskog centra*

Razvojni prioriteti gradskog centra Cazina uključuju:

- korištenje komparativnih lokacijskih prednosti za razvoj specifičnih urbanih sadržaja (usluge, trgovina, poslovni objekti, javne institucije, turizam),
- jačanje identiteta urbanog jezgra kroz valorizaciju kulturnog, prirodnog i privrednog naslijeđa,
- zaštitu javnih, zelenih i otvorenih površina uz strogu kontrolu izgradnje na poljoprivrednom zemljištu,
- planiranje razvoja na nivou funkcionalnog urbanog područja i jačanje veza između grada i prigradskih naselja,
- unapređenje fizičke strukture prostora uklanjanjem konfliktnih namjena i podizanjem kvaliteta urbanog ambijenta,
- razvoj poslovnih i zanatskih zona na principima „zelenih tehnologija“ i energetske efikasnosti.

- *Ruralni razvoj*

Osnovni cilj

Očuvanje vitalnosti ruralnih područja Grada Cazina kroz podizanje kvaliteta života, razvoj lokalne ekonomije i jačanje demografske stabilnosti.

Operativni ciljevi

- jačanje konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva, prehrambenog i prerađivačkog sektora,
- unapređenje kvaliteta života i diverzifikacija ekonomskih aktivnosti u ruralnim zajednicama,
- podsticanje lokalnih inicijativa i jačanje kapaciteta mjesnih zajednica,

- modernizacija lokalne putne mreže radi poboljšanja dostupnosti javnim uslugama, tržištima i radnim mjestima,
- zaštita i održivo korištenje prirodnih resursa,
- stvaranje infrastrukturnih uslova za zadržavanje stanovništva (posebno mlade i obrazovane populacije),
- podsticanje ženskog poduzetništva i otvaranje radnih mjesta u ruralnim sredinama,
- unapređenje zdravstvenih, obrazovnih i socijalnih usluga,
- promocija timskog i partnerskog rada kroz obuke, zadruge i lokalne razvojne inicijative,
- razvoj institucija za podršku ruralnom razvoju (sekretarijati, fondovi, agencije).

1.2.2.2. Građevinsko zemljište

Osnovni cilj je racionalno korišćenje i uspostavljanje održivog, ekonomski efikasnog i socijalno pravednog sistema upravljanja građevinskim zemljištem, uz jačanje prostorne koherentnosti i unapređenje kvaliteta urbanog i ruralnog prostora Cazina.

Operativni ciljevi

- Ograničavanje nekontrolisanog širenja građevinskih područja u naseljima gdje se očekuje stagnacija ili smanjenje broja stanovnika, uz proširivanje građevinskih zona u naseljima s pozitivnim demografskim trendovima (npr. zonama uz glavne saobraćajnice ili u blizini poslovnih zona).
- Koordinacija i sinhronizacija planiranja korišćenja prostora, upravljanja građevinskim zemljištem i politike komunalnog opremanja, sa ciljem stvaranja funkcionalno organizovanog i infrastrukturno opremljenog prostora.
- Definisanje budućih koncesionih područja, naročito u sektorima eksploatacije mineralnih sirovina, hidroenergetskog potencijala, turizma i poljoprivrede.
- Efikasnije sprovođenje planskih rješenja kroz usklađen nastup planerskih i upravljačkih institucija, uz jačanje nadzora nad realizacijom urbanističkih i prostorno-planskih dokumenata.
- Formiranje kompaktnih i funkcionalnih urbanih cjelina kroz pugušćavanje građevinskih rejona u dijelovima gdje je moguće racionalno iskoristiti postojeću infrastrukturu i prirodne uslove.
- Sprečavanje bespravne gradnje jačanjem upravljanja zemljištem, kontrolom gradilišta i unapređenjem sistema izdavanja dozvola.

- Obezbjedenje komunalne opremljenosti i minimalnih standarda komunalnih usluga u svim naseljima, uključujući vodosnabdijevanje, kanalizaciju, odvodnju površinskih voda, elektrifikaciju i pristup lokalnim putevima.
- Kreiranje savremenog vizuelnog i funkcionalnog identiteta naselja, u skladu sa novim demografskim, ekonomskim i klimatskim okolnostima.
- Unapređenje sistema upravljanja otpadom, uključujući sanaciju divljih deponija, unapređenje sistema prikupljanja otpada i razvoj reciklažnih kapaciteta.

Mreža naseljenih mjesta

Osnovni cilj

Osnovni cilj razvoja mreže naseljenih mjesta Grada Cazina jeste uspostavljanje ravnomjernijeg i funkcionalno uravnoteženog prostornog razvoja kroz restrukturiranje postojeće mreže naselja, decentralizaciju urbanih funkcija i formiranje/jaćanje sekundarnog centra. Cilj obuhvata i modernizaciju objekata javnih službi, te diverzifikaciju sadržaja u gradskom centru, kako bi se obezbijedila veća dostupnost usluga i efikasnije funkcionisanje cjelokupnog prostora grada.

Razvoj mreže naselja treba da usmjerava:

- ❖ procese urbanizacije,
- ❖ razvoj komunalne i društvene infrastrukture,
- ❖ racionalno korišćenje zemljišta i prirodnih resursa,
- ❖ demografski razvoj i stabilizaciju stanovništva kao osnovu za održivost javnih, privrednih i društvenih funkcija.

Operativni ciljevi

- ❖ Uspostaviti hijerarhijski sistem naselja prema njihovoj funkciji, veličini, stepenu opremljenosti, karakteru i dominantnim privrednim djelatnostima, čime se olakšava planiranje investicija, infrastrukture i javnih usluga u skladu sa realnim potrebama i razvojnim kapacitetima svakog naselja
- ❖ Izradom savremene i cjelovite prostorno-planske dokumentacije obezbijediti kontrolisanu i planski vođenu izgradnju, u skladu sa definisanim rangom i ulogom naselja u mreži; planovima usmjeravati razvoj infrastrukture, urbanih funkcija i namjenu prostora u skladu sa dugoročnom vizijom razvoja mreže naselja.
- ❖ Primjenom adekvatne zemljišne politike (upravljanje građevinskim zemljištem, regulacija prenamjene, upravljanje komunalnom opremom i infrastrukturom)

podržati implementaciju usvojenog sistema naselja i omogućiti racionalno širenje, opremanje i funkcionalizaciju svakog naseljskog segmenta.

1.2.2.3. Stanovništvo

Osnovni cilj

Očuvanje i jačanje demografske vitalnosti stanovništva Grada Cazina kroz zaustavljanje i smanjenje nepovoljnih demografskih trendova, povećanje udjela mlađih dobnih grupa te stvaranje uslova za zadržavanje i povratak mladih i radno sposobnih stanovnika, posebno u ruralna područja.

Operativni ciljevi

- ❖ Povećati nivo prirodne obnove stanovništva, kroz mjere podrške porodicama, mladim bračnim parovima i poboljšane uslove za odgoj djece.
- ❖ Unaprijediti demografski oporavak kroz reintegraciju povratničke populacije i obnovu zajednica koje su bile posebno pogođene demografskim gubicima.
- ❖ Usporiti i postupno neutralisati depopulacijske procese, tako da se demografska kretanja stabilizuju oko prirodnog priraštaja bez daljeg negativnog trenda migracija.
- ❖ Održavati i unapređivati vitalnost stanovništva, uz fokus na socijalnu uključenost, zdravstvenu zaštitu i poboljšanje životnih uslova svih dobnih grupa.
- ❖ Poboljšati komunalni, socijalni i infrastrukturni standard ruralnih naselja, čime se podiže kvalitet življenja i povećava atraktivnost ovih prostora za mlade, radno aktivne i povratničke grupe stanovništva.

1.2.2.4. Stanovanje

Efektivna stambena potražnja predstavlja spoj izraženih stambenih potreba i realnih ekonomskih mogućnosti stanovništva, odnosno kapaciteta domaćinstava da ostvare vlastitu stambenu preferenciju. Planiranje razvoja stanovanja zasniva se na standardima koji odražavaju društvenu moć, kulturne obrasce stanovanja, urbani potencijal i prostorne mogućnosti.

- ❖ unaprijediti kvalitet postojećeg stambenog fonda, kroz poboljšanje strukture stanova, povećanje prosječne površine stambenih jedinica, modernizaciju instalacija i revitalizaciju starijih objekata.
- ❖ Povećati učešće višeporodičnih stambenih objekata u ukupnom stambenom fondu, radi racionalnijeg korišćenja prostora i efikasnijeg komunalnog opremanja urbanih zona.
- ❖ Smanjiti deficit stanova u odnosu na broj domaćinstava, kroz plansku izgradnju novih stambenih kapaciteta i adekvatnu regulaciju tržišta nekretnina.

- ❖ Sprovesti obnovu i rekonstrukciju dotrajalog stambenog fonda, posebno u područjima gdje je građevinski fond zastario, neodržavan ili oštećen.
- ❖ Podsticati izgradnju stanova višeg standarda, u pogledu broja soba, površine po članu domaćinstva i kvaliteta konstrukcije, u skladu sa savremenim standardima stanovanja.
- ❖ Kreirati savremenu i održivu stambenu politiku, koja obuhvata instrumente za socijalno stanovanje, poticaje za mlade, javno-privatne investicione modele i efikasno upravljanje gradskim stambenim resursima.

1.2.2.5. Privreda

Izrada Prostornog plana zasniva se na jasno definisanoj metodologiji koja zahtijeva da ciljevi razvoja proizilaze iz objektivno analiziranog stanja, identifikovanih problema, raspoloživih potencijala i pravaca razvoja određenih dokumentima višeg reda. Planski okvir mora biti usklađen sa strateškim razvojnim dokumentima na državnom, entitetskom, kantonalnom i međunarodnom nivou, te se zasniva na održivom korištenju prostora i prirodnih resursa.

Prostorni plan USK-a, strateški dokumenti BiH i razvojne strategije lokalnih zajednica ukazuju da su ključni oslonci privrednog razvoja: prirodni potencijali, infrastrukturna opremljenost, geostrateški položaj i razvoj malog i srednjeg poduzetništva. U tom kontekstu privredni razvoj Cazina treba da bude integrisan i povezan sa poljoprivredom, turizmom, industrijom, saobraćajem i svim drugim sektorima koji mogu generisati dodatnu vrijednost.

Ukupan nivo i dinamika privredne razvijenosti predstavljaju osnovni izvor finansiranja i nosivi kapacitet za realizaciju svih planskih mjera, pa je zato nužno racionalno locirati privredne sadržaje, razvijati radne zone i uskladiti privredne aktivnosti sa prostornim potencijalima grada.

Cilj je osigurati ravnomjerniji i funkcionalniji privredni razvoj Cazina kroz racionalno smještanje privrednih zona, uz naglasak na pozicioniranje radnih zona u perifernim dijelovima grada, te restrukturiranje postojećih zona radi njihove bolje integracije u urbani prostor i efikasnijeg korištenja.

Strateški cilj

Uspostaviti poslovno okruženje koje potiče ekonomski rast, povećava konkurentnost lokalnih preduzeća i privlači domaće i strane investicije. Fokus je na razvoju sektora malih i srednjih preduzeća (MSP) kao nosilaca privredne dinamike i inovacija.

- Smanjivanje administrativnih prepreka pri registraciji i poslovanju preduzeća i obrta.
- Primjena programa aktivne politike zapošljavanja i podrške MSP sektoru.

- Razvoj i modernizacija poslovne, proizvodne i saobraćajne infrastrukture.
- Unapređenje tehnološkog nivoa MSP sektora i uvođenje savremenih standarda (ISO, HACCP i dr.) radi jačanja izvozne sposobnosti i pristupa međunarodnom tržištu.
- Podsticanje preduzetništva kod mladih kroz programe podrške, edukacije i finansijske instrumente.
- Jačanje poljoprivredne proizvodnje, posebno zdrave hrane, kroz razvoj porodičnih gazdinstava, specijalizaciju poljoprivrednih grana i modernizaciju proizvodnih kapaciteta.
- Unapređenje agrotehničkih i agroekonomskih postupaka u cilju povećanja produktivnosti i konkurentnosti ruralne ekonomije.

Ostvarenje navedenih ciljeva indirektno dovodi do rasta zaposlenosti, izvoza, investicija, diverzifikacije privredne strukture i ukupne ekonomske stabilnosti grada.

Razvoj ljudskih potencijala i jačanje tržišta rada

Osigurati razvoj ekonomije zasnovane na znanju, inovacijama i tehnološkom napretku, uz stalno unapređenje stručnih, obrazovnih i radnih kapaciteta stanovništva.

- Privlačenje investicija koje doprinose prenosu znanja, modernim tehnologijama i razvoju savremenih proizvodnih procesa.
- Jačanje veza između obrazovnih institucija, privatnog sektora, zavoda za zapošljavanje i razvojnih agencija.
- Razvoj programa samozapošljavanja i subvencionisanog zapošljavanja, posebno za teže zapošljive kategorije.
- Razvoj dodatnih uslužnih sektora, posebno u oblasti socijalne zaštite (briga o starijima, pomoć u kući i sl.).
- Realizacija volonterskih programa, obuka i prekvalifikacija za potrebe tržišta rada.
- Jačanje kapaciteta mladih poljoprivrednika i nosilaca porodičnih gazdinstava kroz edukacije i stručna savjetovanja.
- Unapređenje ukupnog nivoa obrazovanja i podizanje svijesti stanovništva o savremenim razvojnim trendovima.

Naglasak je na stvaranju konkurentne, mobilne i fleksibilne radne snage, sposobne da odgovori na zahtjeve modernog tržišta i podrži razvoj lokalne ekonomije.

Unapređenje turističkog sektora

Iskoristiti prirodne, kulturne i pejzažne resurse Cazina za razvoj konkurentne i prepoznatljive turističke ponude koja može generisati ekonomski rast i nova radna mjesta.

- Razvoj selektivnih oblika turizma (sportsko-rekreativni, zdravstveno-rehabilitacioni, vjerski, lovni i ribolovni, kulturno-manifestacioni turizam).
- Modernizacija i izgradnja turističke infrastrukture i suprastrukture prema savremenim standardima.
- Aktivna valorizacija prirodnih i kulturno-historijskih potencijala i njihova pretvorba u turističke sadržaje.
- Izrada studija turističkog potencijala i strateških dokumenata koji usmjeravaju razvoj sektora.
- Razvoj marketinških aktivnosti i promocije turističkih vrijednosti grada (digitalna promocija, brendiranje destinacije, partnerstva sa turističkim agencijama).
- Privlačenje domaćih i stranih investicija u turistički sektor.
- Obrazovanje i profesionalizacija kadrova u turizmu kako bi se zadovoljili standardi savremene turističke industrije.

U kombinaciji, navedene mjere doprinose formiranju prepoznatljive destinacije, povećanju turističkog prometa i jačanju povezanih sektora (poljoprivreda, zanatstvo, trgovina, ugostiteljstvo).

1.2.2.6. Saobraćajna infrastruktura

Na bazi utvrđivanja postojećeg stanja, analize postojeće prostorno planske dokumentacije višeg reda ,opštinskih odluka o kategorizaciji putne mreže, parametara o saobraćajnom opterećenju i nivou bezbjednosti na putnoj mreži, postojećih i planiranih sadržaja, uvažavajući ograničavajuće faktore i nivo dokumenta koji se radi postavljeni su sljedeći ciljevi:

- Rekonstrukcija postojećih i planiranje nedostajućih elemenata primarne putne mreže, te usklađivanje istih sa trasam iz prethodne prostorno planske dokumentacije
- Ostvariti dobru prometno – transportnu povezanost unutar grada, kao i sa susjednim područjima, a time i sa širim okruženjem izgradnjom novih ili rekonstrukcijom postojećih putnih pravaca;
- Izmjestiti tranzitni saobraćaj iz urbane sredina i naseljenih mjesta, kroz izgradnju obilaznice;
- Modernizacija i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva (dogradnja nove mreže, asfaltiranje postojeće i povezivanje svih dijelova općine)
- Definisati raskrsnice (kružne, četvorokrake i trokrake) i njihove buduće drumske veze sa putevima koji su od državnog značaja;

- Propisati i ozakoniti zaštitne pojase-koridore za sve saobraćajnice koje se tretiraju Prostornim planom;
- Razvijanje biciklističkog saobraćaja, obezbjeđivanje potrebnog mjesta na samoj Općini i staza za rekreativni biciklistički saobraćaj i staze za pješake.
- Modernizovati javni prevoz putnika
- Utvrditi način parkiranja i potrebe za parkiranjem

1.2.2.7. Telekomunikacije

- Osavremenjivanje telekomunikacionih sistema i infrastrukture kroz modernizaciju postojeće i izgradnju nove savremene infrastrukturne mreže i objekata;
- Digitalizacija telefonskih centrala;
- Uvođenje novih servisa i usluga (servisi koje nudi NGN – Next Generation Networks – mreže sledećih generacija);
- Pristupne mreže graditi u kablovskoj kanalizaciji kako bi se kasnije omogućila jednostavnija i jeftinija gradnja optičkih mreža (uduvavanje optičkih kablova u cijev) kao i eksploatacija izgrađenih mreža sa bakarnom paricom;
- Postepen prelazak sa bakarne na optičku kablovsku infrastrukturu i to u sledećim fazama:
 - optičko vlakno do servisnog područja (FTTSA) za 500-2000 korisnika;
 - optičko vlakno do kabineta (FTTCab) za 200-300 korisnika;
 - optičko vlakno do pločnika (FTTC);
 - optičko vlakno do zgrade (FTTB);
 - optičko vlakno do kuće ili kancelarije (FTTH, FTTO).
- Omogućiti korištenja širokopoljnih servisa i to u fazama:
 - hibridna rešenja optika-bakar za uvođenje širokopoljnosti;
 - širokopoljne tehnologije na optičkom kablju u lokalnoj petlji.

1.2.2.8. Energetika

- Izgradnja planiranog dalekovoda DV 110kV TS Bihać 1- TS Cazina 2;
- Rekonstrukcija TS 110/20/10 Cazina 2;

- Sanacija postojeće 10kV distributivne mreže i postepeni prelazak na naponski novi 20kV. Sve nove distributivne vodove planirati za naponski nivo 20kV;
- Interpolacija transformatorskih stanica i smanjenje dužine distributivnih vodova;
- Izgradnja novih srednjenaponskih vodova i transformatorskih stanica 10(20)/0.4 kV;
- Rekonfiguracija mreže;
- Planirati sanaciju postojeće niskonaponske mreže i zamjena postojećih nadzemnih Al/Fe vodiča univerzalnim kablovima;
- Planirati izgradnju novih objekata za distributivnu proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije;
- Planirati i podsticati razvoj obnovljivih izvora energije.

1.2.2.9. Vodna infrastruktura

Zadovoljenje potreba općine Cazina neophodnim količinama vode, koja bi se koristila za različite svrhe moguće je osigurati:

- korištenjem izvorišta i bunara,
- izgradnjom akumulacija,
- zahvatanjem podzemnih voda iz donjih horizonata,
- dovođenjem voda iz drugih područja i sl.

Da li se opredijeliti na regionalni ili lokalni koncept snabdjevanja vodom veoma je krupna dilema. Pri ovom, neophodno je voditi računa o:

- Vodno bogatstvo na području Unsko-sanskog kantona je veoma neravnomjerno i veoma nepovoljno po površini raspoređeno, na kraškim područjima uopšte nema vodotoka. U sušnom ljetnom razdoblju protoci u vodotocima iznose svega 2-15% od srednjih godišnjih. Zahvatanje relativno malo vode u ljetnom periodu može izazvati veoma nepovoljne posljedice.
- Potrošnja vode je u stalnom porastu za stanovništvo i privredu. Nužno je obezbjediti znatne količine vode za tehničke potrebe, navodnjavanje, sport, rekreaciju i druge potrebe.
- Na gornjim dijelovima slivova velikih vodotoka, u zonama vododjelnica gustina naseljenosti je velika tako da je odnos raspoloživih i potrebnih količina voda izrazito nepovoljan.

- Visok stepen naseljenosti Cazinaskog područja, disperzija potrošača, policentričan razvojni model i druge okolnosti zahtijevaju povećanu potrošnju i kvalitet vode itd.

Uvažavajući navedene okolnosti izrade vodoprivredne strategije za Unsko-sanski kanton i za općinu Cazina uslov je razvoja Kantona i općine. Zbog toga je dat kratak osvrt na moguća rješenja, koja su do sad analizirana.

- a) Regionalni koncept snabdjevanja je realno rješenje za grad i općinu Cazina. Praksa parcijalnog snabdjevanja vodom korisnika, koja je stoljećima prisutna na ovim prostorima mogla bi biti zamjena regionalnom konceptu. Ovo podrazumijeva zahvatanje vode iz rijeke Une i njeno pumpanje u gornje tokove pritoke Korane i Gline. Voda bi se tretirala na uređaju koji bi bio lociran neposredno uz zahvat i pumpnim sistemom bi se podizala do prekidnog prostora na Maglića Glavi, a odatle bi se voda gravitacijom usmjeravala prema potrošačima. Dužine transporta vode nisu velike, kreću se od 5-10 km. Koridor za cjevovode bi pratio postojeće i planirane saobraćajnice. Na pojedinim mjestima bi bila uspostavljena veza sa lokalnim sistemima.

Optimalni koncepti trebaju biti utvrđeni na temelju detaljnih tehnoloških i ekonometrijskih analiza. Za potrebe izgradnje hidrotehničkih tunela za transport vode, vrlo je vjerovatno da će biti optimalno da se za svako područje izgradi manji broj većih dovodnih sistema.

Regionalni vodovodi za transport na velike udaljenosti većih količina vode su podobni kako zbog neravnomjernijeg rasporeda raspoloživih količina vode na prostoru općine tako i zbog mogućnosti efikasne kontrole kvaliteta vode i adekvatnije i jeftinije zaštite izvorišta.

Na temelju razvojnih planova i odgovarajućih detaljnih analiza, treba utvrditi koliko vode treba zahvatiti iz Une. Taj se transport vode može planirati i u fazama, prema porastu potreba.

Na području općine Cazina podzemne vode su dosta duboke, tako da dovođenje vode za tehničke potrebe i navodnjavanje iz Une može biti mnogo povoljnije i sa stajališta potrebnog utroška energije.

Realiziranje sistema za dovod vode iz Une u ljetnom sušnom razdoblju ima veoma velike važnosti i sa ekološkog stajališta, a značajno će poboljšati karakteristike ambijenta dolina vodotoka.

- b) Snabdjevanje putem akumulacija je takođe jedna od mogućnosti snabdjevanja vodom Cazinaskog područja.

Na teritorijama općina Cazina, Velika Kladuša i Bužim dosada je preliminarno razmatrana mogućnost izgradnje desetak manjih akumulacija u slivovima Korane i

Gline. Doline vodotoka su veoma gusto naseljene, a pored toga kod više objekata bilo bi potrebno i potapanje značajnih poljoprivrednih površina. Potreba za vodom će biti sve izraženija i zato bi trebalo u što kraćem roku izvršiti detaljniju analizu mogućnosti za izgradnju akumulacija i odabrati optimalna rješenja, uzimajući u obzir današnje aktuelno stanje na terenu.

c) Lokalni koncept snabdjevanja

Obzirom da će rješavanje regionalnog snabdjevanja vodom područja općine Čazina zahtjevati značajna finansijska sredstva, dogovore sa susjednim općinama, dodatna istraživanja tehničkih, ekonomskih i drugih problema, nužno je punu pažnju posvetiti načinu i uslovima lokalnog snabdjevanja područja općine Čazina.

Brojne aktivnosti oko realizacije regionalnog vodovodnog sistema, ali i usmjeravanje pažnje na lokalne vodovode, njihovo objedinjavanje na nivou jedinstvenog savremenog vodovodnog sistema za cjelokupno područje općine Čazina je strateška aktivnost od posebnog značaja.

Neophodno je, paralelno sa rješavanjem navedenih strateških pitanja pažnju usmjeriti:

- na zaštiti postojećih vodovodnih zona, izvršiti istraživanja i na osnovu rezultata istraživanja utvrditi veličinu zaštitnih zona¹
- vršiti istraživanja novih resursa i striktno ih zaštićivati
- posvetiti posebnu pažnju kondicioniranju vode
- aktivirati nove bunareve
- povećati stepen obuhvaćenosti stanovništva savremenijim vodovodnim sistemom
- razmotriti način i uslove korištenja vode za poljoprivredu i druge potrebe. Naime, raspoložive količine vode koje se mogu zahvatiti iz podzemlja na teritoriji općine Čazina su ograničene. Ove vode imaju viši stupanj kvaliteta i treba ih rezervisati za zadovoljenje potreba stanovništva, farmi i prehrambene industrije. Pored toga, potrebne su značajne količine vode i za navodnjavanje, za privredne pogone, sport i rekreaciju koji ne zahtjevaju najviši kvalitet i njih treba posebno rješavati.

Navodnjavanje

Pored navedenih radova za zaštitu od poplava, u cilju zaštite od unutarnjih voda radi stvaranja uvjeta za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju u okviru zaštite od voda, treba izgraditi u dolinama rijeka i odvodne sisteme za površinsku odvodnju. U okviru tih sistema treba biti riješena i zaštita od brdskih voda, koje se direktno slivaju na pojedina područja. Za tu svrhu neophodna je izgradnja velikog broja obodnih kanala.

¹ U 2001. godini izvršeno je od strane Unsko-Sanskog programskog ureda istraživanje vodozaštitnih područja i vodocrpilišta za Vignjevića vrelo, Mutnik, Poljića potok i Tržačku Raštelu, pa ju nužno obezbjediti zaštitu izvorišta u skladu sa preporukama pomenutog elaborata.

Budući da se radi o relativno malim slivnim površinama, skoro svi obodni kanali će biti manjih dimenzija.

U dosadašnjim studijama, odgovarajuća pažnja posvećena je dakle obezbjeđenju neophodnih količina vode za navodnjavanje oko 1500 ha poljoprivrednih površina. Uvažavajući specifične karakteristike tla, koja su nagnuta i plitka, ocjenjena je potrebna količina vode od oko 6-7 miliona m³/godišnje. Tom prilikom utvrđeni su mogući lokaliteti i količine vode neophodne za navodnjavanje, koje bi se obezbjedile iz sljedećih akumulacija.

- akumulacija "Platnica" na Platnici
- akumulacija "Radetna" na Radetnoj rijeci
- akumulacija "Grabovac" na potoku Grabovac
- akumulacija "Crnaja" na potoku Crnaja.

Voda iz navedenih akumulacija mogla bi se više namjenski koristiti, prevashodno i zbog toga, što bi se realizovanjem navedenih akumulacija obezbjedila količina od 12-15 miliona m³ vode.

1.2.2.10. Termoenergetika

Prijedlog je da se pri razmatranju mogućnosti i potrebe za toplifikacijom uzmu u obzir preporuke za korištenje obnovljivih izvora energije i energetska efikasnost opreme i sistema grijanja, hlađenja i ventilacije u cjelini za svaki objekat pojedinačno.

Cilj je da za snabdijevanje objekata toplotnom energijom za zagrijavanje prostorija, toplu potrošnu vodu, te hlađenje, bude racionalno, tehnički optimalno i energetska efikasno a sve u skladu sa Pravilnikom o minimalnim zahtjevima za energetske karakteristike zgrada Grada Službene novine FBiH broj 81/19.

Prilikom planiranja izgradnje novih objekata treba primijeniti sve tehničke zahtjeve za racionalnu potrošnju energije i toplotnu zaštitu objekata.

Posebni ciljevi su:

- povećanje udjela obnovljivih izvora energija za grijanje (biomasa, sunčeva energija, energija zraka, termalne vode, geotermalna energija, energija vjetra);
- modernizacija i rekonstrukcija postojećih objekata u smislu toplotne zaštite i zamjena stare stolarije u cilju smanjenja specifične godišnje potrošnje energije za grijanje i hlađenje;

1.2.2.11. Društvena infrastruktura

Obrazovanje

Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini, relevantni za planiranje i razvoj lokalne zajednice, uključuju sljedeće ciljeve:

- Razvoj obrazovnog sektora

Povećanje nivoa obrazovanosti stanovništva i kompetencija radne snage, unapređenje efektivnosti sistema obrazovanja i stručnog osposobljavanja, te proširenje mogućnosti za cjeloživotno učenje i edukaciju odraslih.

- Modernizacija procesa poučavanja i učenja

Uvođenje savremenih nastavnih metoda, tehnologija i pristupa u obrazovanju na svim nivoima, s ciljem podizanja kvaliteta obrazovnog procesa i njegovog prilagođavanja zahtjevima tržišta rada.

- Jednakost i pravičnost u obrazovanju

Osiguranje jednakog pristupa obrazovanju za sve učenike i studente, bez obzira na demografske, socijalne i geografske faktore, uključujući ruralna i periferno naseljena područja.

- Podsticanje profesionalnog razvoja zaposlenih u obrazovanju

Kontinuirano usavršavanje nastavnika, direktora i drugih uposlenika kroz programe stručno-razvojne edukacije i mentorstva, kako bi se unaprijedila kvaliteta nastave i upravljanja obrazovnim institucijama.

- Koordinacija i efikasnost javne uprave u sektoru obrazovanja

Usklađivanje planiranja i upravljanja obrazovnim resursima između lokalnih, kantonalnih i državnih organa, radi optimizacije ulaganja i poboljšanja dostupnosti obrazovanja.

- Osiguranje kvaliteta i podrška razvoju obrazovanja

Razvoj i primjena sistema standarda i evaluacije kvaliteta obrazovanja, uz podršku inovacijama i modernim obrazovnim politikama koje doprinose kompetentnoj i prilagodljivoj radnoj snazi.

Predškolsko obrazovanje

- ❖ izgradnja dodatnog objekta za predškolski odgoj i obrazovanje i osiguranje kvalitetnog prosvjetnog kadra;
- ❖ dosljednost kvaliteta standarda odgoja i obrazovanja u svim predškolskim ustanovama

- ❖ primjenu programa koji odgovaraju razvojnim potrebama djece predškolskog uzrasta
- ❖ usklađivanje sa normativima koji važe za oblast predškolskog obrazovanja. Prostornim planom USK-a je definisana potrebna površina objekata obdaništa po djetetu i površina kompleksa-dvorišta po djetetu. Radi se o 5,5m² po djetetu do tri godine, tj. 7,5m² po djetetu do 7 godina, dok površina kompleksa-dvorišta treba da iznosi 20m² po djetetu, uz radijus gravitacionog područja do 500m.
- ❖ shvatanje predškolskog odgoja i obrazovanja kao integralnog dijela cjelokupnog sistema odgoja i obrazovanja;
- ❖ zadaća odgoja predškolske djece je vaspitanje i socijalizacija djece ali i stvaranje uslova za rano učenje;
- ❖ osigurati povezanost predškolske ustanove i osnovne škole;

Osnovno obrazovanje

- ❖ shvatanje osnovnog obrazovanja kao temelja cjelokupnog sistema obrazovanja;
- ❖ usklađivanje sa normativima koji važe za oblast osnovnog obrazovanja, što znači dogradnju-izgradnju, sanaciju, adaptaciju objekata.

Pedagoškim standardima i normativima za osnovni odgoj i obrazovanje, između ostalog propisuju se sljedeći normativi:

- ❖ redovna osnovna škola ima minimalno 18, optimalno 25, a maksimalno 36 odjeljenja;
- ❖ u redovnom odjeljenju ima minimalno 16, optimalno 24, a maksimalno 30 učenika;
- ❖ osnovni standard školskog prostora po pravilu treba osigurati rad škole u jednoj smjeni;
- ❖ površina potrebnog zemljišta za izgradnju školske zgrade i školske dvorane, te formiranje školskog dvorišta, školskih igrališta, prostora za rekreaciju, školskog vrta, zelenih površina i drugog, po učeniku iznosi od 15 m² do 20 m², a izuzetno zbog guste izgrađenosti naselja površina potrebnog zemljišta može biti do 15 m² po učeniku;
- ❖ površina učionice je 2,5 m² po učeniku
- ❖ Prostornim planom USK-a, definisana je potrebna površina objekata škola za učenike u Osnovnim školama-za površinu objekta je 7,5 m²/učeniku, a za površinu kompleksa je 20 m²/učeniku.
- ❖ obogaćivanje nastavnog i vannastavnog sadržaja;
- ❖ otvaranje i izgradnja sportskih dvorana u okviru škola;

- ❖ jačanje saradnje škole i lokalne zajednice;

Srednjoškolsko obrazovanje

- ❖ prilagoditi obrazovanje učenika u srednjim školama potrebama zajednice;
- ❖ ostvariti dobru povezanost škole, službe za društvenu djelatnost i Biroa za zapošljavanje, sa ciljem planiranja budućih kadrova;
- ❖ usklađivanje sa normativima koji važe za oblast srednjoškolskog obrazovanja, što znači dogradnju-izgradnju, sanaciju, adaptaciju objekta. Prostornim planom USK-a, definisana je potrebna površina objekta srednjih škola-za površinu objekta je 7,5m²/učeniku, a za površinu kompleksa je 20m²/učeniku).

Zdravstvena, socijalna i dječija zaštita

Zdravstvena zaštita

Strateškim planom razvoja zdravstva u Federaciji BiH (2008.-2018.) definisani su sljedeći strateški i specifični ciljevi:

- ❖ poboljšati dostupnost, kvalitet i efikasnost zdravstvene zaštite stanovništva vođenog povećanjem solidarnosti i smanjenjem nejednakosti;
- ❖ jačanje mehanizama neophodnih za uspostavljanje efikasnog i savjesnog upravljanja u zdravstvu;
- ❖ usklađivanje zakonodavnog okvira sa reformskim ciljevima i propisima EU;
- ❖ jačanje zaštite prava pacijenata i zdravstvenih profesionalaca;
- ❖ unapređenje upravljanja zdravstvenim sistemom;
- ❖ jačanje primarne zdravstvene zaštite orjentisane ka obitelji i zajednici baziranoj na promociji zdravlja i prevenciji bolesti;
- ❖ racionalizacija specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite;
- ❖ jačanje uloge javnog zdravstva;
- ❖ jačanje ljudskih resursa u sistemu zdravstvene zaštite;
- ❖ unapređenje farmaceutskog sektora kako bi se osigurala optimalna dostupnost djelotvornim, sigurnim, kvalitetnim i ekonomičnim lijekovima;
- ❖ unapređenje upravljanja tehnologijama u zdravstvu;
- ❖ unapređenje sistema ugovaranja i plaćanja zdravstvenih usluga;
- ❖ udruživanjem rizika, povećanjem solidarnosti-unaprijediti pravičnost u finansiranju zdravstvene zaštite;
- ❖ povećanje obuhvata stanovništva zdravstvenim osiguranjem;

Posebni ciljevi:

- ❖ unapređenje zdravstvene zaštite;
- ❖ zaštita stanovništva starije životne dobi;
- ❖ diferencirana specifična zdravstvena zaštita majke i djeteta;
- ❖ zaštita stanovništva od zaraznih bolesti;
- ❖ edukacija stanovništva o zdravim načinima života;
- ❖ obezbjeđenje finansijskih sredstava za podizanje nivoa zdravstvene usluga;
- ❖ poboljšanje uslova za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite;
- ❖ proširenje postojećeg objekta, sa ciljem obezbjeđenja nedostajućih usluga zdravstvene zaštite;
- ❖ motivisanje stručnog kadra za rad u manjim i nerazvijenim sredinama;
- ❖ poboljšanje lokalne putne mreže, kako bi se ostvarila podjednaka dostupnost uslugama za sve građane, bez obzira na mjesto stanovanja;

Zdravstvena zaštita je ključni indikator za utvrđivanje kvaliteta života stanovništva. Zdravstvena politika treba da ima u vidu standarde Svjetske zdravstvene organizacije, koja podrazumijeva optimalnu efikasnost sistema zdravstvene zaštite, uključenje privatne prakse u sistem zdravstvenog osiguranja, ujednačavanje uslova pružanja zdravstvene zaštite. Prioritet treba da bude zaštita zdravlja majki i djece, što je, između ostalog, i sastavni dio nacionalne strategije za poboljšanje zdravlja i smanjenje siromaštva stanovništva.

Osnovni indikator nivoa razvijenosti zdravstvene mreže i kvaliteta zdravstvenih usluga je broj stanovnika na jednog ljekara.

Generalno u FBiH rasprostranjenost ambulanti na ruralnom području je veoma niskog procenta, što predstavlja problem koji treba prioritarno rješavati tako što će se obezbijediti dostupnost zdravstvenih usluga stanovništvu.

Zdravstvo je veoma bitan segment pri organizaciji javnih djelatnosti, jer pruža sigurnost lokalnom stanovništvu, pa je samim tim od esencijalnog značaja pravilno prostorno locirati objekte zdravstvene zaštite, da bi mogli da što kvalitetnije i ekspeditivnije pružaju potrebnu pomoć.

Socijalna zaštita

- ❖ smanjenje siromaštva i socijalno uključivanje (razvijati programe koji preveniraju nastanak i generacijski prenos socijalnih problema);
- ❖ razvoj socijalne zaštite na lokalnom nivou-definisanje modela integralne socijalne zaštite;
- ❖ unaprijeđenje zaštite građana kojima je potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite;
- ❖ jačanje profesionalnih kapaciteta zaposlenih u socijalnoj zaštiti (kontinuirana edukacija);

- ❖ obezbjeđenje finansijskih sredstava za rad i razvoj ustanova socijalne zaštite;
- ❖ poboljšanje uslova za obavljanje djelatnosti Centra za socijalni rad i Crvenog križa;

Kultura i sport

Kultura

Razvoj kulture u Gradu Cazinu treba da bude usmjeren na očuvanje postojećih vrijednosti, jačanje kulturnog identiteta i stvaranje preduslova za bogatiji i dostupniji kulturni život za sve građane. Operativni ciljevi su:

- ❖ Zaštita, očuvanje i valorizacija kulturne baštine, uključujući materijalnu i nematerijalnu kulturnu nasljeđe Cazina i šire Krajine.
- ❖ Razvoj kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, podrškom lokalnim umjetnicima, kulturnim udruženjima, manifestacijama i festivalima.
- ❖ Uključivanje djece, mladih i starije populacije u kulturne aktivnosti, kroz dostupne programe, radionice, škole kulture i lokalne inicijative.
- ❖ Jačanje kompatibilnih usluga i infrastrukture (saobraćajnice, lokalna putna mreža, javni gradski prevoz, pristupačnost), radi boljeg povezivanja korisnika i povećanja dostupnosti kulturnih sadržaja.
- ❖ Razvoj i njegovanje multikulturalnosti, očuvanje kulturnog identiteta Cazina i isticanje teritorijalne prepoznatljivosti kroz kulturne programe i javne prostore.
- ❖ Stvaranje preduslova za veća ulaganja u kulturni sektor, uključujući unapređenje infrastrukture, digitalizaciju kulturnih sadržaja i razvoj kulturnih centara.
- ❖ Decentralizacija kulturne ponude, radi stvaranja jednakih uslova dostupnosti kulturnih sadržaja u svim mjesnim zajednicama grada.

Sport

Razvoj sporta u Gradu Cazinu ima za cilj unapređenje sportske infrastrukture, povećanje fizičke aktivnosti stanovništva i stvaranje uslova za razvoj vrhunskog i rekreativnog sporta. Operativni ciljevi su:

- Obezbjeđenje prostora i objekata za sportove višeg ranga, uključujući izgradnju savremenih sportskih dvorana, terena, otvorenih i zatvorenih prostora za međunarodna takmičenja, te javnog gradskog bazena sa pratećom infrastrukturom.
- Poboljšanje uslova i ravnomjerna prostorna distribucija sportskih objekata, kako bi svi dijelovi grada imali jednak pristup sportu.

- Rekonstrukcija, adaptacija i izgradnja sportskih objekata i terena, u skladu sa planiranim razvojem naselja i potrebama lokalne zajednice.
- Intenzivnije uključivanje stanovništva u aktivnosti fizičke kulture, kroz rekreativne programe, školski sport, lokalne sportske klubove i javne kampanje.
- Povećanje broja stručnog kadra u sportu, radi unapređenja profesionalnog rada u sportskim klubovima, školama sporta i rekreativnim centrima.
- Osiguranje stabilnih finansijskih sredstava za sportski sistem, uključujući budžetska sredstva, grantove, fondove i javno-privatna partnerstva.
- Primjena prostornih i funkcionalnih normativa za sportske sadržaje, uključujući:
 - najmanje 2,5 m² korisne površine sportskih objekata po stanovniku,
 - 2 m² otvorenih sportskih i rekreativnih površina po stanovniku.

Uprava i administracija

Osnovni cilj:

Povećati efikasnost, transparentnost i kvalitet upravnih i administrativnih usluga za građane, uz optimizaciju prostornog rasporeda objekata i infrastrukture javne uprave.

Operativni ciljevi:

- ❖ Unapređenje kvaliteta usluga administracije - Osigurati građanima pravovremene, dostupne i profesionalne usluge kroz efikasno organizovane i stručno osposobljene službe.
- ❖ Racionalizacija i modernizacija objekata javne uprave - Planirati i realizovati rekonstrukciju, sanaciju, dogradnju ili izgradnju novih objekata u skladu sa potrebama građana i savremenim standardima javne službe.
- ❖ Usklađivanje sa prostornim normativima - Osigurati da svi objekti i funkcije javne uprave budu u skladu sa važećim prostornim standardima i normativima, uključujući kapacitete, pristupačnost i sigurnost.
- ❖ Optimizacija prostornog rasporeda javnih službi - Povećati dostupnost administrativnih i upravnih funkcija stanovništvu kroz adekvatno lociranje objekata, naročito u perifernim i ruralnim dijelovima grada, kako bi se smanjile prostorne barijere i osigurala ravnomjerna pokrivenost.
- ❖ Podizanje kvaliteta interakcije sa korisnicima - Uvođenjem savremenih tehnologija, digitalizacijom i standardizacijom procesa, osigurati jednostavniji pristup uslugama i transparentnost rada administracije.

Vjerski objekti

Očuvanje i njegovanje vjerske tradicije, običaja i duhovnih vrijednosti zajednice.

Posebni ciljevi:

- Podsticanje međuvjerske tolerancije, uvažavanja i harmoničnog suživota svih konfesija.
- Osiguranje uslova za izgradnju, obnovu, održavanje i zaštitu vjerskih objekata i prateće infrastrukture, s posebnim naglaskom na očuvanje njihovog kulturno-historijskog značaja.

1.2.2.12. Zaštita okoline

Zaštita voda

Dominantan izvor zagađenja vodotoka su otpadne vode, ali i druge otpadne tvari. Na zagađenje vodotoka imaju utjecaja erozije, ispiranje tla, gnojišta, hemijske supstance sa poljoprivrednih površina, nečistoće sa saobraćajnih i drugih pogona i javnih površina.

Od pravilnog rješavanja otpadnih voda Cazina i naseljenih mjesta, od količine i kvaliteta kanalizacione mreže i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u najvećoj mjeri zavisi kvalitet vode u rijekama i kvalitet podzemnih voda. Kanalizaciona mreža je deficitarna u svim naseljima Cazinasko općine, a uređaji za prečišćavanje otpadnih voda uglavnom nisu građeni. Sa stanovišta zaštite otvorenih i podzemnih vodnih tokova, kanalizaciona mreža i kontrolisano skupljanje pojedinačnih izvora zagađenja i dovođenja istih u skupni uređaj za prečišćavanje je osnovni preduslov zaštite.

Sekundarni i tercijarni općinski centri, manja ruralna naselja na cjelokupnom području općine Cazina ne posjeduju kanalizacionu mrežu. Industrijski pogoni po pravilu nemaju takođe svoje kanalizacione mreže, niti uređaje za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda. Ondje gdje postoje dijelovi kanalizacionog sistema, ne ostvaruju se zadovoljavajući efekti, jer su rješenja parcijalna sa nizom direktnih ispusta u vodotoke.

Najugroženiji dijelovi vodotoka su područja oko naseljenih mjesta naročito nakon upuštanja gradskih otpadnih voda u vodotoke. Uređaji za prečišćavanje otpadnih voda su skupi objekti sa uvoznom opremom. Njihovom finansiranju nužno je posvetiti pažnju. Konstrukciju finansiranja uređaja treba koncipirati tako da svi korisnici kanalizacione mreže, shodno količini otpadnih voda koje ispuštaju u kanalizacionu mrežu obezbjede adekvatnu finansijsku participaciju za izgradnju uređaja.

Naročito industrijski pogoni, koji ne moraju posjedovati svoje uređaje, treba da obezbjede uslove za izgradnju zajedničkog uređaja. Jasno utvrđena politika gospodarenja vodnim resursima, zaštita otvorenih i podzemnih vodotoka je bitna

odrednica održivog razvoja, te mora biti ukomponovana u razvojne planove zaštite okoliša.

Načela integralnog razvoja, uređenja, zaštite i korištenja prostora moraju se provoditi u svim budućim aktivnostima na nivou općine, u naseljima, ulicama, mjesnim zajednicama i na cjelokupnom području općine. Kvalitet podzemnih-površinskih voda mora se stalno kontrolisati, kao i kvalitet recipijenta u koji se ispuštaju otpadne vode.

Nužno je koncipirati strategiju gospodarenja vodnim resursima, zaštititi rijeke i slivna područja, uspostaviti nadzor nad poljoprivrednim djelatnostima, nadzor nad gnojenjem i navodnjavanjem.

Organizovanim mjerama, nužno je:

- zaštititi sve vodne resurse
- izbjegavati projekte, mjere i bilo kakve utjecaje (unošenje štetnih tvari) koji mogu rezultirati smanjenjem kvaliteta podzemnih voda
- smanjivati rastući jaz između obuhvata vodosnabdjevanjem i obuhvata kanalizacijskih mreža i uređaja za prečišćavanje, s obzirom da taj jaz ozbiljno ugrožava kvalitet podzemnih voda

Doprinos zaštiti vodnih resursa su organizovane akcije širokih razmjera na nivou riječnih slivova, uključujući saradnju sa susjednim općinskim vlastima, te po potrebi proširenje te saradnje izvan općinskih i kantonalnih granica. Prostorno uređenje će takođe imati značajnu ulogu u zaštiti od poplava, te u provedbi zaštitnih mjera, u određivanju načina korištenja zemljišta u pomaganju da se koordiniraju i pomire različiti interesi. U tome je pogledu zaštita poplavnih područja je veoma korisna aktivnost, kako u vezi sa suzbijanjem poplava, tako i sa integralnom zaštitom okoline.

Regulacija Čajinog potoka u gornjem gradu u Cazinu, regulacija rijeke Mutnice do aerodroma u Čoralčićima, striktna zaštita izvorišta voda su aktivnosti koje treba prioritetno razmatrati. Štednja pitke vode kod korištenja, izgradnja uređaja za recirkulaciju u radnim organizacijama, korištenje različitih lokalnih izvora kod poljoprivrede i druge mjere su sastavni dio strategije gospodarenja vodnim resursima.

Zaštita od voda

Na području grada imamo tri slivna područja i to: Korane, Une i Gline, gdje dolazi do razlijevanja znatnih vodenih masa, pri čemu se plavi oko 100ha najplodnijeg poljoprivrednog zemljišta duž navedenih slivnih odručja.

Korita rijeke Korane, Mutnice, Toplice i ostalih vodotokova su plitka i nedovoljnog kapaciteta, gdje u kišnim periodima dolazi do plavljenja velikih površina zemljišta, objekata i komunikacija.

U periodima kišnih padavina do najizraženijih plavljenja dolazi u naseljima:

- Mutnik, Pijanići, Tržačka Raštela, Rujnica, Šturlička Platnica, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna,
- određeni dijelovi područja Stijena na dijelu protoka Koprivske rijeke i Horljave,
- te samog Grada od Čajinog potoka i ostalih potoka.

Kod naglih i obilnih padavina, usljed oborinskih voda, zbog neregulisanosti vodotoka navedenih rijeka i potoka dolazi do plavljenja većih površina poljoprivrednog zemljišta u područjima:

- Slatinska bara, Kapića bara, Begova Kafana, Pjanjići, Čehići, Tržac, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna, te područje Stijene – Malića bare.

Da bi se zaštitio grad od poplavnih voda, nužno je regulisati Čajin Potok u Gornjem gradu u Cazinu. Regulacija rijeke Mutnice do aerodroma u Čoralićima spada u prioritetne aktivnosti.

Potrebno je izvršiti regulaciju rijeke Toplice u dužini od 5,3 km, od ušća u rijeku Koranu do ušća potoka, te regulaciju vodotoka Mutnica u dužini 8,5 km.

Rijeku Koranu je neophodno regulisati u dužini 8,5 km. S obzirom da je rijeka Korana granični vodotok između BiH i SR Hrvatske, povezano sa međudržavnim interesima i problemima, potrebno je izvršiti usaglašavanje stavova na nivou graničnih općina i države. Radi zaštite od poplava predviđena je regulacija Čajinog potoka do ušća u vodotok Mutnicu.

Da bi se obezbijedili od velikih voda, bilo bi potrebno izraditi popratne nasipe na pritokama: Toplici, Crnaji i Šturlovoj, čija je ukupna zapremina oko 42.000 m².

Za odvođenje atmosferskih voda iz vlastitih slivova u cilju sniženja podzemnih voda, neophodno bi bilo izgraditi sistem odvodnih kanala. Kao glavni odvodni kanal koristili bi se regulisani vodotoci: Korana, Mutnica, Toplica i Čajin potok, a sekundarni kanali bi se izgradili uz rijeku Toplicu u dužini 4,3 km uz rijeku Mutnicu 6,0 km i uz rijeku Koranu 3,5 km, a uz Čajin potok 3,0 km.

Na području općine Cazina, poljoprivredne i druge privredne aktivnosti koncentrisane dijelom u dolinama vodotoka, u kojima se nalaze i važniji putevi. Do danas je izvedeno

relativno malo radova na zaštiti od poplava tako da velike površine mogu biti u većoj mjeri ugrožene poplavama.

Stupanj rizika je dosta visok, tako da se mogu očekivati značajni materijalni gubici pa i gubici ljudskih života. Zadnjih desetak godina nisu registrirani veći protoci u vodotocima, što je smanjilo pažnju na poplave. Budući da u narednim godinama treba očekivati razdoblje sa većim maksimalnim protocima, treba organizirano preduzimati preventivne mjere i pripremu za operativne aktivnosti u cilju smanjenja negativnih posljedica od poplava. Kod lociranja svih objekata treba obratiti posebnu pažnju na moguće maksimalne vodostaje u vodotocima.

U uslovima kada nema mogućnosti da se u kratkom vremenskom roku osigura potreban rang zaštite od poplava u dolinama svih vodotoka, veoma je važno odrediti prioritete - dinamiku realizacije. Za tu svrhu treba izvršiti hidrološko-hidrauličku analizu stupnja ugroženosti pojedinih dionica vodotoka, kao i orijentacionu procjenu potencijalnih šteta od poplava na pojedinim dijelovima dionica vodotoka. Nakon toga, za dionice gdje se u razdoblju od 10 do 15 godina ne očekuje postizanje odgovarajućeg stepena zaštite treba deklarirati i detaljno propisati privremenu primjenu strategije "života sa poplavama" (life with floods) koja zahtjeva i poseban tretman u okviru planiranja i nadzora.

Zaštita vazduha

S obzirom na postratnu situaciju i prestanak rada mnogih industrijskih postrojenja, trenutni kvalitet zraka u gradu može se smatrati zadovoljavajućim u odnosu na prijeratni period. Ipak, postoji rizik od ponovnog pogoršanja ako se ne preduzimaju adekvatne preventivne i planske mjere za očuvanje i unapređenje kvaliteta zraka.

Za dugoročno očuvanje zdravog okoliša neophodno je uspostaviti sistem praćenja i upravljanja kvalitetom zraka na teritoriji grada, uključujući:

- ❖ praćenje emisija zagađujućih materija,
- ❖ izradu katastra zagađivača,
- ❖ stalnu evaluaciju i planiranje lokacija potencijalnih izvora zagađenja.

Prilikom planiranja namjene površina i lokacija potencijalnih zagađivača, potrebno je voditi računa o prostornim kapacitetima i mogućnosti očuvanja kvaliteta zraka u naseljenim područjima.

Sva postrojenja koja obezbjeđuju toplotnu energiju moraju biti u skladu sa važećim zakonima, podzakonskim aktima i regulativama.

Dugoročno gledano, Grad Cazina treba smanjiti zagađenje zraka prouzrokovano emisijama iz industrijskih procesa i smanjiti zagađenje zraka sagorjevanjem fosilnih goriva u stambenom, poslovnom i javnom sektoru. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu treba dostići sljedeće operativne ciljeve:

- ❖ Grad Cazina ima razvijene organizaciono-ljudske kapacitete za aktivno i kontinuirano uključeno i praćenje procesa dobijanja novih i monitoringa provođenja postojećih okolinskih dozvola za industrijske pogone, radi osiguranja primjene najboljih raspoloživih tehnologija.
- ❖ Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva za 20 % u objektima pod ingerencijom grada, primjenom principa energetske efikasnosti.
- ❖ Gašenje individualnih ložišta (stambenih, poslovnih i javnih) i spajanje na daljinski sistem grijanja.
- ❖ Građane upoznati sa mogućnostima primjene osnovnih principa energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije.
- ❖ Smanjenje potrošnje električne energije u sistemu javne rasvjete Grada za 30 %.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- ❖ Praćenjem broja procesa u koje su uključeni gradski predstavnici za dobijanje novih i monitoring provođenja postojećih okolinskih dozvola;
- ❖ Praćenjem troškova energije izdvojenih iz budžeta grada;
- ❖ Praćenjem stepena finalizacije glavnog projekta toplifikacije urbanog područja grada;
- ❖ Praćenjem broja građana prisutnih na sastancima, konsultacijama i prezentacijama u vezi sa energetsom efikasnošću i obnovljivim izvorima energije;
- ❖ Praćenjem količine potrošene električne energije u sistemu javne rasvjete

Zaštita tla od otpada

Glavni izvori zagađenja zemljišta u gradu su:

- ❖ neadekvatno odlaganje industrijskog i komunalnog otpada,
- ❖ ispuštanje otpadnih voda iz septičkih jama i preliva direktno u tlo,
- ❖ nekontrolisana primjena hemijskih sredstava u poljoprivredi.

Poseban problem predstavlja poljoprivreda, gdje se hemijska sredstva za zaštitu biljaka nakupljaju u zemljištu i vodi, a zatim ulaze u lanac ishrane. Na području grada primjećena je intenzivna poljoprivredna proizvodnja u određenim segmentima.

Dugoročni cilj Grada je smanjenje zagađenja tla i stvaranje održivog sistema upravljanja otpadom, kroz:

- ❖ upravljanje industrijskim i komunalnim otpadom na cjelokupnoj teritoriji,
- ❖ smanjenje površina degradiranih djelovanjem industrije, energetike i rudarstva,

Operativni ciljevi

- ❖ Izrada Plana upravljanja otpadom Grada.
- ❖ Usvajanje strategije rekultivacije degradiranog zemljišta i stavljanje u funkciju održivog razvoja industrijskih aktivnosti.
- ❖ Povećanje kapaciteta subjekata zaduženih za upravljanje otpadom.
- ❖ Eliminacija divljih deponija na području Grada.
- ❖ Uspostava integralnog sistema upravljanja otpadom (sprečavanje nastanka, razvrstavanje, smanjenje, ponovno korišćenje i reciklaža).
- ❖ Razvoj informacionog sistema za upravljanje otpadom i planiranje aktivnosti.
- ❖ Formiranje novih "zelenih ostrva" za razdvajanje otpada u urbanom području.
- ❖ Realizacija edukativnih kampanja za stanovništvo o pravilnom odlaganju i upravljanju otpadom.
- ❖ Rekultivacija zemljišta degradiranog djelovanjem industrije, energetike i rudarstva.
- ❖ Sanacija klizišta na području Grada.

Uspjeh implementacije mjera treba da bude praćen kroz:

- ❖ stepen usvajanja Plana upravljanja otpadom,
- ❖ realizaciju Strategije rekultivacije zemljišta,
- ❖ broj ugovora o odvozu komunalnog otpada,
- ❖ smanjenje broja divljih deponija,
- ❖ površine rekultivisanog zemljišta (m²),
- ❖ površine deminiranog zemljišta (m²),
- ❖ površine saniranih klizišta (m²).

1.2.2.13. Zaštita prirodnog i kulturno historijskog naslijeđa

Opšti ciljevi

- ❖ Očuvanje integriteta kulturnih dobara.
- ❖ Zaštita ambijenta u kojem se kulturna dobra nalaze.
- ❖ Aktivno uključivanje kulturnih dobara i njihovog okruženja u razvojne politike Grada

Operativni ciljevi

- ❖ Očuvanje i revitalizacija najznačajnijih objekata kulturno-historijskog naslijeđa i njihovo prilagođavanje savremenim namjenama.

- ❖ Obogaćivanje kulturne baštine i turističke ponude revitalizacijom, rekonstrukcijom i privođenjem nekoj namjeni objekata i prostora.
- ❖ Očuvanje autentičnosti nepokretnih kulturnih dobara i njihovog okruženja.
- ❖ Maksimalna zaštita i njega zaštićenih objekata, pejzaža i prostora prirodnih rijetkosti.
- ❖ Podizanje svijesti o značaju čuvanja i zaštite kulturno-historijskih i prirodnih vrijednosti kroz vaspitno-obrazovni sistem.
- ❖ Očuvanje raznolikosti krajolika kao posebne vrijednosti prostora.
- ❖ Prirodno i kulturno-povijesno nasljeđe od evropskog značaja koristiti u svrhu zaštite, razvoja i unapređenja kvaliteta života.
- ❖ Uspostava novih zaštićenih područja radi očuvanja kulturnih i prirodnih vrijednosti.

DRUGI DIO

II PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA

II.1. STANOVNIŠTVO

II.1.1. Brojčani razvoj stanovništva

Popis stanovništva proveden u oktobru 2013. godine, s konačnim rezultatima objavljenim 2016. godine, predstavlja jedan od najvažnijih statističkih instrumenata za razumijevanje savremenih demografskih procesa u Bosni i Hercegovini. Za potrebe prostornog i strateškog planiranja, ovi podaci su od izuzetne važnosti jer omogućavaju sagledavanje niza obilježja stanovništva — od njegove brojnosti, starosne i spolne strukture, preko obrazovnog nivoa i ekonomske aktivnosti, pa sve do podataka o domaćinstvima, migracijama i kvalitetu stanovanja.

Savremeni prostorni planovi moraju se oslanjati na precizne, ažurne i pouzdane demografske pokazatelje kako bi se mogle definisati razvojne potrebe i prostorne smjernice koje realno odgovaraju stanju na terenu. S obzirom na to da demografski trendovi direktno utiču na razvoj infrastrukture, mreže javnih službi, oblikovanje naseljskog sistema, obrazovnih i zdravstvenih kapaciteta, te na projiciranje budućih potreba stanovništva, uloga popisnih podataka je ključna u svim fazama procesa planiranja.

Posebnu važnost aktuelnog popisa dodatno naglašava činjenica da je prethodni popis bio proveden 1991. godine, u potpuno drugačijem društvenom, političkom i administrativnom kontekstu. Tokom više od dvije decenije koje su uslijedile, Bosna i Hercegovina je prošla kroz intenzivne migracijske tokove, ratna razaranja, promjene u administrativno-teritorijalnoj organizaciji, socijalne i ekonomske transformacije, te izražene promjene u strukturi stanovništva. Zbog toga su savremeni podaci bili neophodni kako bi se prevazišlo oslanjanje na zastarjele statistike koje više nisu mogle odražavati realno stanje.

Podaci Popisa 2013. godine čine temeljnu polaznu tačku za analizu aktuelnih demografskih kretanja, praćenje trendova depopulacije, starenja stanovništva, migracija, promjena u domaćinstvima, kao i za identifikaciju ključnih razvojnih izazova i potencijala na lokalnom nivou. Bez ovako sveobuhvatne baze podataka, bilo bi nemoguće donijeti kvalitetne, održive i dugoročno utemeljene planerske odluke.

Projekcije stanovništva predstavljaju planski alat kojim se procjenjuje budući broj i struktura stanovništva u određenoj teritorijalnoj jedinici, u ovom slučaju na području Grada Cazina. One ne prikazuju tačan broj stanovnika koji će sigurno biti ostvaren u budućnosti, već nude najvjerojatniji scenarij baziran na pretpostavljenim trendovima nataliteta, mortaliteta i migracija. Projekcije su, stoga, orijentacione i zavise od niza demografskih i razvojnih faktora koji se mogu mijenjati tokom vremena.

Za izradu projekcija broja stanovnika Grada Cazina korištena je metodologija preuzeta iz Prostornog plana Unsko-sanskog kantona, koja podrazumijeva analizu dvije ključne demografske komponente:

- kretanje vitalnih komponenti stanovništva – prije svega nataliteta i mortaliteta,
- uticaja na ukupni i strukturni razvoj stanovništva.

Pored osnovnih demografskih pokazatelja, procjena budućeg razvoja stanovništva Cazina sagledava se u okviru šireg seta faktora koji oblikuju uslove života i prostorni razvoj, uključujući:

- projekcije razvoja baznih infrastrukturnih sistema (saobraćaj, energetika, vodoprivreda, telekomunikacije),
- planirane pravce razvoja lokalne privrede,
- kapacitete i perspektive naseljskog sistema, odnosno mogućnosti da postojeća naselja prihvate i zadrže stanovništvo kroz adekvatnu ponudu sadržaja i radnih mjesta.

U cilju stabilizacije i poboljšanja demografske slike Grada Cazina, neophodno je provoditi set mjera koje podstiču rast broja stanovnika i zadržavanje postojećeg stanovništva. Ključne mjere obuhvataju:

- finansijske i poreske podsticaje za mlade porodice,
- unaprjeđenje pristupa socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti,
- kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta i podršku zapošljavanju,
- unaprjeđenje ravnoteže između radnog i porodičnog života.

Uz ove direktne mjere, značajan je i uticaj brojnih posrednih mjera koje se odnose na unaprjeđenje uslova života u Cazinu, kao što su:

- razvoj i modernizacija infrastrukture,
- unaprjeđenje usluga javnih službi (obrazovanje, zdravstvo, socijalna zaštita),
- povezivanje i funkcionalno jačanje svih naselja,
- razvoj novih radnih zona i diverzifikacija privrednih djelatnosti,
- zaštita, valorizacija i održivo korišćenje prirodnog i kulturnog nasljeđa.

Na osnovu ovih polaznih tačaka, definisane su planske smjernice za podršku očekivanom demografskom razvoju Grada Cazina:

- unaprjeđenje kvaliteta stambenog fonda i prostorne organizacije naselja,

- poboljšanje infrastrukturne opremljenosti svih naselja na području grada,
- jačanje kapaciteta javnih službi i dostupnosti ključnih usluga,
- usklađivanje obrazovnih programa sa potrebama lokalne privrede,
- aktiviranje neuposlene radne snage i organizacija dodatnih obuka, naročito u oblastima poljoprivrede, šumarstva, turizma i ugostiteljstva,
- razvoj i modernizacija sistema socijalne zaštite kroz model integralnog pristupa.

Realizacija navedenih mjera treba rezultirati rastom nataliteta, smanjenjem negativnog migracionog salda, povećanjem privlačnosti Cazina za nove stanovnike, kao i smanjenjem mortaliteta zahvaljujući poboljšanom kvalitetu života. U skladu s tim, u nastavku je prikazana realno-optimistična projekcija broja stanovnika Grada Cazina za naredni planski period.

Tabela br. 1. Projekcija broja stanovnika grada Cazina za za period od 20 godina

Godina	2013	2018	2023	2028	2032	2045
Grad Cazina	66.149	68.199	69.433	69.838	70.242	73.042

(Izvor: Za 2013. godinu: Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine, konačni rezultati, Sarajevo, jul 2016. god. Projekcija 2023,2032: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona za period od 20 godina, Procjena za 2045: Nosilac izrade plana)

Na osnovu prethodne tabele, evidentan je očekivani rast broja stanovnika grada Cazina u periodu do 2045. Godine. Prema podacima, grad Cazina ima stabilan, ali umjeren porast stanovništva tokom cijelog posmatranog perioda.

Broj stanovnika u 2013. godini iznosio je 66.149, dok se do 2032. godine očekuje povećanje na 70.242 stanovnika, što predstavlja rast od oko 6%. Projekcija za 2045. godinu pokazuje dalji porast do približno 73.042 stanovnika, odnosno dodatni rast od oko 4% u odnosu na 2032. godinu.

Ovaj trend ukazuje na relativno postojan demografski rast, koji nije izrazito brz, ali pokazuje da Cazina ima potencijal za umjerenu demografsku stabilizaciju i razvoj. Takav razvojni pravac pruža osnovu za plansko usmjeravanje resursa, infrastrukture i usluga kako bi se podržale potrebe rastuće populacije.

Važno je istaći da je projekcija za 2045. godinu urađena na osnovu dosadašnjih demografskih trendova i planova, te da je usklađena sa relevantnim prostornim planovima Unsko-sanskog kantona. Ova predviđanja predstavljaju važan okvir za

donošenje strateških odluka u oblasti prostornog planiranja, ekonomskog razvoja i pružanja javnih usluga u narednim decenijama.

II.1.2. Struktura stanovništva

Analiza raspodjele stanovništva po starosnim grupama omogućava razumijevanje aktuelnih trendova, poput starenja stanovništva, smanjenja udjela mladih ili promjena u radno sposobnom kontingentu, što direktno utiče na prioritete i smjernice prostornog i socio-ekonomskog planiranja.

Projekcije starosne strukture stanovništva, predstavljene u nastavku, izrađene su s ciljem procjene mogućih demografskih kretanja u planskom periodu. One ne predstavljaju precizno predviđanje budućeg broja i strukture stanovnika, već statistički utemeljenu procjenu zasnovanu na postojećim trendovima nataliteta, mortaliteta i migracija. Metodologija izrade projekcija preuzeta je iz Prostornog plana Unsko-sanskog kantona, te je prilagođena specifičnostima Grada Cazina.

Prikazane projekcije omogućavaju jasniji uvid u očekivane promjene unutar populacije – uključujući kretanje broja mladih, radno sposobnih i starijih dobnih grupa – što predstavlja osnovu za dalje planiranje razvoja naselja, obrazovnih kapaciteta, socijalnih programa, zdravstvenih usluga, kao i ukupnog ekonomskog i infrastrukturnog razvoja grada.

Tabela br. 2. Projekcija spolne strukture stanovništva na teritoriji grada Cazina

Cazina	2013	2018	2023	2028	2032	2045
Ukupno	66149	68199	69433	69838	70242	73042
M	33072	34097	34714	34916	35118	36518
Ž	33077	34102	34719	34922	35124	36525

(Izvor: Za 2013. godinu: Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine, konačni rezultati, Sarajevo, jul 2016. god. Projekcija 2023,2032: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona za period od 20 godina, Procjena za 2045: Nosilac izrade plana)

Projekcija pokazuje gotovo izjednačenu raspodjelu muškaraca i žena u populaciji grada Cazina tokom cijelog posmatranog perioda do 2045. godine. Očekuje se blagi porast oba pola, pri čemu će žene i muškarci biti zastupljeni u gotovo jednakom omjeru. Ovakav balans doprinosi demografskoj stabilnosti i omogućava plansko usmjeravanje resursa prema potrebama svih građana bez značajnijih rodnih disproporcija.

Tabela br. 3. Projekcija starosne strukture stanovništva na teritoriji grada Cazina

	2013	2018	2023	2028	2032	2045
Ukupno	66149	68199	69433	69837	70242	73042
0-14	12488	12875	13108	13184	13261	13790
15-65	48046	49535	50431	50725	51019	53053
65+	5615	5789	5894	5928	5962	6199

(Izvor: Za 2013. godinu: Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine, konačni rezultati, Sarajevo, jul 2016. god. Projekcija 2023, 2032: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona za period od 20 godina, Procjena za 2045: Nosilac izrade plana)

Analiza starosne strukture ukazuje na kontinuirani rast svih dobnih grupa, pri čemu je najzastupljenija radno sposobna populacija (15-65 godina), koja blago raste do 53.053 stanovnika u 2045. godini. Takođe, vidljiv je postepen porast broja djece (0-14 godina) i starijih osoba (65+), što ukazuje na potrebu za adekvatnim planiranjem obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih usluga kako bi se odgovorilo na različite potrebe stanovništva u svim životnim fazama.

II.1.3. Vitalne karakteristike

Brojčani razvoj stanovništva u Gradu Cazinu zavisi od prirodnih demografskih kretanja, kao što su natalitet (broj rođenih), mortalitet (broj umrlih) i prirodni priraštaj (razlika između rođenih i umrlih), ali i od migracionih tokova. Analiza podataka za posljednjih pet godina (2020–2024) ukazuje na važne demografske trendove koji su ključni za razumijevanje budućeg razvoja stanovništva.

U periodu od 2020. do 2024. godine, broj živorođene djece u Cazinu bilježi blagi pad, sa 351 živorođenih u 2020. godini na 269 u 2024. godini. Istovremeno, broj umrlih također pokazuje trend smanjenja, sa 597 umrlih u 2020. godini na 384 umrlih u 2024. godini. Prirodni priraštaj je negativan u svim posmatranim godinama, što znači da je broj umrlih veći od broja rođenih, ali se ovaj negativni saldo smanjuje — sa -247 u 2020. na -117 u 2024. godini.

Ovaj trend ukazuje na moguće poboljšanje demografske situacije, ali i dalje ukazuje na potrebu za pažljivim praćenjem vitalnih demografskih pokazatelja.

Tabela br. 4. Prirodno kretanje broja stanovnika na teritoriji grada Cazina

Godina	Rođeni				Umrli			Umrli			Prirodni priraštaj
	ukupno	Živorodeni			Umrli	Umrli dojenčad <i>Infant deaths</i>					
		ukupno	muški	ženski		ukupno	muški	ženski			

2020	351	350	192	158	1	597	306	291	2	1	1	-247
2021	332	332	171	161	-	531	263	268	2	1	1	-199
2022	298	297	154	143	1	469	228	241	-	-	-	-172
2023	288	286	153	133	2	385	192	193	2	1	1	-99
2024	269	267	145	122	2	384	197	187	1	1	-	-117

Izvor : Federalni zavod za statistiku, Sarajevo;

Prema podacima za 2023. godinu, stopa nataliteta u Gradu Cazinu iznosi 4,15 ‰, dok je stopa mortaliteta 5,54 ‰. Ovi pokazatelji ukazuju na trenutno negativan prirodni priraštaj, ali i na mogućnost stabilizacije demografskih trendova u narednom periodu.

Na osnovu dosadašnjih demografskih kretanja i procjena, projekcije vitalnih komponenti stanovništva u planskom periodu zasnivaju se na sljedećim pretpostavkama:

- Tendencija pada stope nataliteta će se zaustaviti i stabilizovati, nakon čega je moguće očekivati blagi rast, a u kasnijim fazama i značajniji porast broja živorođene djece.
- Rastuća tendencija stope mortaliteta će biti zaustavljena i stabilizovana, uz očekivanje postepenog smanjenja u dužem vremenskom periodu.

Ove pretpostavke predstavljaju osnovu za planiranje budućih razvojnih politika i mjera koje će doprineti demografskoj obnovi i održivom razvoju grada.

II.1.4. Broj, veličina i karakteristike domaćinstava i stanova

Osnovu za planiranje i usmjeravanje različitih aktivnosti u prostoru predstavlja i procjena broja domaćinstava na području grada. Na broj i strukturu domaćinstava u narednom periodu uticaće sljedeći faktori:

- rast ukupnog broja stanovnika, što će predstavljati osnovu za povećanje broja domaćinstava;
- blagi rast stope nataliteta;
- unapređenje obrazovnog i kulturnog nivoa, kao i životnog standarda stanovništva,
- ravnomjerniji privredni i društveni razvoj cijelog područja grada, koji će omogućiti uravnotežen rast broja domaćinstava kako u urbanim, tako i u ruralnim sredinama.

Ovi faktori zajedno će oblikovati demografsku i prostornu strukturu domaćinstava, što je važno za dalji razvoj i planiranje infrastrukture i usluga u gradu.

Ukupan broj domaćinstava na području Cazina porastao je sa 13.445 u 1991. godini na 16.682 u 2013. godini, što predstavlja značajan rast. Većina naselja bilježi povećanje broja domaćinstava, posebno veća i centralnija naselja kao što su Cazina, Stijena, Mutnik, Ostrožac, Donja i Gornja Koprivna, te Podgredina i Polje. Manji broj naselja zabilježio je pad, uglavnom manja i perifernija mjesta poput Donje Barske, Crnaje, Hadžinog Potoka, Ostrošca na Uni, Mujakića i Vrela. Stabilan broj domaćinstava vidljiv je u Pećigradu. Generalno, trend ukazuje na urbanizaciju i jačanje naselja bližih centru, dok se kod manjih i udaljenijih sela javlja stagnacija ili pad.

Popisom stanovništva 2013. godine procijenjeno je da je u Cazinu prisutno 16.682 domaćinstava. Najveći broj domaćinstava broji 4 člana, dok je prosječan broj članova domaćinstva 3,89 članova, što je u skladu sa prosjekom na nivou FBiH.

Zadržavajući isti prosječan broj članova domaćinstva za područje Cazina u planskom periodu, projekcija broja domaćinstava iznosi 18 777.

Do kraja planskog perioda se teži održati postojeći ukupni prosječni broj članova domaćinstva.

Polazeći od utvrđenih kvantifikacija o brojčanom razvoju i strukturama stanovništva, a uz uvažavanje ekonomskih i socijalnih aspekata, u planskom periodu, procjene ukazuju:

- broj domaćinstava će porasti sa sadašnjih 16.682 na 18 777 domaćinstava
- da će u planskom periodu do 2045. godine, preovlađujuća struktura domaćinstva biti 3.89člana domaćinstava;
- da će se i dalje zadržati patrijarhalan oblik oblik domaćinstva, sa više članova, ali će taj broj biti minoran.

Tabela br. 5. Projekcija broja domaćinstava do kraja planskog perioda

Godina	2013	2032	2045
Broj domaćinstava	16.682	18057.07	18776.99
Broj stanovnika	66.149	70.242	73.042
Broj članova po domaćinstvu	3.89	3.89	3.89

(Izvor: Za 2013. godinu:Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine, konačni rezultati, Sarajevo jul 2016.; projekcija 2042. godina: Nosilac izrade plana)

II.1.5. Gustina naseljenosti

Gustina naseljenosti predstavlja ključni pokazatelj u prostornom planiranju jer povezuje teritorijalni prostor sa brojem stanovnika, odnosno prirodne i ljudske resurse. Ovaj parametar omogućava razumijevanje rasporeda stanovništva na određenoj površini, što je od suštinskog značaja za efikasno planiranje infrastrukture, javnih usluga, stanovanja i razvoja zajednice u cjelini.

Tabela br. 6. Gustina naseljenosti grada Cazina (popis 2013)

R.br.	Naziv NM	Broj stanovnika (Popis 2013.)	Površina naseljenog mjesta ^[2] (km ²)	Gustina naseljenosti (stanovnika/km ²)
1	Bajrići	391	2.43	160.91
2	Brezova Kosa	824	6.49	126.96
3	Bukovica	425	5.55	76.58
4	Cazina	13,863	21.59	642.10
5	Crnaja	361	7.71	46.82
6	Čajići	1,414	9.02	156.76
7	Čizmići	851	2.9	293.45
8	Ćehići	679	2.93	231.74
9	Ćoralići	2,665	8.46	315.01
10	Donja Barska	127	1.79	70.95
11	Donja Koprivna	1,249	11.64	107.30
12	Donja Lučka	546	2.99	182.61
13	Glogovac	1,286	4.17	308.39
14	Gornja Barska	1,268	8.01	158.30
15	Gornja Koprivna	1,737	11.84	146.71
16	Gornja Lučka	876	5.41	161.92
17	Gradina	399	3.52	113.35
18	Hadžin Potok	135	1.89	71.43
19	Kapići	741	1.95	380.00
20	Kličići	707	3.66	193.17
21	Kovačevići	886	4.29	206.53
22	Krakača	911	7.53	120.98
23	Krivaja	1,237	8.96	138.06
24	Liđani	187	2.33	80.26
25	Liskovac	1,493	11.34	131.66
26	Ljubijankići	768	5.82	131.96
27	Majetići	1,547	8.37	184.83
28	Miostrah	1,419	13.4	105.90
29	Mujakići	211	2.81	75.09
30	Mutnik	2,662	14.14	188.26

² površina računata u ARC Gis-u, na osnovu digitalnih podataka FZZS

31	Osredak	657	6.78	96.90
32	Ostrožac	2,068	9.12	226.75
33	Ostrožac na Uni	100	0.33	303.03
34	Pećigrad	960	3.89	246.79
35	Pivnice	584	5.39	108.35
36	Pjanići	1,648	7.26	227.00
37	Podgredina	2,073	10.07	205.86
38	Polje	1,648	6.06	271.95
39	Ponjevići	457	2.94	155.44
40	Prošići	918	5.41	169.69
41	Rošići	522	3.64	143.41
42	Rujnica	841	10.23	82.21
43	Skokovi	703	2.64	266.29
44	Stijena	2,696	16.57	162.70
45	Šturlić	2,447	14.97	163.46
46	Šturlićka Platnica	757	4.98	152.01
47	Toromani	576	2.28	252.63
48	Tržac	318	0.32	993.75
49	Tržačka Platnica	696	5.2	133.85
50	Tržačka Raštela	273	1.38	197.83
51	Urga	1,772	7.41	239.14
52	Vilenjača	911	10.1	90.20
53	Vrelo	220	13.64	16.13
54	Zmajevac	439	1.7	258.24
	UKUPNO	66,149	355	186.20

Procjene su da će povećanje broja stanovnika na teritoriji grada uticati na povećanje stepena gustine naseljenosti, pa se može očekivati da će gustina naseljenosti na teritoriji grada Cazina do kraja planskog perioda iznositi 206 st./km².

Tabela br. 7. Projekcija gustine naseljenosti u planskom periodu

Godina	Projekcija broja stanovnika	Površina teritorije	Gustina naseljenosti
2013	66,149.00	355.25 km ²	186 stan/km ²
2018	68,199.00		192 stan/km ²

2023	69,433.00	195 stan/km ²
2028	69,838.00	197 stan/km ²
2032	70,242.00	198 stan/km ²
2045	73,042.47	206 stan/km ²

Ukoliko koristimo sjedeće kriterijume:

Kategorija	Gustina (st/km ²) — razred
Veoma rijetko naseljeno	0 – 25
Rijetko naseljeno	26 – 50
Umjereno naseljeno	51 – 150
Gusto naseljeno	151 – 300
Vrlo gusto naseljeno	300 - 500
Prenaseljeno	>500

Zaključujemo da će grad Cazina u planskom periodu od dvadeset godina ostati gusto naseljeni prostor, s obzirom na to da projekcije gustine naseljenosti pokazuju rast sa oko 186 stanovnika/km² u 2013. godini na preko 205 stanovnika/km² u 2045. godini.

II.2. SISTEM NASELJENIH MJESTA PO ZNAČAJU, KARAKTERU I DOMINANTNOJ PRIVREDNOJ DJELATNOSTI

II.2.1. Konceptija razvoja sistema/mreže naseljenih mjesta

Razvoj mreže naseljenih mjesta predstavlja ključni element sveukupnog prostornog, ekonomskog i društvenog napretka, jer omogućava da svako naselje ili lokacija – prema svojim specifičnostima i prepoznatim potencijalima – postane nosilac pozitivnih promjena. Planiranje razvoja mreže naselja u Cazinu polazi od niza faktora koji utiču na urbanizaciju: demografskih, ekonomskih, socijalnih, tehničko-tehnoloških, saobraćajnih i prostornih.

Strateško opredjeljenje: policentrični model razvoja

Osnovni razvojni koncept zasniva se na uspostavljanju policentričnog modela mreže naselja, kojim se jača uloga centralnih, sekundarnih i lokalnih centara, uz istovremeno unapređenje svih ostalih naselja. Ovakav pristup nastoji da preokrene negativne demografske i ekonomske trendove te osigura ravnomjerniji razvoj cijelog područja.

Strategija se temelji na međusobnoj povezanosti ključnih razvojnih faktora:

- demografskih – stabilizacija stanovništva, smanjenje emigracija, podsticanje povratka i povećanje prirodnog priraštaja;
- ekonomskih – ubrzanje privrednog rasta i razvoj lokalne preduzetničke infrastrukture;
- socijalno-ekoloških – unapređenje kvaliteta života, valorizacija ekoloških i pejzažnih vrijednosti i podsticanje održivih praksi.

Kriteriji za određivanje hijerarhije naselja

Hijerarhijska struktura mreže naseljenih mjesta u Cazinu definisana je prema sljedećim kriterijima:

- broj stanovnika i gravitaciono područje,
- gustina naseljenosti,
- opremljenost sadržajima i uslugama,
- saobraćajna dostupnost,
- stepen urbanizovanosti,
- infrastruktura (komunalna i tehnička),
- prirodne i morfološke karakteristike,
- funkcionalna usmjerenost i specijalizacije naselja,

- strateške vizije razvoja lokalne zajednice.

Hijerarhija naselja na području Grada Cazina

U skladu s navedenim kriterijima, mreža naselja Grada Cazina može se definirati kroz tri osnovna nivoa:

GRADSKI CENTAR	SEKUNDA RNI CENTAR	TERCIJA RNI CENTAR	ASELJE NA MJEŠTA
CAZINA	Osredak	Prošići	Donja Barska
	Ostrožac	Ostrožac na Uni	Gradina
	Stijena	Majetići	Kličići
	Tržačka raštela	Miostrah	Mutnik
	Pjanići	Vrelo	Polje
	Tržac	Rujnica	Zmajevac
	Gornja Koprivna	Bajrići	
	Ljubijankići	Bukovica	
	Liskovac	Glogovac	
	Šturlić	Podgredina	
	Pećigrad	Čizmići	
	Ćoralići	Kapići	
		Ćehići	
		Vilenjača	
		Pivnice	
		Donja Koprivna	
		Toromani	
	Čajići		
	Brezova kosa		
	Kovačevići		

	Krivaja	
	Tržička platnica	
	Crnaja	
	Skokovi	
	Gornja Barska	
	Čajčići	
	Ponjevići	
	Krkača	
	Liđani	
	Šturlićka platnica	
	Hadžin potok	
	Gornja Lučka	
	Rošići	
	Mujakići	
	Donja Lučka	

Sva ostala naselja definiraju se kao naselja osnovne kategorije s ograničenim obimom lokalnih funkcija.

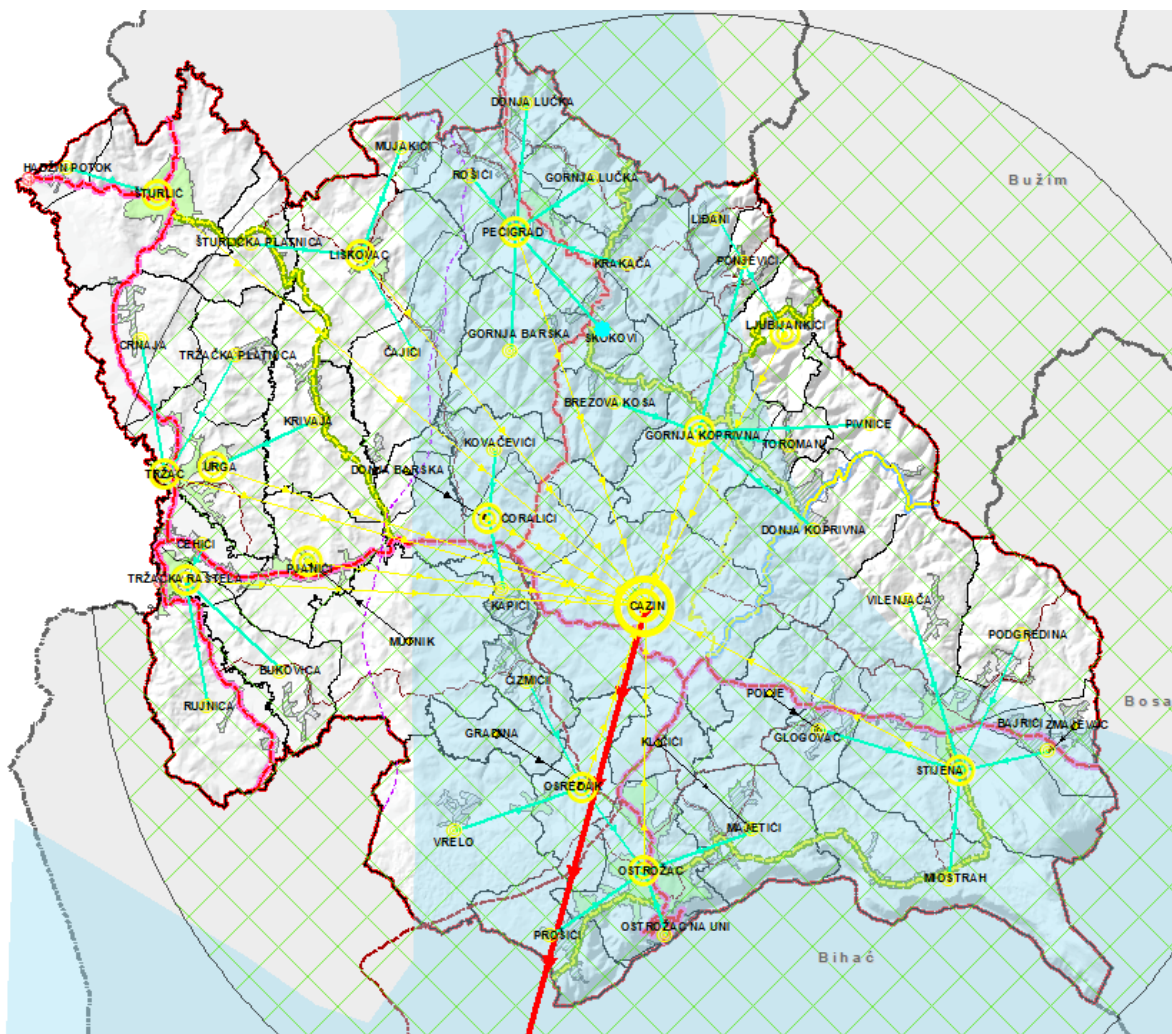
Funkcionalne veze unutar mreže

Funkcionalne veze razvijaju se na tri nivoa:

- veze I reda – između gradskog centra i sekundarnih centara,
- veze II reda – između lokalnih centara i gradskog centra,
- veze III reda – između ostalih naselja i centra kojem gravitiraju.

Ovaj sistem osigurava dobru dostupnost funkcijama i ravnomjerniju raspodjelu usluga.

Također, shodno PP USK, evidentno je da Grad Cazina ostvaruje primarnu funkcionalnu vezu sa Bihaćem.

Prikaz mreže naseljenih mjesta za planski period

Ključne postavke budućeg razvoja

Razvoj mreže naselja u Cazinu temelji se na sljedećim principima:

- jačanje gradskog centra kao primarnog nosioca razvoja,
- povećanje centraliteta sekundarnih i lokalnih centara,
- kvalitetno povezivanje svih naselja sa funkcionalnim centrima,
- ravnomjerno širenje infrastrukture (saobraćajne, energetske, komunalne, telekomunikacione),
- podsticanje socio-ekonomskog razvoja u ruralnim područjima,

- smanjenje pritiska na gradski centar kroz jačanje lokalnih centara.

Uloga transportne infrastrukture

Razvoj saobraćajne infrastrukture, uključujući modernizaciju regionalnih i lokalnih puteva te planirane razvojne koridore, predstavlja osnovni mehanizam prenosa razvojnih impulsa prema gravitirajućim naseljima. Poboľšana saobraćajna povezanost omogućava bolji pristup obrazovanju, zdravstvu, uslugama i tržištu.

Razlozi za formiranje lokalnih centara

Formiranje lokalnih centara u Cazinu opravdano je jer:

- obuhvataju veća naseljena područja sa potencijalom blagog rasta,
- smanjuju opterećenje na gradski centar,
- posjeduju ili će imati adekvatan nivo društveno-komunalne infrastrukture,
- imaju potencijal da preuzmu dio funkcija za okolna manja naselja.

Cilj strategije

Konačni cilj planiranog razvoja mreže naseljenih mjesta u Gradu Cazinu jeste:

- unapređenje uslova života stanovništva,
- ravnomjerniji prostorni razvoj,
- efikasnije korištenje resursa,
- atraktivniji investicioni ambijent,
- jačanje teritorijalne kohezije i integracije grada.

II.2.2. Organizacija prostora, prostorne cjeline

Koncept mreže i sistema naseljenih mjesta prati i odgovarajući koncept organizacije prostora i prostornih cjelina (gravitacionih područja) različitog hijerarhijskog nivoa.

Demografsko – prostornom analizom utvrđeni su prostorni međudnosi centara u pojavnim oblicima gravitacije, dominacije, kontinuiteta i diskontinuteta ili izrazite periferne odvojenosti. Krajnji rezultat ove analize predstavljaju grupacije naseljenih mjesta, formiranje gravitacionih područja, u čijim centrima bi se planskim

intervencijama u segmentu koncentracije privrednih subjekata, društvene i tehničke infrastrukture, omogućio ravnomjeran razvoj svih dijelova grada.

II.2.3. Sadržaj i funkcije centara

Planirana mreža naseljenih mjesta zasniva se na organizovanju mreže centara (centri I, II i III kategorije). Njihov funkcionalni sadržaj treba direktno da utiče na poboljšanje životnih i radnih uslova stanovništva u tim naseljenim mjestima, a indirektno – kroz funkcionalni uticaj na smanjivanje odliva stanovništva. Gravitacioni uticaj ovih centara usmjerava okolna naseljena mjesta ka njima, čineći ih centralnim jedinicama u svom mikrokruženju. Krajnji cilj je formiranje relativno samostalnih jedinica sastavljenih od međusobno gravitirajućih naselja.

Ostala naseljena mjesta

Ostala naseljena mjesta na području Grada Cazina obuhvataju primarna seoska naselja i vikend naselja. Primarna seoska naselja obuhvataju sva naselja koja funkcionalno gravitiraju višim centrima (lokalnim, sekundarnim i gradskom centru), gdje će se ostvarivati sve funkcije višeg stupnja. Ova naselja moraju biti opremljena osnovnim sadržajima koji zadovoljavaju svakodnevne potrebe stanovništva. Uopšteno, njihova razvijenost i potencijali za budući razvoj direktno zavise od saobraćajne povezanosti, udaljenosti od gradskog centra, prirodnih karakteristika područja i postojećih infrastrukturnih kapaciteta. Naselja koja su bliže gradskom području i koja imaju kvalitetniju putnu mrežu, u pravilu imaju povoljnije uslove za demografski razvoj i zadržavanje stanovništva.

II.3. URBANA I RURALNA PODRUČJA

II.3.1. Urbana područja

Urbana područja predstavljaju prostorno funkcionalnu urbanu cjelinu ili prostorno-funkcionalno međusobno povezane cjeline, koje na osnovu planskih pretpostavki imaju uslove za dalji razvoj. Urbano područje obuhvata izgrađene i neizgrađene površine namijenjene za stanovanje, rad i odmor, objekte urbane opreme, infrastrukture i posebne namjene, zelene površine, kao i površine rezervisane za budući razvoj. Dakle, urbana područja pored građevinskog mogu obuhvatati i druga zemljišta.

Urbana područja na prostoru grada Cazina planirana su na površinama predviđenim za izgradnju sa funkcijama stanovanja, rada, rekreacije i komunalne infrastrukture, a u cilju racionalnijeg organizovanja urbanih struktura, ekonomičnijeg opremanja naselja sadržajima komunalne i društvene infrastrukture.

Na osnovu Prijedloga Prostornog plana Unsko-sanskog kantona za period od 20 godina, izvršeno je definisanje urbanih područja, po opštinama/gradovima. Površina planiranih urbanih područja na prostoru grada Cazina prema istom izvoru iznosi 4516.62. Međutim, s obzirom na postojeće stanje, prirodne karakteristike, kao i planirani broj stanovnika ali i pretpostavke budućeg razvoja izvršena je djelimična izmjena urbanih područja definisana Prostornim planom Unsko-sanskog kantona.

Tabela br. 8. Spisak urbanih područja

Urbana Područja

Osredak

Ostrožac

Stijena

Tržačka raštela

Pjanići

Tržac

Gornja Koprivna

Ljubijankići

Liskovac

Šturlić

Pećigrad

Potencijalna urbana područja

Prošići

Ostrožac na Uni

Majetići

Miostrah

Vrelo

Rujnica

Bajrići

Bukovica

Glogovac

Podgredina
Čizmići
Kapići
Ćehići
Vilenjača
Pivnice
Donja Koprivna
Toromani
Čajjići
Brezova kosa
Kovačevići
Krivaja
Tržička platnica
Crnaja
Skokovi
Gornja Barska
Čajjići
Ponjevići
Krkača
Liđani
Šturlićka platnica
Hadžin potok
Gornja Lučka
Rošići
Mujakići
Donja Lučka

Tabela br. 9. Pregledna tabela bilansa građevinskog zemljišta

I	Građevinsko zemljište - stanje	6,877.64
PLAN		
II	Građevinsko zemljište - urbano područje Cazin	356.71
	Građevinsko zemljište - planirana proširenja	547.6
	Građevinsko zemljište - kolizija	5.88

II.3.2. Građevinsko zemljište unutar urbanih područja

Prostornim planom predviđeno je proširenje postojećih izgrađenih površina – građevinskog zemljišta (pretežno stanovanje i privreda) koja se nalaze unutar urbanih područja.

U narednoj tabeli prikazana je površina građevinskog zemljišta u odnosu na površinu grada.

Tabela br. 10. Građevinsko zemljište unutar urbanih područja

Urbana Područja	ha
Osredak	30.7
Ostrožac	370.02
Stijena	181.71
Tržačka raštela	71.05
Pjanići	100.91
Tržac	125.93
Gornja Koprivna	79.19
Ljubijankići	28.7
Liskovac	41.3
Šturlić	196.61
Pećigrad	80.27

Potencijalna urbana područja	
Prošići	84.51
Ostrožac na Uni	17.18
Majetići	94.91
Miostrah	50.35
Vrelo	36.08
Rujnica	37.78
Bajrići	106.38
Bukovica	36.64
Glogovac	78.02
Podgredina	58.71

Čizmići	55.37
Kapići	37.12
Čehići	57.3
Vilenjača	30.65
Pivnice	16.26
Donja Koprivna	77.75
Toromani	24.35
Čajjići	12.26
Brezova kosa	31.99
Kovačevići	35.08
Krivaja	47.04
Tržička platnica	25.11
Crnaja	53.59
Skokovi	49.84
Gornja Barska	7.15
Čajjićii	21.68
Ponjevići	29.26
Krkača	24.02
Liđani	21.45
Šturlićka platnica	24.62
Hadžin potok	17.93
Gornja Lučka	20.09
Rošići	19.71
Mujakići	20.95
Donja Lučka	47.58

II.3.4. Građevinsko zemljište van urbanih područja

Analiza postojećeg stanja i planskih odrednica je ukazala na postojanje velikog broja manjih površina sa izgrađenim objektima na cijelom području grada. Sva ova područja nisu mogla biti obuhvaćena urbanim područjima zbog njihove rasutosti i male gustine naseljenosti.

Obzirom da postoji potreba da se zaštiti prostor, što se može postići usmjeravanjem izgradnje, Prostornim planom su definisana građevinsko zemljište van urbanih područja. Odnosno, van urbanih područja pored već izgrađenih površina (građevinsko zemljište), koja se zadržavaju u postojećim površinama, planirane su nove površine građevinskog zemljišta (građevinsko zemljište planirano). To je neophodno u cilju racionalnijeg korištenja raspoloživog zemljišta.

Ukupna površina građevinskog zemljišta van urbanih područja iznosi 2866.88ha

II.3.5. Režimi građenja

U cilju racionalne organizacije prostora, njegovog pravilnog korištenja i definiranja namjena, za pojedina područja utvrđuje se obaveza donošenja određenih planskih dokumenata.

Kroz Odluku o provođenju plana utvrđuju se uslovi korištenja i zaštite prostora, te će se na taj način obezbijediti realizacija plana. Implementacija plana u znatnoj mjeri zavisi od izrade detaljnih planskih dokumenata.

- ❖ Režim građenja prvog stepena predviđa se za sva područja na kojem se planira intenzivna izgradnja, rekonstrukcija ili sanacija, lokacijska informacija se izdaje na osnovu detaljnih planskih dokumenata.
- ❖ Režim građenja drugog stepena predviđa se za sva područja gdje je obavezna izrada urbanističkog plana.
- ❖ Režim građenja trećeg stepena predviđa se za građevinska zemljišta u sklopu urbanih područja ili građevinska zemljišta izvan urbanih područja.
- ❖ Režim zabrane građenja – na područjima značajnim za budući razvoj, izgradnju infrastrukturnih sistema, uređenje voda u zonama zaštite izvorišta vode za piće, u cilju zaštite prirodnog i graditeljskog nasljedja, te na područjima za koja je u toku postupak izrade detaljnih planskih dokumenata. Na tim područjima ne dopušta se nikakva izgradnja građevina i uređaja, izuzimajući tekuće održavanje, dogradnju u svrhu osiguranja osnovnih higijenskih uslova, konzerviranja građevina, a samo izuzetno podizanje novih građevina i uređaja koji služe neophodnom održavanju postojećeg dijela naselja (instalacije, neophodne javne građevine, građevine za snabdijevanje i sl.) na osnovu odluke o zabrani građenja

Režim građenja I stepena utvrđuje se:

za urbano područje grada Cazina koje je već izgrađeno i na kojem se planira intenzivna izgradnja, rekonstrukcija ili sanacija urbanistička saglasnost/lokacijska informacija se donosi na osnovu detaljnih planskih dokumenata (regulacionog plana,

urbanističkog projekta, plana parcelacije, odnosno stručne ocjene institucije koja se imenuje posebnom Odlukom ili komisije koja se imenuje posebnom Odlukom) na:

- Užem gradskom području,
- Zoni javne društvene infrastrukture – zdravstvo,
- Zoni javne društvene infrastrukture – spomenici kulture,
- Javne zelene površine – sport i rekreacija ,
- Kolektivnom i mješovitom stanovanju,
- Na površinama predviđenim za rekonstrukciju.

Režim građenja II stepena utvrđuje se:

na urbanom području grada Cazina, izvan granica užeg urbanog područja ili granica obuhvaćenih detaljnim planskim dokumentom, ili ako detaljni planski dokument nije donesen ili je istekao, urbanistička saglasnost se donosi na osnovu uslova utvrđenih u Odluci o provođenju Urbanističkog plana grada Cazina za period od 20 godina. U izuzetnim slučajevima, (užem gradskom jezgru, u kontaktnom pojasu uz rijeku Unu, i u zaštitnim zonama kulturno-historijskog naslijeđa) ukoliko urbanističko-tehnički uslovi nisu propisani ovom Odlukom, urbanistička saglasnost se donosi na osnovu člana 70. stav (5) Zakona o prostornom uređenju i građenju.

Prostornim planom utvrđuje se obaveza izrade sljedećih razvojnih planova:

- Urbanistički plan za urbano područje grada Cazina nakon isteka planskog perioda

Prostornim planom utvrđuje se obaveza izrade sljedećih detaljnih planskih dokumenata:

- Regulatorni planovi

Uvjeti izgradnje i uređenja prostora propisani detaljnim planskim dokumentom koji je na snazi ili u završnoj fazi (izrada Prijedloga), u trenutku donošenja ovog Plana, a u suprotnosti su sa Planom, primjenjuju se izuzev u segmentu primarne infrastrukture.

Za sva ostala građevinska zemljišta, koja se nalaze van urbanih područja utvrđuje se režim građenja trećeg stepena, odnosno uvjeti za odobravanje građenja vrše po postupku koji je utvrđen zakonom.

Na urbanom i van urbanom području, za koje je već postoji regulatorni plan, lokacijska informacija se izdaje na osnovu regulatornog plana.

Na urbanom i van urbanom području, za koja se planira izrada regulacionog plana, lokacijska informacija se izdaje na osnovu regulacionog plana. Do donošenja regulacionih planova za definisanje preduvjeta za projektovanje i odbravanje buduće promjene u prostoru koristi će se Prostorni plan grada.

II.3.6. Urbano – ruralni odnos

Ruralni razvoj predstavlja jedan od ključnih potencijala ukupnog prostornog i ekonomskog napretka Grada Cazina. Specifične ruralne odlike koje karakterišu Cazinasko područje – očuvani krajobrazi, čista životna sredina, raznovrsna poljoprivredna proizvodnja i bogato kulturno nasljeđe – mogu biti osnova za formiranje savremenog i održivog ruralnog koncepta razvoja. Dodatnu vrijednost čine povoljne prirodne i prostorne predispozicije za uređenje sportskih i rekreativnih zona, kao i mogućnosti za organizovanje različitih turističkih sadržaja u okviru ruralnog prostora, što značajno doprinosi afirmaciji ruralnog turizma.

Kvalitetno očuvani stambeni objekti u selima, zajedno sa tradicijom porodičnog života i snažnim lokalnim identitetom, predstavljaju resurs koji se može staviti u funkciju turizma, kratkoročnog smještaja i seoskih domaćinstava. Upravo višak neiskorištenih stambenih kapaciteta može poslužiti kao početna osnova za razvoj ponude zasnovane na autentičnom iskustvu života u Cazinaskom ruralnom kraju.

Koncept ruralnog razvoja u Cazinu može obuhvatiti širok spektar aktivnosti – od očuvanja tradicionalno formiranih zemljišnih parcela i revitalizacije napuštenih poljoprivrednih površina, do podsticanja održivih poljoprivrednih praksi koje ne narušavaju prirodne ekosisteme. Posebno se mogu razvijati djelatnosti poput pčelarstva, organske proizvodnje, uzgoja više vrsta kultura na manjim površinama, te vraćanja u upotrebu autohtonih i nekadašnje uzgajanih biljnih sorti. Ove aktivnosti mogu biti dopunjene lokalnim sajmovima, berzama proizvoda i manifestacijama na kojima bi proizvođači i zanatlije imali priliku da predstave svoje proizvode, rukotvorine i usluge.

Značajan potencijal predstavlja i saradnja sa vjerskim zajednicama i lokalnim udruženjima u obnovi tradicijskih znanja, zanata i vještina, uključujući izradu predmeta, starih alata, odjevnih elemenata ili dekorativnih proizvoda. Njihova prezentacija može biti integrisana u turističke programe, tematske rute i edukativne radionice, čime bi se dodatno obogatila turistička ponuda Cazina.

Da bi ovakav koncept bio održivo realizovan, neophodno je stručno i detaljno sagledati prirodne, društvene i istorijske resurse područja, identifikovati ključne prednosti i ograničenja, te usmjeriti razvoj na programe i aktivnosti koje lokalnom stanovništvu mogu donijeti najveću dobrobit.

Pored lokalnih inicijativa, važno je iskoristiti i dostupne mehanizme podrške za ruralni razvoj na nivou Federacije BiH, kao i programe Evropske unije, u kojima se visoko vrednuju očuvanje biodiverziteta, promovisanje ekološki prihvatljivih poljoprivrednih i šumarskih praksi, zaštita tla i voda, te razvoj tradicionalnih zanata i održivog turizma.

II.4. POLJOPRIVREDNA ZEMLJIŠTA

II.4.1. Obradiva i neobradiva zemljišta po namjeni

S obzirom na to da je obezbjeđenje stabilne proizvodnje hrane jedan od ključnih razvojnih prioriteta, te imajući u vidu odredbe Zakona o zaštiti i korišćenju poljoprivrednog zemljišta, neophodno je osigurati dosljednu kontrolu prenamjene poljoprivrednog zemljišta u druge namjene. Održavanje i povećanje produktivnosti postojećih površina predstavlja obavezan preduslov za unapređenje ekonomskog efekta poljoprivredne djelatnosti.

Procjena vrijednosti i pogodnosti poljoprivrednog zemljišta zasniva se na podacima definisanim u Prostornom planu Unsko-sanskog kantona, u kojem je izvršena klasifikacija zemljišta prema agrozonama i pripadajućim bonitetnim klasama.

Prema tim podacima, ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području Grada Cazina iznosi 17,091.32 ha.

Prema podacima iz PP USK, Oranice i vrtovi zauzimaju procentualno najveće površine poljoprivrednog zemljišta, gdje prednjači zemljište u privatnom vlasništvu. Iako obradivo zemljište zauzima, u odnosu na ukupnu površinu, gotovo trećinu zemljišta, problem predstavlja usitnjena struktura i nepostojanje organizirane poljoprivredne proizvodnje, koja bi imala značajniju ulogu u ukupnom razvoju privrede grada Cazina, kao i cijelog kantona.

Tabela br. 11.: Poljoprivredno zemljište po zonama proizvodne sposobnosti (ha)

I agrozona	II agrozona	III agrozona
ha	ha	ha
9278.62	6392.77	3.21

Izvor: Prostorni plan USK

II.4.2. Kategorizacija poljoprivrednog zemljišta

Agrozona I

Sa aspekta zemljišnih potencijala ovo najkvalitetnije poljoprivredno zemljište, koje obuhvata I, II i III kategoriju, i IVa i IVb bonitetnu podkategoriju.

Ovo je zona intenzivne poljoprivredne proizvodnje, a zastupljena je u nizijskom području odnosno dolinama rijeka, sa mogućnostima potpunog uređenja poljoprivrednog zemljišta, uključujući i izgradnju irigacionih sistema. Sa tehničkim mjerama produktivnost zemljišta se znatno povećava.

U riječnim dolinama i u blizini većih naselja na području ove zone, dominira ratarsko-povrtlarska proizvodnja, iz razloga što ovaj vid proizvodnje koja zahtijeva intenzivnu obradu i savremenu agrotehniku uz mogućnost navodnjavanja, osim potencijalnih mogućnosti samog zemljišta. Na drugom mjestu je proizvodnja mlijeka i mesa odnosno krme i sijena, a tek na trećem mjestu je proizvodnja voća. Ovakav oblik proizvodnje osim prirodnih pogodnosti diktira i blizina tržišta, izgrađenost komunikacija i mogućnost transporta osjetljivih kultura.

Agrozona II

U ovu zonu grupisana su zemljišta osrednjih potencijala koje posjeduju ograničenja i uglavnom su manje prikladna za kultiviranje, tako da se mogu koristiti manje kao oranična tla, a pretežno se koriste kao livade i voćnjaci. U okviru ove zone svrstana su zemljišta V i VI bonitetne kategorije.

Ova zona je područje poluintenzivne poljoprivrede. Zemljišta su zastupljena na nagibima na kojima se u sistemu proizvodnje mogu smjenjivati oranice, voćnjaci i travnjaci. Postoji mogućnost korištenja i irigacionog sistema za neke vrste konjunktturnih proizvoda, inače je pretežno zona suhog ratarenja i voćarstva.

Ova zona zastupljena je na cijelom području, najčešće u brdskom rejonu (iznad 600 m.n.m.). Prirodni uslovi i tradicionalan oblik proizvodnje hrane favorizuju strukturu proizvodnje u ovoj agrozoni. Najviše su zastupljene proizvodnja mesa i mlijeka, dakle, korištenje zemljišta kao livade i pašnjaci, zatim proizvodnja strnih žita, krompira, povrća i voća.

Zemljište V i VI bonitetne kategorije (Agrozona II) utvrđuje se kao poljoprivredno i samo izuzetno kao zemljište za ostale namjene.

Agrozona III

U ovu zonu su grupisana zemljišta slabih zemljišnih potencijala, a to su zemljišta VII i VIII bonitetne kategorije. Ova zona ima izrazita ograničenja za korištenje u poljoprivredi.

II.4.3. Bilansi poljoprivrednog zemljišta po upotrebnoj vrijednosti

Na osnovu vektorizacije i usklađivanja satelitskih podloga (ortofoto snimaka za područje Grada Cazina), te primjenom savremenih geoinformatičkih i kartografskih alata (ArcGIS) utvrđena je ukupna površina poljoprivrednog zemljišta od 17,091.32 ha.

Uočena razlika u odnosu na ranije evidencije posljedica je sukcesije vegetacije, odnosno postupnog zarastanja nekadašnjih poljoprivrednih površina – prvenstveno livada i pašnjaka. Ovaj proces je izraženiji na lokacijama gdje je, usljed depopulacije i smanjenja aktivnosti u stočarskoj proizvodnji, došlo do dugotrajnog nekorišćenja zemljišta.

Prema važećim orijentacionim kriterijima minimalnih potreba zemljišta za osiguranje prehrane stanovništva, procjenjuje se da je potrebno:

- 0,40 ha poljoprivrednog zemljišta po stanovniku
- 0,17 ha obradivog zemljišta po stanovniku

II.5. ŠUME I ŠUMSKA ZEMLJIŠTA

II.5.1. Kategorizacija šumskog zemljišta

Osnovne klasifikacione jedinice koje su zastupljene pri izradi šumskogospodarske osnove su:

- Gazdinska klasa
- Uža kategorija šuma
- Šira kategorija šuma

Gazdinska klasa se definiše kao proizvodno-klasifikaciona jedinica, a ujedno i prostorna jedinica i njeni dijelovi su razmješteni po cijelom ŠGP. Za proučene osnovne tipove šuma uz izdvojene proizvodne tipove, gazdinska klasa bi trebala da ima isto značenje kao i proizvodni tip, međutim gazdinska klasa može biti sačinjena od serije proizvodnih tipova. Najčešći slučajevi su spajanje dvaju sličnih proizvodnih tipova u jednu gazdinsku klasu zbog male zastupljenosti.

Formiranje gazdinske klase kod svih visokih, izdanačkih šuma urađeno je na pedološko-tipološkim osnovama što je slučaj i kod šumskih zasada šibljaka i goleti. Međutim, gazdinske klase neproaktivnih površina među kojima su visoke i izdanačke šume nepodesne za gazdovanje, nisu formirane na osnovu pedološko-tipološkog istraživanja već na bazi zastupljenosti pojedinih vrsta drveća, što je i dozvoljeno postojećim pravilnikom.

Prema zastupljenosti vrsta drveća sve gazdinske klase su svrstane u sljedeće kategorije:

ŠIRA KATEGORIJA		UŽA KATEGORIJA	
NAZIV	ŠIFRA		ŠIFRA
VISOKE ŠUME SA PRIRODNOM OBNOVOM	1000	VISOKE ŠUME BUKVE	1.100
		CISTE I MJEŠOVITE ŠUME JELE, SMRČE I MJEŠOVITE ŠUME BUKVE, JELE I SMRČE	1.200
		VISOKE ŠUME HRASTOVA	1.400
ŠUMSKI ZASADI (KULTURE)	3000	ŠUMSKI ZASADI U POJASU ŠUMA BUKVE	3.100
		ŠUMSKI ZASADI U POJASU ŠUMA BUKVE JELE I SMRČE	3.200
		ŠUMSKI ZASADI U POJASU ŠUMA HRASTOVA	3.400
IZDANAČKE ŠUME	4000	IZDANAČKE ŠUME BUKVE	4.100
		IZDANAČKE ŠUME HRASTOVA	4.400
ŠIBLJACI UNUTAR POJASA ŠUMA	5000	ŠIBLJACI MONTANIH BUKOVIH ŠUMA	5.100
		ŠIBLJACI UNUTAR ŠUMA BUKVE I JELE I BUKVE I JELE SA SMRČOM	5.200
		ŠIBLJACI UNUTAR ŠUMA HRASTOVA	5.400
GOLETI UNUTAR POJASA ŠUMA	6000	GOLETI MONTANIH BUKOVIH ŠUMA	6.100
		GOLETI UNUTAR ŠUMA BUKVE I JELE I BUKVE I JELE SA SMRČOM	6.200
		GOLETI UNUTAR ŠUMA HRASTOVA	6.400
NEPRODUKTIVNE POVRŠINE	7000	IZDANAČKE ŠUME NEPODESNE ZA GAZDOVANJE	7.400
		OSTALE NEPRODUKTIVNE POVRŠINE	7.600

U uređajne jedinice spadaju:

- šumskoprivredno područje
- gospodarske jedinice
- područje opštine
- odjeljenja
- odsjeci.

Detaljni planovi gospodarenja šumama za desetogodišnji vremenski period, donose se kroz šumsko- gospodarske osnove, gdje se definišu plan sječe, plan šumsko-uzgojnih radova, zaštite šuma, korištenje šuma, plan investicionih ulaganja, ekonomsko-financijska analiza gospodarenja itd.

Za područje grada Cazina je veoma značajna šuma kestena. Prostornim planom je predviđena zaštita posebno vrijednih šumskih područja kestenovih šuma i to: područje Gornja i Donja Koprivna, Skokovi i Pećigrad. Precizno definisanje lokaliteta (areala) pitomog kestena, biće utvrđena projektom „Zaštita i promocija kestena“ (Međunarodni IPA projekat).

II.5.2. Bilanski šumskog zemljišta

Vektorizacijom i usklađivanjem satelitskih snimaka (ortofoto snimka), te obradom savremenim kartografskim alatima ali i usklađivanjem sa podacima Šumsko-gospodarske osnove dobijeni su sljedeći bilansi, a koji se odnose na postojeće korištenje šumskog zemljišta na području Grada Cazina.

Tabela br. 12.: Pregled šumskog i ostalog zemljišta na osnovu ortofoto snimka Grada Cazina

Kategorija šuma	Površina (ha)
Šume i šumsko zemljište	10678.31

II.5.3. Područja predviđenja za pošumljavanje

Unapređenje postojećih šumskih površina, pošumljavanje zemljišta nižih bonitetnih kategorija radi povećanja ukupne šumovitosti, te jačanje korišćenja neproizvodnih funkcija šuma predstavljaju temeljni koncept upravljanja šumama i šumskim zemljištem u planskom periodu.

U tom okviru, osnovna planska postavka podrazumijeva racionalno privredno korišćenje, uz kontinuirano unapređenje stanja kompletnog šumskog fonda, posebno izdanačkih šuma, kako bi se dostigla optimalna struktura koja omogućava stabilan i trajan prinos i prihod. Kvalitetno uređene šumske površine istovremeno doprinose njihovoj atraktivnosti za rekreativne aktivnosti, čime se otvaraju dodatne mogućnosti za razvoj turizma i ekoloških sadržaja.

Upravljanje šumama treba biti usmjereno na povećanje drvne zalihe, prirasta i prinosa, pri čemu je naglasak na poboljšanju kvalitativne strukture sortimenata. Paralelno s tim, radi jačanja uloge šumarstva u ukupnom privrednom razvoju grada, neophodno je dati prednost plasmana trupaca prema prerađivačima sa višim stepenom finalizacije, čime se podstiče lokalna dodana vrijednost.

Posebno je važno podstaći veće korišćenje ostalih šumskih proizvoda – poput gljiva, ljekovitog i aromatičnog bilja te šumskih plodova – gdje postoji značajan potencijal za dodatne prihode lokalnog stanovništva. Šume, kao jedan od najvažnijih prirodnih

resursa Cazina, uz odgovorno gazdovanje, predstavljaju stabilan oslonac budućeg razvoja.

Ciljevi:

- ❖ razvoj tržišta certificiranih sporednih šumskih proizvoda, posebno na višem stepenu obrade i s organizovanim izvozom,
- ❖ intenzivniju podršku naučno-istraživačkim aktivnostima, stručnim udruženjima i procesima licenciranja,
- ❖ uvođenje i proširenje informacionih tehnologija u planiranju, evidenciji i nadzoru u sektoru, posebno GIS rješenja koja omogućavaju kvalitetniju analitiku i efikasnije upravljanje šumskim resursima.

II.6. VODE I VODENE POVRŠINE

II.6.1. Bilans voda

Bilans raspoloživih količina vode za područje Unsko-sanskog kantona ukazuje da je ovo područje veoma bogato vodnim resursima, što je ilustrirano u datom pregledu.

Vodni resursi	Godišnji priliv obnovljivih vodnih resursa u m ³		Godišnji riječni protok u m ³		Godišnje crpljenje vode u m ³		
	Ukupno	Po osobi	Dotok sa drugih područja	Odotok na druga područja	Ukupno m ³	% godišnjeg priliva	Po osobi
Oborinske vode	6.210.708.00	17.315	-	-	32.281.920*		90,0
Rijeka Una	1.649.332.80	4.598	1.649.332.80	3.405.888.00			
Rijeka Sana	1.084.838.40	3.024	1.084.838.40	2.166.523.20			
Termalne vode u korištenju	3.942.000	11	-	-	3.942.000		10,9
Ukupno	8.948.821.20	24.948	2.734.171.20	5.572.411.20	36.223.920	0,40	100,9

³ Godišnje crpljenje dato na bazi procjene prosječne potrošnje za Općine Sanski Most, Ključ i Bihać od 90 m³/stanovniku godišnje.

Potrebu korištenja vode u poljoprivredi nameće nedovoljna i neravnomjerna količina oborina po godinama i u toku godine. Nedostatak vode u zemljištu u toku vegetacije ugrožava poljoprivrednu proizvodnju, čineći je rizičnom.

Za opštu ocjenu o vodnim resursima neophodno je imati na umu:

- da je raspored voda neravnomjeran u prostoru i vremenu
- da su varijacije prosječnih godišnjih protoka vodotoka veoma velike
- da na području nema prirodnih jezera
- da cjelokupno područje vrlo malo akumulira vode u podzemnim izdanima granulirane poraznosti
- da se na području nalaze karsnih vrela značajnog kapaciteta i u najsušnijim razdobljima
- rizik od poplava dosta je visok u priobalju mnogih vodotoka.

II.6.2. Izvorišta po vrstama voda sa zaštitnim zonama i pojasevima

U općini Cazina urađeni su Projekti zaštite izvorišta Mutnik, Vignjevići, Tahirovići i Ljubijankići (Pivnice).

Odluke koje su objavljene u Službenim novinama grada Cazina br.1/20 su Odluke o zaštiti izvorišta vode za piće na području Grada Cazina i to:

- Odluka o zaštiti izvorišta vode za piće „Tahirovići – Grad Cazina“
- Odluka o zaštiti izvorišta vode za piće „Mutnik“
- Odluka o zaštiti izvorišta vode za piće „Vignjevići“
- Odluka o zaštiti izvorišta Ljubijankići
- Odluku o zaštiti izvorišta Stovrela

Ovo je izuzetno značajan korak, jer primjenom Zakona o vodama na ovim zonama postiže se adekvatna zaštita vitalnih resursa Općine, što unapređuje i adekvatnost prostorne organizacije cjelokupne teritorije općine Cazina.

Jedan od problema je obezbjeđenje najneophodnijih količina vode, nepostojanost dovoljnih količina vode koje se mogu na površini zahvatiti, nedovoljna istraženost podzemnih voda i nemogućnost formiranja većih vodovodnih sistema kao i sve veća zagađenost kako površinske, tako i podzemnih voda.

II.7. VODNA I KANALIZACIONA INFRASTRUKTURA

II.7.1. Sistemi snabdijevanja vodom

Snabdjevanje vodom vrši se preko vodovodnog sistema naselja Cazina, lokalnih vodovoda, javnih bunara, individualnih bunara, cisterni i direktno iz vodotoka.

Osnovni sistem je vodovodni sistem naselja Cazina, koji snabdjeva, pored užeg urbanog područja grada i Puškare, dio Gnjilavca, Japića brdo, Ćupriju, H. Brdo, Osmanagiće, Seferagiće, zatim dio Ostrožca, Prošića, Osredka, Majetića i Miostraha. Na ovaj vodovodni sistem je priključena i sva industrija Cazina.

Seoske vodovodne sisteme imaju slijedeća naseljena mjesta: Kapići, Čizmići, Pjanići, Mutnik, Tržačka raštela, Rošići, Čajići, Liskovac, Vilenjačka, Stijena, Zmajevac, Bajrići, Pivnica i Pećigrad.

II.7.2. Sistemi odvođenja otpadnih voda i system zaštite voda

Za razvoj sistema za odvođenje otpadnih voda potrebno je vršiti strategiju kod prikupljanja, transporta i tretmana otpadnih voda, te je potrebno:

- primjeniti separatne (razdjelne) sisteme kanalizacije, tj. obezbijediti odvojeno prikupljanje i transport otpadnih voda jednim kanalom i oborinskih voda drugim kanalom. Otpadne vode, kojih ima mnogo manje će se odvoditi na veće daljine do prečistaća, a oborinske ispuštati u korita najbližih vodotoka.
- Sve zagađene vode iz tvornica i poljoprivrednih gazdinstava treba odgovarajućim procesima predtretmana podesiti za zajedničko prečišćavanje sa otpadnim vodama naselja
- Budući da je ukupna količina otpadnih voda relativno mala, treba izgraditi glavne kolektore za prikupljanje i transport u dolinama rijeke Mutnice (neposredno uz regulisana korita vodotoka) do blizine Pjanića, gdje bi vjerovatno trebalo biti locirano postrojenje za tretman.

Važno je što prije utvrditi trase regulisanih vodotoka uz koje bi se trebali graditi kolektori otpadnih voda (vjerovatno prečnika 300 do najviše 500 mm), da bi se na vrijeme rezervisali neophodni prostori i izbjegli dodatni troškovi.

Sve oborinske vode iz naselja, tvorničkih platoa, kao i sa poljoprivrednih površina treba odvoditi najkraćim putem u najbliže vodotoke. Za dimenzioniranje kanala za odvođenje oborinske vode iz naselja i sa tvorničkih površina, treba računati sa oko 160 l/s/ha (približno oborine pojave jednom u 2 godine, 15 - minutnog trajanja).

Zbog lakšeg prihvaćanja oborinskih voda regulirana korita trebaju biti bez nasipa, ili sa nasipima minimalne visine. Zbog veoma uskih dolina treba izbjegavati formiranje poldera.

II.7.3. Zaštita od voda i uređenje voda

Navodnjavanje

Navodnjavanje neposredno utiče na povećanje poljoprivredne proizvodnje. Količina vode upotrebljena za navodnjavanje se ne vraća u vodotok i ima uticaj na vodoprivredni bilans. Na Cazinskopćini za sada se ne vrši navodnjavanje.

Pored navedenih radova za zaštitu od poplava, u cilju zaštite od unutarnjih voda radi stvaranja uvjeta za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju u okviru zaštite od voda, treba izgraditi u dolinama rijeka i odvodne sisteme za površinsku odvodnju. U okviru tih sistema treba biti riješena i zaštita od brdskih voda, koje se direktno slivaju na pojedina područja. Za tu svrhu neophodna je izgradnja velikog broja obodnih kanala. Budući da se radi o relativno malim slivnim površinama, skoro svi obodni kanali će biti manjih dimenzija.

U navedenim studijama, odgovarajuća pažnja posvećena je dakle obezbjeđenju neophodnih količina vode za navodnjavanje oko 1500 ha poljoprivrednih površina. Uvažavajući specifične karakteristike tla, koja su nagnuta i plitka, ocjenjena je potrebna količina vode od oko 6-7 miliona m³/godišnje. Tom prilikom utvrđeni su mogući lokaliteti i količine vode neophodne za navodnjavanje, koje bi se obezbjedile iz sljedećih akumulacija.

- akumulacija "Platnica" na Platnici
- akumulacija "Radetna" na Radetnoj rijeci
- akumulacija "Grabovac" na potoku Grabovac
- akumulacija "Crnaja" na potoku Crnaja.

Voda iz navedenih akumulacija mogla bi se više namjenski koristiti, prevashodno i zbog toga, što bi se realizovanjem navedenih akumulacija obezbjedila količina od 12-15 miliona m³ vode.

Zaštita od poplava

Neophodan rang zaštite od poplava na području Općine Cazina nije ostvaren. Naseljena mjesta, a naročito poljoprivredne površine u priobaljima nisu zaštićeni od

poplava. Cjelokupna dolina Mutnice od ušća do aerodroma u Čoralčićima nije zaštićena od poplava

Na području općine Cazina, poljoprivredne i druge privredne aktivnosti koncentrisane dijelom u dolinama vodotoka, u kojima se nalaze i važniji putevi. Do danas je izvedeno relativno malo radova na zaštiti od poplava tako da velike površine mogu biti u većoj mjeri ugrožene poplavama.

Stupanj rizika je dosta visok, tako da se mogu očekivati značajni materijalni gubici pa i gubici ljudskih života. Zadnjih desetak godina nisu registrirani veći protoci u vodotocima, što je smanjilo pažnju na poplave. Budući da u narednim godinama treba očekivati razdoblje sa većim maksimalnim protocima, treba organizirano preduzimati preventivne mjere i pripremu za operativne aktivnosti u cilju smanjenja negativnih posljedica od poplava. Kod lociranja svih objekata treba obratiti posebnu pažnju na moguće maksimalne vodostaje u vodotocima.

U uslovima kada nema mogućnosti da se u kratkom vremenskom roku osigura potreban rang zaštite od poplava u dolinama svih vodotoka, veoma je važno odrediti prioritete - dinamiku realizacije. Za tu svrhu treba izvršiti hidrološko-hidrauličku analizu stupnja ugroženosti pojedinih dionica vodotoka, kao i orijentacionu procjenu potencijalnih šteta od poplava na pojedinim dijelovima dionica vodotoka. Nakon toga, za dionice gdje se u razdoblju od 10 do 15 godina ne očekuje postizanje odgovarajućeg stepena zaštite treba deklarirati i detaljno propisati privremenu primjenu strategije "života sa poplavama" (life with floods) koja zahtjeva i poseban tretman u okviru planiranja i nadzora.

II.8. MINERALNA NALAZIŠTA

II.8.1. Rude i druge mineralne sirovine

Osnovni cilj je plansko, održivo i ekonomično korišćenje mineralnih sirovina uz primjenu mjera zaštite.

Da bi se to postiglo, treba utvrditi sljedeće operativne ciljeve:

- ❖ stvaranje uslova za potpunu informisanost o svim rezervama mineralnih sirovina – sprovesti detaljne istražne radove;
- ❖ usklađivanje eksploatacionih ciljeva sa ciljevima zaštite prirodnih predjela i vrijednosti, odnosno zabraniti - ograničiti eksploataciju u zonama zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa;
- ❖ stimulisanje detaljnih geoloških istraživanja i otvaranja malih pogona za eksploataciju, prije svega geološko – isplativih rezervi;

- ❖ podrška programima korišćenja sekundarnih sirovina, kao zamjene prirodnih materijala;
- ❖ stimulisanje i promovisanje korišćenja obnovljivih izvora energije;
- ❖ sprečavanje neplanskog/nesmotrenog korišćenja mineralnih sirovina i podzemnih voda;
- ❖ utvrđivanje naknade (resursne rente) od korišćenja mineralnih sirovina.

II.9. PROIZVODNJA I PRIJENOS ENERGIJE

II.9.1. Izvori energije sa potrebama u planskom period

Izgradnja i planiranje elektroenergetskog sektora, kao razvoj tržišta električne energije, predstavlja sredstvo bržeg i efikasnijeg socio-ekonomskog razvoja zemlje. Odlučujuću ulogu ima dobro organizovano snadbijevanje električnom energijom, jer razvoj privrede ovisi o mogućnosti isporuke električne energije, naročito kada je riječ o velikim potrošačima.

S obzirom da je proizvodnja električne energije na ovom području uglavnom skoncentrisana na mini hidroelektrana, većih promjena u proizvodnji ovog tipa nije predviđeno.

Kao podsticaji korištenja obnovljivih izvora energije sve više se pojavljuju mini solarne elektrane na individualnim objektima i privatnim parcelama. Ovakav vid proizvodnje električne energije još uvijek je mali, a ne postoji ni adekvatna elektroenergetska infrastruktura koja bi mogla prihvatiti veću proizvodnju.

Na osnovu gore navedenog planirani su radovi na prenosnoj elektroenergetskoj infrastrukturi. U nastavku teksta dato je opis postojećeg stanja i planiranih intervencija na prenosnoj i distributivnoj mreži.

Na području grada Cazina nalaze se dvije transformatorske stanice TS 110/35/10kV Cazina 1 i TS 110/20/10kV Cazina 2. Obuhvat takođe presjecaju dalekovodi:

- DV 110kV TS Cazina 1- TS Cazina 2 ;
- dio dalekovoda DV 110kV TS Bihać 1- TS Cazina 1;
- dio dalekovoda 110kV TS Cazina 1- TS Velika Kladuša.

Kada je riječ o prenosnoj infrastrukturi planirana je izgradnja dalekovoda 110kV TS Bihać 1 – TS Cazina 2, čija trasa nije zvanično utvrđena u periodu izrade ovog prostornog plana, te je podložna izmjenama. Orjentaciona trasa ovog dalekovoda prikazana je na grafičkom prilogu.

Takođe u planu je i rekonstrukcija TS 110/20/10kV Cazina 2 sa kompletiranjem dalekovodnog polja, izgradnja novog dalekovodnog polja i ugradnja drugog transformatora 110/x kV.

Pravilnikom o zonama bezbjednosti nadzemnih elektroenergetskih vodova od 110 kV do 400 kV su definisane zaštitne zone bezbjednosti tako da zavješnja krajnjih faznih provodnika budu podjednako udaljena od granica zone bezbjednosti i to:

- za 400kV je zona bezbjednosti 40m
(po 20m sa obje strane u odnosu na osu zaštitne zone dalekovoda);
- za 220kV je zona bezbjednosti 30m
(po 15m sa obje strane u odnosu na osu zaštitne zone dalekovoda);
- za 110kV je zona bezbjednosti 20m
(po 10m sa obje strane u odnosu na osu zaštitne zone dalekovoda).

U zonama zaštite nije dozvoljeno građenje, a nije dozvoljena ni sadnja rastinja koja može ugroziti sigurnost ljudi imovine, objekata i opreme.

Što se tiče infrastrukture na sredjenaponskom nivou na području Cazina se nalaze dvije transformatorske stanice prenosnog odnosa 35/10.5 kV/kV odnosno TS 35/10 kV „Cazina“ i TS 35/10kV „Pećigrad“ i jedna transformatorska stanica prenosnog odnosa 35/21 kV/kV TS 35/20 kV „Mihaljevac“. Napajanje TS 35/10kV Pećigrad je izvršeno radijalnim 35kV kablovskim vodom iz TS 35/x kV „Cazina“.

TS 35/10kV „Cazina“ i TS 35/20 „Mihaljevac“ se sa jedne strane napajaju sa 35kV dalekovodom iz TS 110/x kV „Cazina1“, a sa druge strane sa 35kV dalekovodom iz TS 110/x kV „Bihać 1“.

Kada je u pitanju postojeća 10kV mreža, neophodno je planirati postepeni prelazak na 20kV, te sve nove distributivne vodove planirati za naponski nivo 20kV.

II.10. TERMOENERGETIKA

Značajan potencijal obnovljivih izvora energije na prostoru teritorije Grada Cazina je drvena biomasa, s obzirom na veliku zastupljenost šumskog područja, rasprostanjenost i niske emisije štetnih gasova u atmosferu.

Solarna energija se ne koristi toliko intenzivno kao biomasa, ali njen potencijal nije zanemariv. Solarna energija se može koristiti kao dopuna klasičnim sistemima grijanja, za pogon apsorpcionih toplotnih pumpi, proizvodnju el. energije pomoću fotonaponskih ćelija ili za dobijanje tople potrošne vode.

Postojeći objekti koji imaju kotlovnice za centralno grijanje mogu ih zadržati sa mogućnošću povećanja ili smanjenja kapaciteta kotlova uz modernizaciju i zamjenom dotrajalih dijelova ili kompletne opreme.

Za planiranu izgradnju objekata, ako je ekonomski opravdano, preporučuje se izgradnja centralnog sistema grijanja jednog ili više grupisanih objekata. Ovako proizvedena energija je jeftinija, manje zagađuje okoliš. Ovim sistemom se može obezbjediti i topla potrošna voda.

Preporučuje se i korišćenje sunčeve energije za zagrijavanje prostorija u prelaznom periodu, a naročito za pripremu potrošne tople vode. Takođe se mogu koristiti toplotne pumpe koje koriste energiju vazduha, vode ili zemlje za dobijanje toplotne i rashladne energije uz utrošak el. energije.

Ukoliko se ostvari plansko rješenje gasifikacije, prirodni gas bi mogao biti energent za zagrijavanje bilo rejonskom kotlovnicom, individualnim kotlovnicama ili gasnim kondenzacijskim uređajima po stanovima.

Dovođenje gasa kao kvalitetnog energenta na područje Grada Cazina bi veoma povoljno djelovao na kvalitet okoline i intenziviranje privrednog i drugog razvoja.

Projekat gasifikacije Unsko-sanskog kantona pa samim tim i Grada Cazina, planiran je Strateškim planom i programom razvoja energetskog sektora Federacije BiH iz 2009. godine.

Obilježen je kao projekat od značaja za Federaciju Bosne i Hercegovine, sa planiranim ulazom prirodnog gasa iz pravca Republike Hrvatske.

U prvoj fazi je predviđena gasifikacija gradova u blizini granice, dok bi se u drugoj fazi projekta klasifikacija proširila i na ostale gradove Unsko-sanskog kantona.

BH Gas je potvrdio da je razvojnim planovima ove kompanije predviđen razvoj gasnog sistema na području Unsko-sanskog kantona u skladu sa Predinvesticionom studijom čiju je izradu finansirala ova kompanija. Studija je procijenila potencijalno tržište, te je identifikovala buduće trase magistralnog gasovoda i odvojnih gasovoda u svrhu približavanja većim centrima i uvođenja prirodnog gasa u sve sektore potrošnje ovog kantona.

Studijom je spoj sa gasnim sistemom Republike Hrvatske predviđen na lokaciji Tržca, odakle gasovod nastavlja pravcem Tržac-Bosanska Krupa-Sanski Most-Ključ.

Eventualnim spajanjem ovog pravca sa postojećim gasnim sistemom BiH, postigao bi se dvojak efekat - povećanje tržišta prirodnog gasa u BiH, ali i povećanje sigurnosti snabdijevanja obzirom da bi se obezbijedio novi ulaz za cjelokupni sistem.

Dostupni nivo podataka za razvoj gasne mreže u planskom periodu predstavlja navedena Predinvesticiona studija sa trasom magistralnog gasovoda koji predstavljaju okvirne pravce buduće trase približavanja većim centrima kantona i eventualnog spajanja sa gasnim sistemom u BiH.

Obzirom da će tek uslijediti definisanje konkretnih trasa magistralnog gasovoda na području Unsko-sanskog kantona kroz izradu projektne dokumentacije (trase će u principu najvećim dijelom biti definisane u zaštitnim pojasevima postojeće infrastrukture), grafičkim priložima Prostornog plana date trase planiranog gasovoda se ne tretiraju kao definisani koridori koji se štite u planskom periodu. Kroz izradu planskih dokumenata nižeg reda potrebno ovaj segment plana obraditi na način da se zadrži koncept dat Prostornim planom USK-a (šematski i bez šticevanja koridora i površina), a nakon što se izradi projektna dokumentacija za kompletnu ili dijelove trase (neophodno je iste ugraditi planske dokumente i štiti u planskom periodu). Posebnu pažnju je potrebno posvetiti lokacijama mjerno-regulacionih stanica i podstanica koje će biti definisane budućom projektom i tehničkom dokumentacijom, koja u ovom trenutku nije dostupna.

II.11. SAOBRAĆAJ

II.11.1. Sistem saobraćaja i veza

Na području općine Cazina nalazi se putna i željeznička infrastruktura. Putna mreža se sastoji od primarne i sekundarne mreže, dok se željeznička infrastruktura odnosi na prugu u južnom dijelu opštine, bez terminala na području općine. Ostali vidovi saobraćaja nisu zastupljeni

- Putna mreža

Općina Cazina nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, na granici sa Republikom Hrvatskom.

Osnov putne mreže na području opštine čine magistralni, regionalni, lokalni i nekategorisani putevi i ulice u gradu.

- ❖ magistralni put M1-101(M4.2) Skokovi-Cazina-Srbljani (odnosno veza RH(Maljevac)-Velika Kladuša-Cazina-spoj sa M14.2 (Bihać-Bosanska Krupa),

Regionalni putevi na području općine su:

- RII-156(R400) Vrnogač-Todorovo-Skokovi

- RI-102(R401b) Bužim-Konjodor-Cazina
- RI-103(R402) Cazina-Stijena-Ljusina
- RII-154(R403a) Tržac-Gata-Kamenica
- RII-154(R403b) Šturlić-Cranajja-Tržac
- RII-155(lokalni put) GP Hadžin Potok-Šturlić

(Nazivi putnih pravaca dati su prema starom i novom nazivu a sve prema Odluci O KATEGORIZACIJI CESTA U AUTOCESTE I BRZE CESTE, MAGISTRALNE CESTE I REGIONALNE CESTE (sl.novine FBiH 464/214))

Putnu mrežu čini :

- magistralni putevi-33km
- regionalni putevi-58 km
- lokalni putevi 108 km(od čega asfaltiranih 72 km i makadamskih 36 km
- nekategorisani putevi -220km.

Analizom stanja utvrđeno je da mreža višeg ranga(magistralni i regionalni putevi)ostvaruje dobru povezanost sa okruženjem, ali je potrebna prekategorizacija ranga puta, kao i rekonstrukcija i modernizacija geometrijskih elemenata puta.

Lokalni i nekategorisani putevi su prostorno dobro raspoređeni, ali je jedan dio sa makadamskim kolovoznim zastorom, nedovoljne širine kolovoza, velikim podužnim nagibima te je istu potrebno dopuniti, rekonstruisati i modernizovati.

- Željeznički saobraćaj

Na području Cazina, u južnom dijelu opštine uz rijeku Unu, proteže se jednokolosječna pruga Bihać-Bosanski Novi-Zagreb. Stanica se nalazi u Srbljanima(priodaju opštini Bihać), nema veliki značaj u prevozu putnika, a za teretni saobraćaj u kominaciji sa drumskim transportom ima veći uticaj.

- Vazdušni saobraćaj

Na području opštine Cazina, nema vazdušnog saobraćaja, a stari vojni aerodrom se nalazi na području Bihaća, koji je u lošem stanju.

II.1.1.2. Povezanost sistema sa saobraćajem u širem okruženju

Saobraćajnom infrastruktorom potrebno je povezati općinu Cazina sa bližim i širim okruženjem na području Bosne i Hercegovine i susjednim državama. Postizanje ciljeva datih kroz prethodnu dokumentaciju ,ostvaruje se izgradnjom novih saobraćajnica (izgradnja brze ceste i obilaznice Cazina), rekonstrukcijom i modernizacijom postojeće primarne mreže. prekategorizacijom postojećih cesta u

ceste višeg ranga i izgradnjom nedostajućih dijelova sekundarne mreže i rekonstrukcijom.

Drumski saobraćaj

Na bazi postavljenih ciljeva i prethodne prostorno planske dokumentacije pristupilo se izradi planskog rješenja saobraćajne infrastrukture.. Plansko rješenje putne mreže je sledeće:

- Brza cesta

U planskom period okosnicu saobraćajne mreže čini brza cesta na relaciji Bihać-Cazina (Ćoralići) Maljevac (RH), koja je u potpunosti preuzeta iz Prostornog plana Unskog-Sanskog kantona. Trasa je data sa osovinom, putnim i zaštitnim pojasom kao i ukupnim zaštitnim koridorom, od 90 m u urbanom području, 200m u ostalim urbanim i 500m u vanurbanim područjima. Ovi koridori su privremeni do utvrđivanja konačne trase puta definisane glavnim projektom.

Na trasi nisu definisani priključci, te je neophodno kroz prostorno-plansku dokumentaciju nižeg reda i kroz tehničku dokumentaciju definisati načine priključenja. Odnosno, brza cesta po svojoj definiciji ima denivelisane priključke i spojeve sa ostalim saobraćajnicama putem nadvožnjaka i podvožnjaka. Takođe, nižom dokumentacijom i idejnim projektima potrebno je definisati ritam priključenja.

- Obilaznica Cazina

Prethodnom dokumentacijom predviđena je izmještanje tranzitnog saobraćaja iz grada izgradnjom obilaznice. Obilaznica se u naselju Ćoralići odvaja od trase postojećeg magistralnog puta MI-101 (M4.2) Skokovi-Cazina-Srbljani i vodi se do Mihaljevca i dalje mjenja pravac prema graničnom prelazu Izačić.

Ova dionica je data kroz oba Plana, a za istu je urađen idejni projekat.

Dionica Ćoralići-Maljevac data je sa sa dvije kružne raskrsnice na krajnjim tačkama i ostale priključke kroz klasične raskrsnice. Takođe ovim idejnim projektom definisan je putni pojas sa priključenjima. Dio saobraćajnice prolazi kroz urbano područje pa u tom dijelu, ovim dokumentom, nije dat zaštitni koridor u kom nema gradnje, jer bi se u tom koridoru onda rušio znatan broj objekata. U nenaseljenom dijelu, pored putnog i zaštitnog pojasa definisan je zaštitni koridor 50m, sa jedne i druge strane granice putnog pojasa.

Drugi dio obilaznice, Mihaljevac(Ostrožac)-Brekovica-spoj sa obilaznicom Bihaća, takođe je dat kroz idejni projekat, gdje je definisan profil i priključne tačke, uglavnom kroz kružne raskrsnice i manji broj klasičnih raskrsnica.Spoj sa brzom cestom je

evidentan, ali nije definisan način priključenja, a isti treba riješiti kroz sprovedbenu dokumentaciju.

Ovim dokumentom, obzirom da trasa ne prolazi kroz naseljeno područje, definisan je zaštitni koridor u širini od 50m sa jedne i druge strane putnog pojasa.

- Postojeći magistralni put MI-101 (M4.2) Skokovi-Cazina-Srbljani

Postojeću trasu magistralnog puta je potrebno zadržati i modernizovati u smislu stanja kolovoznog zastora, poboljšati elemente podužnog i poprečnog profila, u koliko ivična izgrađenost i konfiguracija terena to dozvoljava, zatim novelirati saobraćajnu signalizaciju.

Prekategorizacija regionalnog puta R403a Tržačka Raštela-Tržac-Ćoralići

Prethodnom dokumentacijom, a i prema Studiji kategorizacije regionalnih cesta predviđena je prekategorizacija ovog puta, koji povezuje granični prelaz sa Republikom Hrvatskom Tržačka Raštela i magistralni put M14 Bihać-Bosanska Krupa

- Regionalni put RII-154 (R403a)Tržac-Gata-Kamenica

Prethodnom dokumentacijom predviđena je prekategorizaciji navedenog regionalnog puta drugog reda, u regionalni put prvog reda. Ova prekategorizacija nije u skladu sa Odlukom o prekategorizaciji cesta FBiH iz 2014 koju je potrebno mjenjati i uskladiti.

- Regionalni put RII-154 (R403b)Šturlić-Crnaja-Tržac

Prethodnom dokumentacijom predviđena je prekategorizaciji navedenog regionalnog puta drugog reda, u regionalni put prvog reda. Ova prekategorizacija nije u skladu sa Odlukom o prekategorizaciji cesta FBiH iz 2014 koju je potrebno mjenjati i uskladiti.

Takođe, osim ovih navedenih prekategorizacija, potrebno je neke lokalne puteve prekategorisati u regionalne puteve.

Prilikom prekategorizacije potrebno je voditi računa o geometrijskim elementima trase koje su zakonskom i podzakonskom regulativom predviđena za navedenu vrstu puteva.

Mora se voditi računa o projektnoj brzini koja je uslovljena širinom saobraćajne trake, širinom bankine, minimalnim radijusima kružnog luka, minimalnim dužinama kružnog luka, minimalnim i maksimalnim podužnim nagibima , priključenjima sa primarnom mrežom i priključcima duž trase.

- Lokalni putevi

Na grafičkom prilogu prikazani su samo osnovni lokalni putevi, a svi ostali se zadržavaju prema već utvrđenom Nacrtu PP Cazina, koji su u tom dokumentu detaljno obrađeni i kao takvi zadržani u ovom dokumentu.

Potrebno je rekonstruisati i modernizovati lokalne puteve, poboljšati im projektne elemente.

- Ulična mreža

Ulična mreža je uglavnom preuzeta iz Urbanističkog plana Cazina. Prikazana je samo primarna mreža saobraćajnica, dok sekundarna nije tretirana.

Dionica saobraćajnice Havin most-Gnjilavac, za koju je urađen idejni projekat i predstavlja dio primarne mreže saobraćajnica, odnosno spoj predviđene obilaznice u Kapićima do spoja sa putem Ćoralići-Ljusina.

Javni saobraćaj

Analizom postojećeg stanja utvrđeno je da postojeća autobuska stanica ima kapacitete da zadovolji potrebe za prevozom, imajući u vidu važne pokazatelje, kao što su veličina grada i broj stanovnika. U planskom periodu treba staviti akcenat na javni prevoz putnika, što znači da je potrebno povećati broj putovanja javnim prevozom po jednom putniku, povezati primarne i sekundarne centre. Povećanjem broja zahtjeva putnika, stvara se potreba za povećanjem postojeće autobuske stanice i eventualno uvođenje sekundarnih autobuskih terminala,

Stajališta, odnosno linije međugradskog i prigradskog prevoza, u zavisnosti od gustine stanovanja, organizovati tako da budu međusobno udaljene 300-600 m, u gradskom području a na prigradskom području na udaljenosti oko 1000 m. Sa opadanjem gustine naseljenosti, obrnuto srazmjerno povećava se međusobna udaljenost stajališta. Stajališta postavljati tako da su u blizini najizraženijih pješačkih tokova, da omoguće bezbjedne uslove čekanja, ukrcavanja i iskrcavanja putnika i da ne ugrožavaju normalno odvijanje ostalog saobraćaja.

Biciklistički i pješački saobraćaj

Na području općine Cazina, potrebno je urbanu mobilnost podići na viši nivo, uvođenjem bicikla kao prevoznog sredstva, koji bi se koristio u turističke i rekreativne svrhe i u urbanim i vanurbanin dijelovima grada.

U urbanim dijelovima, potrebno je ostvariti kontinuitet biciklističkih staza i povezati različite dijelove grada (gdje uslovi terena, ivična izgrađenost i drugi elementi to dozvoljavaju).

Kontinuitet se može postići izgradnjom novi saobraćajnica gdje će se u profilu uvrstiti biciklistička staza, rekonstruisati postojeće saobraćajnice izdvojiti ih posebno u vidu

biciklističkih traka ili integrisati sa kolskim i ili pješačkim saobraćajem .Posebno obratiti pažnju na rekreativne zone ili zone koje privlače veći broj korisnika.

Pješački saobraćaj voditi nivelaciono izdvojen od kolskog saobraćaja, ostvariti kontinuitet i ostaviti dovoljne širine za kretanje pješaka (gdje god uslovi dozvoljavaju.

Saobraćaj u mirovanju

Na području užeg urbanog područja općine Cazina evidentan je problem nedostatka parkiranja. U centralnim gradskim zonama parkiranje je djelimično riješeno kroz javne parkinge integrisane u profilu saobraćajnica ili samostalne parkinge. U zonama kolektivnog stanovanja i kao i poslovnim zonama čest je slučaj nedostatka parking mjesta, dok u zonama individualnog stanovanja parkiranje se obavlja u okviru vlastitih parcela. Problem parkiranja rješava se na način da se utvrdi standard za parkiranje po različitim zonama i to

- za stambene objekte 1 stan – jedno parking mjesto ili garažno mjesto,
- proizvodnja: 1 mesto na 150 m² bruto izgrađene površine,
- poslovanje: 1 mjesto na 70 m² bruto izgrađene površine,
- trgovine: 1 mjesto na ma 100 m² bruto izgrađene površine,
- hoteli: 1 mjesto na 10 kreveta,
- restorani: 8 mjesta na jedno parking mjesto;

Željeznički saobraćaj

Željeznički saobraćaj, odnosno postojeću prugu, prema prethodnoj dokumentaciji , potrebno je zadržati kao jednokolosječnu (nema uslova za proširenje), ali je istu potrebno modernizovati uređivanjem putno pružnih prelaza i uvođenjem automatskog pružnog bloka.

Vazdušni saobraćaj

Na području Cazina nije predviđen vazdušni saobraćaj. Rekonstrukcijom i modernizacijom postojećeg vojnog aerodroma , općina Cazina se priključiti na navedeni aerodrom koji će biti u funkciji regionalnog centra.

II.11.3. Saobraćajna infrastruktura sa zaštitnim pojasevima

Saobraćajna infrastruktura definisana je putnim i zaštitni pojasevima koji su utvrđeni prema Zakonu o cestama F BiH. Takođe, definisani su privremeni zaštitni koridori u kojima nema gradnje dok se ne definiše tačna trasa saobraćajnice. Prema pozitivnoj zakonskoj regulativi, zaštitni pojasevi ne ulaze u zaštitni koridori, nego se

zaštitni koridor računa od ivice zaštitnog pojasa, i dalje prema zahtjevima u zavisnosti da li je urbano ili vanurbano područje.

II.11.4. Telekomunikacije

Telekomunikaciona mreža na području Grada Cazina je u vlasništvu tri telekom operatera i to: BH TELECOM d.d Sarajevo, HT ERONET i MTEL a.d. Banja Luka. Telekomunikaciona mreža uglavnom je izvedena podzemno kao kablovska (naročito u blizini urbanih centara) a dijelom nadzemno na stubovima Elektroprivrede ili BH Telecom-a, Eronet-a i Mtel-a.

Kablovska podzemna mreža je izvedena korištenjem bakarnih i optičkih kablova, koji su u užem gradskom dijelu položeni kroz kablovsku kanalizaciju.

Na području Opštine Cazina postoje 22 bazne stanice u vlasništvu BH Telecoma, 12 baznih stanica u vlasništvu Mtel a.d. Banja Luka i 5 baznih stanica u vlasništvu HT Eroneta. Većina baznih stanica se nalaze na infrastrukturnim objektima koji nisu u vlasništvu nevedenih telekom operatera.

Lokacije postojećih i planiranih baznih stanica u vlasništvu BH Telecom-a, HT Eronet-a i Mtel-a su date u sljedećim tabelama:

Spisak postojećih baznih stanica BH Telecom-a

Red. broj	Naziv lokacije	status	GK koordinate
1	Cazina	aktivna	6337789.09 4982723.58
2	Cazina centar	aktivna	6337778.00 4982154.00
3	Ćoralići	aktivna	6333815.00 4983343.00
4	Gata	aktivna	6325816.50 4981280.30
5	Gnjilavac Polja	aktivna	6340057.00 4981331.00
6	Konjodor	aktivna	6341641.00 4986335.00
7	Ljubijankići	aktivna	6341901.00 4990114.00
8	Mala Lisa	aktivna	6335927.00 4982375.00
9	Mala Peća	aktivna	6326132.00 4978690.00

10	Miostrah	aktivna	6345120.70 4975273.10
11	Nuhabovići	aktivna	6331481.00 4987785.00
12	Pećigrad	aktivna	6333831.00 4992661.00
13	Sedra	aktivna	6338197.00 4975693.00
14	Skokovi	aktivna	6335654.10 4989637.90
15	Stijena	aktivna	6341419.00 4980363.00
16	Šturlić	aktivna	6324980.00 4992232.00
17	Tahirevići	aktivna	6335160.00 4986307.00
18	Tržačka Raštela	aktivna	6325887.00 4984097.00
19	Urge	aktivna	6336755.00 4981217.00
20	Velika Gomila	aktivna	6346705.00 4977094.00
21	Vilenjača	aktivna	6344035.00 4981445.90
22	Vrelo	aktivna	6335084.00 4977188.00

Spisak planiranih baznih stanica BH Telecom-a

Red. broj	Naziv lokacije	status	WGS 84 koordinate	Napomena
1	Cazina poslovna zona	planirana	15°54'29.67"E 44°57'54.79"N	Uža gradska zona. Područje okolini City centra
2	Cazina Jošani	planirana	15°56'28.45"E 44°57'15.10"N	Lokacija objekta Velefah
3	Cazina Pjanići	planirana	15°55'14.71"E 44°58'55.24"N	Naselje Pjanići u okolini navedene pozicije
4	Cazina Bajramovići	planirana	-	Naselje Bajramovići. Za sada nema konkretna pozicija
5	Cazina Magistrala	planirana	15°55'14.71"E 44°57'56.44"N	Uža gradska zona, područje u okolini objekta Bingo
6	Podgredina	planirana	16°3'57.46"E 44°58'3.33"N	Područje u okolini navedene lokacije

7	Cazina Klisa	planirana	15°55'56.60"E 44°57'56.63"N	Uža gradska zona Cazina, područje u okolini objekta Doma zdravlja Cazina
---	--------------	-----------	--------------------------------	--

Spisak postojećih baznih stanica HT Eronet-a

NAZIV LOKACIJE	LATITUDE	LONGITUDE	TIP LOKACIJE
CAZINA HRNČIĆI	44.962742	15.888121	Greenfield
CAZINA KONZUM	44.954290	15.941268	Rooftop
CAZINA MERKUR	44.965447	15.905502	Rooftop
CAZINA RTV	44.970474	15.938471	Tower Existing
CAZINA CENTAR	44.965871	15.938686	Greenfield

Spisak planiranih baznih stanica HT Eronet-a

NAZIV LOKACIJE	LATITUDE	LONGITUDE	TIP LOKACIJE
CAZINA MALA LISA	44.968953	15.914112	Tower Existing

Spisak postojećih baznih stanica Mtel-a

Naziv BS	Naziv lokacije	koordinate
Vlasnik infrastrukturnog objekta – Sky Towers Infrastructure d.o.o Banja Luka		
BH612	Cazina	015°56'12.41"E 44°58'25.41"N
BH548	Ostrožac	015°57'28.67"E 44°54'42.20"N
BH911	Velika gomila	016°03'6.29"E 44°55'23.09"N
BH996	Cazina dolovi	015°55'18.16"E 44°55'28.16"N
Vlasnik infrastrukturnog objekta – BH Telecom d.d. Sarajevo		
BH1963	Cazina_Gata	015°47'13.50"E 44°57'12.52"N
BH1098	Cazina_Konjoder	015°59'9.90"E 45°00'13.79"N
BH1465	Štrulić	015°46'22.70"E 45°03'11.72"N
BH1676	Trzacka_rastela	015°47'14.50"E 44°58'47.65"N
Vlasnik infrastrukturnog objekta – HT Eronet (JP hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar)		
BH662	Muratovo_brdo	015°54'44.30"E 45°01'22.99"N
BH1639	Cazina Hrnčići	015°53'17.50"E 45°57'45.80"N

Vlasnik infrastrukturnog objekta – JP BH Pošta Sarajevo		
BH1325	Cazina pošta	015°56'19.39"E 44°57'56.49"N
Vlasnik infrastrukturnog objekta – Vele-Fah d.o.o Cazina		
BH1673	Cazina Velefah	015°56'35.15"E 44°57'18.20"N

Spisak planiranih baznih stanica Mtel-a

Naziv BS	Naziv lokacije	koordinate
Vlasnik infrastrukturnog objekta – BH Telecom d.d. Sarajevo		
Plan izgradnje kraj 2025. ili početak 2026. godine	Čoralić Cazina	015°53'15.24"E 44°58'28.88"N
Plan izgradnje kraj 2025. ili početak 2026. godine	Ljubijankići Cazina	015°57'37.57"E 45°01'26.65"N

Pozicije datih baznih stanica (postojećih i planiranih) za koje su date koordinate prikazani su na grafičkom prilogu.

Napomena: Kako su pozicije postojećih baznih stanica nanese na grafičkom prilogu na osnovu dostavljenih koordinata od nadležnih telekomoperatera, poređenjem sa stanjem na terenu došlo se do zaključka da iste odstupaju od stvarnih pozicija.

U užem gradskom području telekomunikacione kablove polagati u kablovskoj kanalizaciji radi lakšeg naknadnog polaganja i zamjene starih kablova novim. U ruralnim područjima telekomunikacionu infrastrukturu moguće je polagati direktno u zemlju korištenjem nadzemnih telekomunikacionih izvoda ili kablovskih okana za granjanje mreže.

Detaljni plan izgradnje baznih stanica kao i ostala telekomunikacione infrastrukture se radi za period od tri godine i isti sprovode telekomunikacioni operateri.

Planska infrastruktura data ovim Planom je okvirna i podložna je izmjenama ovisno o dinamici širenja gradskog dijela i potreba krajnjih korisnika.

II.12. PRIVREDA

II.12.1. Strateški okviri razvoja

Osnovni koncept razvoja privrede zasniva se na realizaciji postavljenih ciljeva, a koji su proizašli iz analize postojećeg stanja privrede kao i uočenih problema u ovoj oblasti. Potrebno je ukazati na činjenicu da je privreda izuzetno značajan korisnik prostora.

Prostorna organizacija privrede podrazumijeva prostorni raspored djelatnosti iz primarnog (poljoprivreda, šumarstvo) sekundarnog (građevinarstvo, industrija) i tercijarnog sektora (saobraćaj, turizma, trgovina, ugostiteljstvo, i sl.), odnosno raspored prostornih jedinica privrede.

Razvoj privrede će se odvijati u okviru privrednih zona koje mogu biti proizvodne i poslovne. Privredne zone predstavljaju zajedničku lokaciju većeg broja firmi omogućavajući integralno i efikasno upravljanje prostorom.

Proizvodne zone podrazumijevaju smještaj kapaciteta industrije, građevinarstva, skladišta, proizvodnog zanatstva i sl.

Poslovne zone podrazumijevaju smještaj kapaciteta kao što su: robnotransportni centri, posebne vrste tržnih i uslužnih centara, tehnološki parkovi, naučnoistraživački kompleksi, slobodne zone, površine predviđene za sajmišta i ostale poslovne namjene.

Za postizanje racionalnog i održivog privrednog razvoja, Grad Cazina treba u potpunosti valorizirati vlastite prirodne resurse, kao i postojeće privredne, infrastrukturne i prostorne kapacitete. Time proizlazi da upravo već izgrađeni objekti, komunalni sistemi i razvijene lokacije predstavljaju ključni razvojni potencijal i temelj za budući ekonomski napredak.

Daljnji privredni razvoj na području Grada planira se realizirati unutar postojećih proizvodnih i poslovnih zona, te na predviđenim radnim površinama, vodeći računa o principima održivog korištenja prostora i strogo poštujući standarde zaštite životne sredine.

Planskim mjerama i aktivnostima i u skladu sa raspoloživim potencijalima i kapacitetima težiće se unapređenju svih društveno-ekonomskih sistema, u cilju unapređenja rasta i razvoja uz optimalno korišćenje resursa koji stvaraju novu vrijednost, omogućavanja visoke produktivnosti, veće elastičnosti ekonomije, efikasnosti i stvaranja profita, uz poštovanje svih mjera zaštite životne sredine.

U skladu sa sprovedenom analizom prostorne osnove iz oblasti privrede i Strategijom razvoja Grada Cazina, potrebno je ukazati na slijedeće razvojne fokuse:

- ❖ izgradnja institucionalnih kapaciteta za upravljanje ekonomskim razvojem grada,
- ❖ Djelatnosti koje pružaju moderne poslovne usluge
- ❖ Kreiranje povoljnog i poticajnog poslovnog okruženja, razvoj poduzetništva i obrta sa posebnim fokusom sektor proizvodnje, trgovine i uslužnih djelatnosti,
- ❖ Razvoj uslužnih djelatnosti (trgovina, ugostiteljstvo i turizam, transport, itd.),

- ❖ Značajan fokus na ekologiju i zaštitu prirodnih resursa koja će biti usko vezana sa razvojem poljoprivrede i turizma,
- ❖ Razvoj fizičke infrastrukture za razvoj privatnog sektora i za razvoj turizma,
- ❖ Ekonomsko aktiviranje stanovništva.

U koncepciji dugoročnog razvoja i razmeštaja privrednih djelatnosti i privrednih zona postavljeni su sljedeći ciljevi:

- ❖ Razvoj ljudskih resursa i unapređenje tržišta rada
- ❖ Stvaranje povoljnog poslovnog okruženja

Cazina, kao Grad poslovnih inkubacija, treba u planskom periodu postati prostor izrazito snažne poslovne atmosfere, potpomognute obrazovnim i istraživačkim djelovanjem Bihaća – obrazovnog centra. Blizina Cazina i Bihaća, komplementarnost njihovih funkcija, gustina naseljenosti, razvoj privrede, funkcije urbaniteta i centraliteta u oba naselja, stvaraju jednu vrstu aglomeracije, naravno, manje razmjere nego što to podrazumijeva stvarna definicija. Moglo bi se reći da ova aglomeracija nije prostorna, koliko je potencijalno funkcionalna. Takvo međusobno nadopunjavanje ima snagu za jačanje oba centra, a time i naselja u sopstvenim sistemima.

Naime, Cazina je već sada poslije Bihaća, Grad sa najviše preduzeća u Unsko-sanskom kantonu i ekonomija Cazina se može posmatrati kao prosperitetna, u odnosu na druge opštine/gradove Kantona. Geoprometni položaj Cazina, blizina Republike Hrvatske, te mogućnosti otvaranja regionalnog tržišta, stavljaju naglasak na Cazina, kao grad pun mogućnosti sa razvoj poslovnih inkubatora.

Poslovni inkubator je institucija čija je svrha razvoj start-up preduzeća (Rice i Matthews, 1995), odnosno, poslovni inkubator je organiziran sistem usluge, s ciljem podrške novoosnovanim preduzećima. Oni se sastoje od većeg broja manjih poslovnih jedinica na jednom mjestu, koje se nude poduzetnicima, najčešće debitantima u branši, uz povoljnije cijene zakupa od tržišnih, uz mogućnosti korištenja logističke i profesionalne potpore unutar inkubatora, uz minimalnu naknadu. Zemljište i objekti se daju u zakup, a ne prodaju. Razvoj inkubatora u Evropi i svijetu vezan je za recesijska i tranzicijska razdoblja, kao i za razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Iako ne učestvuje značajnim udjelom u bruto domaćem proizvodu neke zemlje, značajni su pri smanjenju nezaposlenosti, izvozu i brzim promjenama na tržištu. Većina poslovnih inkubatora koristi postojeću napuštenu industrijsku infrastrukturu i brownfield investicije za razvoj. Grad Cazina ima značajne površine brownfield lokacija privredne namjene u obliku bivših farmi Agrokomerca, koje se trebaju aktivirati.

Privreda Unsko-sanskog kantona u cjelosti treba doživjeti svojevrstu renesansu, jer je većina prijeratne privredne infrastrukture i kapaciteta u „fazi mirovanja“, što je posljedica neuspjelih privatizacija ili neadekvatnog rukovođenja, kao i u ostatku BiH.

Postojeći kapaciteti – brownfieldi, mogu pružiti potrebnu infrastrukturu za nove tehnologije, a poslovanje u cjelosti se mora odmaknuti od čistih uslužnih djelatnosti i trgovine, gdje proizvodnja ima zanemarivu ulogu, pa se uz pravilno korištenje prirodnih resursa, iskorištenje svog položaja uz granicu sa EU, te poštovanje ekoloških principa i standarda, Unsko-sanski kanton mora nametnuti kao prostor inovacija, novih tehnologija i proizvodnje, sa čvrstom pozicijom na polju izvoza i kvalitete proizvoda.

Povoljni prirodni i geografski uslovi predstavljaju osnovnu snagu za razvoj privrede Grada Cazina:

- Poljoprivreda – kvalitetno zemljište i klimatski uslovi pogodni za raznovrsnu poljoprivrednu proizvodnju;
- Turizam – prirodne ljepote i atraktivne destinacije, uključujući planinske, vodene i kulturno-historijske lokalitete;
- Šumski resursi – baza za razvoj drvoprerađivačke industrije i održivo šumarstvo;
- Vodeni resursi, mineralne sirovine
- Obnovljivi/alternativni izvori energije – mogućnosti proizvodnje čiste energije.

Prioritetne privredne grane

- Profitno intenzivne grane: poljoprivreda, šumarstvo i turizam, koje zahtijevaju racionalno korištenje prostora i maksimalnu zaštitu resursa.

Razvoj industrije

Industrija je primarni generator razvoja drugih sektora, ali i značajan potrošač prostora. Privredne grane s potencijalom razvoja na području Grada su:

- Drvoprerađivačka industrija
- Nematalna industrija
- Prehrambena industrija

Rast industrije će generisati razvoj drugih djelatnosti: saobraćaja, trgovine, ugostiteljstva i turizma, dok komunalna privreda, bankarstvo, osiguranje, vodoprivreda i elektroprivreda slijede potrebe industrijskog sektora.

Prostorna politika i planiranje

- Površine namijenjene privredno-proizvodnim djelatnostima planirane su u većem obimu nego trenutne realne mogućnosti, kako bi se stvorila alternativna ponuda lokacija i osigurao prostor za budući razvoj.

- Primarne grane privrede i proces njihovog razvoja determinisat će tržišni kriterij (ponuda i potražnja prostora).
- Urbanizacija, industrijski razvoj i izgradnja saobraćajne infrastrukture u velikoj mjeri će oblikovati prostorni razvoj grada.
- Period sanacije i dostizanja razvoja samoodrživosti, očekuje se do sredine planskog perioda, nakon čega će potražnja za prostorom od strane svih privrednih i neprivrednih sektora biti značajnija.

Ovakva koncepcija omogućava uskladjene prostornog razvoja sa ekonomskim prioritetima, racionalno korištenje resursa i stvaranje održivih uslova za budući razvoj.

II.12.2. Orientacija i razmjestaj privrede u prostoru

Osnovni koncept razvoja privrede zasniva se na realizaciji postavljenih ciljeva, a koji su proizašli iz analize postojećeg stanja privrede kao i uočenih problema u ovoj oblasti. Potrebno je ukazati na činjenicu da je privreda izuzetno značajan korisnik prostora.

Prostorna organizacija privrede podrazumijeva prostorni raspored djelatnosti iz primarnog (poljoprivreda, šumarstvo) sekundarnog (građevinarstvo, industrija) i tercijarnog sektora (saobraćaj, turizma, trgovina, ugostiteljstvo, i sl.), odnosno raspored prostornih jedinica privrede.

Prostornim planom Grada Cazina definiše se građevinsko zemljište – privreda, koje obuhvata postojeće i planirane površine namijenjene razvoju djelatnosti iz primarnog, sekundarnog, tercijarnog i kvartarnog sektora. Značajan dio ovih površina obuhvaćen je detaljnim planskim dokumentima, prvenstveno regulacionim planovima, u kojima je precizno utvrđena namjena svake pojedinačne parcele, način korištenja i uslovi izgradnje.

Privredni razvoj Grada Cazina odvijat će se u okviru organizovanih privrednih zona, koje se prema svojoj funkciji dijele na proizvodne i poslovne zone. One predstavljaju prostorne cjeline u kojima se grupiše veći broj privrednih subjekata, što omogućava racionalno korištenje zemljišta, zajedničku infrastrukturu i efikasnije upravljanje prostorom.

Proizvodne zone namijenjene su smještaju kapaciteta industrijske i zanatske proizvodnje, građevinarstva, skladišno–logističkih pogona, pogona drvoprerađivačke i metalo–prerađivačke industrije, prerade poljoprivrednih proizvoda i drugih djelatnosti koje zahtijevaju veće površine i posebne tehničke uslove.

Poslovne zone obuhvataju površine predviđene za robno-transportne centre, logističke i distributivne kapacitete, tržne i uslužne komplekse, tehnološke i inovacijske parkove, poslovno-administrativne sadržaje, sajmišta, urbane servise i druge poslovne aktivnosti tercijarnog i kvartarnog sektora.

U skladu sa razvojnim strategijama Grada, najznačajnije zone poput Poslovne zone Ratkovac i drugih planiranih ili proširenih lokacija imaju ključnu ulogu u usmjeravanju privrednog rasta i formiranju konkurentnog poslovnog ambijenta u Cazinu.

II.13. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

II.13.1. Zdravstvo

Zdravstvena djelatnost predstavlja organizovano pružanje zdravstvene zaštite kroz rad zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika u okviru zdravstvenih ustanova, odnosno privatne prakse u skladu sa stručno-medicinskom doktrinom.

Zdravstvena djelatnost se obavlja na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite, te na nivou federalnih i kantonalnih zdravstvenih zavoda.

Zdravstvena zaštita na primarnom nivou, između ostalog obuhvata: djelatnost porodične medicine, djelatnost zdravstvene zaštite djece, djelatnost polivalentnih patronažnih sestara u zajednici, higijensko - epidemiološku zaštitu, hitnu medicinsku pomoć, zubozdravstvenu zaštitu, medicinu rada, laboratorijsku i radiološku dijagnostiku primarnog nivoa, apotekarsku djelatnost.

Zdravstvena djelatnost na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite obuhvata specijalističko-konsultativnu i bolničku zdravstvenu djelatnost, dok zdravstvena djelatnost na tercijarnom nivou obuhvata pružanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističko-konsultativnih i bolničkih zdravstvenih djelatnosti i naučnoistraživački rad.

Na teritoriji grada Cazina, nivo zdravstvene zaštite se odvija kroz:

- ZU Dom zdravlja Cazina (sekundarna zdravstvena zaštita) – sjedište – 1320.10 m², Hemodijalizni centar - 3157 m²
- 13 sektorskih područnih ambulanti:
 - o Donja Koprivna - 80 m²
 - o Gornja Koprivna - 56 m²
 - o Ljubijankići - 80 m²
 - o Stijena – 130 m²
 - o Tržička Raštela - 64 m²
 - o Ostrožac - 54 m²

- *Majetići – 143m²*
- *Vrelo*
- *Mutnik*
- *Pećigrad - 80 m²*
- *Skokovi - 63 m²*
- *Miostrah - 35 m²*
- *Šturlić - 56 m²*

Trenutno rade ambulante:

- Tržačka Raštela,
- Stijena,
- Donja Koprivna
- Gornja Koprivna,
- Šturlić
- Ostrožac.

U ambulanti Tržačka Raštela je smješten Tim X koji se sastoji od doktora porodične medicine, dvije medicinske sestre i čistačica i njihove usluge koriste mještani MZ Tržačka Raštela i ostalih okolnih naselja.

U ambulanti Stijena je smješten Tim IV gdje trenutno radi doktor porodične medicine tri medicinske sestre i čistačica, njihove usluge koriste mještani MZ Stijena i okolnih naselja.

U ambulanti Donja Koprivna radi medicinski tehničar, ambulanta Gornja Koprivna radi medicinski tehničar.

U ambulanti Ostrožac radi jedan medicinski tehničar i ambulanta Šturlić radi jedan medicinski tehničar. Ostale ambulante su trenutno zatvorene.

U ZU Dom zdravlja Cazina ordiniraju sljedeće službe koje su raspoređene na zdravstveni i nezdravstveni sektor.

Službe zdravstvenog sektora su:

- Služba za opštu zdravstvenu zaštitu,
- Služba porodične/obiteljske medicine,
- Dječiji dispanzer,
- Služba za zdravstvenu zaštitu žena,
- Služba za laboratorijske i druga ispitivanja,
- Služba za radioticku i dijagnostičku zaštitu kod specifičnih i nespecifičnih plućnih oboljenja,
- Služba za higijensko–epidemiološku zdravstvenu zaštitu,
- Služba hitne medicinske pomoći,
- Služba za zdravstvenu zaštitu u zajednici,

- Služba za raptotidialnu i dijagnostičku djelatnost,
- Centar za mentalno zdravlje,
- Centar za fizikalnu rehabilitaciju.
- Služba za specijalističke konsultativne zdravstvene zaštite,
- Služba za radiološku dijagnostičku djelatnost,
- Hemodijalizni centar,
- Interna apoteka,

U ne zdravstveni sektor spada;

- Uprava,
- Vozni park,
- Unutrašnja služba zaštite,
- Služba održavanja.

Zdravstveni sektor je raspoređen u 15 (petnaest) timova.

ZU Dom zdravlja Cazina ima trenutno 222 uposlena radnika.

Broj prijavljenih osiguranih lica po doktorima za porodičnu/obiteljsku medicinu je oko 32 000 pacijenata.

S obzirom na broj pacijenata kojima se svakodnevno pruža zdravstvena zaštita, te uzimajući u obzir činjenicu da su u pojedinim službama neuslovni uslovi za rad, već se duže vrijeme nameće neodgodiva potreba za proširenjem sadržaja, uz reorganizaciju postojećih, a u smislu potrebe za novim prostornim rješenjem, zbog čega se javila potreba da se u sklopu postojeće slobodne i neizgrađene parcele izgradi novi objekat kojim bi se osigurala adekvatna zaštita pacijenata i zaposlenika ove ustanove kroz stvaranje boljih uvjeta za rad i boravak iz primarne i dijela sekundarne nadležnosti. Novi objekat Doma zdravlja Cazina treba dugoročno da obezbijedi neophodne uvjete za nesmetano odvijanje svakodnevnih procesa rada i pružanja zdravstvenih usluga.

Cilj izgradnje novog objekta jeste dugoročno osigurati bolje zdravstvene uvjete kao i neometano odvijanje svakodnevnih procesa rada unutar Doma zdravlja u Cazinu. Kapaciteti i sadržaji novog objekta treba da zadovolje organizacione postavke i važeći Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u skladu sa iskazanim potrebama službi pojedinačno, tehničkim zahtjevima, propisima pojedinih vrsta poslova, a u okvirima raspoložive građevinske parcele, urbanističko-tehničkih uslova, predračuna o optimalnom iskorištenju postojećih soobraćajnica i instalacija unutar građilišne parcele.

Dugoročno ZU Dom zdravlja Cazina ima u Planu i izgradnju nove ambulante u Stijeni kako bi se na taj način poboljšala, i kvalitetnija zdravstvena zaštita stanovništva MZ Stijena i ostalih okolnih naselja koja koriste usluge navedene ambulante.

II.13.2. Socijalna zaštita

Socijalna zaštita je organizovana djelatnost usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Socijalnom potrebom se smatra trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događanjima, elementarnim nesrećama, opštom ekonomskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinaca ili drugih razloga, koje se ne mogu otkloniti bez pomoći drugog lica.

Korisnici socijalne zaštite, shodno Zakonu o socijalnoj zaštiti Federacije, su lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i to:

- djeca bez roditeljskog staranja,
- odgojno zamerena djeca,
- odgojno zapustena djeca,
- djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,
- lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju,
- materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica,
- stara lica bez porodičnog staranja,
- lica sa društveno negativnim ponašanjem te lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Socijalna zaštita stanovništva na području grada Cazina ostvaruje se kroz rad JU "Socijalno pedagoška životna zajednica" Bihać, a koji se koriste za smještaj djece, šticećenika Ustanove.

JU "Socijalno pedagoška životna zajednica" Bihać koristi 2 objekta, odgajateljsko-hraniteljske kuće u vlasništvu grada Cazina, montažnog tipa gradnje, smještene u naselju Osredak. Objekti su izgrađeni 1999. godine i koriste se u svrhu smještaja djece bez roditeljskog staranja od 2000. godine. Pravo korištenja u svrhu djelatnosti se ostvaruje na osnovu Sporazuma potpisanog između tadašnje općine Cazina, Ministarstva za rad, obnovu i razvoj USK-a, Vlade USK-a i Švicarske agencije za razvoj i saradnju "Deza".

Jedan objekat je namijenjen za 6 korisnika, starosne dobi od 3-19 godina, što za dva objekta iznosi ukupno 12 korisnika. U obavljanju poslova uključena su tri radnika Ustanove.

Prijedlog projekata za unapređenje zdravstva:

- Proširenje sadržaja Doma zdravlja Cazina, izgradnja novog objekta u sklopu postojeće slobodne i neizgrađene parcele kojim bi se osigurala adekvatna zaštita pacijenata i zaposlenika zdravstvene ustanove kroz

stvaranje boljih uslova za boravak i rad iz dijela primarne i dijela sekundarne nadležnosti.

- ✚ Izgradnja nove ambulante u naseljenom mjestu Stijena
- ✚ Uz rekonstrukciju i modernizaciju postojećih zdravstvenih objekata i provođenje projekta porodične medicine planirane su sektorske ambulante po mjesnim zajednicama.

Prijedlog projekata za unapređenje socijalne zaštite:

- ✚ Izgradnja novog objekta u sklopu JU Socijalno pedagoške životne zajednice Bihać, područje djelovanja Cazina
- ✚ Unapređenje, razvijanje i uvođenje novih savremenih metoda rada
- ✚ Proširiti kapacitet objekata za socijalni rad
- ✚ Planirati objekte tipa sigurne kuće i slično ako se za to ukaže potreba

II.13.3. Obrazovanje

Po trenutno važećim zakonskim rješenjima nadležnosti u oblasti obrazovanja nalaze se na kantonalnom nivou. Zakonom o lokalnoj samoupravi USK-a (Službeni glasnik USK broj 8/11) lokalnoj samoupravi date su nadležnosti osnivanja i utvrđivanja politike predškolskog odgoja, unapređenje mreže ustanova, te upravljanje i finansiranje javnih ustanova predškolskog odgoja, osnivanje, upravljanje, finansiranje i unapređenje ustanova osnovnog obrazovanja.

Na području grada Cazina sistem obrazovanja zasnovan je na *tri* nivoa:

- predškolski odgoj i obrazovanje,
- osnovno obrazovanje i
- srednje obrazovanje

Predškolski odgoj i obrazovanje

Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju reguliše se predškolski odgoj i obrazovanje djece od šest mjeseci do polaska u osnovnu školu kao početni stepen jedinstvenog sistema odgoja i obrazovanja, koji se ostvaruje kroz programe s ugrađenom zajedničkom jezgrom. Predškolski odgoj i obrazovanje je sastavni dio odgojno-obrazovnog sistema Unsko-sanskog kantona. On je prvi, poseban i specifičan stepen odgojno-obrazovnog sistema koji se bavi odgojem i obrazovanjem djece predškolske dobi.

Institucionalni predškolski odgoj i obrazovanje djece predškolskog uzrasta na području Unsko-sanskog kantona, kroz različite oblike organizacije, na ovim prostorima egzistira još od davne 1893. godine.

Predškolski odgoj i obrazovanje

je trenutno na području grada Cazina organizirano kroz nekoliko predškolskih ustanova:

- JU Dječije obdanište "Hasnija Omanović" Cazina i dvije privatne ustanove
- PPU "UmNet" Cazina i
- PPU "Richmond Park International Preschool" Bihać – Podružnica Cazina.

Tabela br. 13. Postojeće predškolske ustanove na teritoriji grada Cazina

Naziv ustanove	Broj djece	Broj zaposlenih	Broj učionica	Površina vrtića (m ²)	Broj kabineta	Površina zatvorenih dvorana m ²	Površina
							Igrališta m ²
JU Dječije obdanište "Hasnija Omanović" Cazina	160	33	7	1100	-	-	5000
PPU "UmNet" Cazina	48	4	-	207	-	-	200
PPU "Richmond Park International Preschool" Bihać – Podružnica Cazina	84	10	4	446,78	-	-	70,02
Ukupno	292	47	11	1307	0	0	5200

Izvor: Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona

Ukupan broj djece koja trenutno pohađa predškolsko obrazovanje iznosi 292. Iako se ovaj broj postepeno povećava, značajan dio djece još uvijek nije uključen u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. *Shodno dobijenim ulaznim podacima od strane JU Dječije obdanište "Hasnija Omanović" Cazina, evidentirano je da cca 200 djece se nalazi na listi čekanja na upis, obzirom na nedostatak prostornih i kadrovskih kapaciteta.*

Osnovno obrazovanje

Na području grada Cazina trenutno djeluje ukupno 11 osnovnih škola:

1. JU OŠ "Cazina I"
2. JU OŠ "Lejla Hairlahović-Hišić"
3. JU OŠ "Ćoralići"
4. JU OŠ "Donja Koprivna"
5. JU OŠ "Liskovac"
6. JU OŠ "Ostrožac"
7. JU OŠ "Pećigrad"
8. JU OŠ "Skokovi"
9. JU OŠ "Stijena"
10. JU OŠ "Šturić"
11. JU OŠ "Tržačka raštela"

Tabela br. 14. Postojeće osnovne i područne škole na teritoriji grada Cazina 2024/2025.god.

Naziv ustanove	Škole	Površina škole (m ²)	Broj učenika	Broj učionica	Broj zaposlenih	Broj kabineta	Površina igrališta m ²
1. JU OŠ "Cazina I"	Centralna škola	3639.72	490	25	65	2	800
	PŠ Gnjilavac	532	66	5	7	-	512
1. Ukupno		4171.72	556	30	72	2	1312
2. JU OŠ "Lejla Hairlahović-Hišić"	Centralna škola	3920	592	17	75	-	800
	Područna škola	327		3		-	400
2. Ukupno		4247	592	20	75	0	1200
3. JU OŠ "Ćoralići"	Centralna škola	3100	266	17	44	2	1000
	PŠ Gornji Ćoralići	204	10	2	2	-	600
	PŠ Mutnik	425.23	18	3	3	-	300
	PŠ Kovačevići	250	31	3	3	-	820
3. Ukupno		3979.23	325	25	52	2	2720
4. JU OŠ "Gornja Koprivna"	Centralna škola	2600	202	12	36	3	1000
	PŠ Donja Koprivna	450	44	5	4	-	400

	PŠ Ljubijankići		26	2	3	-	-
	PŠ Ponjevići	200	7	3	2	-	-
4. Ukupno		3250	279	22	45	3	1400
5. JU OŠ "Liskovac"	Centralna škola	2180	107	9	40	-	1430
	PŠ Krivaja	710	54	7		-	891
5. Ukupno		2890	161	16	40	0	2321
6. JU OŠ "Ostrožac"	Centralna škola	12135	224	9	48	3	1850
	PŠ Majetići	3614	39	2		-	-
	PŠ Osredak	6084	11	3		-	360
	PŠ Prošići	1640	16	4		-	980
6. Ukupno		23473	290	18	48	3	3190
7. JU OŠ "Pećigrad"	Centralna škola	1800	171	10	33	2	80
	PŠ Donja Lučka	500	11	4		-	-
7. Ukupno		2300	182	14	33	2	80
8. JU OŠ "Škokovi"	Centralna škola	1750	180	10	29	3	1150
	PŠ Krakača - Donja Krakača	280	15	2	2	-	100
8. Ukupno		2030	195	12	31	3	1250
9. JU OŠ "Stijena"	Centralna škola	2000	296	16	55	-	1565
	PŠ Glogovac	450	27	4	3	-	600
	PŠ Podgredina	500	40	4	6	-	400
	PŠ Miostrah	490	35	4	6	-	800
	PŠ Zmajevac	192	16	3	3	-	
	PŠ Vilenjača	300	27	3	3	-	200
	Zgrada stare škole	677	-	-	-	-	5074
9. Ukupno		4609	441	34	76	0	8639
10. JU OŠ "Šturlić"	Centralna škola	2410	159	9	40	1	1620

	Područna škola	267	20			-	-
10. Ukupno		2677	179	9	40	1	1620
11. JU OŠ "Tržačka raštela"	Centralna škola	1600	217		36.55	2	1052
	PŠ Rujnica	124.46					924
	PŠ Pjanići	910					924
	PŠ Tržac	220					924
11. Ukupno		2854.46	217	0	36.55	2	3824
Ukupno (1.-11.)		56481.4	3417	200	548.55	18	27556

Izvor: Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona

Kada je riječ o raspoloživoj korisnoj površini osnovnih škola na području grada Cazina, može se reći da su postojeći kapaciteti uglavnom na zadovoljavajućem nivou. Međutim, kvalitet i stanje školskih objekata varira – dok je većina zgrada u relativno dobrom stanju, jasno je da je potrebno nastaviti s ulaganjima kako bi se standardi podigli na još viši nivo.

Dosadašnja ulaganja predstavljaju pozitivan trend, ali bi njihov obim trebao biti veći i ravnomjernije raspoređen. Time bi se osiguralo kontinuirano održavanje, renoviranje i sanacija objekata, što direktno doprinosi stvaranju sigurnijeg, ugodnijeg i funkcionalnijeg prostora za učenike i nastavno osoblje.

Iako se iz godine u godinu izdvajaju značajna finansijska sredstva za rekonstrukciju i adaptaciju školskih zgrada, potrebe su i dalje velike. Posebno se ističe nedostatak sportskih sala za tjelesni i zdravstveni odgoj, kojih nema znatan broj osnovnih škola. Ovaj segment zahtijeva posebnu pažnju, jer adekvatan prostor za fizičke aktivnosti predstavlja važan faktor u zdravom razvoju djece i cjelovitom obrazovnom procesu.

Sve navedeno ukazuje na to da je neophodno nastaviti sa planskim, dugoročnim i kvalitetnim ulaganjem u školske objekte, kako bi se stvorili uslovi koji u potpunosti odgovaraju savremenim zahtjevima obrazovanja.

Srednjoškolsko obrazovanje

Na području grada Cazina trenutno djeluje ukupno 4 srednje škole:

1. JU "Gimnazija" Cazina
2. JU "I Srednja škola" Cazina
3. JU "II Srednja škola" Cazina
4. JU MEDRESA "Reis Džemaludin-ef.Čaušević" Cazina

Tabela br. 15. Pregled srednjoškolskog obrazovanja na području grada Cazina

Naziv ustanove	Obrazovni profil	Površina škole (m ²)	Broj učenika	Broj učionica	Broj zaposlenih	Broj kabineta	Površina igrališta m ²
1. JU "Gimnazija" Cazina	Opći smjer, Sportski smjer, IT smjer	3237.71	168	10	25	3	1300
2. JU "I Srednja škola" Cazina	Mašinski tehničar, Mašinski tehničar energetike, Mašinski tehničar za kompjutersko projektovanje, Mašinski tehničar programer CNC mašina, Elektrotehničar elektronike, elektro tehničar računske tehnike i automatike, tehničar računarstva, tehničar drumskog saobraćaja, tekstilni tehničar konfekcionar, bravar, mašinbravar, metalostrugar, automehaničar, limar, autolimar, instalater centralnog grijanja, CNC operater, plinski	3320	820	15	78	3	500

	i vodoinstalater, elektroinstalater , elektromehanič ar, vozač motornih vozila, konfektionar tekstila-krojač, frizer-vlasuljar, kozmetičar						
3. JU "II Srednja škola" Cazina	EU VET PROGRAM, Ekonomski tehničar - finansijsko - računovodstve ni smjer, Poslovno-pravni tehničar. Ugostiteljski tehničar, Turistički tehničar, Kuhar, Građevinsko - informatički tehničar, Arhitektonski tehničar, Zidar- fasader-izolater, Keramičar - teracer, Trgovac	1850	537	20	65	4	

4. JU MEDRESA "Reis Džemaludin- ef.Čaušević" Cazina	Srednja vjerska - islamska škola. Škola internatskog tipa. Učenik koji završi Medresu stiče zvanje svršenic Medrese.	5600	255	12	51	2	880
UKUPNO		14007.7 1	1780	57	219	12	2680

Izvor: Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona

Visoko obrazovanje

Na području Grada Cazina ne postoji ustanova visokog obrazovanja u formalnom smislu univerziteta ili visoke škole. Stanovništvo Cazina koje pohađa visoko obrazovanje najčešće gravitira prema:

- Univerzitetu u Bihaću (kao matičnoj regionalnoj instituciji), udaljenom oko 25 km,
- univerzitetima u Sarajevu, Zagrebu, Karlovcu, Banjaluci i drugim centrima,
- privatnim visokoškolskim institucijama u BiH i regionu.

Projekti iz oblasti unapređivanja i razvoja obrazovanja:

- ✚ Proširenje JU dječije obdanište Hasnija Omanović, Cazina
- ✚ Otvaranje sportske dvorane u okviru I i II srednje škole Cazina
- ✚ Planirati proširenje broja učionica u okviru I srednje škole Cazina
- ✚ Uređenje kabineta za tehnički odgoj u okviru područne osnovne škole JU OŠ Tržička Raštela
- ✚ Renoviranje i utopljavanje fiskulturne sale u okviru područne škole JU OŠ Gornja Koprivna -centralna škola
- ✚ Izgradnja otvorenog igrališta u okviru područne osnovne škole JU OŠ Gornja Koprivna – Ljubijankići
- ✚ Sanacija otvorenog igrališta u okviru područne škole JU OŠ Skokovi Cazina
- ✚ Planirana rekonstrukcija JU OŠ Lejla Hairlahović-Hušić
- ✚ Izgradnja, proširenje i renoviranje sportskih dvorana u sklopu svih osnovnih i srednjih škola, za koje se ukazuje potreba.

II.13.4. Kultura i fizička kultura

Nosilac razvoja kulture Unsko-sanskog kantona je Ministarstvo obrzovanja, kulture i sporta. U svim opštinama/gradovima Kantona postoje organizacije koje pomiču razvoj kulture, a njihovo ustrojstvo i nivo opremljenosti varira od opština do opština.

- JU Kulturni centar Cazina

Javna ustanova koja predstavlja centralnu instituciju kulture u Gradu Cazinu. U okviru centra organiziraju se brojni kulturni i umjetnički događaji, pozorišne predstave, književne večeri, izložbe i javne manifestacije. Kulturni centar je zadužen za promociju kulture, očuvanje kulturne baštine i pružanje podrške lokalnim umjetnicima.

- Gradska biblioteka Cazina

Djeluje kao sastavni dio Kulturnog centra. Biblioteka posjeduje bogat književni fond i pruža usluge svim generacijama — od učenika do istraživača. Osim izdavanja i posudbe knjiga, organizira radionice, promocije knjiga, likovne i edukativne programe, čime značajno doprinosi razvoju kulture čitanja i pismenosti u lokalnoj zajednici.

- Muzej bosanskog kraljevstva (postavka u Cazinu — Tvrđava Ostrožac)

Na prostoru *tvrđave Ostrožac* nalazi se muzejska postavka Muzeja bosanskog kraljevstva, s temama iz srednjovjekovne bosanske državnosti. Prva stalna izložba nosi naziv „Povelje bosanskih vladara i vlastelina (1189–1461)”. Muzej organizira i specijalne manifestacije, historijske programe i kulturne događaje poput festivala „Kruna Bosne“.

- Internacionalna kolonija skulptora „Ostrožac”

Dugogodišnji umjetnički projekat koji okuplja kipare iz regiona i svijeta. Kolonija djeluje na prostoru dvorca Ostrožac, gdje umjetnici stvaraju skulpture u kamenu koje ostaju dio stalne galerije na otvorenom. Ovo je jedan od najprepoznatljivijih kulturnih brendova Cazina i Unsko-sanskog kantona.

- Kulturno-umjetnička društva (KUD-ovi)

Na području Cazina djeluje više aktivnih KUD-ova koji njeguje tradiciju, folklor, muziku i običaje kraja. Najznačajnija među njima su:

- KUD „Hasan Mujezinović”
- KUD „Jusuf Sabljaković”
- KUD „Šturlić”
- KUD „Stijena”

KUD-ovi organizuju nastupe, učestvuju na međunarodnim smotrama folkloru i predstavljaju kulturnu baštinu Cazina u zemlji i inostranstvu.

Sport i rekreacija

Sport i rekreacija su sastavni dio čovjekovog humanističkog, društvenog i fizičkog razvoja, koji u savremenom svijetu sve više postaje svakodnevna aktivnost, a ne povremeni hobi.

U prostornom planiranju se velika pažnja posvećuje površinama za rekreaciju, koje mogu pružati sadržaje stalnog i povremenog karaktera, a u obzir se uzimaju sve dobne skupine stanovništva.

O važnosti sporta i rekreacije govore i stalna ulaganja u sale za tjelesni odgoj pri osnovnim i srednjim školama, poticanje djece i mladih od najranije dobi da se aktivno uključe u neke od sekcija u svojim školama ili organizacijama koje djeluju u njihovom susjedstvu, a gotovo je nezamislivo da u naselju ne postoje igrališta ili tereni za košarku i nogomet.

Osnovna struktura jedinstvenog sistema sporta podrazumjeva područja:

- Sportsko (tjelesno) obrazovanje i odgoj, kao pedagoški proces sticanja znanja, navika i ukorjenjenih u svijesti potrebe o sportskom angažovanju tokom cijelog života;
- Sport za sve – sportska rekreacija, kao sredstvo zdravlja i kulture izražavanja građana u cilju ublažavanja negativnih uticaja savremenih civilizacijskih tokova;
- Kvalitetni sport, kao proces odabira posebno darovitih pojedinaca i primjene specifične tehnologije „proizvodnje“ vrhunskog sportskog stvaralaštva.

Zakonom o sportu (SN BiH 27/08) utvrđene su sljedeće aktivnosti:

- Organizovane aktivnosti mladih i drugih građana koje se ostvaruju u okviru stručno usmjerenog tjelesnog vježbanja i sportskog treninga
- Posebno organizovane aktivnosti sa sportskim talentima i pripreme sportista za svijetska i evropska prvenstva, mediteranske i olimpijske igre
- Sportska takmičenja i manifestacije
- Sport građana sa tjelesnim oštećenjima
- Obnova i izgradnja sportskih objekata od interesa za opštinu
- Usavršavanje sportskog podmlatka, školska takmičenja na nivou grada i drugi oblici dječijeg i omladinskog sporta

Na području grada *Cazina* u okviru Sportskog saveza djeluju *sljedeća* sportska udruženja:

- Gradski sportski savez Cazina
- FK Krajina Cazina
- AMK Auto-Sport Cazina
- Šahovski klub Cazina
- Klub borilačkih sportova Tigar Cazina
- Udruženje Taekwondo „TaKenDo Bosna“ Cazina
- Muški rukometni klub Krajina Cazina
- NK Radnički Ćoralići Cazina
- Klub ekstremnih sportova Dvoslap Cazina
- Biciklistički klub Cazina
- Auto-moto klub Auto Sport Cazina
- Malonogometni klub Bubamara Cazina
- Sportsko-plesni klub Enigma Cazina
- Udruženje C-Liga Cazina

Sportska infrastruktura – objekti

Da bi se realizovali programi u sportu, osnovna pretpostavka je da postoje objekti i da je prioritet njihovo optimalno korištenje i održavanje. Oni predstavljaju značajnu društvenu vrijednost i kao takvi su od posebnog interesa.

Trenutno na prostoru grada Cazina u funkciji su slijedeći sportski objekti:

1. Gradski stadion „FK Krajina“ Cazina

- Glavni fudbalski stadion u gradu
- Koristi ga FK Krajina i više amaterskih ekipa
- Sadrži glavni teren i pomoćne površine

2. Sportska dvorana Cazina (JU „Sportski centar Salih Omerčević Cazina“)

- Centralni zatvoreni sportski objekt
- Pogodna za rukomet, košarku, odbojku, borilačke sportove, turnire i školske aktivnosti
- Koriste je RK Krajina, ŽRK Krajina, košarkaši i odbojkaši

3. Sportske sale osnovnih i srednjih škola

Sve su u redovnoj funkciji i koriste se za školske i klupske aktivnosti:

- Sportska sala OŠ Cazina I
- Sportska sala OŠ Cazina II
- Sportska sala OŠ „Ćoralići“
- Sportska sala OŠ „Stijena“

- Sportska sala OŠ „Tržačka Raštela“
- Sportska sala OŠ „Ostrožac“
- Sportska sala OŠ „Gata“
- Sportska sala OŠ „Mutnik“
- Sportska sala Gimnazije Cazina

(Ove sale koriste mnogi klubovi: karate, taekwondo, košarka, rekreativne grupe...)

4. Fudbalski tereni u mjesnim zajednicama

- NK Radnički Ćoralići – stadion Ćoralići
- NK Stijena – stadion u Stijeni
- NK Tržac – stadion Tržac
- NK Šturlić – stadion Šturlić
- NK Prošići – teren Prošići
- NK Mutnik – teren Mutnik
- NK Murići – teren Murići

5. Rekreativne i otvorene sportske površine

- Gradski park – rekreativne staze
- Tereni za odbojku na pijesku (povremeno sezonski uređivani)

6. Objekti za borilačke sportove

- Sala Kluba borilačkih sportova „Tigar“
- Sala Taekwondo kluba „TaKenDo Bosna“
- Prostorije za karate klubove (KK Krajina i KK Cazina)
(Većinom u školskim salama ili unajmljenim prostorima)

7. Ostali objekti

- Staze i poligoni za ekstremne sportove – KES „Dvoslap“
- Biciklističke rute i staze održavane od strane Biciklističkog kluba Cazina
- Prostorije Šahovskog kluba Cazina
- Prostorije AMK Auto Sport Cazina (za auto-moto aktivnosti)

8. Hipodrom Cazina predstavlja jedan od najznačajnijih specijalizovanih sportskih objekata na području grada. Objekt je smješten u mjestu Tržac, koje tradicionalno važi za centar konjičkih sportova i manifestacija u regiji.

Hipodrom je u funkciji dugi niz godina i koristi se za:

- organizaciju konjičkih trka i takmičenja,
- manifestacije i smotre konjičkih klubova,

- treninge i rekreativno jahanje,
- okupljanja konjskih uzgajivača i ljubitelja konjičkog sporta,
- kulturno-zabavne događaje vezane uz tradicionalne trke.

Na području Cazina djeluju i konjička udruženja i klubovi koji koriste ovaj prostor, pri čemu hipodrom predstavlja centralnu tačku njihovog rada. U prethodnim godinama više puta je moderniziran, uređivani su prateći sadržaji i staze, što ga čini infrastrukturno važnim za očuvanje i razvoj konjičkog sporta.

Zbog geografskog položaja i tradicije, Hipodrom Cazina ima potencijal za dalji razvoj sportskog turizma i manifestacionog turizma, posebno u ljetnim mjesecima kada privlači veliki broj posjetilaca iz Cazina, USK i susjednih općina.

Rekreacija, pored stanovanja i rada, jedna je od osnovnih funkcija društvene infrastrukture. Pažnju je posebno potrebno posvetiti razvoju sporta u najmlađoj populaciji, te u skladu sa tim obezbjediti otvorene površine uz fiskulturne sale, te razviti brojne druge sportske aktivnosti koje do sada nisu bile zastupljene na području Grada. Pored toga, u oblasti fizičke kulture potrebno je činiti napore kako bi se omogućilo zadovoljenje potreba svih struktura stanovništva, razvijajući ravnomjerno sva područja fizičke kulture i obrazovanja.

Namjena površina za rekreaciju se temelji na dvije osnovne kategorije po aktivnostima i sistemu rekreacije:

- ❖ *aktivnu rekreaciju koja se odvija kroz organiziran rad: fizičko obrazovanje, radna rekreacija, amaterski i profesionalni sport; predviđa se obezbjeđenje prostora za sportsko rekreativne centre, rekreativne površine uz školske i druge objekte, kao i druge sportske terene,*
- ❖ *pasivna rekreacija koja se odvija kroz zadovoljenje individualnih sklonosti i psihofizičkih mogućnosti; predviđene su slobodne površine urbanog područja zajedno sa zonama stanovanja i rada, kao i površine izvan urbanih područja koje pružaju mogućnost za organizovanje ovog vida rekreacije (rijeke, jezera, zelene površine).*

U cilju utvrđivanja potrebnih površina za sport i rekreaciju urađen je sljedeći proračun prema prognoziranom broju stanovnika, a na osnovu slijedećih urbanističkih normativa:

- ❖ *objekti sporta, korisna površina 2,5 m² po stanovniku,*
- ❖ *otvoreni tereni za sport i rekreaciju 2,0 m² po stanovniku,*
- ❖ *naseljski parkovi 1,0 m² po stanovniku.*

Planirani projekti iz oblasti sporta i rekreacije:

- ✚ izgradnja sportskih dvorana i osposobljavanje za rad, čime bi dobili kvalitetne i uspješne klubove i sportaše
- ✚ izgradnja sale za gimnastiku
- ✚ rekonstrukcija atletske staze na gradskom stadionu FK Krajina
- ✚ Izgradnja stijene za penjanje za djecu na SRC Alinac – Nurija Nurko Kličić
- ✚ Adrenalinski park za djecu na SRC Alinac – Nurija Nurko Kličić
- ✚ Rekonstrukcija ulaza na tribine u gradskoj sportskoj dvorani Cazina
- ✚ sanacija, dogradnja, izgradnja ali i opremanje sportskih terena kao uslov za što masovnije bavljenje sportom
- ✚ rekonstruisati fiskulturne sale u osnovnim i srednjim školama
- ✚ obezbjediti grijanje u svim sportskim dvoranama
- ✚ opremiti fiksulturne sale odgovarajućim spravama i rikvizitima
- ✚ infrastrukturno opremanje (grijanje, vodovod, knalizacija...)
- ✚ napraviti nove i savremenije biciklističke staze na području Cazina

II.13.5. Uprava

Gradska uprava locirana je u naseljenom mjestu Cazina. Na teritoriji Grada registrovane su 23 mjesne zajednice. Većina mjesnih zajednica nema vlastite prostorije, te za održavanje sastanaka povremeno/privremeno koriste privatne stambeno-poslovne objekte ili prostorije različitih ustanova (škola, ambulante). Od ostalih djelatnosti koje pripadaju ovoj grupi, na teritoriji Grada zastupljene su: Policijska stanica, Pošta, Poreska uprava, Sjedište određenih javnih preduzeća, Crveni krst/križ; Zavod zdravstvenog osiguranja USK, poslovnica Cazina, JU Služba za zapošljavanje USK, biro Cazina, Centar za socijalni rad; Veterinarska stanica; Vatrogasna jedinica; Komunalne djelatnosti; Ostalo

Javne funkcije administracije je moguće planirati na površinama predviđenim za administraciju, ali i u okviru poslovnih i stambeno-poslovnih zona, ako se za tim ukaže potreba. Sve potrebne javne funkcije treba koncentrisati u obuhvatu Plana što je opravdano sa stanovišta dostupnosti i efikasnosti poslovanja. Treba zadržati i adekvatno opremiti sve postojeće sadržaje i predvidjeti još poslovnog prostora za mogućnost lociranja ispostava banki i predstavništva preduzeća.

II.13.6. Vjerski objekti

U obuhvatu plana zastupljeni su objekti islamske konfesije i jedan objekat pravoslavne. Evidentirano je više vjerskih objekata, kako u gradskom tako i ostalim naseljima:

Naziv džemata	Katasterska čestica	Katasterska općina	Bilješka
Gradski džemat	603	Cazina Grad	
Gnjilavac (stara džamija)	646	Gnjilavac	
Gnjilavac (nova džamija)	647/1	Gnjilavac	
Polje (stara džamija)	265	Polje	
Polje (nova džamija)	268/1	Polje	
Glogovac	136/2, 136/5	Glogovac	
Stijena (džamija Stari grad)	14	Stijena	Nacionalni spomenik
Stijena	161/1	Stijena	
Bajrići	3407/4	Stijena	
Zmajevac	3543/2	Stijena	
Podgredina (stara džamija)	1510	Stijena	
Podgredina	1827/1, 1827/2, 1827/3	Stijena	
Vilenjača	364/3	Vilenjača	
Bajramovići	774/2	Donja Koprivna	
Donja Koprivna 1	1269/1, 1268/3	Donja Koprivna	
Donja Koprivna 2	354	Donja Koprivna	
Suljići	1447/2	Donja Koprivna	
Gornja Koprivna 1	1194	Gornja Koprivna	
Gornja Koprivna 2	1223	Gornja Koprivna	
Toromani	1972/3	Gornja Koprivna	
Ljubijankići (nova džamija)	194, 195/1	Ljubijankići	
Ljubijankići (stara džamija)	196	Ljubijankići	
Ponjevići	382	Ponjevići	
Liđani	201	Liđani	
Gornja Barska 1	1287	Gornja Barska	
Gornja Barska 2	1626	Gornja Barska	
Brezova Kosa	582	Brezova Kosa	
Horozovići	2297, 2298	Begove Kafane	
Liskovac	1511/1	Liskovac	
Čajići	2244	Liskovac	

Krivaja (stara džamija)	867	Krivaja	
Krivaja (nova džamija)	870/1, 870/3	Krivaja	
Pjanići	1257	Pjanići	
Mutnik	1103	Mutnik	
Gradina	294/2	Gradina	
Slatina	133	Slatina	
Čizmići	783	Slatina	
Ćoralići	1052/1	Ćoralići	
Mala Lisa	2102/2	Ćoralići	
Kličići	1569/1	Polje	
Ostrožac (nova džamija)	162/2	Ostrožac	
Ostrožac (stara džamija)	349	Ostrožac	
Majetići	677/1	Majetići	
Miostrah	1038	Miostrah	
Pećigrad (stara džamija)	13	Pećigrad	
Pećigrad (nova džamija)	44/1	Pećigrad	
Donja Lučka	978/8	Pećigrad	
Šturlić 1	1272	Šturlić	
Šturlić 2	1421/2	Šturlić	
Šturlićka Platnica	427	Šturlićka Platnica	
Prošići	1040	Prošići	
Tržac 1	599	Tržac	
Tržac 2	1367	Tržac	
Puškar	2354/4	Cazina Grad	

Naziv crkvi	Katasterska čestica	Katasterska općina
Crkva Vrelo	419	Vrelo
Crkva Osredak	454	Osredak
Crkva Rujnica	785	Rujnica

Izvor: Islamska zajednica u BiH, Medžlis Islamske zajednice Cazina, Izvršni odbor i ulazni podaci dostavljeni od strane savjeta Plana

Kao najznačajniji sakralni objekat islamske kulture na području Grada Cazina je Džamija u Šturaliću.

S obzirom da su neki od vjerskih objekata na području predmetnog obuhvata, proglašeni Nacionalnim spomenicima, osim njihove neupitne vjerske (duhovne) funkcije i vrijednosti, isti predstavljaju važan potencijalni resurs za razvoj vjerskog turizma. Nacionalnim spomenikom, između ostalog, proglašen je Stari grad Cazina sa džamijom, a na listi peticije za proglašenje nacionalnim spomenikom, nalazi se objekat "Stare medrese".

Mreža vjerskih objekata za ispunjavanje duhovnih potreba religioznog stanovništva zadovoljava trenutne potrebe stanovništva.

U planskom periodu, a u cilju očuvanja vjerskih tradicija i običaja, potrebna je zaštita, briga, održavanje i obnova postojećih vjerskih objekata.

Novi objekti vjerskih konfesija će se izgrađivati na osnovu potreba stanovništva i odluka vjerskih zajednica.

II.13.7. Prostorni razmještaj društvenih djelatnosti

Prostorni razmještaj društvenih djelatnosti na području Grada Cazina planira se kroz jačanje sistema i mreže naselja, uz jasno definisanu hijerarhiju centara i unapređenje dostupnosti ključnih funkcija: obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, kulture, uprave, sporta i fizičke kulture. Razvoj mreže objekata društvene infrastrukture usklađen je sa planiranim urbanim područjima, procesima demografskog kretanja i sveukupnim razvojnim mogućnostima Cazina.

Mreža objekata društvenih djelatnosti u Gradu Cazinu prati ulogu i centralitet naselja, te je usmjerena ka:

- jačanju centralnih funkcija u užem urbanom području,
- ravnomjernijem razvoju infrastrukturnih sadržaja u ruralnim naseljima,
- unapređenju dostupnosti usluga svim kategorijama stanovništva, posebno marginalnim i udaljenim zajednicama.

Planirani raspored društvenih funkcija uzima u obzir prostorni model Grada Cazina, koji se oslanja na policentrični sistem naselja, u kojem se pojedini lokalni centri dodatno osnažuju kako bi se rasteretio glavni gradski centar.

Gradski centar Cazina

U užem gradskom centru koncentrirane su gotovo sve ključne funkcije društvene infrastrukture, uključujući:

- ustanove predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja,
- dom zdravlja i specijalističke službe,

- institucije kulture (biblioteka, centar za kulturu, muzejske i manifestacijske lokacije),
- objekte lokalne uprave,

Planom se predviđa dalje unapređenje i popunjavanje postojećih kapaciteta, posebno u oblastima obrazovanja, zdravstva i kulture, kako bi se osigurala adekvatna podrška rastu stanovništva i povećanim potrebama urbanog područja.

Mreža društvenih djelatnosti u ostalim naseljima

U naseljima izvan centralne gradske zone, planirana je izgradnja, obnova i dopuna infrastrukture sa ciljem:

- jačanja demografske stabilnosti ruralnih zajednica,
- ravnomjerne dostupnosti osnovnih javnih funkcija,
- poboljšanja kvaliteta života stanovnika u prigradskim i ruralnim područjima.

U većini naselja već su prisutni objekti osnovnog obrazovanja, mjesne zajednice i ambulante, dok se prostornim planom predlaže njihovo funkcionalno objedinjavanje sa:

- ispostavama pošte,
- objektima maloprodaje,
- multifunkcionalnim prostorima za društvene i kulturne aktivnosti,
- sportskim i rekreativnim površinama.

Posebna pažnja posvećuje se stvaranju uslova za povećanje dostupnosti socijalnih i zdravstvenih usluga u rubnim i geografski udaljenim dijelovima grada.

II.14. OSTALA INFRASTRUKTURA

II.14.1. Mezarja – groblja

Groblja se smatraju zemljište koje služi za sahranu umrlih i zemljišta na kojima stoje vidni znaci o sahrani. Groblja u upotrebi su groblja kojima se Odlukom Gradskog vijeća daje status groblja u upotrebi, a u gradu Cazina i naseljima gradskog karaktera u skladu sa urbanističkim projektom.

Sve evidentirana groblja na području Grada Cazina se zadržavaju uz ostavljenu mogućnost proširenja shodno potrebama. Površina mezarja odnosno groblja iznosi 446.574 m².

Mezarja na teritoriji Grada Cazina su:

	Lokacija	Broj mezarja	Površina m ²	Potreba za proširenjem
1	Bajramovići	1	932	ne
2	Bajrići	0	0	da
3	Brezova kosa	2	6454	ne
4	Čajjići	3	3739	da
5	Čizmići	1	2000	ne
6	Čoralići	3	9060	ne
7	Donja Koprivna	4	7949	ne
8	Donja Lička	0	0	da
9	Donji Grad	1	9091	ne
10	Glogovac	4	4149	ne
11	Gnjilavac	6	19290	ne
12	Gornja Barska	6	4190	da
13	Gornja Koprivna	3	5339	ne
14	Gradski Džemat	14	41560	ne
15	Horozovići	5	39064	ne
16	Kličići	1	2948	ne
17	Krakača	0	0	da
18	Krivaja	10	10120	ne
19	Liđani	3	14545	ne
20	Liskovac	12	6983	ne
21	Ljubijankići	0	0	da
22	Majetići	6	5313	da
23	Medresa	2	3251	ne
24	Miostrah	4	8480	ne

25	Mutnik	11	18131	da
26	Osredak	3	4214	ne
27	Ostrožac	4	58777	ne
28	Pećigrad	17	23633	ne
29	Pivnice	1	181	da
30	Pjanići	4	4517	da
31	Podgredina	4	6270	ne
32	Polje	8	9547	da
33	Ponjevići	3	3962	ne
34	Prošići	3	6049	da
35	Puškari	1	2447	da
36	Rujnica	3	11380	ne
37	Slatina	5	8810	ne
38	Stijena	11	20637	ne
39	Šturić	8	10944	ne
40	Šturić kosa	0	0	da
41	Št. Platnica	3	5860	ne
42	Toromani	1	1564	ne
43	Tržac	11	26722	ne
44	Tr. Platnica	1	12622	ne
45	Vilenjača	1	5850	ne
46	Zmajevac	0	0	da

Mezarja i groblja treba da posjeduju zelene površine, dendromaterijal te uređen parter, što je jedna od osnovnih karakteristika groblja kao memorijalnih vrtova sjećanja, koji moraju biti reprezentativno uređeni. U tom smislu je potrebno postojeća mezarja i groblja adekvatno urediti i oplemeniti, naročito ako se ima u vidu njegova centralna pozicija u naselju.

Nova groblja grade se na pogodnom i dovoljno velikom prostoru koji je prema ambijentu i konfiguraciji terena odgovarajući za tu namjenu, izvan ili na rubu naseljenog mjesta, sa pratećim zaštitnim zelenim pojasem, te obezbijedenim pristupom na javne saobraćajnice.

Izgradnja novih i proširenje postojećih groblja planira se sprovedbenim dokumentima prostornog uređenja jedinice lokalne samouprave, u skladu sa Zakonima i prvačnicama iz ove oblasti.

II.14.2. Pijace

U obuhvatu plana, a u nadležnosti JKP „Čistoća“ postoje dvije pijace: Tržnica na malo i Stočna pijaca. Pored ovih pijaca, u obuhvatu plana postoje još dvije autopijace, kao i tržnica na malo.

Tabela br. 16. Lokacija i površina pijaca

Naziv	Površina (m ²)	Tip	Lokacija
Doo "Ultra-plus"	2.471	Autopijaca	Gnjilavac
Doo "Amina-comerc"	900	Autopijaca	Lojička
JKP "Čistoća"	6.600	Stočna pijaca	Slatina
Doo "Amina-comerc"	1.240	Tržnica na malo	Lojička

II.14.3. Deponije

Komunalne usluge zbrinjavanja komunalnog otpada na području Grada Cazina obavlja Javno komunalno preduzeće "Čistoća" d.o.o. Cazina, (JKP "Čistoća"). Osnovna djelatnost preduzeća je: prikupljanje i deponovanje otpada, održavanje i upravljanje javnim parkiralištima i održavanje javne čistoće, uređenja i održavanja zelenih površina i saobraćajnica.

Služba za odvoz i reciklažu bavi se odvozom neopasnog otpada što je i osnovna djelatnost preduzeća, prikupljanjem i odvozom kabastog otpada reciklažom komunalnog otpada na mjestu nastanka i održavanjem odlagališta-deponije "Meždre-Vlaški do". Od ukupnog broja domaćinstava, 85% je pokriven odvozom otpada.

Komunalni otpad se odlaže na lokaciji „Meždre –Vlaški do“. Postojeću deponiju koriste još i komunalna preduzeća iz opštine Bosanska Krupa i Bužim. Savremeno upravljanje otpadom ne podrazumijeva samo prikupljanje i deponovanje otpada. Napor i pažnja za dobrim i odgovornim upravljanjem usmjerava se ka njegovom smanjenju. Otpad je dobro razdvojiti na mjestu nastanka prema vrstama otpada, jer samo odvojeno

sekundarni otpad se može iskoristiti. Otpad koji se može prikupljati i uspješno reciklirati jeste: stari papir, karton, PET ambalaža, PET folija, AL limenke i ostalo. Tako recikliranom otpad može se ponovo upotrijebiti u smislu njegove prodaje kao sirovine, pri tome nije zanemariv ljudski angažman odnosno mogućnost zapošljavanja novih radnika.

Za potrebe reciklaže JKP „Čistoća“ posjeduje reciklažno dvorište, dvo-komornu presu za presovanje papira i najlona te jedno teretno vozilo kombi namijenjeno za prikupljanje reciklažnog otpada.

Parking služba djeluje u okviru JKP „Čistoća“ te ima nadležnost i obavezu kontrole na svim javnim parkiralištima u Gradu Cazinu.

Održavanjem javne čistoće, uređenjem i održavanjem zelenih površina i saobraćajnica Grada osiguravaju se nezamjenjivi uslovi života i rada građana, ustanova, institucija i ostalih subjekata, iz čega proističe važnost ove djelatnosti. Djelokrug ove službe obuhvata širok spektar poslova koji se svrstava u dvije grupe: zajednička komunalna potrošnja (javna higijena Grada, zimska služba) i individualna komunalna potrošnja (čišćenje i pranje javnih površina, hitne intervencije, čišćenje korita Čajinog potoka, održavanje zelenih površina).

II.15. POSEBNO ZAŠTIĆENI PROSTORI

II.15.1. Zaštićena prirodna područja

Kategorije zaštićenih prirodnih vrijednosti (prema IUCN klasifikaciji i Zakonu o zaštiti prirode „Službene novine FBiH“ broj 66/13) su:

1. Kategorija Ia : Strogi rezervat prirode; Kategorija Ib: Područje divljine;
2. Kategorija II: Nacionalni park;
3. Kategorija III: Spomenik prirode i prirodnih obilježja;
4. Kategorija IV: Područja upravljanja staništima/vrstama;
5. Kategorija V: Zaštićeni pejzaži: Kopneni pejzaži, Morski pejzaž, Park prirode;
6. Kategorija VI: Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa:

Zaštićena prirodna područja na području Grada Cazina, tj. Područja od značaja za Unsko- sanski Kanton, a koja pripadaju kategoriji zaštite IUCN - III: Spomenik prirode i prirodnih pojava:

- Jusina pećina, Cazina- kategorija zaštite III
- Radetina Pećina - Cazina - kategorija zaštite III

Pripadaju zoni stroge zaštite.

VI: Zaštićeno područje namijenjeno upravljanju resursima:

- Areali kestenovih šuma grada Cazina - kategorija zaštite VI

Pripadaju zoni korištenja.

USLOVI ZAŠTITE PREMA ZONAMA:

Zona stroge zaštite:

- Posjete, korištenje i uticaji su strogo kontrolisani i ograničeni u cilju osiguranja zaštite prirodnih vrijednosti,
- nije dopušten bilo kakav razvoj infrastrukture, odnosno treba spriječiti bilo kakvu gradnju i druge zahvate,
- nije dozvoljeno ili je uslovno dozvoljeno samo strogo ograničen pristup posjetioca unutar nekih zadanih koridora (koji će se utvrditi daljnim istraživanjem i praćenem stanja),
- isto tako posjete ograničene na znanstveno-istraživačke i edukativne posjete, koji isključuju zadržavanja,
- zabranjen lov.

Zona aktivne zaštite:

- ne treba dozvoliti aktivnosti korištenja resursa koje nisu u skladu sa ciljevima zaštite, te gradnja ili investicije, osim onih koje imaju za cilj upravljanje staništima ili naučno istraživanje,
- spriječiti gradnju i druge zahvate koji narušavaju krajobrazne vrijednosti prostora.

Zona korištenja:

- spriječiti gradnju i druge zahvate koji narušavaju krajobrazne vrijednosti prostora.

II.15.2. Posebno vrijedna područja kulturno – historijskog naslijeđa

Prema podacima Komisije/Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na teritoriji Grada Cazina nalaze se sljedeća posebno vrijedna područja kulturno-historijskog naslijeđa:

Nacionalni spomenici:

- Graditeljska cjelina – Stari grad Bijela Stijena u Stijeni, opština Cazina, FBiH
- Graditeljska cjelina – Stari grad Cazina s džamijom, opština Cazina, FBiH
- Grobljanska cjelina – Kajtazovića nišani, Donja Lučka, Cazina, FBiH
- Historijska građevina – Kuća Nurije Pozderca (Kuća porodice Pozderac) u Cazinu, FBiH
- Historijska građevina – Kuća Ibri Alagića u Cazinu, FBiH
- Prirodno graditeljska cjelina – Kula Radetina sa prirodnim naslijedjem, općina Cazina, FBiH
- Graditeljska cjelina – Stari grad Ostrožac, općina Cazina, FBiH

Privremena lista nacionalnih spomenika:

- Cazina - Džamija u tvrđavi Pecigrad
- Cazina - Stari grad Pećigrad
- Cazina - Šturlić – Džamija
- Cazina - Ostrožac - Ostaci starog grada i utvrda (gradina iz starijeg željeznog doba, srednjovjekovni i osmanski grad, habzburški dvorac)

Lista peticija za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima:

- Kuća Ibri Alagića
- Kula Radetina
- Stari grad Cazina i džamija u Cazinu
- Stari grad u Stijeni
- Graditeljska cjelina Donji Grad Cazina u Cazinu (kuća Ibri Alagića, zgrada Gimnazije, zgrada općinske uprave, Stara pošta i zgrada stare finansijske službe)
- Stara medresa "Džemaludin Čaušević"
- Zgrada Gimnazije

Uz to, prema Prostornom planu Unsko - sanskog kantona, izdvajaju se spomenici od kantonalnog značaja:

- Gradina (Vilenjača) Stijena, Cazina Arheološko područje
- Gradina (đukin bunar) Miostrah, Cazina Arheološko područje
- Gradina Stijena - Podgredina, Cazina Arheološko područje
- Tržačka Raštela (nalaz iz eneolita) Cazina Arheološko područje
- Velika gradina Čunagar, Slatina, Cazina Arheološko područje
- Ciglana iz rimskog doba, Rajinovac - Tržac, Cazina Arheološko područje
- Osredačka kula, Osredak, Cazina Graditeljska cjelina
- Džamija sa mezarlukom, Ostrožac, Cazina Graditeljska cjelina
- Grad Šturlići, Cazina Graditeljska cjelina
- Tržac (grad), Cazina Graditeljska cjelina
- Čungar - Osredak, gradsko naselje, Cazina Graditeljska cjelina
- Crkvina Kovačevići, Cazina Graditeljska cjelina
- Crkvina Liskovac, Cazina Graditeljska cjelina
- Kasnosrednjovjekovna crkva Klisa, Cazina Graditeljska cjelina
- Stara medresa Džemaludin Čaušević, Cazina Historijska građevina
- Zgrada stare gimnazije, Cazina Historijska građevina
- Ostrožac spomen ploče u Gradu, Cazina Memorijalni spomenik
- Spomenik palim borcima u Tržačkim Raštelama, Cazina Memorijalni spomenik
- Spomen obilježje palim borcima NOB-a, Stijena, Cazina Memorijalni spomenik

Na području općine Cazina nalazi se takođe obilje materijalne i duhovne kulture. Svaka istorijska epoha sedimentirala je na ovim prostorima bogato neimarsko i kulturno-istorijsko nasljeđe.

II.15.3. Područja namjenjena turizmu, rekreaciji

Prostor grada Cazina posjeduje izuzetno bogatu i raznoliku prirodnu te kulturno–historijsku baštinu, koja predstavlja osnovu za razvoj različitih oblika turizma. Geografski položaj, očuvani prirodni pejzaži, rijeke, izvori i šumska područja, zajedno s bogatom historijskom i tradicijskom ostavštinom, daju Cazinu prepoznatljiv identitet i stvaraju povoljne uslove za razvoj održivog, rekreativnog i kulturnog turizma.

❖ Prirodni turistički resursi

Prirodne ljepote Cazinaskog područja spadaju među najznačajnije pokretače turističkog razvoja. Reljefno raznolike površine, kanjoni, brdsko-planinski predjeli, šumski ekosistemi i čiste vodene površine omogućavaju razvoj:

- izletničkog i rekreativnog turizma,
- ekoturizma,
- ribolova i sportova na vodi,
- planinarenja i biciklizma,
- lovnog turizma.

Posebnu vrijednost predstavljaju rijeka Una i njene pritoke, izvori pitke vode, prirodni vidikovci i zaštićena prirodna područja. Očuvana priroda doprinosi stvaranju imidža Cazina kao destinacije pogod-ne za odmor, boravak u prirodi i različite aktivnosti na otvorenom.

❖ Kulturno–historijska baština

Cazina je bogat historijskim objektima i lokalitetima koji svjedoče o dugotrajnom kontinuitetu života na ovim prostorima. Najznačajniji elementi kulturno–historijskog naslijeđa uključuju:

- srednjovjekovne gradove i utvrde (Ostrožac, Pećigrad, Stari grad Tržac),
- tradicionalnu seosku arhitekturu,
- vjerske objekte od historijske vrijednosti,
- spomenike kulture i lokalitete iz različitih historijskih epoha,
- bogato nematerijalno naslijeđe – običaje, folklor, zanatstvo i tradicionalnu gastronomiju.

Ovi lokaliteti predstavljaju važnu osnovu za razvoj kulturnog turizma, edukativnih programa, manifestacija i organizovanih turističkih obilazaka.

Iako posjeduje značajne prirodne i historijske resurse, turistička infrastruktura Cazina je u razvoju i zahtijeva daljnja ulaganja. Potrebno je:

- unaprijediti pristup lokalitetima (pješačke i biciklističke staze, putna infrastruktura),
- poboljšati informativnu i signalizacijsku opremu,
- razvijati smještajne kapacitete (kampove, seoska domaćinstva, privatni smještaj),
- jačati turističku ponudu kroz organizovane programe, vodičke usluge i manifestacije.

Pored postojećeg stanja, postoji veliki potencijal za razvoj specifičnih vidova turizma, poput seoskog turizma, gastronomskog turizma i avanturističkih aktivnosti.

Razvoj turizma mora se zasnivati na principima održivog korištenja resursa. To podrazumijeva:

- očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti,
- kontrolisano korištenje prostora,
- edukaciju lokalnog stanovništva i posjetilaca,
- uspostavljanje sistema zaštite osjetljivih područja,
- razvoj turizma koji doprinosi lokalnoj ekonomiji bez narušavanja okoliša.

❖ Uloga lokalne zajednice i institucija

Razvoj turizma u Cazinu zahtijeva aktivnu saradnju lokalnih vlasti, turističkih organizacija, privatnog sektora i stanovništva. Neophodno je:

- unaprijediti promociju destinacije,
- podržavati lokalne inicijative i male poduzetnike,
- poticati razvoj tradicionalnih zanata i domaće proizvodnje,
- organizovati kulturne i sportske manifestacije koje privlače posjetioce.

Uključivanje lokalnog stanovništva ključno je za očuvanje autentičnosti ponude i stvaranje pozitivne turističke slike grada.

Prirodna bogatstva i kulturno–historijski resursi predstavljaju čvrstu osnovu za razvoj turizma u Cazinu. Iako su postojeći potencijali značajni, njihov puni doprinos može biti ostvaren tek kroz strateški planiran, održiv i ekonomski opravdan razvoj. Ulaganjem u infrastrukturu, zaštitu baštine i promociju, Cazina se može pozicionirati kao prepoznatljiva turistička destinacija koja uspješno spaja prirodne ljepote, kulturnu tradiciju i savremene potrebe posjetilaca.

II.16. ZAŠTITA I UNAPREĐENJE OKOLIŠA

II.16.1. Ugrožena područja

Sa stanovišta procjene ugroženosti određenih područja mogu se izdvojiti sljedeće cjeline:

Prirodne nesreće

Poplave

Poplava je plavljenje užeg ili šireg kompleksa zemljišta, izlivanjem vode iz riječnog korita, jezera ili mora. Nastaje od velikih kiša, naglog otapanja snijega, jakih zemljotresa i vjetrova i drugih prirodnih nesreća. Smanjuje se ili sprečava izgradnjom nasipa, brana, kanala ili velikih akumulacionih bazena koji prihvaćaju najveći dio plavne vode. Poplave mogu biti prirodne i vještačke.

Poplave

- Na području Grada imamo tri slivna područja rijeka i to: Korane, Une i Gline, gdje dolazi do razlivanja znatnih vodenih masa, pri čemu se plavi oko 100 ha najplodnijeg poljoprivrednog zemljišta duž navedenih slivnih područja,
- Korita rijeka Korane, Mutnice, Toplice i ostalih vodotoka su plitka i nedovoljnog kapaciteta, gdje u kišnim periodima dolazi do plavljenja velikih površina zemljišta, objekata i komunikacija,
- U periodima kišnih padavina do najizraženijih plavljenja dolazi u naseljima Mutnik, Pjanići, Tržačka Raštela, Rujnica, Šturlićka Platnica, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna, određeni dijelovi područja Stijena na dijelu protoka Koprivske rijeke i Horljave, te samog Grada od Čajinog i ostalih potoka,
- Kod naglih i obilnih padavina, usljed oborinskih voda, zbog neregulisanosti vodotoka navedenih rijeka i potoka, dolazi do plavljenja većih površina poljoprivrednog zemljišta u područjima: Slatinske i Kapića bare, Begove Kafane, Pjanići, Čehići, Tržac, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna, te područje Stijene - Maliče bare,
- Pored plavljenja navedenih poljoprivrednih područja, plavljenjem se ugrožavaju dijelovi komunikacija: Begove Kafane - Pjanići - Tržac - Šturlić, Begove Kafane - Kovačevići, Stijena - Vilenjača, kao i manji broj stambenih i drugih objekata u zahvatu vodotoka.

Iz gore navedenog, vidljivo je, da je gotovo cijelokupno područje Grada podložno plavljenju, čime se nanose veće materijalne štete na stambeno-poslovnim i infrastrukturnim objektima. Plavljenja nisu stihijskog karaktera, nego su uglavnom tipa razlivanja nadolazećih voda, koja ne mogu primiti korita plitkih potoka i rijeka.

Neki od osnovnih uzroka poplava na području Grada su:

- Neplanska gradnja stambenih i privrednih objekata u priobalju čime su znatno smanjeni profili protjecanja i propusna moć vodotoka,
- Nelegalno građenje u obalnom pojasu vodotoka,
- Zapuštenost i neodržavanje zemljišta uz obale od strane vlasnika od raznog drveća i šiblja,
- velika je prisutnost neplanskog nasipanja terena, kako uz vodotoke, tako i uz saobraćajnice, što usložnjava teško stanje po pitanju odvodnje voda,
- Nedovoljni proticajni kapacitet korita vodotoka;
- Izuzetno mali uzdužni pad korita;
- Neizgrađenost zaštitnih nasipa i drugih objekata za zaštitu od voda, na najkritičnijim tačkama,
- Neuređena korita bujičnih vodotoka;
- Odlaganje smeća i drugih otpada u korita i na obale vodotoka;
- Oštećenje i uništavanje odbrambenih nasipa;
- Neplanska sječa šume i uništavanje vegetacije što dovodi do erozije zemljišta.

Neophodno bi bilo donijeti godišnji Plan i Program aktivnosti, kako bi se sprovodile mjere i aktivnosti koje bih mogle poboljšati postojeće stanje, posebno nosioci preventivnih mjera, kada su u pitanju vode II kategorije na području Grada Cazina, a to su:

1. Kantonalno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo.
2. JU „Komunalno-stambeni fond“ Cazina,
3. Gradska služba za razvoj privredu i poljoprivredu,
4. Gradska služba za urbanizam, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove
5. Gradska služba civilne zaštite.

Neke od mjera i aktivnosti koji bi dovele do smanjenja rizika i da svako iz svoje nadležnosti provodi preventivne i dr. mjere na smanjenu ovih pojava:

- Izgradnja i održavanje zaštitnih vodoprivrednih objekata;
- Organizovanje i izvođenje antierozivnih radova na slivovima;
- Izvođenje radova na čišćenju korita i obala vodotoka;
- Opterećenje unutrašnje kosine nasipa vrećama sa pijeskom

- Izgradnja druge odbrambene linije
- Evakuacija ljudi i imovine.

Požar

Iako se ljudski faktor ne ubraja u uzročnike požara u užem smislu, čovjek presudno utječe na sve uzroke požara, te je njegov direktan uticaj izražen kod svih uzroka požara, osim onih kod kojih po prirodi stvari čovjek nema direktnog uticaja, a to su prirodne pojave i samozapaljenje. Međutim, i kod ovih pojava čovjek ima indirektan uticaj djelujući na svoje okruženje, a i cjelokupnu prirodu. Tako čovjek, odnosno njegovo djelovanje, ima direktan ili indirektan uticaj na izbijanje 90 % požara.

Kada je riječ o požarima na području Grada Cazina, tokom godine, najveći broj vatrogasnih intervencija registruje se na otvorenom prostoru, zapaljenje niskog raslinja, trava i slično, zatim odmah su šumski požari. Pored požara na šumskim i poljoprivrednim površinama veliki broj intervencija evidentira se na gašenju zapaljenih dimnjaka, na stambenim, pomoćnim i dr. objektima.

Analizirajući uzroke požara koji su evidentirani, najučestaliji uzroci požara su:

- Čovjek, odnosno njegov nehat i neodgovornost,
- Namjerna paljenja u periodu proljeće-jesen prilikom čišćenja poljop. površina,
- Nešto manji broj slučajeva kod greške i kvarova na električnim instalacijama;
- U poslovnim, stambenim i pomoćnim objektima uzroci su tehnički nedostaci (stare, neodržavane, oštećene i nestručno izvedene instalacije, nepravilno izvedeni dimnjaci, neblagovremeno održavanje i čišćenje dimnovodnih kanala, nepravilno odlaganje / skladištenje zapaljivih materija, ljudski faktor, prirodne pojave, kao i tehnički i organizacioni nedostaci.

Opće opasnosti od nastajanja i širenja požara proizilaze iz sljedećeg:

- Nepridržavanje uputstava i propisa o zabrani loženja vatre u šumama ili u njihovoj blizini, ili loženja vatre na otvorenom prostoru u vrijeme proljetnih i jesenjih mjeseci;
- Paljenje vatre na otvorenom prostoru prilikom izvođenja određenih proljetnih / jesenjih radova i ostavljanje iste bez nadzora;
- Nepridržavanje normi ponašanja koja važe za šumska izletišta;
- Neopremljenost objekata za individualno i kolektivno stanovanje kao i poslovnih - industrijskih objekata potrebnom opremom i sredstvima za protivpožarnu zaštitu, neprovedene opće i posebne mjere zaštite od požara

definisane Zakonom i tehničkim propisima, kao i neadekvatno održavanje opreme i sredstava protivpožarne zaštite;

- Niska stopa svijesti o važnosti zaštite okoline;
- Namjerno podmetanje požara / paljenje.

Područje koje može biti ugroženo

Prema podacima o evidentiranim požarima na području grada Cazina evidentno je da su ugrožena područja od požara uže gradsko jezgro, zatim područja oko poslovnih subjekata sa povećanom požarnom ugroženošću, prostor industrijskih zona, određen broj naselja te otvoreni požari (šumske površine).

Obzirom, da je na području Grada izgrađen veći broj visoko stambenih zgrada i da je ekspanzija građenja u stalnom porastu, bilo bi neophodno planirati bolje i veće pristupne puteve oko stambenih objekata. Uočeno je da, kod pojedinih stambenih jedinica prilaz se može izvršiti samo sa jedne ili dvije strane, čime je umanjena moć maneverisanja vatrogasnih vozila, posebno, uzimajući u obzir eventualnu potrebu evakuacije sa viših spratova, specijalno vatrogasno vozilo sa ljestvama za spašvanje sa visina ne može izvršiti brz, bezbjedan i siguran manevr.

Klizanja i odronjavanja terena

Karakteristično je da se u većini slučajeva, klizištem ugrožena urbana područja (izgrađena područja). Ovo predstavlja ozbiljan problem kod izrade dokumenata prostornog uređenja i građenja, obzirom da se sanaciji klizišta po opštinama, ne poklanja dovoljna pažnja.

Posljedice djelovanja klizanja i odronjavanja zemljišta su višestruke i imaju, kao krajnji ishod, u slučaju aktiviranja klizišta katastrofalnih razmjera, velike materijalne štete.

Na području Grada nestabilni tereni nalaze se u području Ćoralića (područje Seferagića), Krivaje, Mutnika, Liskovca, Trž. Raštele, Tržca (Tržačka Platnica) i Šturličke Platnice, kao i na području samog grada Cazina. Zbog takve činjenice u zadnjih nekoliko godina evidentiran je određen broj klizanja tla, koja su najčešće zapažena u blizini naseljenih mjesta, vodotoka, putnih komunikacija, šumskih prokrasa i goleti, gdje je zabilježen određen broj ugroženih porodičnih objekata i stambenih zgrada, te jednim brojem ulica, lokalnih i regionalnih puteva.

Pokraj karakteristika terena, posebno su detektovani slučajevi, kod nestručnog zasjecanja zemljišta koje se provodi prilikom gradnje objekata i putnih komunikacija. U 90% slučajeva uzrok pojave klizišta je ljudski faktor), što se naročito manifestuje u sljedećem:

- izgradnja građevinskih objekata na potencijalno nestabilnim padinama,

- izdavanje dozvola, bez pooštrenih i jasno propisanih uslova o ispitivanju karakteristika tla i dr. ispitivanja,
- izgradnja objekata visoko i niskogradnje, bez propisane tehničke dokumentacije,
- neadekvatni građevinsko-zemljišni iskopi,
- nepravilno zasjecanje padina prilikom gradnje objekata,
- deponije otpadnog materijala i šljake, na kojima se grade objekti, posebno porodične kuće,
- nekontrolisana sječa šuma,
- neadekvatna regulacija odvođenja oborinskih i otpadnih voda, što dovodi do intenzivnijeg napajanja padina vodom, a to uzrokuje slabljenje fizičko-mehaničkih karakteristika zemljišta, odnosno dovodi do klizanja tla.

II.16.2. Spriječavanje negativnih uticaja na okoliš

Očuvanje i unapređenje kvaliteta životne sredine na području Grada Cazina zahtijeva kontinuirano sprovođenje planskih, tehničkih i normativnih mjera kako bi se postojeći kvalitet okoliša sačuvao, a buduća degradacija svela na minimum. Imajući u vidu trenutno stanje okoliša, kao i pritiske izazvane urbanizacijom, saobraćajem, poljoprivredom i lokalnim industrijskim kapacitetima, jasno je da bez sistemskog djelovanja nadležnih institucija ne mogu biti očekivana značajnija poboljšanja.

Koncept zaštite okoliša u Cazinu zasniva se na principima održivog razvoja, integralnog upravljanja prirodnim resursima i usklađivanja lokalnih politika sa kantonalnim i federalnim propisima. U cilju obezbjeđivanja zdravog i kvalitetnog životnog okruženja za stanovnike, planirane su sljedeće mjere zaštite i unapređenja okoliša:

Planirane mjere zaštite okoliša

- ❖ Pravno-normativne mjere
 - Donošenje i nadogradnja opštih i posebnih akata Gradskog vijeća iz oblasti zaštite okoliša, u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša FBiH i kantonalnim propisima.
 - Definisane jasne procedure, nadležnosti i sankcija u slučajevima nepoštovanja ekoloških standarda.
- ❖ Izrada i ažuriranje katastra zagađivača
 - Formiranje i redovno ažuriranje baze podataka o stacionarnim i mobilnim zagađivačima na području Cazina.

- Uspostavljanje mjernih punktova za praćenje kvaliteta zraka, vode i tla, s posebnim naglaskom na urbane zone, saobraćajna čvorišta i poljoprivredne površine.
- ❖ Kontrola gradnje i prostorno planiranje
 - Uvođenje ograničenja i zabrane izgradnje objekata koji mogu predstavljati izvor zagađenja u zonama stanovanja, rekreacije, školskih i zdravstvenih ustanova.
 - Planiranje novih proizvodnih zona na lokacijama koje su u skladu sa mezo- i mikroklimatskim karakteristikama prostora i udaljene od osjetljivih područja.
- ❖ Tehničko-tehnološke mjere u industriji i zanatstvu
 - Prilagođavanje tehnoloških procesa standardima zaštite okoliša, smanjenje emisija štetnih gasova, industrijskih otpadnih voda i buke.
 - Obavezna ugradnja, redovna kontrola i održavanje postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova i voda.
- ❖ Zaštita od saobraćajnog zagađenja
 - Formiranje i održavanje sanitarnih zaštitnih pojaseva uz magistralne i regionalne saobraćajnice na području Cazina.
 - Implementacija mjera za smanjenje buke i poboljšanje kvaliteta zraka uz najopterećenije saobraćajnice.
- ❖ Ekološki prihvatljiva poljoprivreda
 - Promovisanje savremenih agrotehničkih mjera i kontrolisane upotrebe pesticida, herbicida i mineralnih đubriva.
 - Edukacija poljoprivrednih proizvođača o pravilnoj primjeni zaštitnih sredstava kako bi se izbjegla degradacija tla, podzemnih i površinskih voda.
- ❖ Upravljanje otpadom
 - Uspostavljanje i proširenje sistema organizovanog prikupljanja čvrstog otpada na šire područje Grada, uključujući ruralne mjesne zajednice.
 - Jačanje kapaciteta za reciklažu, selekciju otpada i sanaciju postojećih neformalnih deponija.
- ❖ Ekonomske i fiskalne mjere
 - Primjena poreskih i neporeskih instrumenata (naknade za korištenje građevinskog zemljišta, ekološke takse, kazne za prekoračenje dozvoljenih emisija).
 - Usmjeravanje prikupljenih sredstava u projekte zaštite okoliša, poboljšanje infrastrukture, energijsku efikasnost i zelene tehnologije.

Dosljedna primjena navedenih mjera doprinijeće smanjenju rizika od zagađenja i degradacije životne sredine, poboljšanju kvaliteta zraka, tla i voda, unapređenju

javnog zdravlja, stvaranju funkcionalnijeg, sigurnijeg i održivijeg urbanog prostora te opštem povećanju kvaliteta života stanovnika Grada Cazina.

II.16.3. Mjere zaštite od zagađivanja vode, vazduha i tla

Potrebne mjere na sanaciji i zaštiti okoliša donose se posebnim programom, u cilju poboljšanja i očuvanja kvaliteta okoliša, polazeći od dugoročnog i jasnog cilja da okoliš treba da dostigne zadovoljavajući stepen kvaliteta. Mjere moraju jasno definirati osnovne ciljeve po pojedinim segmentima, prioritete i rokove, koji trebaju biti usklađeni sa ostalim planskim elementima prostornog plana.

Ostvarenje programa mjera, koji se sistemski treba i može evaluirati i prilagođavati u vremenu primjene, treba da se osigurava instrumentima, a usmjerava razvojnim ciljevima. Konačno, uspješnost programa provjerava se indikatorima koji pokazuju kako se odvija program i gdje ga valja mijenjati ili dopunjavati.

Zaštita voda

Dominantan izvor zagađenja vodotoka su otpadne vode, ali i druge otpadne tvari. Na zagađenje vodotoka imaju utjecaja erozije, ispiranje tla, gnojšta, hemijske supstance sa poljoprivrednih površina, nečistoće sa saobraćajnih i drugih pogona i javnih površina.

Od pravilnog rješavanja otpadnih voda Cazina i naseljenih mjesta, od količine i kvaliteta kanalizacione mreže i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u najvećoj mjeri zavisi kvalitet vode u rijekama i kvalitet podzemnih voda. Kanalizaciona mreža je deficitarna u svim naseljima Cazinasko općine, a uređaji za prečišćavanje otpadnih voda uglavnom nisu građeni. Sa stanovišta zaštite otvorenih i podzemnih vodnih tokova, kanalizaciona mreža i kontrolisano skupljanje pojedinačnih izvora zagađenja i dovođenja istih u skupni uređaj za prečišćavanje je osnovni preduslov zaštite.

Sekundarni i tercijarni općinski centri, manja ruralna naselja na cjelokupnom području općine Cazina ne posjeduju kanalizacionu mrežu. Industrijski pogoni po pravilu nemaju takođe svoje kanalizacione mreže, niti uređaje za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda. Ondje gdje postoje dijelovi kanalizacionog sistema, ne ostvaruju se zadovoljavajući efekti, jer su rješenja parcijalna sa nizom direktnih ispusta u vodotoke.

Najugroženiji dijelovi vodotoka su područja oko naseljenih mjesta naročito nakon upuštanja gradskih otpadnih voda u vodotoke. Uređaji za prečišćavanje otpadnih voda su skupi objekti sa uvoznom opremom. Njihovom finansiranju nužno je posvetiti pažnju. Konstrukciju finansiranja uređaja treba koncipirati tako da svi korisnici kanalizacione mreže, shodno količini otpadnih voda koje ispuštaju u kanalizacionu mrežu obezbjede adekvatnu finansijsku participaciju za izgradnju uređaja.

Naročito industrijski pogoni, koji ne moraju posjedovati svoje uređaje, treba da obezbijede uslove za izgradnju zajedničkog uređaja. Jasno utvrđena politika gospodarenja vodnim resursima, zaštita otvorenih i podzemnih vodotoka je bitna odrednica održivog razvoja, te mora biti ukomponovana u razvojne planove zaštite okoliša.

Načela integralnog razvoja, uređenja, zaštite i korištenja prostora moraju se provoditi u svim budućim aktivnostima na nivou općine, u naseljima, ulicama, mjesnim zajednicama i na cjelokupnom području općine. Kvalitet podzemnih-površinskih voda mora se stalno kontrolisati, kao i kvalitet recipijenta u koji se ispuštaju otpadne vode.

Nužno je koncipirati strategiju gospodarenja vodnim resursima, zaštititi rijeke i slivna područja, uspostaviti nadzor nad poljoprivrednim djelatnostima, nadzor nad gnojenjem i navodnjavanjem.

Organizovanim mjerama, nužno je:

- zaštititi sve vodne resurse
- izbjegavati projekte, mjere i bilo kakve utjecaje (unošenje štetnih tvari) koji mogu rezultirati smanjenjem kvaliteta podzemnih voda
- smanjivati rastući jaz između obuhvata vodosnabdjevanjem i obuhvata kanalizacijskih mreža i uređaja za prečišćavanje, s obzirom da taj jaz ozbiljno ugrožava kvalitet podzemnih voda

Doprinos zaštiti vodnih resursa su organizovane akcije širokih razmjera na nivou riječnih slivova, uključujući saradnju sa susjednim općinskim vlastima, te po potrebi proširenje te saradnje izvan općinskih i kantonalnih granica. Prostorno uređenje će takođe imati značajnu ulogu u zaštiti od poplava, te u provedbi zaštitnih mjera, u određivanju načina korištenja zemljišta u pomaganju da se koordiniraju i pomire različiti interesi. U tome je pogledu zaštita poplavnih područja je veoma korisna aktivnost, kako u vezi sa suzbijanjem poplava, tako i sa integralnom zaštitom okoline.

Regulacija Čajinog potoka u gornjem gradu u Cazinu, regulacija rijeke Mutnice do aerodroma u Čoralićima, striktna zaštita izvorišta voda su aktivnosti koje treba prioritarno razmatrati. Štednja pitke vode kod korištenja, izgradnja uređaja za recirkulaciju u radnim organizacijama, korištenje različitih lokalnih izvora kod poljoprivrede i druge mjere su sastavni dio strategije gospodarenja vodnim resursima.

Zaštita zraka (atmosphere)

S obzirom na postratnu situaciju i prestanak rada mnogih industrijskih postrojenja, trenutni kvalitet zraka u gradu može se smatrati zadovoljavajućim u

odnosu na prijeratni period. Ipak, postoji rizik od ponovnog pogoršanja ako se ne preduzimaju adekvatne preventivne i planske mjere za očuvanje i unapređenje kvaliteta zraka.

Za dugoročno očuvanje zdravog okoliša neophodno je uspostaviti sistem praćenja i upravljanja kvalitetom zraka na teritoriji grada, uključujući:

- ❖ praćenje emisija zagađujućih materija,
- ❖ izradu katastra zagađivača,
- ❖ stalnu evaluaciju i planiranje lokacija potencijalnih izvora zagađenja.

Prilikom planiranja namjene površina i lokacija potencijalnih zagađivača, potrebno je voditi računa o prostornim kapacitetima i mogućnosti očuvanja kvaliteta zraka u naseljenim područjima.

Sva postrojenja koja obezbjeđuju toplotnu energiju moraju biti u skladu sa važećim zakonima, podzakonskim aktima i regulativama.

Dugoročno gledano, Grad Cazina treba smanjiti zagađenje zraka prouzrokovano emisijama iz industrijskih procesa i smanjiti zagađenje zraka sagorjevanjem fosilnih goriva u stambenom, poslovnom i javnom sektoru. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu treba dostići sljedeće operativne ciljeve:

- ❖ Grad Cazina ima razvijene organizaciono-ljudske kapacitete za aktivno i kontinuirano uključivanje i praćenje procesa dobijanja novih i monitoringa provođenja postojećih okolinskih dozvola za industrijske pogone, radi osiguranja primjene najboljih raspoloživih tehnologija.
- ❖ Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva za 20 % u objektima pod ingerencijom grada, primjenom principa energetske efikasnosti.
- ❖ Gašenje individualnih ložišta (stambenih, poslovnih i javnih) i spajanje na daljinski sistem grijanja.
- ❖ Građane upoznati sa mogućnostima primjene osnovnih principa energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije.
- ❖ Smanjenje potrošnje električne energije u sistemu javne rasvjete Grada za 30 %.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- ❖ Praćenjem broja procesa u koje su uključeni gradski predstavnici za dobijanje novih i monitoring provođenja postojećih okolinskih dozvola;
- ❖ Praćenjem troškova energije izdvojenih iz budžeta grada;
- ❖ Praćenjem stepena finalizacije glavnog projekta toplifikacije urbanog područja grada;

- ❖ Praćenjem broja građana prisutnih na sastancima, konsultacijama i preznetacijama u vezi sa energetsom efikasnošću i obnovljivim izvorima energije;
- ❖ Praćenjem količine potrošene električne energije u sistemu javne rasvjete

Zaštita tla od otpada

Glavni izvori zagađenja zemljišta u gradu su:

- ❖ neadekvatno odlaganje industrijskog i komunalnog otpada,
- ❖ ispuštanje otpadnih voda iz septičkih jama i preliva direktno u tlo,
- ❖ nekontrolisana primjena hemijskih sredstava u poljoprivredi.

Poseban problem predstavlja poljoprivreda, gdje se hemijska sredstva za zaštitu biljaka nakupljaju u zemljištu i vodi, a zatim ulaze u lanac ishrane. Na području grada primjećena je intenzivna poljoprivredna proizvodnja u određenim segmentima.

Dugoročni cilj Grada je smanjenje zagađenja tla i stvaranje održivog sistema upravljanja otpadom, kroz:

- ❖ upravljanje industrijskim i komunalnim otpadom na cjelokupnoj teritoriji,
- ❖ smanjenje površina degradiranih djelovanjem industrije, energetike i rudarstva,

Operativni ciljevi

- ❖ Izrada Plana upravljanja otpadom Grada.
- ❖ Usvajanje strategije rekultivacije degradiranog zemljišta i stavljanje u funkciju održivog razvoja industrijskih aktivnosti.
- ❖ Povećanje kapaciteta subjekata zaduženih za upravljanje otpadom.
- ❖ Eliminacija divljih deponija na području Grada.
- ❖ Uspostava integralnog sistema upravljanja otpadom (sprečavanje nastanka, razvrstavanje, smanjenje, ponovno korišćenje i reciklaža).
- ❖ Razvoj informacionog sistema za upravljanje otpadom i planiranje aktivnosti.
- ❖ Formiranje novih "zelenih ostrva" za razdvajanje otpada u urbanom području.
- ❖ Realizacija edukativnih kampanja za stanovništvo o pravilnom odlaganju i upravljanju otpadom.
- ❖ Rekultivacija zemljišta degradiranog djelovanjem industrije, energetike i rudarstva.
- ❖ Sanacija klizišta na području Grada.

Uspjeh implementacije mjera treba da bude praćen kroz:

- ❖ stepen usvajanja Plana upravljanja otpadom,
- ❖ realizaciju Strategije rekultivacije zemljišta,
- ❖ broj ugovora o odvozu komunalnog otpada,

- ❖ smanjenje broja divljih deponija,
- ❖ površine rekultivisanog zemljišta (m²),
- ❖ površine deminiranog zemljišta (m²),
- ❖ površine saniranih klizišta (m²).

II.16.4. Područja i mjere sanacije

Plan rekultivacije zemljišta i revitalizacije narušenih prostora na području Grada Cazina zasniva se na savremenom konceptu integralne rehabilitacije oštećenih područja i unapređivanju njihovih prirodnih, funkcionalnih i estetskih karakteristika. Ovaj pristup je posebno važan na lokalitetima gdje su zemljište i predjeli degradirani djelovanjem klizišta, erozije, neuređenih eksploatacija materijala ili drugih intervencija u prostoru.

Provođenje koncepta revitalizacije podrazumijeva, s jedne strane, sprovođenje remedijacije zagađenih lokacija – uklanjanje ili neutralizaciju supstanci koje nepovoljno utiču na zemljište i vode – a s druge strane, plansko obogaćivanje prostora novim sadržajima (rekreativnim, zaštitnim, pejzažnim ili poljoprivrednim) u skladu sa karakteristikama i potrebama lokalnog područja.

U cilju ostvarivanja postavljenih ciljeva zaštite okoliša, pored političke volje i strateškog opredjeljenja, neophodno je obezbijediti kvalitetne programe i planove, kao i adekvatne institucionalne i finansijske kapacitete. Dugoročno planiranje, koordinisan rad nadležnih institucija i jasno definisani prioriteti ključni su za uspješnu rehabilitaciju ugroženih i degradiranih prostora u Cazinu.

Za uspješnu realizaciju mjera zaštite okoliša, u okviru planskih dokumenata (plan zaštite zraka, plan zaštite voda, plan upravljanja otpadom) potrebno je izraditi poseban program realizacije provedbenih mjera, koji treba obuhvatiti:

- ❖ Popis svih zagađivača okoliša (zraka, voda i tla) i sveobuhvatnu ocjenu trenutnog stanja,
- ❖ Utvrđivanje potrebnih mjera zaštite,
- ❖ Instrumente za provođenje navedenih mjera,
- ❖ Određivanje prioriteta u realizaciji mjera zaštite,
- ❖ Rokove za provođenje utvrđenih mjera,
- ❖ Procjenu i obezbjeđivanje potrebnih finansijskih sredstava.

Za učinkovito sprovođenje mjera zaštite okoliša neophodna je upotreba različitih instrumenata, uz stalno praćenje realizacije i prilagođavanje planova novim okolnostima. Posebno važna je kombinacija više tipova instrumenata, jer se najbolji rezultati postižu integrisanim i koordiniranim pristupom. Najčešće korišteni instrumenti uključuju:

Regulacione instrumente:

- ❖ unapređenje lokalne legislative iz oblasti zaštite okoliša,
- ❖ efikasna primjena propisa,
- ❖ standardizacija postupaka i evaluacija planova i programa.

Klasične instrumente:

- ❖ provedba najčešće primjenjivih mjera putem inspekcijskog nadzora i kontrole,
- ❖ primjena dobrih praksi iz drugih lokalnih zajednica.

Finansijske i ekonomske instrumente:

- ❖ primjena načela „zagađivač plaća“ i „korisnik plaća“,
- ❖ osnivanje i efikasno funkcionisanje fondova za zaštitu okoliša,
- ❖ uvođenje ekoloških taksi, naknada i strožijih kazni za zagađenje,
- ❖ podsticanje korištenja opreme i tehnologija sa smanjenim utjecajem na okoliš.

Poticajne instrumente:

- ❖ saradnja sa privrednim subjektima u definisanju i uvođenju ekoloških mjera,
- ❖ povoljni krediti, poreske olakšice, smanjenje taksi i druge pogodnosti pri uvođenju novih tehnologija,
- ❖ postepena implementacija mjera kako bi se omogućilo prilagođavanje svih aktera.

II.16.5. Procjena stanja do kraja planskog perioda

Održavanje i unapređenje kvaliteta životne sredine u urbanoj sredini predstavlja ključni element za postizanje održivog razvoja i kvaliteta života stanovnika.

Na osnovu trenutnog stanja životne sredine u Gradu Cazinu, neophodno je predvidjeti niz mjera zaštite i intervencija koje će omogućiti očuvanje postojećih resursa, smanjenje potencijalnih negativnih utjecaja i dugoročno unapređenje stanja okoliša.

1. Opšti koncept zaštite životne sredine

Strategija zaštite životne sredine u Gradu Cazinu zasniva se na principima održivog razvoja i integralnog pristupa upravljanju okolišem, pri čemu se sve aktivnosti planiraju i koordiniraju tako da se:

- ❖ očuva postojeći kvalitet prirodnih resursa,
- ❖ spriječe potencijalne degradacije okoliša,
- ❖ unaprijedi funkcionalna povezanost ekosistema sa urbanim i industrijskim zonama,
- ❖ stvori okvir za kontinuirani monitoring i evaluaciju stanja okoliša.

Integralni pristup obuhvata sve relevantne sektore: komunalnu infrastrukturu, industriju, saobraćaj, energetiku, upravljanje otpadom, te prirodne i urbane ekosisteme.

2. Monitoring i praćenje kvaliteta životne sredine

Za procjenu stanja životne sredine i donošenje pravovremenih mjera planira se uspostava sveobuhvatnog sistema monitoringa, koji obuhvata:

- ❖ Kvalitet zraka: kontinuirano mjerenje koncentracija PM10, PM2.5, SO₂, NO_x i CO u urbanim i industrijskim zonama.
- ❖ Kvalitet vode: monitoring površinskih i podzemnih voda rijeke Une i njenih pritoka, uključujući kontrolu hemijskog i biološkog zagađenja.
- ❖ Kvalitet tla: praćenje kontaminacije zemljišta i pedozagađenja, posebno u područjima pogođenim urbanim i industrijskim aktivnostima.
- ❖ Buka i vibracije: identifikacija područja sa prekomjernim nivoima buke i vibracija, prvenstveno duž saobraćajnica i u blizini industrijskih zona.

Rezultati monitoringa poslužiće za pravovremeno planiranje interventnih mjera i korekciju planiranih aktivnosti.

3. Mjere zaštite voda

Vode rijeke Une i njenih pritoka predstavljaju ključni resurs za urbane, ekološke i rekreativne potrebe. Planirane mjere uključuju:

- ❖ Rekonstrukciju postojećih sistema odvodnje i izgradnju novih sistema za prikupljanje otpadnih voda, s ciljem smanjenja onečišćenja u rijeci i njenim pritokama.
- ❖ Povezivanje sustava odvodnje na postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, čime se smanjuje direktno ispuštanje zagađivača u prirodni tok rijeka.
- ❖ Primjenu suvremenih tehnologija pročišćavanja i tretmana voda u skladu s evropskim standardima.

4. Mjere zaštite zraka

Kako bi se smanjila emisija zagađujućih materija i poboljšao kvalitet zraka, planira se:

- ❖ Izgradnja sistema daljinskog grijanja u urbanim zonama, smanjenje individualnog sagorijevanja fosilnih goriva.
- ❖ Implementacija sistema toplifikacije za veće stambene i poslovne cjeline.
- ❖ Podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije, uključujući solarne i biomasa tehnologije.
- ❖ Kontinuirana edukacija stanovništva i pravnih subjekata o smanjenju emisija i energetske efikasnosti.

5. Upravljanje komunalnim otpadom

Za smanjenje negativnog utjecaja otpada na okoliš, planira se uspostava suvremenog sistema upravljanja otpadom, koji uključuje:

- ❖ Razvrstavanje i selekciju otpada,
- ❖ Smanjenje količine otpada putem prevencije i ponovne upotrebe,
- ❖ Reciklažu i obradu otpada,
- ❖ Uspostavljanje zelenih ostrva i postavljanje kontejnerskih sistema na strateškim lokacijama.
- ❖ planira se nastavak realizacije projekta Regionalnog centra za upravljanje otpadom, čime se obezbjeđuje dugoročno i održivo rješavanje problema otpada.

6. Zaštita zemljišta i tla

Kako bi se spriječila degradacija tla i sanirale postojeće oštećene zone, predviđene su:

- ❖ Sanacija divljih deponija i remedijacija kontaminiranih zemljišta,
- ❖ Očuvanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta od degradacije,
- ❖ Prevencija erozije i degradacije tla kroz urbane i ruralne projekte uređenja prostora.

7. Zaštita od buke i vibracija

Za smanjenje negativnog utjecaja buke i vibracija na stanovništvo, planira se:

- ❖ Formiranje zelenih zaštitnih zona uz saobraćajnice sa povećanim prometom,
- ❖ Razdvajanje industrijsko-poslovnih zona od stambenih i javnih funkcionalnih površina,
- ❖ Primjena urbanističkih i tehničkih mjera za smanjenje vibracija i buke, u skladu sa standardima zaštite životne sredine.

Procjena stanja životne sredine do kraja planskog perioda ukazuje da bez implementacije navedenih mjera neće biti značajnijeg unapređenja kvaliteta okoliša. Integracija monitoringa, modernih tehnologija, sistemskog upravljanja otpadom, obnovljivih izvora energije i planiranih infrastrukturnih mjera predstavlja osnovu za održivi razvoj i osiguranje visokog kvaliteta života stanovnika do kraja planskog perioda.

II.17. ZAŠTITA I REVITALIZACIJA KULTURNO – HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLIJEĐA I NJIHOVA EKONOMSKA VALORIZACIJA

II.17.1. Zaštita prirodnog naslijeđa

Prirodno naslijeđe grada Cazina obuhvata raznolike prirodne vrijednosti i prostore od posebnog značaja, uključujući šumske komplekse, vodotoke, izvorišta, kraške oblike,

pećine, geomorfološke fenomene, pejzaže visoke estetske vrijednosti i bogatu biološku raznolikost. Zbog njihove važnosti za ekološku stabilnost, kvalitet života i razvoj održivog turizma, utvrđuju se sljedeći nivoi i pristupi zaštiti:

Nivoi zaštete prirodnog naslijeđa

- ❖ Opće mjere i ciljevi zaštite prirodnog naslijeđa, koji se primjenjuju na sve prirodne vrijednosti i prostore grada Cazina.
- ❖ Posebne mjere zaštite, usmjerene na pojedinačne kategorije prirodnih vrijednosti, posebno na hidrografiju, šume, kraške oblike, biološku raznolikost i pejzaže.
- ❖ Mjere i postupci revitalizacije, koji se odnose na obnovu oštećenih prirodnih cjelina i sanaciju degradiranih područja.
- ❖ Mjere pravne zaštite, koje se zasnivaju na kantonalnoj, federalnoj, državnoj, evropskoj i međunarodnoj legislativi.

U cilju zaštite prirodnog naslijeđa grada Cazina, utvrđuju se sljedeće opće mjere:

- ❖ zaštita i očuvanje biološke raznolikosti, funkcionalnosti ekosistema i prirodne ravnoteže u skladu s principima održivog razvoja;
- ❖ sistematsko evidentiranje prirodnog naslijeđa, praćenje stanja i redovno ažuriranje podataka o prirodnim vrijednostima;
- ❖ utvrđivanje stručnih uslova, mišljenja, saglasnosti i preporuka isključivo u skladu sa načelima održivog korištenja prirodnih resursa, uz minimalno narušavanje ekološke stabilnosti;
- ❖ sprečavanje svih štetnih antropogenih zahvata (degradacija tla, zagađenje voda i zraka, nekontrolisana sječa šuma, devastacija pejzaža);
- ❖ zaštita prirodnosti tla, očuvanje čistoće površinskih i podzemnih voda te smanjenje negativnih klimatskih efekata;
- ❖ dosljedna primjena relevantnih zakonskih propisa iz oblasti zaštite prirode u svim fazama prostornog planiranja i realizacije planskih rješenja.

Pravna zaštita prirodnog naslijeđa grada Cazina provodi se kroz:

1. Nacionalne i entitetske zakone

- Zakon o zaštiti prirode
- Zakon o prostornom uređenju
- Zakon o šumama
- Zakon o vodama

- Zakon o lovstvu
- Zakon o koncesijama
- Zakon o rudarstvu
- Zakon o zaštiti kulturno-historijskog naslijeđa
- Krivično zakonodavstvo (zaštita od devastacije i ekoloških delikata)

2. Evropsku legislativu

- Direktiva o staništima 92/43/EEC
- Direktiva o pticama 79/409/EEC
- Regulativa EC-338/97
- CITES regulativa (zaštita ugroženih vrsta)

3. Međunarodne konvencije

- Bernska konvencija (1979)
- Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio, 1992)
- UNESCO Konvencija o svjetskom kulturnom i prirodnom naslijeđu (1972)
- Ramsarska konvencija o vlažnim staništima

Grad Cazina posjeduje izuzetno vrijedno prirodno naslijeđe, čije je očuvanje od vitalnog značaja za ekološku stabilnost, održivi razvoj, kvalitet života stanovništva i budući razvoj turizma. Provedbom navedenih mjera omogućit će se postepeno unapređenje stanja prirodnih vrijednosti, njihova dugoročna zaštita te stvaranje uslova za racionalno i odgovorno korištenje prirodnih resursa.

II.17.2. Zaštita kulturno – historijskog naslijeđa

Stavljanje pod zaštitu određenih objekata lokaliteta ili kompleksa prirodnog ili kulturno - istorijskih vrijednosti u kontekstu prostornog planiranja podrazumijeva klasificiranje po stepenima, odnosno kategorijama, zasnovanim na pozitivnim zakonskim propisima.

Osnovna koncepcija prostornog razvoja Grada Cazina, sa aspekta zaštite kulturnog naslijeđa, zasnovana je na njihovoj identifikaciji njihovim stavljanjem pod zaštitu, a u cilju povećanja procenta zaštićenih kulturnih dobara.

U aktu o utvrđivanju svakog pojedinog kulturnog dobra, mjere zaštite obuhvataju:

- ✚ bliže uslove čuvanja, održavanja i korišćenja,
- ✚ tehničko-zaštitne mjere radi obezbjeđivanja kulturnog dobra od oštećenja, uništenja i krađe,
- ✚ način obezbjeđivanja korišćenja i dostupnosti kulturnog dobra javnosti,
- ✚ ograničenja i zabrane u pogledu raspolaganja kulturnim dobrom i njegove upotrebe, u skladu sa zakonom,
- ✚ ograničenja, odnosno zabrane izvođenja određenih građevinskih radova, promjene oblika terena i korišćenja zemljišta u okviru zaštićene okoline kulturnog dobra, kao i promjene njegove namjene,
- ✚ uklanjanje građevinskog ili drugog objekta čije postojanje ugrožava zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra.

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta:

- ✚ zabranjuje se neovlašćeno iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta,
- ✚ ukoliko se pri zemljanim radovima naiđe na do sada nepoznato arheološko nalazište
- ✚ izvođač je dužan da obustavi radove i obavijesti nadležnu službu zaštite (Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa, odnosno područnu jedinicu Zavoda),
- ✚ izvođač je dužan da preduzme mjere zaštite kako nalazište ne bi bilo uništeno i oštećeno,
- ✚ troškove iskopavanja, istraživanja, zaštite, čuvanja, publikovanja i izlaganja otkrivenog dobra koje uživa prethodnu zaštitu snosi investitor objekta.

Prema odredbama Zakona o provedbi odluke Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine FBiH" br. 2/02, 27/02, 6/04 I 51/07) nacionalni spomenici uživaju najviši stepen zaštite, a za realizaciju i primjenu odluka Komisije nadležni su organi i institucije Federacije Bosne i Hercegovine, a prije svega Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Ministarstvo prostornog uređenja i Ministarstvo kulture i sporta.

Shodno Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i odredbama navedenog Zakona, nadležni organi Federacije, kantona, gradske i opštinske službe, te sva druga pravna i fizička lica dužni su da se suzdrže od preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu i rehabilitaciju.

Takođe, prema navedenim zakonskim aktima i sporazumima u periodu od godinu dana do dana podnošenja prijedloga za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom, odnosno do donošenja konačne odluke Komisije, svi nadležni organi vlasti, institucije i pojedinci dužni su da se suzdrže od preduzimanja mjera koje mogu oštetiti to dobro.

Za ostalo graditeljsko naslijeđe neophodno je izraditi studiju i valorizaciju kojim se definišu odgovarajuće zone zaštite, statusi pojedinih objekata i propisane mjere zaštite po zonama. Provedbenom prostorno-planskom dokumentacijom a u skladu sa navedenom studijom će se precizno dati smjernice i odredbe za sprovođenje mjera zaštite i očuvanja kulturno-historijskog naslijeđa, kao i smjernice za projektovanje i interpolacije novih objekata u zaštićenim zonama, koji svojim volumenima, gabaritima, arhitekturom i oblikovanjem ne smiju ugroziti i devalvirati postojeću izgrađenu strukturu, definisanu i zaštićenu kao kulturno-historijsko naslijeđe.

II.17.3. Revitalizacija i ekonomska valorizacija prirodnog naslijeđa

Grad Cazina, zahvaljujući povoljnom položaju i bogatstvu prirodnih vrijednosti – šumama, kraškim oblicima, izvorima, riječnim tokovima i pejzažnim cjelinama – ima izuzetno velike mogućnosti za ekonomsku valorizaciju prirodnog naslijeđa. Ove vrijednosti predstavljaju osnovu za razvoj turizma, rekreacije i održivog korištenja prostora.

Prioriteti zaštite prirodnog naslijeđa

Prirodna dobra na području grada Cazina razvrstana su u tri grupe prioriteta radi efikasne realizacije mjera zaštite, očuvanja i revitalizacije:

1. Prvi stepen prioriteta – najviši prioritet zaštite

Obuhvata dobra koja su:

- ❖ izuzetno vrijedna ili jedinstvena (npr. izvori, pećine, vodotoci, značajni kraški oblici),
- ❖ ekološki osjetljiva i ugrožena,
- ❖ u opasnosti od degradacije,
- ❖ ključna za ekološku ravnotežu i identitet prostora.

Za ovu kategoriju se odmah provode:

- hitne mjere zaštite,

- spasilačke intervencije,
- zabrana daljnje degradacije,
- hitna sanacija oštećenja i početak procesa revitalizacije.

2. Drugi stepen prioriteta – srednji prioritet zaštite

Obuhvata dobra koja nisu trenutno ugrožena, ali su:

- ❖ izložena postepenim negativnim antropogenim utjecajima,
- ❖ značajna za lokalnu ekološku mrežu i turističku ponudu,
- ❖ važna za održivi razvoj ruralnih područja.

Za njih se provode:

- preventivne mjere,
- monitoring,
- fazna revitalizacija,
- priprema za eventualno stavljanje pod viši stepen zaštite.

3. "Nulta" pozicija mjera zaštite

Odnosi se na dobra koja:

- ❖ još nisu formalno prepoznata kao zaštićena,
- ❖ nemaju status ugroženosti,
- ❖ ali posjeduju potencijal da u budućnosti budu valorizovana.

Ova kategorija zahtijeva:

- kontinuirano praćenje stanja,
- izradu stručnih studija,
- eventualnu kandidaturu za formalnu zaštitu ako se procijeni potreba.

Nakon stavljanja pod zaštitu izrađuju se programi koji omogućavaju ekonomsko korištenje prirodnih područja kroz:

- boravišni i tranzitni turizam,
- rekreativne aktivnosti,
- edukativne sadržaje i vođene ture,
- lovni i ruralni turizam u skladu s propisima.

Ovaj pristup omogućava dugoročnu, održivu i znatno veću ekonomsku korist u odnosu na sadašnje sporadično i nedovoljno plansko korištenje prirodnih resursa.

Organizovana revitalizacija i prezentacija prirodnih lokaliteta (uređene staze, vidikovci, info-table, odmorišta, turističke rute) omogućila bi:

- povećanje turističkih prihoda,
- otvaranje novih radnih mjesta,
- razvoj ruralnih zajednica,
- smanjenje pritiska na primarne privredne djelatnosti,
- jačanje identiteta i atraktivnosti Cazina.

II.17.4. Revitalizacija i ekonomska valorizacija kulturno – historijskog naslijeđa

Zbog neodržavanja, mnogi objekti kulturnog naslijeđa u Cazinu došli su u stanje devastacije. Potrebno je razviti standarde i planove za njihovu zaštitu i obnovu, s ciljem očuvanja baštine i ekonomske valorizacije.

Osnovne smjernice:

- Preventivni zahvati: Izraditi program konzervatorsko-restauratorskih mjera za zaustavljanje daljeg propadanja objekata kulturnog naslijeđa.
- Dugoročna obnova: Planirati obnovu objekata po fazama, u saradnji s općinskim i kantonalnim institucijama, uz jasno definisane finansijske pokazatelje.
- Dugoročna vrijednost investicija: Promovisati investicije u obnovu naslijeđa ne samo kroz ekonomski profit, već i kroz društvenu korist, očuvanje identiteta i urbani razvoj.
- Ekonomski i društveni potencijal: U strategijama održivog razvoja prepoznati kulturno naslijeđe kao resurs za turizam, edukaciju i razvoj zajednice.

II.18. MINSKA POLJA

Na području kantona značajne površine tla su pod minama i minsko – eksplozivnim sredstvima. Prisustvo mina i minsko eksplozivnih sredstava značajno utiče na bezbjednost ljudi i na ograničeno korištenje zemljišta, u smislu nemogućnosti korištenja površina i potencijalne opasnosti za korisnike prostora.

Shodno podacima dostavljenim od strane BHMAG, u opštini Cazina nema minski sumnjive površine. Završena su dva minski sumnjiva područja:

- Liskovac 0.094666 km²

-Miostrah 0.271914 km²

II.19. UGROŽENOST PODRUČJA

II.19.1. Procjena ugroženosti područja od ratnih dejstava, elementarnih nepogoda i tehničkih katastrofa do kraja planskog perioda

Sa stanovišta procjene ugroženosti određenih područja mogu se izdvojiti sljedeće cjeline:

Prirodne nesreće

Poplave

Poplava je plavljenje užeg ili šireg kompleksa zemljišta, izlivanjem vode iz riječnog korita, jezera ili mora. Nastaje od velikih kiša, naglog otapanja snijega, jakih zemljotresa i vjetrova i drugih prirodnih nesreća. Smanjuje se ili sprečava izgradnjom nasipa, brana, kanala ili velikih akumulacionih bazena koji prihvaćaju najveći dio plavne vode. Poplave mogu biti prirodne i vještačke.

Poplave

- Na području Grada imamo tri slivna područja rijeka i to: Korane, Une i Gline, gdje dolazi do razlivanja znatnih vodenih masa, pri čemu se plavi oko 100 ha najplodnijeg poljoprivrednog zemljišta duž navedenih slivnih područja,
- Korita rijeka Korane, Mutnice, Toplice i ostalih vodotoka su plitka i nedovoljnog kapaciteta, gdje u kišnim periodima dolazi do plavljenja velikih površina zemljišta, objekata i komunikacija,
- U periodima kišnih padavina do najizraženijih plavljenja dolazi u naseljima Mutnik, Pjanići, Tržačka Raštela, Rujnica, Šturlićka Platnica, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna, određeni dijelovi područja Stijena na dijelu protoka Koprivske rijeke i Horljave, te samog Grada od Čajinog i ostalih potoka,
- Kod naglih i obilnih padavina, usljed oborinskih voda, zbog neregulisanosti vodotoka navedenih rijeka i potoka, dolazi do plavljenja većih površina poljoprivrednog zemljišta u područjima: Slatinske i Kapića bare, Begove Kafane, Pjanići, Čehići, Tržac, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna, te područje Stijene - Maliče bare,
- Pored plavljenja navedenih poljoprivrednih područja, plavljenjem se ugrožavaju dijelovi komunikacija: Begove Kafane - Pjanići - Tržac - Šturlić, Begove Kafane - Kovačevići, Stijena - Vilenjača, kao i manji broj stambenih i drugih objekata u zahvatu vodotoka.

Iz gore navedenog, vidljivo je, da je gotovo cijelokupno područje Grada podložno plavljenju, čime se nanose veće materijalne štete na stambeno-poslovnim i infrastrukturnim objektima. Plavljenja nisu stihijskog karaktera, nego su uglavnom tipa razlijevanja nadolazećih voda, koja ne mogu primiti korita plitkih potoka i rijeka.

Neki od osnovnih uzroka poplava na području Grada su:

- Neplanska gradnja stambenih i privrednih objekata u priobalju čime su znatno smanjeni profili protjecanja i propusna moć vodotoka,
- Nelegalno građenje u obalnom pojasu vodotoka,
- Zapuštenost i neodržavanje zemljišta uz obale od strane vlasnika od raznog drveća i šiblja,
- velika je prisutnost neplanskog nasipanja terena, kako uz vodotoke, tako i uz saobraćajnice, što usložnjava teško stanje po pitanju odvodnje voda,
- Nedovoljni proticajni kapacitet korita vodotoka;
- Izuzetno mali uzdužni pad korita;
- Neizgrađenost zaštitnih nasipa i drugih objekata za zaštitu od voda, na najkritičnijim tačkama,
- Neuređena korita bujičnih vodotoka;
- Odlaganje smeća i drugih otpada u korita i na obale vodotoka;
- Oštećenje i uništavanje odbrambenih nasipa;
- Neplanska sječa šume i uništavanje vegetacije što dovodi do erozije zemljišta.

Neophodno bi bilo donijeti godišnji Plan i Program aktivnosti, kako bi se sprovodile mjere i aktivnosti koje bih mogle poboljšati postojeće stanje, posebno nosioci preventivnih mjera, kada su u pitanju vode II kategorije na području Grada Cazina, a to su:

6. Kantonalno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo.
7. JU „Komunalno-stambeni fond“ Cazina,
8. Gradska služba za razvoj privredu i poljoprivredu,
9. Gradska služba za urbanizam, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove
10. Gradska služba civilne zaštite.

Neke od mjera i aktivnosti koji bi dovele do smanjenja rizika i da svako iz svoje nadležnosti provodi preventivne i dr. mjere na smanjenu ovih pojava:

- Izgradnja i održavanje zaštitnih vodoprivrednih objekata;
- Organizovanje i izvođenje antierozivnih radova na slivovima;
- Izvođenje radova na čišćenju korita i obala vodotoka;
- Opterećenje unutrašnje kosine nasipa vrećama sa pijeskom
- Izgradnja druge odbrambene linije
- Evakuacija ljudi i imovine.

Požar

Iako se ljudski faktor ne ubraja u uzročnike požara u užem smislu, čovjek presudno utječe na sve uzroke požara, te je njegov direktni uticaj izražen kod svih uzroka požara, osim onih kod kojih po prirodi stvari čovjek nema direktnog uticaja, a to su prirodne pojave i samozapaljenje. Međutim, i kod ovih pojava čovjek ima indirektan uticaj djelujući na svoje okruženje, a i cjelokupnu prirodu. Tako čovjek, odnosno njegovo djelovanje, ima direktan ili indirektan uticaj na izbijanje 90 % požara.

Kada je riječ o požarima na području Grada Cazina, tokom godine, najveći broj vatrogasnih intervencija registruje se na otvorenom prostoru, zapaljenje niskog raslinja, trava i slično, zatim odmah su šumski požari. Pored požara na šumskim i poljoprivrednim površinama veliki broj intervencija evidentira se na gašenju zapaljenih dimnjaka, na stambenim, pomoćnim i dr. objektima.

Analizirajući uzroke požara koji su evidentirani, najučestaliji uzroci požara su:

- Čovjek, odnosno njegov nehat i neodgovornost,
- Namjerna paljenja u periodu proljeće-jesen prilikom čišćenja poljop. površina,
- Nešto manji broj slučajeva kod greške i kvarova na električnim instalacijama;
- U poslovnim, stambenim i pomoćnim objektima uzroci su tehnički nedostaci (stare, neodržavane, oštećene i nestručno izvedene instalacije, nepravilno izvedeni dimnjaci, neblagovremeno održavanje i čišćenje dimnovodnih kanala, nepravilno odlaganje / skladištenje zapaljivih materija, ljudski faktor, prirodne pojave, kao i tehnički i organizacioni nedostaci.

Opće opasnosti od nastajanja i širenja požara proizilaze iz sljedećeg:

- Nepridržavanje uputstava i propisa o zabrani loženja vatre u šumama ili u njihovoj blizini, ili loženja vatre na otvorenom prostoru u vrijeme proljetnih i jesenjih mjeseci;
- Paljenje vatre na otvorenom prostoru prilikom izvođenja određenih proljetnih / jesenjih radova i ostavljanje iste bez nadzora;
- Nepridržavanje normi ponašanja koja važe za šumska izletišta;
- Neopremljenost objekata za individualno i kolektivno stanovanje kao i poslovnih - industrijskih objekata potrebnom opremom i sredstvima za protivpožarnu zaštitu, neprovedene opće i posebne mjere zaštite od požara definisane Zakonom i tehničkim propisima, kao i neadekvatno održavanje opreme i sredstava protivpožarne zaštite;
- Niska stopa svijesti o važnosti zaštite okoline;
- Namjerno podmetanje požara / paljenje.

Područje koje može biti ugroženo

Prema podacima o evidentiranim požarima na području grada Cazina evidentno je da su ugrožena područja od požara uže gradsko jezgro, zatim područja oko poslovnih subjekata sa povećanom požarnom ugroženošću, prostor industrijskih zona, određen broj naselja te otvoreni požari (šumske površine).

Obzirom, da je na području Grada izgrađen veći broj visoko stambenih zgrada i da je ekspanzija građenja u stalnom porastu, bilo bi neophodno planirati bolje i veće pristupne puteve oko stambenih objekata. Uočeno je da, kod pojedinih stambenih jedinica prilaz se može izvršiti samo sa jedne ili dvije strane, čime je umanjena moć manevrisanja vatrogasnih vozila, posebno, uzimajući u obzir eventualnu potrebu evakuacije sa viših spratova, specijalno vatrogasno vozilo sa ljestvama za spašavanje sa visina ne može izvršiti brz, bezbjedan i siguran manevr.

Klizanja i odronjavanja terena

Karakteristično je da se u većini slučajeva, klizištem ugrožena urbana područja (izgrađena područja). Ovo predstavlja ozbiljan problem kod izrade dokumenata prostornog uređenja i građenja, obzirom da se sanaciji klizišta po opštinama, ne poklanja dovoljna pažnja.

Posljedice djelovanja klizanja i odronjavanja zemljišta su višestruke i imaju, kao krajnji ishod, u slučaju aktiviranja klizišta katastrofalnih razmjera, velike materijalne štete.

Na području Grada nestabilni tereni nalaze se u području Čoralića (područje Seferagića), Krivaje, Mutnika, Liskovca, Trž. Raštele, Tržca (Tržačka Platnica) i Šturličke

Platnice, kao i na području samog grada Cazina. Zbog takve činjenice u zadnjih nekoliko godina evidentiran je određen broj klizanja tla, koja su najčešće zapažena u blizini naseljenih mjesta, vodotoka, putnih komunikacija, šumskih prokrasa i goleti, gdje je zabilježen određen broj ugroženih porodičnih objekata i stambenih zgrada, te jednim brojem ulica, lokalnih i regionalnih puteva.

Pokraj karakteristika terena, posebno su detektovani slučajevi, kod nestručnog zasjecanja zemljišta koje se provodi prilikom gradnje objekata i putnih komunikacija. U 90% slučajeva uzrok pojave klizišta je ljudski faktor), što se naročito manifestuje u sljedećem:

- izgradnja građevinskih objekata na potencijalno nestabilnim padinama,
- izdavanje dozvola, bez pooštrenih i jasno propisanih uslova o ispitivanju karakteristika tla i dr. ispitivanja,
- izgradnja objekata visoko i niskogradnje, bez propisane tehničke dokumentacije,
- neadekvatni građevinsko-zemljišni iskopi,
- nepravilno zasjecanje padina prilikom gradnje objekata,
- deponije otpadnog materijala i šljake, na kojima se grade objekti, posebno porodične kuće,
- nekontrolisana sječa šuma,
- neadekvatna regulacija odvođenja oborinskih i otpadnih voda, što dovodi do intenzivnijeg napajanja padina vodom, a to uzrokuje slabljenje fizičko-mehaničkih karakteristika zemljišta, odnosno dovodi do klizanja tla.

II.19.2. Mjere za ograničavanje negativnih efekata prirodnim i ljudskim djelovanjem izazvanih nepogoda i katastrofa

Razvojni procesi, sigurnost stanovništva i stabilnost prostora zahtijevaju sistemski pristup prevenciji i upravljanju rizicima od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća. Na području grada Cazina posebno su izraženi rizici od poplava, klizišta, zemljotresa, ekstremnih temperatura te drugih tehničkih i infrastrukturnih incidenata. U nastavku su definisane smjernice za njihovo sprečavanje i ublažavanje posljedica.

Poplave

Kako bi se smanjile posljedice poplava te povećala zaštita stanovništva, imovine i infrastrukturnih objekata, potrebno je:

- ❖ uraditi projekat uređenja riječnih korita na vodotocima od lokalnog i regionalnog značaja;
- ❖ provoditi preventivnu zaštitu kroz izgradnju i redovno održavanje odbrambenih nasipa;
- ❖ održavati i modernizirati vodoprivredne objekte, posebno na područjima gdje je rizik od izlivanja povećan.

Zemljotresi

S obzirom da se grad Cazina nalazi u seizmički osjetljivom području, neophodno je:

- ❖ sve stambene, infrastrukturne i druge objekte projektovati i izvoditi u skladu sa propisanim tehničkim normama za seizmičku otpornost;
- ❖ provoditi strogu kontrolu kvaliteta gradnje i upotrebljenih materijala.

Klizanja i odronjavanja terena

Radi smanjenja rizika od klizišta i odrona, potrebno je:

- ❖ izraditi katastar klizišta na nivou grada i redovno ga ažurirati;
- ❖ izdvojiti finansijska sredstva u budžetu za sanaciju najkritičnijih lokacija;
- ❖ sve građevinske i infrastrukturne objekte projektovati i izvoditi prema važećim tehničkim propisima;
- ❖ već u fazi prostornog planiranja identifikovati terene sa aktivnim ili latentnim klizištima;
- ❖ u nižim planskim dokumentima definisati obavezne geotehničke uslove zasnovane na rezultatima detaljnih geoloških istraživanja;
- ❖ spriječiti izgradnju objekata na terenima sa izraženim geološkim nestabilnostima bez prethodnih mjera sanacije.

Visoke temperature

Za potrebe bolje prognoze i odgovora na ekstremne klimatske događaje potrebno je:

- ❖ opremiti i osposobiti meteorološke stanice na području Unsko-sanskog kantona i grada Cazina.

Grad(tuča)

Radi smanjenja šteta od grada potrebno je:

- ❖ izraditi i implementirati Plan sistema protivgradne zaštite, uključujući nabavku i održavanje odgovarajuće opreme.

Tehničko-tehnološke nesreće

U cilju prevencije i efikasnog reagovanja:

- ❖ uklanjati i minimizirati izvore rizika od izbijanja šumskih i drugih požara;
- ❖ planirati i graditi objekte u skladu s urbanističko-tehničkim uslovima, uz osiguravanje adekvatnog razmaka između objekata, širine saobraćajnica i slobodnih pristupa za interventna vozila;
- ❖ pri projektovanju i izgradnji objekata primjenjivati propisane građevinske i protivpožarne norme i standarde;
- ❖ osigurati mogućnost brzog i efikasnog djelovanja u slučaju požara kroz primjenu savremenih tehničkih rješenja.

Ostale nesreće

- ❖ nastaviti modernizaciju cestovne mreže na području grada;
- ❖ poboljšati tehničku ispravnost vozila i sigurnosne standarde u saobraćaju;
- ❖ redovno održavati saobraćajnice i horizontalnu i vertikalnu signalizaciju, posebno na lokacijama ugroženim odronima, klizištima i poplavama;

TREĆI DIO

III PROJEKCIJA RAZVOJA PROSTORNIH SISTEMA

Prostorni sistem predstavlja skup fizičkih struktura nastalih kao rezultat prostornog razmještaja, organizacije i međusobnog djelovanja privrednih, društvenih i ostalih funkcionalnih aktivnosti na teritoriji grada.

Projekcija prostornog sistema obuhvata tri ključne komponente:

- Osnovu prostornog razvoja sistema naselja, koja određuje mrežu naselja, njihovu hijerarhiju, uloge i međusobne funkcionalne veze.
- Osnovu prostornog razvoja sistema privredne i javne infrastrukture, uključujući saobraćajnu, komunalnu, energetska i drugu stratešku infrastrukturu neophodnu za održiv razvoj.
- Osnovu prostornog razvoja okoline, koja obuhvata mjere zaštite prirodnih resursa, pejzaža, ekoloških vrijednosti i ukupne kvalitete životne sredine.

Za sve navedene oblasti izrađeni su odgovarajući kartografski (grafički) prilozi, koji vizuelno prikazuju planirana rješenja i čine sastavni dio ovog prostornog plana.

III.1. OSNOVA PROSTORNOG SISTEMA NASELJENIH MJESTA

III.1.1. Koncept razvoja naseljenih mjesta

Osnovni princip prostorne organizacije naseljenih mjesta je policentričan model razvoja naseljenih mjesta.

Dakle, planirana mreža naseljenih mjesta, koja se bazira na policentričnom modelu, temeljiće se na izdvajanju novog ali i unapređenju postojećeg centra, a sve sa ciljem ostvarivanja bržeg društveno-ekonomskog razvoja, postizanja optimalnog nivoa urbanog i ruralnog življenja po naseljenim mjestima, aktiviranja prostora, boljoj dostupnosti funkcijama te integracije grada.

Na osnovu analize stanja postojećeg sistema naseljenih mjesta i gravitacionih sprega, utvrđena su pojedina područja, te je na osnovu toga predložen sistem centara razvoja, koji čine okosnicu razvoja policentričnog modela, u kome su naseljena mjesta diferencirana na sljedeći način:

- zona gradskog centra (centar I kategorije)
- zona sekundarnih centara
- zona lokalnog centra
- ostala naselja (svrstana u kategoriju kao centar naseljenog mjesta)

Osnova budućeg razvoja mreže naseljenih mjesta temelji se na sljedećim postavkama:

- jačanje gradskog centra, kao centra I kategorije;

- gradski centar treba da ima najviši stepen centraliteta;
- snažniji socio-ekonomski razvoj sekundarnog i lokalnog centra;
- jačanje ostalih naseljenih mjesta, te njihovo kvalitetno povezivanje sa centrima, u cilju poboljšanja kvaliteta života građana;

Funkcionalne veze između centara i između centra i naseljenih mjesta koja mu gravitiraju su utvrđena na tri hijerarhijska nivoa, u skladu sa kategorijom i funkcijom centra. Tako, funkcionalne veze prvog reda označavaju vezu između centara najviše kategorije, odnosno centar II kategorije direktno gravitira gradskom centru Cazina, kao centru I kategorije, funkcionalne veze drugog reda označavaju vezu između lokalnog centra i gradskog centra, a funkcionalne veze trećeg reda označavaju vezu između ostalih naseljenih mjesta kao najniže kategorije i centra kojem neposredno gravitiraju (centar I i II kategorije).

Smjernice za razvoj urbanih područja

Formiranje urbanih područja predstavlja jedan od osnovnih preduslova za racionalno i održivo korištenje prostora, optimalno ulaganje u infrastrukturu i osiguranje dostupnosti sadržaja od javnog interesa. U okviru ovih područja teži se stvaranju funkcionalnog, uređenog i prostorno usklađenog okruženja, uz očuvanje ambijentalnih i pejzažnih vrijednosti koje karakterišu prostor grada Cazina.

Unutar planiranih urbanih cjelina predviđene su površine za različite namjene. Najveći udio čini građevinsko zemljište za stanovanje, kao dominantna urbana funkcija. Pored toga, planirane su i površine za razvoj različitih privrednih aktivnosti, čime se nastoji smanjiti prostorna udaljenost između mjesta stanovanja i mjesta rada te stvoriti uslovi za uravnotežen lokalni razvoj. Dodatno, u okviru urbanih područja planirani su društveno-opslužni centri, kao i rekonstrukcija ili izgradnja objekata društvene infrastrukture, što doprinosi podizanju ukupnog kvaliteta života stanovnika.

Pri određivanju i planiranju urbanih područja posebno su razmatrani ograničavajući faktori razvoja – kao što su konfiguracija terena, zaštita prirodnih dobara, infrastrukturna opremljenost, saobraćajna dostupnost i prostorna ograničenja – kako bi se izbjegla neadekvatna ili neodrživa izgradnja.

Smjernice za razvoj urbanih područja uključuju:

- sprečavanje neopravdanog širenja građevinskog zemljišta unutar urbanih cjelina,
- prioritarno korištenje dijelova građevinskog zemljišta koji su već opremljeni osnovnom komunalnom infrastrukturom,

- usmjeravanje nove stambene i druge gradnje na nedovoljno iskorištene ili neracionalno izgrađene dijelove unutar postojećih urbanih područja.

III.1.2. Smjernice za razvoj i oblikovanje naseljenih mjesta

Vrednovanjem prirodnih i stvorenih uslova na području grada Cazina može se zaključiti da njihovo cjelovitije i racionalnije korištenje, u kombinaciji sa savremenim tehnologijama i integrisanim pristupom razvoju, može donijeti znatno veće efekte u prostornom, ekonomskom i društvenom napretku grada.

Prirodni potencijali Cazina – poput povoljnog geoprometnog položaja, kvalitetnog poljoprivrednog i šumskog zemljišta, bogatstva vodnih resursa i atraktivnih prirodnih vrijednosti – omogućavaju snažniji razvoj poljoprivrede, prerade hrane, turizma, šumarstva, rekreativnih djelatnosti i drugih komplementarnih sektora. Pored toga, historijsko-kulturne vrijednosti, demografski resursi, razvijena mreža naselja te postojeća infrastruktura i privredni kapaciteti predstavljaju solidnu osnovu za ubrzani razvoj cjelokupnog naseobinskog sistema.

Kulturno i prirodno naslijeđe Cazina čini važan dio identiteta grada i šireg Unsko-sanskog kantona. Zbog toga je nužan kreativan, sistematičan i dugoročan pristup kako bi se spriječilo dalje zapuštanje, degradacija ili nestanak vrijednih lokaliteta i stvorili uslovi za njihovo očuvanje i prenošenje novim generacijama. Obnova i valorizacija ovog naslijeđa ima veliki potencijal za razvoj turizma i ukupnog društvenog života.

U cilju ostvarivanja navedenih općih razvojnih smjernica, kao i implementacije planiranog policentričnog modela razvoja naselja grada Cazina, formulisane su osnovne smjernice za razvoj i oblikovanje naseljenih mjesta u planskom periodu.

- ❖ Prioritetno donijeti plansku dokumentaciju u skladu s odredbama Prostornog plana, posebno detaljne planske dokumente koji omogućavaju precizno usmjeravanje izgradnje.
- ❖ Organizovati razvoj naselja prema policentričnom modelu, gdje veća centralna naselja pružaju usluge širem području, a manja naselja se razvijaju u skladu sa svojim ulogama i realnim potrebama.
- ❖ U planiranje razvoja naselja uključiti šira prostorna područja, radi sagledavanja složenosti, međuovisnosti, ograničenja i mogućnosti razvoja, te radi kontrolisanog rasta i sanacije rubnih zona.
- ❖ Posebnu pažnju posvetiti ograničavajućim faktorima razvoja: klizištima, nestabilnim terenima, erozionim područjima, kao i zonama zaštite voda i okoliša.

- ❖ Fokus staviti na unapređenje privrednih aktivnosti, infrastrukture, kvaliteta stanovanja, očuvanja okoliša i društvenih funkcija, uz stvaranje pretpostavki za povećanje ukupnog životnog standarda.
- ❖ Novu stambenu i poslovnu izgradnju prioritetno usmjeravati na već infrastrukturno opremljene cjeline, čime se povećava efikasnost postojećih ulaganja i omogućava daljnja modernizacija komunalnih sistema.
- ❖ Omogućiti očuvanje naseljenosti u manje razvijenim i ruralnim područjima, kroz stvaranje minimalnih uslova za kvalitetan život, rad i pristup sadržajima.
- ❖ Posebnu pažnju posvetiti unapređenju demografskih struktura, uz poticanje povratka mladih i radno aktivnih stanovnika.
- ❖ Ruralna područja razvijati kroz jačanje ruralne infrastrukture, lokalne ekonomije, društvenih sadržaja i funkcionalne povezanosti sa centralnim urbanim područjima.
- ❖ Sve funkcije naselja usmjeravati ka korisnicima, odnosno stanovnicima, podižući standard i kvalitet života kroz dostupnost usluga, prostora, infrastrukture i sadržaja.
- ❖ Gdje je opravdano, funkcije naselja treba međusobno povezati, objediniti ili dopunjavati, kako bi se postigao uravnotežen i dobro strukturiran urbani sistem.
- ❖ Prilikom oblikovanja i širenja naselja voditi računa o racionalnoj potrošnji prostora, zaštiti najkvalitetnijeg zemljišta i opravdanosti širenja građevinskog područja.
- ❖ Posebno pozicionirati i razvijati ključne funkcije društvenih djelatnosti od značaja za grad – kao što su obrazovanje, zdravstvo, kultura, sport i upravne djelatnosti.
- ❖ Sistematizaciju društvenih djelatnosti uskladiti sa posebnim planovima sektorskog razvoja i odgovarajućim standardima za svako naseljeno mjesto, uključujući i definisanje gravitacionih zona.

III.1.3. Smjernice za opremanje građevinskog zemljišta

- ❖ prilikom opremanja građevinskog zemljišta imati u vidu da se radi o procesu koji prije svega obuhvata pripremu terena, izgradnju i dogradnju komunalne infrastrukture, što zahtijeva značajna finansijska sredstva; stoga je nužno prethodno utvrditi realne troškove uređenja, te u skladu s tim planirati daljnje aktivnosti;
- ❖ izraditi Plan izgradnje i održavanja lokalnih puteva kojim će biti definisana prioritetna područja za razvoj, posebno ona u kojima se želi zadržati postojeće stanovništvo ili potaknuti nova stambena i privredna izgradnja;

- ❖ obezbijediti stabilno i kvalitetno vodosnabdijevanje na svim postojećim i planiranim građevinskim područjima, uz proširenje kapaciteta gdje je to potrebno;
- ❖ intenzivirati izgradnju i dogradnju kanalizacione mreže, kako bi se uskladila sa proširenjem sistema vodosnabdijevanja i spriječilo preopterećenje postojećih kapaciteta;
- ❖ provoditi mjere regulacije vodotoka i zaštite od erozije, naročito u područjima sklonim plavljenju i klizištima, kako bi se smanjile potencijalne materijalne štete i osigurala sigurnost stanovništva;
- ❖ modernizirati i proširiti dostupnost energetske sistema, uz maksimalno korištenje postojećih izvora energije i obezbjeđivanje njihove pouzdane dostupnosti svim naseljima;
- ❖ unaprijediti poštansko-telekomunikacijski sistem kroz uvođenje savremenih tehnologija, s ciljem usklađivanja sa evropskim standardima i omogućavanja digitalne povezanosti svih područja grada, uključujući i udaljena ruralna naselja.

III.2. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA PRIVREDNE JAVNE INFRASTRUKTURE

III.2.1. Smjernice za razvoj saobraćajnog sistema

Izrada prostornog plana podrazumjeva i propisivanje smjernica za razvoj saobraćajne infrastrukture, te se iste odnose na sljedeće:

- Izgraditi novu i rekonstruisati postojeću primarnu mrežu u skladu sa prioritetima, zakonskom regulativom i tehničkom dokumentacijom
- Prekategorisati postojeću mrežu saobraćajnica
- Pri projektovanju puteva potrebno je voditi računa o zaštitnim pojasevima i mogućnostima gradnje unutar njih, dok se za ulice u naselju udaljenost objekata od ulica određuje detaljnom prostorno-planskom dokumentacijom.
- Asfaltirati dijelove lokalnih puteva, i povezati nepovezane cjeline kako bi se kompletirale čitave dionice i omogućilo bolje povezivanje lokalnih centara.
- Raskrsnice treba predvidjeti u skladu sa zahtjevima za funkcionalno i bezbjedno odvijanje saobraćaja, što podrazumijeva izgradnju klasičnih ili kružnih raskrsnica, potreban broj traka, obezbjeđenje potrebne preglednosti, horizontalnu i vertikalnu saobraćajnu signalizaciju u skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima.
- Unaprijediti javni saobraćaj, definisati kriterijume za uvođenje novih linija i stajališta, i dozvola za rad

- Biclistički saobraćaj voditi odvojeno od motornog saobraćaja ukoliko je moguće, odnosno izvesti posebne biciklističke staze ili trake na kolovozu.
- Pješački saobraćaj odvojiti od motornog saobraćaja sa promjenljivom širinom u zavisnosti od raspoloživog prostora
- Stacionarni saobraćaj u zonama individualnog stanovanja kao i pri izgradnji novih objekata rješavati u okviru vlastite parcele, u zonama javnih sadržaja definisati u okviru javnih garaža, otvorenih parking prostora ili u okviru uličnog fronta.
- Modernizovati željezničku prugu

III.2.2. Smjernice za razvoj telekomunikacione infrastrukture

Razvoj telekomunikacione infrastrukture u planskom periodu bazirat će se na sljedećem:

- Osavremenjivanje telekomunikacionih sistema i infrastrukture kroz modernizaciju postojeće i izgradnju nove savremene infrastrukturne mreže;
- Digitalizacija telefonskih centrala;
- Uvođenje novih servisa i usluga (servisi koje nudi NGN – Next Generation Networks – mreže sledećih generacija);
- Izgradnja novih baznih stanica;
- Pristupne mreže graditi u kablovskoj kanalizaciji kako bi se kasnije omogućila jednostavnija i jeftinija gradnja optičkih mreža (uduvanje optičkih kablova u cijev) kao i eksploatacija izgrađenih mreža sa bakarnom paricom;
- Postepen prelazak sa bakarne na optičku kablovsku infrastrukturu;
- Omogućiti korištenja širokopojsnih servisa.

III.2.3. Smjernice za razvoj energetske infrastrukture

Razvoj elektorenergetske infrastrukture u planskom periodu bazirat će se na sljedećem:

- izgradnja dalekovoda 110kV TS Bihać 1 – TS Cazina 2;
- rekonstrukcija TS 110/20/10kV Cazina 2 sa kompletiranjem dalekovodnog polja, te izgradnja novog dalekovodnog polja i ugradnja drugog transformatora 110/x kV;
- Sanacija postojeće 10kV distributivne mreže i postepeni prelazak na naponski novi 20kV. Sve nove distributivne vodove planirati za naponski nivo 20kV;

- Interpolacija transformatorskih stanica i smanjenje dužine distributivnih vodova;
- Izgradnja novih srednjenaponskih vodova i transformatorskih stanica 10(20)/0.4 kV;
- Rekonfiguracija mreže;
- Planirati sanaciju postojeće niskonaponske mreže i zamjena postojećih nadzemnih Al/Fe vodiča univerzalnim kablovima;
- Planirati izgradnju novih objekata za distributivnu proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije;
- Planirati i podsticati razvoj obnovljivih izvora energije.

III.2.4. Smjernice za razvoj komunalne infrastructure

Brojne aktivnosti oko realizacije regioanlnog vodovodnog sistema, ali i usmjeravanje pažnje na lokalne vodovode, njihovo objedinjavanje na nivou jedinstvenog savremenog vodovodnog sistema za cjelokupno područje općine Cazina je strateška aktivnost od posebnog značaja.

Neophodno je, paralelno sa rješavanjem navedenih strateških pitanja pažnju usmjeriti:

- ❖ Zaštititi sva područja koja služe ili će u narednom periodu služiti za razvoj vodoprivrede.
- ❖ Izvorišta za snabdjevanje vodom, otvorene i podzemne vodne tokove, rezervisane površine za akumulacije, postojeće vodoprivredne objekte i sve sadržaje koji služe vodoprivredi staviti pod poseban režim zaštite.
- ❖ Režim zaštite uspostaviti za sva izvorišta i objekte termalnih i termomineralnih voda.
- ❖ Izgradnji separacionih sistema za odvođenje upotrebljenih i oborinskih otpadnih voda i izgradnji centralizovanih i lokalnih uređaja za prečišćavanje otpadnih voda posvetiti najveću pažnju
- ❖ razmotriti način i uslove korištenja vode za poljoprivredu i druge potrebe.

Naime, raspoložive količine vode koje se mogu zahvatiti iz podzemlja na teritoriji općine Cazina su ograničene. Ove vode imaju viši stupanj kvaliteta i treba ih rezervisati za zadovoljenje potreba stanovništva, farmi i prehrambene industrije. Pored toga, potrebne su značajne količine vode i za navodnjavanje, za privredne pogone, sport i rekreaciju koji ne zahtjevaju najviši kvalitet i njih treba posebno rješavati.

III.3. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA OKOLINE

III.3.1. Smjernice za razvoj vanurbanih područja

Na području grada Cazina, vanurbano područje najvećim dijelom čine poljoprivredno i šumsko zemljište. Pored toga, tu se nalaze zemljišta namijenjena za turizam i rekreaciju, privredni kompleksi, kao i svi infrastrukturni koridori. Prostorne mogućnosti razvoja grada mogu se ocijeniti kao povoljne za dugoročni razvoj, pod uvjetom da se vanurbana područja koriste racionalno i u skladu sa prostornim planom.

Za unapređenje naslijeđenog stanja i pravilno raspoređivanje proizvodnih kapaciteta i drugih sadržaja u prostoru, razvoj vanurbanih područja grada Cazina treba se voditi sljedećim smjericama:

- Zaštita kvalitetnih poljoprivrednih površina i vrijednih šumskih područja od promjene namjene i neplanskih izgradnji.
- Očuvanje izrazito vrijednih prostora za poljoprivredne djelatnosti, posebno onih od strateškog značaja za lokalnu proizvodnju.
- Poboljšanje saobraćajne povezanosti vanurbanih područja, kako bi se omogućila funkcionalna integracija sa urbanim središtem.
- Postepeno rješavanje problema infrastrukture, uključujući izgradnju i proširenje vodovodnih i kanalizacionih mreža, uz posebnu zaštitu izvorišta pitke vode.
- Zaštita područja prirodne i kulturne baštine, s naglaskom na očuvanje pejzaža i ekološki vrijednih zona.
- Racionalno planiranje turističkih kapaciteta, tako da razvoj turizma ne ugrožava okolna vrijedna područja i očuva ekološku i kulturnu vrijednost prostora.

III.3.2. Smjernice za razvoj poljoprivrede, stočarstva i šumarstva

Poljoprivreda i stočarstvo

Zbog značaja poljoprivrednog zemljišta i poljoprivrede na području grada Cazina, posebno je važno da se mjerama zemljišne politike obezbijedi zaštita poljoprivrednog zemljišta i njegovo racionalno korištenje, odnosno da se kvalitetnije zemljište koristi prvenstveno za proizvodnju hrane i stočarskih proizvoda.

U cilju vođenja efikasne politike gazdovanja poljoprivrednim zemljištem i stočarstvom, neophodno je:

- Podsticati programe komasacije zemljišta, s ciljem objedinjavanja manjih parcela u funkcionalne jedinice pogodnije za intenzivnu poljoprivredu.
- Uključiti neobrađeno zemljište u proizvodnju, te postupno uvesti sistem za navodnjavanje kako bi se povećala produktivnost i smanjila ovisnost o klimatskim faktorima.
- Dodjeljivati državno poljoprivredno zemljište perspektivnim proizvođačima, čime bi se povećao njihov posjed i potaknula intenzivnija proizvodnja.
- Koristiti adekvatnu mehanizaciju i moderne tehnologije za obradu zemljišta, sadnju i žetvu, čime bi se povećala efikasnost i smanjili gubici.
- Povećati obradive površine uređenjem zemljišta kroz hidromelioracije – odvodnjavanje i navodnjavanje, uz očuvanje tla i sprječavanje degradacije.
- Proizvoditi hranu u kontroliranim uslovima, kroz staklenike, plastenike i gljivarnike, što omogućava veću sigurnost i kvalitet proizvoda.
- Organizovati monitoring i praćenje promjena u namjeni zemljišta, kroz formiranje Zemljišnog informacionog sistema (ZIS), integrisanog u širi geografski informacioni sistem (GIS) grada Cazina..
- Posebnim odlukama ograničiti korištenje kvalitetnog zemljišta (III–IVb kategorije) za stambenu, industrijsku i drugu izgradnju, čime se očuvava poljoprivredni potencijal.
- Podržati razvoj poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, kroz subvencije, edukaciju i pristup tržištima.
- Uvesti standarde kvaliteta i označavanje proizvoda, kako bi lokalna proizvodnja bila konkurentna i prepoznatljiva na tržištu.
- Povećati stočni fond, uključujući ekstenzivnu i intenzivnu proizvodnju, uz očuvanje genetske raznolikosti.
- Poboljšati genetsku osnovu stočarske proizvodnje, kroz selekciju, modernu reprodukciju i uvođenje otpornijih pasmina prilagođenih lokalnim uvjetima.

Šumarstvo

U kontekstu prostornog planiranja, osnovna planska postavka uređenja i korišćenja šuma na području grada Cazina zasniva se na privrednom korišćenju šumskog fonda, uz istovremeno unapređenje stanja šuma, posebno izdanačkih šuma, s ciljem postizanja optimalne strukture šumskih sastojina koja omogućava trajnost prinosa i prihoda. Ovako organizovane šume također pružaju atraktivne uslove za

posjetioce, čime se otvara prostor za razvoj rekreativnog i turističkog korišćenja šumskih površina.

Gazdovanje šumama treba biti usmjereno na povećanje drvene zalihe, godišnjeg prirasta i prinosa, pri čemu proizvodnja mora biti fokusirana na poboljšanje kvalitativne i sortimentne strukture drvnih proizvoda.

Poseban naglasak treba staviti na unapređenje stanja šuma i njihovih općekorisnih funkcija, uključujući:

- ❖ očuvanje biodiverziteta i šumskog ekosistema,
- ❖ unapređenje šumovitosti,
- ❖ jačanje aktivnosti čuvarske službe,
- ❖ zaštitu životne sredine.

Da bi se osigurao kontinuitet i održivost gospodarenja šumama, Zakon o šumama (čl. 9 i 11) obavezuje sve subjekte kojima je povjereno gospodarenje ovim nacionalnim resursom da obezbijede sredstva i realizuju aktivnosti prema sljedećim planovima:

- ❖ Plan izgradnje šumskih putova,
- ❖ Plan šumsko-uzgojnih radova,
- ❖ Plan korišćenja sekundarnih šumskih proizvoda,
- ❖ Plan zaštite šuma,
- ❖ Ostala ulaganja i infrastrukturne aktivnosti.

Ove mjere omogućavaju održivo i ekonomično upravljanje šumskim resursima, istovremeno očuvajući njihove ekološke i društvene funkcije, što je ključno za dugoročni razvoj šumskog sektora na području Cazina.

III.3.3. Smjernice za razvoj privrednih zona

Planom namjene prostora utvrđene su potencijalne lokacije za formiranje privrednih zona na području grada Cazina. Te površine predstavljaju rezervisane prostorne kapacitete namijenjene budućem privrednom razvoju i aktiviraće se u trenutku pojave investitora, u skladu sa propisanim procedurama za dodjelu lokacija i pravilima koja proizlaze iz standarda i regulative Evropske unije.

Privredne zone će biti pozicionirane u skladu sa prostornim, tehničkim i ekonomskim kriterijima, pri čemu će njihovo planiranje, uređenje i funkcionisanje podrazumijevati obavezu:

- primjene savremenih i energetski efikasnih tehnologija,

- stvaranja okruženja pogodnog za inovacije, istraživanje i tehnološki razvoj,
- stroge primjene evropskih i nacionalnih standarda zaštite okoliša,
- odgovaranja na potrebe lokalne i regionalne privrede,
- aktivne podrške razvoju malih i srednjih preduzeća (MSP) kroz kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta.

Privredne zone, u periodu svog djelovanja, obavezuju se na dosljedno poštivanje zakonskih propisa iz oblasti prostornog uređenja, zaštite životne sredine i održivog privrednog razvoja. Time će se obezbijediti da njihov rast i poslovanje budu usklađeni sa ciljevima prostornog i ekonomskog razvoja grada, kao i sa savremenim evropskim praksama.

III.3.4. Smjernice za razvoj turizma

Smjernice za razvoj turizma zasnovanog na prirodnoj baštini

- Intenzivirati proces zakonske zaštite prirodnih vrijednosti, posebno područja koja imaju visok turistički potencijal.
- Unaprijediti turističku infrastrukturu i suprastrukturu, uključujući prilazne puteve, signalizaciju, parkinge, odmorišta i informativne centre.
- Obezbijediti vizuelnu identifikaciju lokaliteta prirodne baštine duž putnih pravaca (info-table, panoji, displeji, šematski prikazi, interpretacijski tekstovi).
- Sprovesti urbanističko-prostorne analize i, na osnovu njih, planirati i izgraditi potrebnu infrastrukturu.
- Planirati receptivne kapacitete (smještaj i prateće objekte) u skladu sa ambijentalnim vrijednostima pejzaža i lokalnom arhitekturom.
- Dio smještajnih i ugostiteljskih objekata razvijati u duhu tradicionalne gradnje,
- Raditi na edukaciji lokalnog stanovništva, s ciljem podizanja svijesti o turističkoj kulturi, koristeći prednosti tradicionalne gostoljubivosti i otvorenosti krajiškog stanovništva.

Smjernice za razvoj turizma zasnovanog na kulturnoj baštini

- Osigurati dostupnost objektima kulturne baštine, uključujući regulaciju pristupnih puteva, signalizaciju i uklanjanje fizičkih prepreka.

- Obezbijediti konstruktivnu sigurnost objekata i poboljšati njihovu prohodnost i funkcionalnost.
- Postaviti piktograme i informativne table sa edukativnim sadržajima, dostupne na više jezika.
- Uspostaviti muzeološke postavke unutar objekata kulturne baštine ili organizovati lapidarije i otvorene izložbene prostore.
- Osigurati dostupne informacije o lokalitetima na internetu, kroz službene web platforme i interaktivne vodiče.
- Pripremiti promotivne materijale (brošure, mape, vodiče) o kulturnim dobrima.
- Planirati prostore za odmor i rekreaciju u okviru ili u blizini kulturno-historijskih lokaliteta.
- Omogućiti audiovizualne prezentacije historijskih događaja, posebno onih vezanih za sam lokalitet, kao dodatnu turističku atrakciju i edukativni sadržaj.

ČETVRTI DIO

IV ODLUKA O PROVOĐENJU PROSTORNOG PLANA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Unsko sanski kanton
Grad Cazina
Gradsko vijeće

Broj:

Cazina, DATUM 2025.godina

Na osnovu člana 16. stav 1. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10, i 45/10), člana 13. stav 2. alineja 3. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 49/06, 51/09), člana 34. Zakona o prostornom uređenju i građenju ("Službeni glasnik Unsko sanskog kantona", broj 8/25), člana 19., 23., 24., 25. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenta prostornog uređenja (Službene novine Federacije BiH", broj 63/04,50/07,84/10), Gradsko vijeće Grada Cazina na sjednici održanoj DATUM 2025.godine donosi:

O D L U K U

o provođenju Prostornog plana Grada Cazina za period od 20 godina

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Odluka o provođenju Prostornog plana grada Cazina za period od 20 godina (u daljem tekstu: Odluka) je sastavni dio Prostornog plana grada Cazina za period od 20 godina (u daljem tekstu: Prostorni plan) koji se primjenjuje na cijelo područje grada Cazina, površine 356 km² (preciznije: 355,57 km² tj. 35 557,47 ha).

Član 2.

Odlukom o provođenju Prostornog plana, utvrđuju se uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora, uslovi za održivi i uravnotežen razvoj, čime se obezbjeđuje provođenje Prostornog plana.

Odlukom se utvrđuju:

- I Opšte odredbe
- II Program mjera prostornog uređenja i aktivnosti za provođenje prostornog plana
- III Usklađivanje dokumenata prostornog uređenja
- IV Uređenje prostora i namjena površina
- V Uslovi izgradnje objekata i korištenja prostora

- VI Uslovi smještaja privrednih sadržaja u prostoru
- VII Uslovi smještaja društvenih djelatnosti u prostoru
- VIII Uslovi korištenja prostora na zaštićenim infrastrukturnim pojasevima i zonama i na zaštićenim područjima
- IX Mjere očuvanja kulturno-historijskog naslijeđa
- X Mjere očuvanja zaštićenih područja prirodnih vrijednosti
- XI Postupanje sa otpadom
- XII Groblja
- XIII Mjere sprječavanja nepovoljnih uticaja na okoliš
- XIV Mjere zaštite prava lica sa smanjenim tjelesnim sposobnostima
- XV Mjere zaštite stanovnika i materijalnih dobara od prirodnih i ljudskim djelovanjem izazvanih nepogoda i katastrofa i ratnih djelovanja
- XVI Mjere provedbe
- XVII Nadzor i upravne mjere
- XVIII Prelazne i završne odredbe

U provođenju ovog Plana obavezno se primjenjuju zakonski propisi Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i USK-a iz oblasti prostornog uređenja i građenja, zaštite okoliša, zaštite prirode, zaštite voda, šuma, poljoprivrede, saobraćaja, energetike, zaštite zraka, zaštite od buke, rudarstva i svi drugi propisi koji na bilo koji način uređuju odnose u oblasti uređenja prostora i životne sredine.

Član 3.

Dokumentacija Prostornog plana urađena je u skladu sa članom 26. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja, te se sastoji iz:

- I) Prostorne osnove plana koja sadrži snimak i ocjenu postojećeg stanja u prostoru i osnovne ciljeve planiranog prostornog razvoja – koncepciju razvoja, odnosno uređenja prostora.
 - a) Tekstualni dio Prostorne osnove sadrži (analogna i digitalna forma):
 - 1. Snimak stanja
 - 2. Opšte ciljeve prostornog razvoja
 - 3. Posebne ciljeve prostornog razvoja
 - 4. Osnovnu koncepciju prostornog razvoja
 - 5. Studija ranjivosti prostora
 - b) Grafički dio čine 31 grafički prilog na kojima je prikazano stanje i plansko rješenje prostornog uređenja područja grada Cazina. Digitalne karte urađene su na topografskim podlogama u razmjeri 1:25000 i orthophoto snimku preuzetom sa google earth pro (datum:2023 – 2024).

- II) Prostorni plan – (analogna i digitalna forma)
 - a) Tekstualni dio Prostornog plana sadrži:
 - 1. Opšti i posebni ciljevi prostornog razvoja
 - 2. Projekcija prostornog razvoja
 - 3. Projekcija razvoja prostornih sistema
 - 4. Odluka o provođenju Prostornog plana
 - b) Grafički dio Prostornog plana čini 21 grafički prilog stanja i 10 grafičkih priloga na kojima je prikazana projekcija prostornog razvoja područja grada. Digitalne karte urađene su na topografskim podlogama u razmjeri 1:25000.

Član 4.

Prostorni plan je obavezujući dokument za regulisanje odnosa prostornog uređenja na teritoriji grada Cazina.

Prostorni plan je osnov za pripremu, izradu i donošenje urbanističkog plana i detaljnih planskih dokumenata za pojedina područja.

Član 5.

Provođenje Prostornog plana je obaveza svih organa vlasti na području grada Cazina, ustanova, javnih ustanova, komunalnih i javnih komunalnih preduzeća, privrednih društava, bez obzira na oblik organizovanja i strukturu vlasničkog kapitala, mjesnih zajednica, građana i njihovih udruženja, čije je sjedište i boravište, odnosno, koji djeluju, rade i žive na području grada Cazina.

Član 6.

U provođenju Prostornog plana obavezno se primjenjuju važeći propisi Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Unsko-sanskog kantona iz oblasti prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, zaštite prirode, zaštite voda, zaštite šuma i šumskog zemljišta, zaštite poljoprivrednog zemljišta, cesta, željezničkog saobraćaja, elektroenergetike, zaštite vazduha, zaštite od buke i svi drugi propisi koji na bilo koji način uređuju odnose u oblasti uređenja prostora i zaštite životne sredine.

Propisi Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine iz oblasti navedenih u prethodnom stavu, primjenjuju se na području obuhvata Prostornog plana samo u obimu koji je u nadležnosti Bosne i Hercegovine, odnosno, Federacije Bosne i Hercegovine, i ne zadiru u nadležnost Unsko- sanskog kantona.

II PROGRAM MJERA PROSTORNOG UREĐENJA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE PROSTORNOG PLANA

Član 7.

Program mjera prostornog uređenja i aktivnosti za provođenje Prostornog plana:

- mjere ekonomske politike
- mjere zemljišne politike
- investiciona i poreska politika
- obaveze u pogledu detaljnijeg planiranja uređenja prostora
- obaveza izrade Izvještaja o stanju prostora iz člana 11. Zakona i prostornom uređenju i novih programa mjera za provođenje plana svake dvije godine od dana usvajanja.

Program mjera i aktivnosti za provođenje Prostornog plana radi se za prvu etapu realizacije, odnosno za dvogodišnji period.

U skladu sa članom 11. Zakona o prostornom uređenju, nakon dvije godine radi se Izvještaj o stanju u prostoru. Na osnovu Izvještaja donosi se dvogodišnji Program mjera za unapređenje stanja u prostoru, koji sadrži i procjenu potrebe izrade novih, odnosno izmjenu i dopunu postojećih dokumenata prostornog uređenja.

II.1. MJERE EKONOMSKE POLITIKE

Član 8.

U oblasti ekonomske politike na nivou grada, potrebno je naročito:

- ✓ nastavak privlačenja investicija, kroz izadu plana privlačenja investicija na području Grada Cazina;
- ✓ kao strateško opredjeljenje tretirati proizvodnju poljoprivrednih proizvoda, posebno mlijeka;
- ✓ izrada plana za podršku razvoju malog i srednjeg preduzetništva koji će biti konkurentan i okrenut izvozu;
- ✓ jačanje službe za pomoć privrednicima i poljoprivrednicima;
- ✓ nastavak razvoja drvne industrije;
- ✓ nastavak razvoja prehrambene industrije;
- ✓ razvoj turističkih, rekreativnih i sportskih zona
- ✓ nastavak investiranja u već osnovane i nove privredne zone.

II.2. POPULACIONA POLITIKA

Član 9.

Mjerama prevashodno na državnom i kantonalnom, te i na gradskom nivou, potrebno je obezbjediti:

- ✓ demografski oporavak domicilnog stanovništva u pravcu zaustavljanja tendencije opadanja nataliteta i njegovu stabilizaciju u najkraćem periodu;
- ✓ stimuliranjem povećanja stope nataliteta kroz razne oblike socijalne, zdravstvene i materijalne pomoći porodicama uticati da se poveća ukupan broj stanovnika i kvalitativno izmijeni njegova struktura u drugoj polovici planskog perioda;
- ✓ poticajnim mjerama uticati na zaustavljanje negativnih migracija u najkraćem periodu.

II.3. MJERE ZEMLJIŠNE POLITIKE

Član 10.

U cilju obezbjeđenja racionalnog korištenja, te systemske i efikasne zaštite zemljišta od neplanskog korištenja, potrebno je naročito:

- ✓ istražiti i izvršiti ekonomsko vrednovanje zemljišta, sa elementima koji utiču na vrijednost (cijena neizgrađenog zemljišta, troškovi uređenja, vrijednosni izrazi svih vrsta rente, i drugo), uz diferenciranje vrijednosti i cijene zemljišta po vrstama namjene;
- ✓ propisima na osnovu izvršene valorizacije vrijednosti zemljišta obezbijediti priliv kvalitetnih finansijskih sredstava za izgradnju novih i unapređenje postojećih komunalnih infrastrukturnih sistema i uređivanje zemljišta, posebno u urbanim područjima;
- ✓ kontinuirano razvijati i unapređivati geografski informacijski sistem (GIS), koji će uz registar svih nekretnina biti okosnica za donošenje mjera i propisa u oblasti uređenja i korištenja prostora.

II.4. MJERE INVESTICIONE I POREZNE POLITIKE

Član 11.

S obzirom da zemljišna politika predstavlja bitan okvir ukupnog razvoja, potrebno je:

- ✓ racionalizovati i na najmanje vremenske intervale skratiti proceduru registracije firmi, odobravanja lokacija i pribavljanja dokumenata potrebnih za otvaranje procesa investiranja;
- ✓ snažno svim mjerama podržavati politiku stimuliranja investitora za izgradnju objekata sa savremenim proizvodnim tehnologijama koje su kompatibilne sa postojećim proizvodnjama u Gradu, kao i onih koji omogućavaju visoke standarde u kvalitetu proizvoda, većem broju zaposlenih i većim profitima;

- ✓ budžet opštine i privredni subjekti će, u interesu ubrzanog razvoja, poticati i pomagati infrastrukturne projekte, naročito one koji omogućavaju širi dijapazon kvalitetnih veza sa širim okruženjem, kao i onih koji obezbijavaju kvalitetno vodosnabdijevanje stanovništva i privrede, te reguliranje odvoda i prečišćavanje otpadnih voda i kanalizacije;
- ✓ osigurati dosljednu primjenu principa održivog korišćenja zemljišta kroz zaštitu poljoprivrednog, šumskog i vodnog zemljišta, te sprečavanje nekontrolisane urbanizacije i degradacije prostora;
- ✓ podsticati javna-privatna partnerstva (JPP) u cilju aktiviranja neiskorištenog građevinskog zemljišta, naročito u industrijskim zonama i područjima predviđenim za razvoj malih i srednjih preduzeća;
- ✓ promovisati energetski efikasnu i ekološki prihvatljivu gradnju na urbanim lokacijama, uz davanje prioriteta uslova i olakšica za investitore koji primjenjuju zelene tehnologije i obnovljive izvore energije.

II.5. OBAVEZE U POGLEDU DETALJNIJEG PLANIRANJA UREĐENJA PROSTORA

Član 12.

Prostornim planom utvrđuje se obaveza izrade sljedećih planskih dokumenata:

- ✓ Urbanistički plan - urbano područje grada Cazina
- ✓ Detaljni planski dokumenti (regulacioni plan, zoning plan, urbanistički projekat)
 - za sve privredne zone i privredne komplekse iznad 5 ha, bez obzira da li se one nalaze unutar urbanog područja ili izvan istog;
 - vikend naselja (područja za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma) sa više od 20 vikend objekata, a koji se nalaze u obuhvatu do 2 ha;
 - za sportsko-rekreacione zone i komplekse veće od 5 ha.

Član 13.

Granica detaljnih planskih dokumenata: privrednih zona preko 5 ha, sportsko rekreacionih zona, prikazane su na grafičkim prilogima Prostornog plana.

Ukoliko se ukaže potreba, granica vikend naselja utvrdit će se Odlukom Gradskog vijeća.

Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena granica detaljnih planskih dokumenata. Detaljne granice detaljnih planskih dokumenata utvrdit će se Odlukom o pristupanju izradi planskih dokumenata koji donosi Gradsko vijeće.

Takođe, ukoliko se ukaže potreba Gradsko vijeće će na prijedlog Gradonačelnika donijeti Odluku o detaljnim planskim dokumentima za ostala područja Grada.

Dokumente prostornog uređenja, obavezno prezentirati na ažuriranim geodetskim podlogama u digitalnom obliku i propisanoj razmjeri usklađeno sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planiskih dokumenata, čime će se obezbjediti njihovo odgovarajuće provođenje.

Moguća je i izrada planova parcelacije, shodno Odluci gradskog vijeća. Planom parcelacije utvrđuju se: veličina, oblik i položaj parcele, pristup parcelama, regulacione i građevinske linije i površine za javne namjene. Plan parcelacije definiše se u grafičkom prilogu Plan parcelacije. Parcelacija zemljišta vrši se po pravilu prema karti „plan parcelacije“. Kada je planom predviđena zajednička građevinska parcela za više objekata (već izgrađenih za koje nije rađen plan parcelacije), a pojedini objekti ispunjavaju osnovne uslove (oblik, veličina i mogućnost pristupa i slično), da predstavljaju samostalne (posebne) građevinske parcele za redovnu upotrebu odgovarajućih zgrada, detaljnim urbanističko tehničkim uslovima, može se na obrazložen zahtjev vlasnika (korisnika zemljišta ili vlasnika zgrade) odrediti podjela zajedničke građevinske parcele na više posebnih građevinskih parcela.

Usitnjavanje planom predviđenih građevinskih parcela dozvoljeno je i u slučajevima gdje se na svakom novonastalom dijelu parcele može napraviti logična građevinska, oblikovana i funkcionalna cjelina, uz uslov da se ispoštuju svi parametri vezani za izgradnju objekta, dati ovom Odlukom i ostalim pozitivnim zakonskim propisima. U pogledu namjene na novoformiranim parcelama mora da bude ista ili kompatibilna sa namjenom površina definisanom planom.

Član 14.

Do donošenja detaljnih planskih dokumenata iz člana 12. ove Odluke, urbanističko-tehnički uslovi u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti utvrđivaće se na osnovu Prostornog plana grada Cazina.

Prostorni plan grada Cazina predstavlja osnov za utvrđivanje urbanističko-tehničkih uslova za cijelo područje grada, uz primjenu postojećih i važećih odluka o provođenju planova nižeg reda, ukoliko su u skladu sa ovim Prostornim planom. Ova odredba se primjenjuje i za područja za koja nije predviđena obaveza izrade detaljnih planskih dokumenata.

III USKLAĐIVANJE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

Član 15.

Prostorni plan grada Cazina predstavlja javni dokument koji obuhvata cjelokupnu teritoriju grada i kao takav je dostupan svim zainteresovanim subjektima, institucijama i građanima.

Realizaciju mjera provedbe Prostornog plana provodi Grad Cazina putem nadležne službe, u saradnji sa drugim organima i institucijama nadležnim za pojedine sektore razvoja. Za efikasno sprovođenje planskih rješenja i operativno djelovanje na cijeloj teritoriji grada, neophodno je

obezbijediti kontinuitet aktivnosti koje omogućavaju realizaciju strateških ciljeva i planskih opredjeljenja.

U cilju uspješne implementacije Prostornog plana potrebno je:

- obezbijediti izradu detaljnih planskih dokumenata propisanih ovim planom, a postojeće detaljne planske dokumente, koji su u obuhvatu Urbanističkog plana, staviti van snage;
- vršiti povremene izmjene i dopune Prostornog plana, u skladu sa promjenama u prostoru i zaključcima iz izvještaja o stanju u prostoru;
- donijeti odgovarajuće podzakonske akte (pravilnike) kojima će se regulisati elementi urbanog mobilijara, izbor materijala i boja na fasadama objekata, te druga pitanja od značaja za oblikovanje urbanog prostora
- donijeti Odluku o lokalnim cestama i gradskim ulicama, a postojeću Odluku o nerazvrstanim cestama izmijeniti.

Svi planski dokumenti nižeg reda (urbanistički plan, zoning plan, regulacioni plan, urbanistički projekat i plan parcelacije) moraju biti usaglašeni sa Prostornim planom grada Cazina, kako bi se obezbijedila dosljednost, koordinacija i jedinstvo prostorno-planskog sistema na području grada.

IV UREĐENJE PROSTORA I NAMJENA POVRŠINA

Član 16.

Prostornim planom grada Cazina utvrđuje se sljedeće:

- 1 Urbana područja
- 2 Režimi građenja
- 3 Građevinsko zemljište
- 4 Poljoprivredno i šumsko zemljište
- 5 Rude i drugi mineralni resursi
- 6 Vode i vodno zemljište sa zaštitnim zonama i pojasevima
- 7 Područja namijenjena turizmu
- 8 Ugrožena područja
- 9 Saobraćajna infrastruktura
- 10 Vodna infrastruktura
- 11 Elektroenergetska infrastruktura
- 12 Telekomunikacije
- 13 Termoenergetika
- 14 Deponije

Uređenje prostora prikazano je grafički.

IV.1. URBANA PODRUČJA

Član 17.

Urbano područje obuhvata izgrađene i neizgrađene površine, namjenjene za stanovanje, rad i odmor, objekte urbane opreme, infrastrukture i posebne namjene, zelene površine kao i površine za budući razvoj.

Prostornim planom Kantona utvrđena su urbana područja gradova i općina. Građevinsko zemljište izvan urbanih područja se utvrđuju prostornim planom grada. Granice urbanih područja i građevinskih zemljišta precizno su definisane u kartama i opisane u tekstualnom dijelu ove Odluke.

Ukupna površina urbanih područja iznosi 4516.49 ha, što čini 12,7% od ukupne površine grada Cazina.

Prostornim planom Kantona (Odluka o provođenju Prostornog plana Unsko-sanskog kantona za period od 20 godina, Član 15.) utvrđena su urbana područja na teritoriji grada Cazina, koji su dati u sljedećoj tabeli:

Urbana Područja	ha
Osredak	30.7
Ostrožac	370.02
Stijena	181.71
Tržačka raštela	71.05
Pjanići	100.91
Tržac	125.93
Gornja Koprivna	79.19
Ljubijankići	28.7
Liskovac	41.3
Šturlić	196.61
Pećigrad	80.27

Potencijalna urbana područja	
Prošići	84.51
Ostrožac na Uni	17.18
Majetići	94.91
Miostrah	50.35
Vrelo	36.08
Rujnica	37.78
Bajrići	106.38
Bukovica	36.64
Glogovac	78.02
Podgredina	58.71
Čizmići	55.37

Kapići	37.12
Čehići	57.3
Vilenjača	30.65
Pivnice	16.26
Donja Koprivna	77.75
Toromani	24.35
Čajići	12.26
Brezova kosa	31.99
Kovačevići	35.08
Krivaja	47.04
Tržička platnica	25.11
Crnaja	53.59
Skokovi	49.84
Gornja Barska	7.15
Čajićii	21.68
Ponjevići	29.26
Krkača	24.02
Liđani	21.45
Šturlićka platnica	24.62
Hadžin potok	17.93
Gornja Lučka	20.09
Rošići	19.71
Mujakići	20.95
Donja Lučka	47.58

Sa sljedećim proširenjima građevinskog zemljišta po naseljenim mjestima:

		Građevinsko zemljište planirana proširenja -
1	Bajrići	0.37
2	Brezova Kosa	0.39
3	Bukovica	13.68
4	Čazina	10.7
5	Crnaja	360.78
6	Čajići	8.86
7	Čizmići	14.62
8	Čehići	0.47
9	Ćoralići	12.82
10	Donja Barska	4.42
11	Donja Koprivna	6.38
12	Donja Lučka	21.02
13	Glogovac	7.33
14	Gornja Barska	10.62
15	Gornja Koprivna	4.85

16	Gornja Lučka	13.51
17	Gradina	10.9
18	Hadžin Potok	9.78
19	Kapići	0.67
20	Kličići	16.61
21	Kovačevići	4.93
22	Krakača	18.84
23	Krivaja	19.73
24	Liđani	0.09
25	Liskovac	30.07
26	Ljubijankići	2.9
27	Majetići	5.61
28	Miostrah	7.64
29	Mujakići	3.85
30	Mutnik	29.73
31	Osredak	25.56
32	Ostrožac	9.19
33	Ostrožac na Uni	0.6
34	Pećigrad	13.14
35	Pivnice	12.51
36	Pjanići	2.27
37	Podgredina	13.54
38	Polje	3.91
39	Ponjevići	1.18
40	Prošići	8.26
41	Rošići	14.99
42	Rujnica	24.64
43	Skokovi	2.67
44	Stijena	9.79
45	Šturlić	65.2
46	Šturlićka Platnica	6.19
47	Toromani	0.28
48	Tržac	
49	Tržačka Platnica	10.05
50	Tržačka Raštela	0.34
51	Urga	3.64
52	Vilenjača	6.18
53	Vrelo	16.76
54	Zmajevac	0.9
	UKUPNO	903.96

Član 18.

Prostorni obuhvati urbanih područja iz prethodnog člana obuhvataju (postojeća i planirana) građevinska zemljišta i građevinsko zemljišta-privreda, te ostala zemljišta sa utvrđenim namjenama.

Granice urbanih područja prikazane su na grafičkom prilogu broj VI MREŽA NASELJA i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Površina urbanih područja data je u tekstualnom dijelu ove Odluke (Član 17.) i sastavni je dio Prostornog plana.

Član 19.

Izuzetno, na zemljištima koja nisu utvrđena kao urbano područje, odnosno građevinsko zemljište, može se vršiti građenje koje, s obzirom na svoje osobenosti, zauzima prostore van urbanog područja, odnosno građevinskog zemljišta, a naročito:

- građevine magistralne infrastrukture (saobraćajne, energetske, vodne, telekomunikacijske i dr.),
- obnovljivih izvora energije (solarne elektrane, vjetroelektrane i sl.);
- zdravstvene, rekreacione i sportske građevine, građevine za potrebe odbrane i vojske;
- stambene, pomoćne i gospodarske zgrade poljoprivrednog proizvođača za potrebe poljoprivredne proizvodnje, uključujući meliracione sisteme i sisteme navodnjavanja;
- istraživanje, iskorištavanje i uređivanje prostora prirodnih dobara (mineralne sirovine, šume, vode, poljoprivredno zemljište i dr.)
- komunalne građevine (deponije komunalnog otpada, groblja, spomen obilježja i sl.)
- rekonstrukcija postojećih objekata izgrađenih van granica građevinskog zemljišta sa odobrenjem za građenje.

Izgradnja objekata i vršenje radova iz prethodnog stava ne može se odobriti na zemljištima koja su Prostornim planom ili odredbama ove Odluke utvrđena kao zaštićena područja, zone ili pojasevi, osim infrastrukturnih objekata uz saglasnost upravitelja zaštitnih pojasa (vodni i putni zaštitni pojasevi višeg ranga).

Legalizacija postojećih objekata koji se nalaze van urbanih područja i van granica građevinskog zemljišta utvrđenim ovim Planom, a evidentirani su ortofoto snimkom, moguća je i vrši se prema propisima datim članom 2. ove Odluke, tj. prema gradskoj Odluci o legalizaciji, Zakonu o vodama, Zakonu o šumama, Zakonu o poljoprivrednom zemljištu... i ostalim zakonima koji na bilo koji način uređuju odnose u oblasti uređenja prostora i zaštite okoliša.

U zaštitnim pojasevima rijeka dozvoljena je rekonstrukcija legalnih objekata izgrađenih u skladu sa uslovima iz propisa o vodama, propisa o građenju koji su važili u vrijeme njihove izgradnje.

Na šumskom zemljištu i u zaštitnim pojasevima rijeka dozvoljava se postavljanje ili građenje privremenih objekata za sport, rekreaciju, ugostiteljstvo, turizam i sl., šetnice, vidikovci i trim staze, sportski tereni bez tribina, dječija igrališta, pristaništa, splavovi, ljetne bašte, planinarski domovi, lovačke kuće i sl. objekti u funkciji turizma.

Član 20.

Postojeći objekti u okviru urbanih područja, kao i objekti van obuhvata urbanističkog plana, koji svojom namjenom ne odgovaraju namjeni površina utvrđenoj ovim dokumentom mogu se trajno zadržati, dograđivati i nadograđivati do cca 30% postojeće korisne površine. Na njima se mogu vršiti adaptacije u cilju poboljšanja standarda ukoliko zadovoljavaju sljedeće uslove:

- da se namjena objekta uskladi sa namjenom površina prema Prostornom planu
- da se objekat već uklapa u prostornu cjelinu i ambijent
- da postojeći objekti ne ometaju provođenje planskog dokumenta
- da postojeći objekti svojom funkcijom ne zagađuju okolinu
- da postojeći objekti ne ometaju odvijanje postojećeg i planiranog saobraćaja i korištenje resursa

IV.2. REŽIMI GRAĐENJA

Član 21.

Ovim Prostornim planom, u skladu sa Zakonom, utvrđeni su sljedeći režimi građenja:

- režim građenja prvog stepena
- režim građenja drugog stepena
- režim građenja trećeg stepena
- režim zabrane građenja

Član 22.

Režim građenja prvog stepena predviđa se za sva područja na kojem se planira intenzivna izgradnja, rekonstrukcija ili sanacija, lokacijska informacija se izdaje na osnovu detaljnih planskih dokumenata, u skladu sa odredbama člana 12. ove Odluke.

Lokacijska informacija se izdaje na osnovu detaljnih planskih dokumenata, a urbanistička saglasnost na osnovu urbanističkog plana i Prostornog plana (ukoliko nije donesen detaljan planski dokument).

Član 23.

Režim građenja drugog stepena predviđa se za sva područja gdje je obavezna izrada urbanističkog plana u skladu sa odredbama člana 12. ove Odluke.

Urbanistička saglasnost za urbano područje se izdaje na osnovu urbanističkog plana. Do donošenja urbanističkog plana za odobravanje buduće promjene u prostoru korišće se ovaj Prostorni plan.

Član 24.

Režim građenja trećeg stepena predviđa se za građevinska zemljišta u sklopu urbanih područja ili građevinska zemljišta izvan urbanih područja. Urbanistička saglasnost se izdaje na osnovu ovog prostornog plana.

Član 25.

Režim zabrane građenja – na područjima značajnim za budući razvoj, izgradnju infrastrukturnih sistema, uređenje voda u zonama zaštite izvorišta vode za piće, u cilju zaštite prirodnog i graditeljskog nasljedja, te na područjima za koja je u toku postupak izrade detaljnih planskih dokumenata. Na tim područjima ne dopušta se nikakva izgradnja građevina i uređaja, izuzimajući tekuće održavanje, dogradnju u svrhu osiguranja osnovnih higijenskih uslova, konzerviranja građevina, a samo izuzetno podizanje novih građevina i uređaja koji služe neophodnom održavanju postojećeg dijela naselja (instalacije, neophodne javne građevine, građevine za snabdijevanje i sl.) na osnovu odluke o zabrani građenja.

Član 26.

Izgradnja objekta, naselja i druge intervencije u prostoru na području grada Cazina, odobrava se samo unutar Prostornim planom utvrđenih urbanih područja i građevinskih zemljišta i to na građevinskim zemljištima, koji prema Planu odgovaraju predviđenoj namjeni.

Član 27.

Zemljište druge namjene (poljoprivredno, šumsko i dr.) u okviru i izvan urbanog područja može se postepeno pretvoriti u građevinsko na osnovu godišnjeg programa za uređenje građevinskog zemljišta, a u skladu sa odgovarajućim planom i važećim Zakonom o prostornom uređenju i građenju i drugim zakonskim aktima koji na bilo koji način uređuju odnose u oblasti uređenja prostora i zaštite okoliša. Zemljište koje je na bilo koji način zaštićeno ne može da bude pretvoreno u građevinsko čak i ako se nalazi unutar urbanog područja.

IV.3. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Član 28.

Sva građevinska zemljišta koja su na osnovu analiza utvrđena kao građevinska zemljišta, a nalaze se u granicama urbanih područja utvrđuju se kao građevinska zemljišta unutar urbanih područja.

Sva građevinska zemljišta koja su na osnovu analiza utvrđena kao građevinska zemljišta, a ne nalaze se u granicama urbanih područja utvrđuju se kao građevinska zemljišta izvan urbanih područja. Takođe izdvojena su i građevinska zemljišta - privreda.

Član 29.

Površina građevinskog zemljišta unutar urbanih područja data je poglavlju II.3.3. Građevinsko zemljište unutar urbanih područja

Član 30.

Na području Grada Cazina utvrđeno je građevinsko zemljište i građevinsko zemljište-privreda, izvan urbanih područja.

Građevinska zemljišta van urbanih područja prikazana su u grafičkom dijelu Plana i obrazložena u poglavlju II.3.4. Građevinska zemljišta van urbanih područja Prostornog plana.

IV.4. POLJOPRIVREDNO I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE

Poljoprivredno zemljište

Član 31.

Interes očuvanja i zaštite poljoprivrednog zemljišta mora se uvažiti prilikom utvrđivanja strateških opredjeljenja, izrade planskih dokumenata i razvojnih programa.

Poljoprivredno zemljište predstavlja prirodno bogatstvo i dobro od opšteg interesa, te uživa posebnu zaštitu. Ono se koristi isključivo za poljoprivrednu proizvodnju i ne može se prenositi u druge namjene, osim u slučajevima i pod uslovima definisanim važećom zakonskom regulativom.

Radi zaštite zemljišta iz stava 1. ovog člana, potrebno je:

- zadržati poljoprivredno zemljište u što većem obimu, te formiranje novih građevinskih površina usmjeravati isključivo na zemljište slabijih bonitetnih kategorija unutar utvrđenih agrozona;
- unapređivati kvalitet poljoprivrednog zemljišta, naročito obradivih površina i oranica pogodnih za kultivaciju, kroz različite mjere melioracije i poboljšanja zemljišta;
- intenzivirati poljoprivrednu proizvodnju uz primjenu savremenih i ekološki prihvatljivih tehnologija;
- izraditi ažurnu agropedološku kartu, kojom će se utvrditi klasifikacija tla, bonitetne kategorije i upotrebna vrijednost zemljišta, što će biti osnova za planiranje odgovarajućih poljoprivrednih djelatnosti;
- spriječiti dalje usitnjavanje poljoprivrednih posjeda, te podsticati objedinjavanje i formiranje većih, ekonomski isplativih površina koje omogućavaju ozbiljniju i konkurentniju proizvodnju;
- kroz programe edukacije osposobljavati stanovništvo, posebno mlade, za savremene oblike poljoprivredne proizvodnje i održivo korištenje zemljišta;
- putem lokalnih politika i podsticaja podržavati razvoj intenzivne i tržišno orijentisane poljoprivrede;
- sprovesti program uređenja i rekultivacije degradiranog zemljišta radi njegovog ponovnog uključivanja u poljoprivrednu proizvodnju.

Poljoprivredno zemljište utvrđeno je u grafičkom dijelu i obrazloženo u poglavlju II.4. POLJOPRIVREDNA ZEMLJIŠTA - tekstualni dio Plana.

Korištenje, zaštita i uređenje poljoprivrednog zemljišta mora se odvijati po važećem Zakonu o poljoprivrednom zemljištu.

Šume i šumsko zemljište

Član 32.

Na šumskom zemljištu dozvoljena je izgradnja isključivo šumske infrastrukture i građevina koje su u funkciji gospodarenja šumama u skladu sa članom 60. Zakona o šumama USK-a.

Izgradnja drugih građevina ili izvođenje zahvata na šumskom zemljištu može se vršiti samo ukoliko su isti planirani važećim prostornim planovima i uz poštovanje propisanih uslova zaštite šumskog ekosistema.

Na šumskom zemljištu moguće je planirati i izgradnju građevina posebne namjene za potrebe turizma, sporta i rekreacije, kao i pripadajuće infrastrukture, pod uslovom da se obezbijedi očuvanje stabilnosti šumskih ekosistema i ispune svi posebni ekološki i prostorni uslovi.

Na šumskom zemljištu mogu se vršiti radovi istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te izgradnja građevina i infrastrukture za te svrhe, uz obaveznu izradu cjelovite studije

opravdanosti i studije uticaja na životnu sredinu, kojima se potvrđuje opravdanost i prihvatljivost planiranih zahvata.

Investitor građevine ili zahvata odobrenog na šumskom zemljištu, čijom realizacijom dolazi do trajne promjene namjene zemljišta ili uništenja šumske vegetacije, dužan je izvršiti zamjensku sadnju drveća i druge vegetacije na dijelu šumskog zemljišta koji odredi nadležna uprava za šumarstvo, u obimu koji osigurava ekološku ravnotežu i kontinuitet šumskih funkcija.

Član 33.

Šume se ne mogu krčiti radi izgradnje stambenih, poslovnih ili privrednih građevina. Izuzetno, krčenje šuma može biti dozvoljeno isključivo za potrebe izgradnje građevina predviđenih važećim prostornim planovima, i to samo u slučajevima kada se time postiže veća trajna društvena korist, uz uslov da nema štetnih posljedica po životnu sredinu. U takvim slučajevima investitor je dužan pribaviti dozvolu za krčenje šume izdatu od nadležnog organa za šumarstvo.

Zbog ekološkog i zaštitnog značaja šuma, potrebno je šumske površine definisati u skladu sa njihovom rasprostranjenošću, bonitetom i zaštitnim funkcijama, te pri planiranju drugih sadržaja poštovati propisanu udaljenost od šumskog ruba.

Zabranjena je izgradnja i rad industrijskih i energetske postrojenja, kao i drugih objekata koji koriste otvoreni plamen ili proizvode visoke temperature, na udaljenosti manjoj od 300 metara od granice šume.

Posebnu pažnju treba posvetiti očuvanju šuma s posebnom namjenom (zaštitne, rekreativne, edukativne i druge šume od posebnog značaja). Na tim površinama dozvoljena je samo izgradnja građevina koje po svojoj namjeni pripadaju šumskim prostorima, kao što su planinski domovi, izletišta, lovačke i šumske kuće, te druga manja infrastrukturna postrojenja u funkciji održivog korištenja i zaštite šuma.

Šumsko zemljište utvrđeno je u grafičkom dijelu ove Odluke obrazloženo u poglavlju II.5. ŠUME I ŠUMSKA ZEMLJIŠTA - tekstualni dio Plana.

IV.5. RUDE I DRUGI MINERALNI RESURSI

Član 34.

Na području grada Cazina registrovane su različite mineralne sirovine, čija eksploatacija i stepen istraženosti varira, a u cjelini se ne smatra dovoljno razvijenom niti obimnom. Nemetali su zastupljeni kroz gips, ciglarsku glinu i dolomit, dok se među metalnim sirovinama povremeno pojavljuju boksit i rudne pojave mangana.

Utvrđene rezerve unutar poznatih ležišta su heterogene u pogledu istraženosti, nivoa eksploatacije, kvaliteta i mogućnosti daljnje eksploatacije.

Član 35.

Eksploataciona polja definisana u prostornom planu grada Cazina su promjenjiva u skladu sa potvrđenim količinama mineralne sirovine, dinamikom i kapacitetom eksploatacije, te postojeća istražna i eksploataciona polja mogu proširivati po zahtjevu investitora, kao i vršiti nove istražne radove i otvaranje novih eksploatacionih polja na novim lokacijama, ukoliko ne uzurpiraju urbana naselja, vodozaštitna područja, zaštićena područja, zaštitne pojaseve od infrastrukture i samu infrastrukturu, kao i druga ograničenja u prostoru. Prilikom proširenja eksploatacionih polja moraju biti ispoštovani svi zakonski i drugi propisi koji uređuju odnose u oblasti uređenja prostora i životne sredine.

Član 36.

Kroz izadu Projekta geoloških istraživanja definisati vrstu i obim istražnih radova. Geološka istraživanja vršiti u skladu sa važećom pravnom regulativom.

Ekploatacija bilo kog resursa se mora vršiti u skladu sa važećim Zakonom o rudarstvu, Zakonom o geološkim istraživanjima, Zakonom o koncesijama i drugim zakonskim i podzakonskim aktima koji na bilo koji način uređuju odnose u oblasti geoloških istraživanja i eksploatacije.

Mineralne resurse potrebno je koristiti u skladu sa principima održivog razvoja.

Član 37.

Nakon završetka eksploatacije, kao i na devastiranim površinama koja ih prate (jalovišta, šljacišta) obavezno je izvesti radove kompletne sanacije i rekultivacije zemljišta u funkciji zaštite okoliša.

IV.6. VODE I VODNO ZEMLJIŠTE SA ZAŠTITNIM ZONAMA I POJASEVIMA

Član 38.

Hidrografska situacija na području grada Cazina karakteriše različitost u gustini riječne mreže, broju izvora i bogatstvu vodnih tokova.

Na području grada egzistiraju tri slivna područja:

- slivno područje rijeke Une sa glavnom pritokom Dobrenicom i ponornicom Horljavom (u Stijeni)
- slivno područje rijeke Korane sa glavnim pritokama: Toplicom, Mutnicom, Crnajom, Grahovom rijekom i
- slivno područje rijeke Gline sa glavnim pritokama Rijekom, Mrcoljicom i Pivnicom.

Član 39.

Snabdjevanje vodom vrši se preko vodovodnog sistema naselja Cazina, lokalnih vodovoda, javnih bunara, individualnih bunara, cisterni i direktno iz vodotoka.

Osnovni sistem je vodovodni sistem naselja Cazina, koji snabdjeva, pored užeg urbanog područja grada i Puškare, dio Gnjilavca, Japića brdo, Ćupriju, H. Brdo, Osmanagiće, Seferagiće, zatim dio Ostrožca, Prošića, Osredka, Majetića i Miostraha. Na ovaj vodovodni sistem je priključena i sva industrija Cazina.

Seoske vodovodne sisteme imaju slijedeća naseljena mjesta: Kapići, Čizmići, Pjanići, Mutnik, Tržačka raštela, Rošići, Čajići, Liskovac, Vilenjačka, Stijena, Zmajevac, Bajrići, Pivnica i Pećigrad.

Član 40.

Zaštitne zone i pojasevi

U gradu Cazinu urađeni su Projekti zaštite izvorišta Mutnik, Vignjevići, Tahirovići i Ljubijankići (Pivnice i Stovrela).

Odluke koje su objavljene u Službenim novinama grada Cazina br.1/20 su Odluke o zaštiti izvorišta vode za piće na području grada Cazina i to:

- Odluka o zaštiti izvorišta vode za piće „Tahirovići – Grad Cazina“
- Odluka o zaštiti izvorišta vode za piće „Mutnik“
- Odluka o zaštiti izvorišta vode za piće „Vignjevići“
- Odluka o zaštiti izvorišta Ljubijankići
- Odluku o zaštiti izvorišta Stovrela

Član 41.

Za izvorišta koja su u funkciji, a nemaju donesenu Odluku o zonama sanitarne zaštite, obavezno uraditi Elaborat o zaštiti izvorišta gdje će tačno biti utvrđene zone sanitarne zaštite.

Za nova izvorišta vode za piće za koja nije donešena Odluka istu donijeti u skladu s Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Službene novine FBiH“, broj: 88/12) na način da se istom utvrđuju zone sanitarne zaštite izvorišta i propisuju uvjeti i načini zaštite područja izvorišta od onečišćenja ili drugih uticaja koji mogu nepovoljno djelovati na njegovu izdašnost, kvalitet i zdravstvenu ispravnost vode za piće.

Član 42.

Gradske službe nadležne za komunalne poslove, odnosno davalac komunalne usluge kojem je Grad povjerio upravljanje i održavanje mjesnih vodovoda, javnih bunara i javnih česama,

dužni su uspostaviti i redovno voditi evidenciju o postojećim objektima i sistemima na području Grada.

Evidencija mora sadržavati podatke o tehničkom stanju, kapacitetu, lokaciji, funkcionalnosti i vlasničkoj strukturi svakog mjesnog vodovoda, javnog bunara i javne česme, te se mora pravovremeno ažurirati u skladu sa svim promjenama koje nastanu tokom upravljanja i održavanja sistema.

Član 43.

Objektima i uređajima mjesnog vodovoda smataju se izvorište, objekti za zahvatanje vode, objekti i uređaji za prečišćavanje, kondicioniranje i dezinfekciju vode, crpna postrojenja, rezervoari i vodovodna mreža, koju čine cjevovodi, ulična razvodna mreža i priključci na mjesni vodovod do mjernog uređaja korisnika usluge, uključujući i mjesni uređaj.

Tehničko jedinstvo sistema snadbijevanja pitkom vodom putem mjesnog vodovoda ostvaruje se povezivanjem objekata iz stava 1. ovog člana.

Član 44.

Zadovoljenje potreba grada Cazina neophodnim količinama vode, koja bi se koristila za različite svrhe moguće je osigurati:

- korištenjem izvorišta i bunara,
- izgradnjom akumulacija,
- zahvatanjem podzemnih voda iz donjih horizonata,
- dovođenjem voda iz drugih područja i sl.

Prilikom razrade koncepta snabdjevanja vodom neophodno je voditi računa o:

- Vodno bogatstvo na području Unsko-sanskog kantona je veoma neravnomjerno i veoma nepovoljno po površini raspoređeno, na kraškim područjima uopšte nema vodotoka. U sušnom ljetnom razdoblju protoci u vodotocima iznose svega 2-15% od srednjih godišnjih. Zahvatanje relativno malo vode u ljetnom periodu može izazvati veoma nepovoljne posljedice.
- Potrošnja vode je u stalnom porastu za stanovništvo i privredu. Nužno je obezbjediti znatne količine vode za tehničke potrebe, navodnjavanje, sport, rekreaciju i druge potrebe.
- Na gornjim dijelovima slivova velikih vodotoka, u zonama vododjelnica gustina naseljenosti je velika tako da je odnos raspoloživih i potrebnih količina voda izrazito nepovoljan.
- Visok stepen naseljenosti Cazinaskog područja, disperzija potrošača, policentričan razvojni model i druge okolnosti zahtjevaju povećanu potrošnju i kvalitet vode itd.

Uvažavajući navedene okolnosti izrade vodoprivredne strategije za Unsko-sanski kanton i za grad Cazina uslov je razvoja Kantona i grada.

Brojne aktivnosti oko realizacije regionalnog vodovodnog sistema, ali i usmjeravanje pažnje na lokalne vodovode, njihovo objedinjavanje na nivou jedinstvenog savremenog vodovodnog sistema za cjelokupno područje grada Cazina je strateška aktivnost od posebnog značaja.

Neophodno je, paralelno sa rješavanjem navedenih strateških pitanja pažnju usmjeriti:

- na zaštiti postojećih vodovodnih zona, izvršiti istraživanja i na osnovu rezultata istraživanja utvrditi veličinu zaštitnih zona⁴
- vršiti istraživanja novih resursa i striktno ih zaštićivati
- posvetiti posebnu pažnju kondicioniranju vode
- aktivirati nove bunare
- povećati stepen obuhvaćenosti stanovništva savremenijim vodovodnim sistemom
- razmotriti način i uslove korištenja vode za poljoprivredu i druge potrebe. Naime, raspoložive količine vode koje se mogu zahvatiti iz podzemlja na teritoriji grada Cazina su ograničene. Ove vode imaju viši stupanj kvaliteta i treba ih rezervisati za zadovoljenje potreba stanovništva, farmi i prehrambene industrije. Pored toga, potrebne su značajne količine vode i za navodnjavanje, za privredne pogone, sport i rekreaciju koji ne zahtjevaju najviši kvalitet i njih treba posebno rješavati.

Član 45.

Izgradnja novih, kao i rekonstrukcija i sanacija postojećih objekata mjesnog vodovoda, može se vršiti isključivo na osnovu izdatog odobrenja za građenje, u skladu sa propisima koji uređuju oblast prostornog uređenja i građenja, te pod uslovima utvrđenim u važećem vodnom aktu.

Prilikom planiranja i izvođenja radova obavezno je obezbijediti usklađenost sa tehničkim i sanitarnim standardima, kao i zaštitu izvorišta i vodnih resursa od mogućeg zagađenja i degradacije.

Član 46.

Za mjesni vodovod ili neki od objekata mjesnog vodovoda koji je bespravno izgrađen, može u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i građenju, naknadno izdati odobrenje za građenje, ako su, s obzirom na namjenu, veličinu i položaj ispravnost i druge karakteristike objekta, ispunjeni uslovi za izdavanje tih akata.

Član 47.

Za objekte i uređaje mjesnog vodovoda koji se ne budu mogli legalizovati, a nisu dovedeni u stanje ispravnosti minimalno potrebno za pribavljanje dozvole za građenje, nadležni organ će donijeti rješenje o Zabrani korištenja (stavljanja van upotrebe).

⁴ U 2001. godini izvršeno je od strane Unsko-Sanskog programskog ureda istraživanje vodozaštitnih područja i vodocrpilišta za Vignjevića vrelo, Mutnik, Pajića potok i Tržačka Raštela, pa ju nužno obezbijediti zaštitu izvorišta u skladu sa preporukama pomenutog elaborata.

Član 48.

Objekti kod kojih se odvodnja otpadnih voda ne vrši u skladu sa Odlukom o odvodnji iz člana 54. Zakona o vodama, (tamo gdje je ista donešena), ne mogu se priključiti na vodovodnu mrežu mjesnog vodovoda.

Odvodnju i prečišćavanje otpadnih voda treba vršiti u skladu sa Odlukom o odvodnji iz člana 54. Zakona o vodama, tamo gdje je ista donešena.

Tamo gdje nisu donešene Odluke o odvodnji, iste je potrebno donijeti.

Član 49.

Izvorište koje služi za snadbijevanje vodom za piće mjesnog stanovništva ne smije biti izloženo direktnim zagađenjima iz gradske kanalizacije, industrijske kanalizacije, deponije čvrstog otpada, gnojidbe poljoprivrednih površina, kanalizacija sa poljoprivrednih farmi, saobraćajnih površina.

Član 50.

U cilju zaštite mjesnog vodovoda i dostupnih količina vode za piće sa izvorišta, zabranjeno je:

- vršiti izgradnju nadzemnih i podzemnih objekata koji bi na bilo koji način mogli ugroziti izvorište i objekte mjesnog vodovoda.
- na površini ispod koje su instalacije mjesnog vodovoda ostavljati otpad, posebno organskog porijekla, ispuštiti otpadne vode, zakopati leševe uginulih životinja.
- na bilo koji način ugroziti kvalitet vode ili mogućnost snadbijevanja vodom.

Član 51.

Zaštitni pojas uz rijeku Unu predstavlja vodno dobro koje je definisano članom 7. stav 1. Zakona o vodama, a granice vodnog dobra se određuju rješenjem Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Zaštitni pojas uz ostale rijeke i potoke predstavlja vodno dobro koje je definisano članom 7. stav 1. Zakona o vodama, a granice vodnog dobra se određuju rješenjem Kantonalnog ministarstva nadležnog za vode.

Način određivanja granica vodnog dobra i postupak utvrđivanja pripadnosti zemljišnih čestica vodnog dobra javnom vodnom dobru uz vodotoke I i II kategorije propisan je Pravilnikom koji

je na osnovu člana 8. Zakona o vodama donesen od strane Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Vodno dobro ili javno vodno dobro prema članu 7. i 9. Zakona o vodama je određeno/utvrđeno jedino kada nadležno ministarstvo donese rješenje na način definisan Pravilnikom.

Član 52.

Na području Plana protiču tri slivna područja i to: Korane, Une i Gline, gdje dolazi do razlijevanja znatnih vodenih masa, pri čemu se plavi oko 100 ha najplodnijeg poljoprivrednog zemljišta duž navedenih slivnih područja. Korita rijeke Korane, Mutnice, Toplice i ostalih vodotokova su plitka i nedovoljnog kapaciteta, gdje u kišnim periodima dolazi do plavljenja velikih površina zemljišta, objekata i komunikacija.

U periodima kišnih padavina do najizraženijih plavljenja dolazi u naseljima:

- Mutnik, Pjanići, Tržačka Raštela, Rujnica, Šturlićka Platnica, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna,
- određeni dijelovi područja Stijena na dijelu protoka Koprivske rijeke i Horljave,
- te samog Grada od Čajinog potoka i ostalih potoka.

Kod naglih i obilnih padavina, usljed oborinskih voda, zbog neregulisanosti vodotoka navedenih rijeka i potoka dolazi do plavljenja većih površina poljoprivrednog zemljišta u područjima:

- Slatinske bare, Kapića bare, Begove Kafane, Pjanići, Čehići, Tržac, Crnaja, Donja i Gornja Lučka, Donja i Gornja Koprivna, te područje Stijene – Malića bare.

Da bi se zaštitio grad od poplavnih voda, nužno je:

- regulisati Čajin Potok u gornjem dijelu grada. Regulacija rijeke Mutnice do aerodroma u Čoralčićima spada u prioritetne aktivnosti.
- Potrebno je izvršiti regulaciju rijeke Toplice u dužini od 5,3 km, od ušća u rijeku Koranu do ušća potoka, te regulaciju vodotoka Mutnica u dužini 8,5 km.
- Rijeku Koranu je neophodno regulisati u dužini 8,5 km. S obzirom da je rijeka Korana granični vodotok između BiH i SR Hrvatske, povezano sa međudržavnim interesima i problemima, potrebno je izvršiti usaglašavanje stavova na nivou graničnih općina i države. Radi zaštite od poplava predviđena je regulacija Čajinog potoka do ušća u vodotok Mutnicu.
- Da bi se obezbijedili od velikih voda, bilo bi potrebno izraditi popratne nasipe na pritokama: Toplici, Crnaji i Šturlovoj, čija je ukupna zapremina oko 42.000 m².
- Za odvođenje atmosferskih voda iz vlastitih slivova u cilju sniženja podzemnih voda, neophodno bi bilo izgraditi sistem odvodnih kanala. Kao glavni odvodni kanal koristili bi se regulisani vodotoci: Korana, Mutnica, Toplica i Čajin potok, a sekundarni kanali

bi se izgradili uz rijeku Toplicu u dužini 4,3 km uz rijeku Mutnicu 6,0 km i uz rijeku Koranu 3,5 km, a uz Čajin potok 3,0 km.

Sve navedene aktivnosti realizovati u skladu sa Zakonom, uz mogućnost razrade dodatnih aktivnosti na osnovu urađene detaljnije planske i projektne dokumentacije.

Član 53.

Zaštitni pojasevi za izvorišta voda utvrđivaće se na osnovu važeće pravne regulative za oblast voda i uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite (izrada Elaborata).

Urbanističko uređenje prostora, građenje, privredne, poljoprivredne i druge djelatnosti mogu se vršiti samo na način i u mjeri da se uvažavaju Odluke o zaštiti izvorišta vode za piće, tamo gdje je su donesene. Za zaštitu izvorišta gdje nisu donesene odluke postupiti u skladu sa članom 66. i 67., odnosno 69. i 70. Zakona o vodama, uz napomenu da do donošenja Odluka po Pravilniku o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdjevanje stanovništva („Službene novine Federacije BiH“, broj 88/12), treba provoditi mjere propisane odlukama koje su na snazi do donošenja novih.

IV.7. PODRUČJA NAMIJENJENA TURIZMU

Član 54.

Bogatstvo kulturno-historijskim objektima (iz različitih vremenskih perioda), uz različitost prirodnog naslijeđa (vodni resursi, planine, pećine...), omogućuje razvitak rekreativnog, avantiurističkog, edukacijskog, znanstvenog, vjerskog, historijskog turizma.

Na teritoriji grada Cazina, se izdvajaju slijedeći tipovi turizma prema prirodnom i kulturno-historijskom potencijalu:

Resurs	Tip turizma
Kulturno-istorijski spomenici	<ul style="list-style-type: none">– kulturni– istorijski– vjerski– graditeljski– edukativni,– naučni;
Dolina rijeke Une	<ul style="list-style-type: none">– turizam na vodi;– rekreacijski;– avanturistički;– edukacijski;– izletnički;

Kestenove šume	<ul style="list-style-type: none">– rekreacijski;– avanturistički;
----------------	---

Član 55.

Na području grada Cazina, posebno u zoni izletišta „Stovrela“, koje se odlikuje gustom šumskom vegetacijom i visokim prirodnim vrijednostima, usmjerava se razvoj izletničkog, lovnog, vikend i rekreativnog turizma.

Razvoj biciklizma i cikloturizma provodit će se u skladu sa važećom Studijom uvođenja biciklizma u Unsko-sanski kanton, uz obavezu osiguranja biciklističke infrastrukture koja obuhvata izgradnju i uređenje biciklističkih staza, formiranje sigurnih lokacija za parkiranje bicikala te postavljanje odgovarajuće horizontalne i vertikalne signalizacije.

Turističke lokacije i sadržaji prilagođavaju se potrebama cikloturista i rekreativnih biciklista, uz istovremeno unapređenje ukupne turističke infrastrukture, uključujući pješačke i edukativne staze, odmorišta, vidikovce, informativne punktove i pristupne saobraćajnice.

U cilju podizanja kvaliteta turističke ponude, provodi se standardizacija turističkih lokacija i uspostavlja jedinstveni vizuelni identitet turističkih zona. Podstiče se razvoj kapaciteta za privatni smještaj i vikend turizam, uključujući objekte seoskog turizma, kuće za odmor i kamp-prostore. Razvoj turizma temelji se na principima održivosti i zaštite prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa, uz podsticanje specifičnih oblika turizma kao što su eko-turizam, sportsko-rekreativni, lovni, ribolovni, avanturistički, kulturni i manifestacijski turizam.

Radi unapređenja dostupnosti turističkih informacija, predlaže se digitalizacija turističke ponude kroz interaktivne mape, informacijske platforme, mobilne aplikacije i QR kodove na turističkim lokacijama.

Član 56.

Izgradnja objekata za odmor i rekreaciju (vikend kuća) može se odobriti na građevinskom zemljištu koje je prostornim planom predviđeno za izgradnju ovakvih objekata. Izgradnja objekata za odmor i rekreaciju (vikend kuća) može se odobriti izvan područja vikend izgradnje, uključujući i zonu sporta, turizma i rekreacije, a shodno važećim zakonskim propisima iz oblasti prostornog uređenja i saglasnosti nadležnih institucija i agencija i pod sljedećim uslovima:

- Da se izgradnja ne vrši na zaštićenim područjima (zonama)
- Da je obezbjeđen pristup objektu (kolski)
- Da se izgradnjom ne ugrožava životna sredina,
- Da se objekat arhitektonski uklapa u ambijent,
- Da se objekat priključi na mrežu postojeće komunalne infrastrukture,

- Da prikupljanje i odvod otpadnih voda bude u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima,
- Da spratnost kuće za odmor ne bude veća od Su+P+1
- Da površina kuće za odmor ne bude veća od 100 m²
- Da površina parcela bude od cca 300 do 1000 m²
- Da koeficijent izgrađenosti bude 0,3 a koeficijent zauzetosti 0,2.

Član 57.

U cilju razvoja turizma na šumskom i poljoprivrednom zemljištu mogu se graditi građevine sa posebnim namjenama za sport, turizam i rekreaciju i pripadajućom infrastrukturom, kao i infrastrukturne građevine uz zadovoljavanje posebnih okolinskih uslova, kao i uz obavezno pretvaranje postojeće katastarske namjene u građevinsko zemljište.

U cilju razvoja turizma uz riječne tokove (rijeka Una) dozvoljava se gradnja objekata za odmor i rekreaciju (vikend kuća) i postavljanje ili građenje privremenih objekata za sport, rekreaciju, ugostiteljstvo, šetnice, vidikovci, trim staze, sportski tereni bez tribina, dječija igrališta, pristanište, kupalište, splavovi, ljetne bašte i slični objekti u funkciji turizma (uz zadovoljavanje uslova iz zakona vodama tj. uz uslove koje propiše nadležno ministarstvo).

U cilju razvoja turizma dozvoljeno je rekonstrukcija postojećih objekata na rijeci Uni koji su izgrađeni u skladu sa uslovima i propisima o građenju koji su važili u vrijeme njihove gradnje uz uslove koje propiše nadležno ministarstvo.

Vodenoce zaštititi od nepropisnog i estetski neprihvatljivog dograđivanja i upotrebe neadekvatnih materijala.

Član 58.

U cilju razvoja ribolovnog turizma ustanovljeno je ribolovno područje br. 3 na teritoriji Grada Cazina i obuhvata slijedeće ribolovne lokacije na kojima se vrši ribolov:

- Rajak – Pjanića Most
 - Berkini mlinovi – mlin Tržac
 - Mujin Kamen – Božini mlinovi
- Tj. na rijekama:
- Rijeka Mutnica
 - Rijeka Korana
 - Rijeka Toplica

Zaštita ribolovnog područja

Član 59.

Jedna od najvažnijih mjera zaštite i očuvanja ribolovnog područja ili zone, te povećanje ukupne ihtio populacije na tom području jeste zaštita posebnih staništa tzv. ribljih plodišta.

U skladu sa odredbama Zakona o slatkovodnom ribarstvu Federacije Bosne i Hercegovine, pojedine ribolovne vode ili njihovi dijelovi mogu se proglašiti posebnim staništima ako je to potrebno zbog bioloških razloga ili ako je mriještenje ribe u tim vodama od posebne privredne važnosti.

- U prirodnim ribljim mrijestilištima zabranjeno je vaditi šljunak, kamen i panjeve, a u vrijeme mrijesta zabranjeno je vršiti i druge radnje koje ometaju mrijest;
- Aktom o proglašenju prirodnog ribljeg mrijestilišta mogu se odrediti i druge mjere zaštite;
- Prirodna riblja plodišta predstavljaju stalne rezervate prirodne repopulacije autohtonih i sportsko-rekreativno vrijednih vrsta ribe.

Član 60.

U ribolovnom području grada Cazina, u početnom planskom periodu, neophodno je provesti mjere unapređenja i očuvanja ribolovnih resursa, koje obuhvataju:

- povećanje ribljeg fonda u okviru ribolovnog područja broj 3 – Cazina putem planskog i kontrolisanog poribljavanja;
- uređenje obala vodotoka s ciljem poboljšanja pristupa ribolovnim lokacijama, u skladu sa važećim zakonskim propisima i standardima zaštite vodnih i obalnih ekosistema;
- izgradnju manjih brana i kaskada, posebno na rijekama Mutnica, Korana i Toplica, uz strogo poštovanje relevantnih zakonskih odredbi i procedura za zaštitu okoliša i upravljanje vodnim resursima.

Ove mjere imaju za cilj očuvanje biodiverziteta, unapređenje ekološkog stanja vodotoka i stvaranje povoljnijih uslova za razvoj sportskog i rekreativnog ribolova na području Grada Cazina.

IV.8. UGROŽENA PODRUČJA

Član 61.

Prostor koji je obuhvaćen Prostornim planom grada Cazina, izložen je opasnostima od elementarnih i drugih nepogoda.

U tom pogledu može se govoriti o zaštiti od zemljotresa, klizišta, poplava, neeksplozivnih ubojitih sredstava i mina, zaštita od interesa za odbranu Grada.

Član 62.

Klizišta na teritoriji Cazina locirana su na području Tržačke Raštele, Šturlića, Krivaje, Čoralića, Cazina, Čizmića, Liskovca, i Gnjlavca.

Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra su otežano odvijanje saobraćaja, ugrožavanje života ljudi, materijalne štete.

Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra su oštećenje putnih komunikacija sa posljedicom prekida saobraćaja i onemogućavanja privrednih djelatnosti kao i ugrožavanja života ljudi.

U cilju smanjenja rizika od klizišta realiziraju se dvije vrste mjera:

- Strukturne i
- Nestrukturne

Nestrukturne mjere uključuju nekoliko preventivnih aktivnosti prije i nakon pojave klizišta, koje su dio aktivnosti vezanih za korištenje zemljišta i urbano planiranje, hitne reakcije jedinica civilne zaštite, edukaciju lokalnog stanovništva koje živi u području koje je pod visokim rizikom od pojave klizišta, izgradnja kapaciteta, vodič za sigurnije stanovanje, odgovarajuće vježbe i slično.

Strukturne mjere su specifične građevinske aktivnosti koje obezbjeđuju trajnu stabilnost terena, koje mogu biti različite i obuhvatiti različite vrste sanacionih mjera u smislu izrade AB potpornih zidova, šipova, drenažnih sistema, gabiona, odnosno kombinacije dvije ili više mjera sanacije. Aktivnosti planirane u okviru ove mjere uključuju izradu projektno-tehničke dokumentacije za sanaciju prioriternih klizišta, te interventno strukturno djelovanje na svim klizištima na području grada Cazina.

U početnom planskom periodu potrebno je realizovati: Izrada elaborata za sanaciju klizišta i interventna sanacija klizišta na području grada Cazina (izvor: Akcioni plan održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama grada Cazina (SECAP) za period do 2030. godine)

Član 63.

Ugroženost terena prirodnim procesima i pojavama i uslovi građenja definisani su članovima 127,128,129,130,131,132 i 133 ove Odluke.

IV.9. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

Član 64.

Na području grada nalaze se magistralne, regionalne i lokalne ceste, a prema kategorizaciji svrstane su u:

- M4.2, gr. RH - Velika Kladuša (obilaznica) - Srbaljani, 51 km (dužina kompletne dionice)
- R400, Vrnograč-Skokovi, 18 km (dužina kompletne dionice)
- R401b, Gnjilavac - Brigovi, 18 km (dužina kompletne dionice)
- R402, Gnjilavac - Ljusina, 20 km (dužina kompletne dionice)
- R403, gr. RH - Tržačka Raštela - Ćoralici, 10 km (dužina kompletne dionice)
- R403a, Tržačka Raštela - Kamenica i Bihać – Skoča - gr. RH, 35 km (dužina kompletne dionice)
- R403b, Tržac-Grahovo, 24 km (dužina kompletne dionice)

Prema Odluci svi putni pravci na području grada Cazina, dijele se prema svojoj funkciji i položaju na:

- gradske ulice,
- lokalne ceste i
- nerazvrstane ceste

Član 65.

Na području grada Cazina neophodno je provoditi aktivnosti na modernizaciji postojećih saobraćajnica.

Ukoliko se ukaže potreba za izgradnjom nove saobraćajnice, koja ovim planom nije definisana, ista će se realizovati u skladu sa važećom zakonskom regulativom i uslovima koji će biti definisani na osnovu pribavljenih saglasnosti i očitovanja svih potrebnih institucija, pravnih i fizičkih lica.

Član 66.

Modernizacija, tj. izgradanja saobraćajnica vršiće se sa ciljem povećavanja saobraćajne dostupnosti i povezanosti planiranih centara - pol rasta (centar Grada) Cazina, sekundarni centri, tercijarni centri, centri mjesnih zajednica, te privrednih objekata i turističkih prostora.

Član 67.

U prvom planskom periodu, za očekivati je modernizaciju i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva na teritoriji grada.

U kasnijem periodu potrebno je ostvariti dobru saobraćajnu povezanost, kako na teritoriji svih djelova Grada tako i sa okolnim općinama, tj. širim okruženjem, modernizacijom ili izgradnjom nove putne infrastrukture. U tom kontekstu predlaže se:

- Prekategorizacija magistralnih i regionalnih i lokalnih cesta prema Odluci nadležnog ministarstva;
- Izgradnja brze ceste Cazina – Otoka – gr. sa RH („koridor u istraživanju“) sa graničnim prelazom (uspostavljanje novog cestovnog graničnog prijelaza na kraju „koridora u istraživanju“ za brzu cestu Cazina-gr. R. Hrvatska);
- Izgradnja i rehabilitacija magistralnih cesta koje predstavljaju saobraćajnice najvišeg ranga na području grada i uz koje je potrebno planirati nove lokalne saobraćajnice koje će biti preciznije definisane prostorno-planskom dokumentacijom nižeg reda;
- Asfaltiranje postojećih makadamskih lokalnih puteva radi povećanja bezbjednosti saobraćaja kao i bolje i komfornije povezanosti naselja;
- Izgradnja gradske obilaznice
- Izgradnja nove gradske saobraćajnice Kapići - Gnjilavac
- Omogućiti razvoj prigradskog saobraćaja za prijevoz putnika na području grada planiranjem autobuskih stajališta koji će se preciznije definisati saobraćajnim istraživanjima i studijama;
- gdje je to moguće kod izgradnje, modernizacije o poboljšanja kvaliteta magistralnih, regionalnih, lokalnih i nekategorisanih cesta uz saradnju nadležnih ministarstava i lokalnih zajednica omogućiti razvoj biciklističkog saobraćaja, tj. izgradnju biciklističkih staza uz saobraćajnice.

Član 68.

(Zaštitni pojas)

Uz saobraćajnice utvrđene prostornim planom utvrđuju se zaštitni pojasevi u kojima važi poseban režim gradnje, radi sigurnosti saobraćaja i zaštite javne ceste od štetnih uticaja i različitih aktivnosti u prostoru pored javne ceste.

U postupku izdavanja urbanističke saglasnosti za građenje objekata i instalacija na javnoj cesti ili unutar cestovnog i zaštitnog pojasa javne ceste, organ nadležan za prostorno uređenje obavezan je zatražiti prethodnu saglasnost, odnosno odobrenje od upravitelja ceste.

Zaštitni pojas mjeri se od vanjskog ruba cestovnog pojasa tako da je u pravilu širok sa svake strane:

- brze ceste 30 m
- magistralne ceste 20 m
- regionalne ceste 10 m
- lokalne ceste 5 m
- nerazvrstane ceste 3m.

Zaštitni pojas za gradske ulice utvrdiće se posebnom Odlukom.

Zaštitni koridor planirane brze ceste Ključ-Bosanski Petrovac- Bihać-Cazina-Velika Kladuša

Prostornim planom USK se uspostavlja privremeni zaštitni koridor planirane brze ceste Ključ-Bosanski Petrovac – Bihać – Cazina - Velika Kladuša.

Širina privremenog zaštitnog koridora brze ceste definisanim Prostornim planom USK iz stava (1) ovog člana mjeri se od osovine planirane trase brze ceste i širok je sa svake strane:

- unutar urbanih područja gradskih/općinskih centara 50m,
- unutar ostalih urbanih područja 100m,
- izvan urbanih područja 250m.

Privremeni zaštitni koridor iz stava ovog člana odnosi se na trasu brze ceste koja je definisana Prostornim planom Unsko-sanskog kantona.

Privremeni zaštitni koridor brze ceste iz stava ovog člana se primjenjuje do izdavanja odobrenja za građenje brze ceste ili dionice brze ceste, a nakon izdavanja odobrenja za građenje primjenjuju se odredbe Zakona o cestama Federacije BiH kojima su definisane širine zaštitnog cestovnog pojasa.

Unutar privremenog zaštitnog koridora nakon izdavanja odobrenja za građenje brze ceste zadržava se mogućnost gradnje.

Moguće je dozvoliti gradnju objekata i elemenata infrastrukture (saobraćajne, energetske, vodne, komunalne), a uz saglasnost JP Autocesta FBiH d.o.o. Mostar, kao upravitelja i investitora planirane brze ceste.

Za postojeće građevine u ovom zaštitnom koridoru mogu se primjenjivati mjere rekonstrukcije i sanacije.

Unutar privremenog zaštitnog koridora se dozvoljavaju korekcije trase, i to u slučaju da korekcija rezultira smanjenjem uticaja na okoliš, prirodno, kulturno-historijsko i graditeljsko naslijeđe, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, hidrogeoloških uticaja, te tehničkog ili ekonomskog unapređenja same trase.

Član 69.

Površine za saobraćaj u mirovanju određuju se normativom koji se koristi za dimenzionisanje broja parkirališnih mjesta s obzirom na namjenu i kapacitet prostora, a za 1000 m² izgrađene neto površine.

Normativi su dati za stepen motorizacije 500 PA /1000 stanovnika, tako da je potrebno vršiti korekcije za drugačiji stepen motorizacije. U skladu s tim potrebno je osigurati parkirališna ili garažna mjesta minimalno kako slijedi:

- za stambene objekte 1 stan – 1 parking mjesto ili garažno mjesto,
- proizvodnja: 1 mesto do 150 m² neto izgrađene površine,
- banke, pošte, vjerske objekte, zdravstvene, poslovne, obrazovne, administrativne funkcije: 1 mjesto do 50 m² neto izgrađene površine (urbano područje Cazina),
1 mjesto do 70 m² neto izgrađene površine (ostala urbana područja),
1 mjesto do 100 m² neto izgrađene površine (vanurbano područje)
- trgovine: 1 mjesto do 50 m² neto izgrađene površine (urbano područje Cazina),
1 mjesto do 100 m² neto izgrađene površine (ostala područja)
- hoteli: 1 mjesto do 70 m² neto izgrađene površine (urbano područje Cazina)
1 mjesto do 10 kreveta (ostala područja)
- ugostiteljstvo: 1 mjesto do 50 m² neto izgr. površine (urbano područje Cazina)
1 mjesto do 8 stolica (ostala područja)
 - za pozorište i bioskop: 1 PM za koristan prostor do 30 gledalaca;
 - za sportske hale: 1 PM na koristan prostor do 40 gledalaca;

IV.10. VODNA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 70.

Osnovni sistem je vodovodni sistem naselja Cazina, koji snabdjeva, pored užeg urbanog područja grada i Puškare, dio Gnjilavca, Japića brdo, Ćupriju, H. Brdo, Osmanagiće, Seferagiće, zatim dio Ostrožca, Prošića, Osredka, Majetića i Miostraha. Na ovaj vodovodni sistem je priključena i sva industrija Cazina. Ostali sistemi su definisani u članu 39. ove Odluke.

Član 71.

Stanje podzemnih i otvorenih vodnih tokova je zabrinjavajuće. Otpadne vode zbog nedostatka kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje u Cazinu, sekundarnim i tercijarnim centrima i drugim područjima općine ozbiljno ugrožavaju podzemne vode i otvorene vodne tokove.

Najveći dio objekata naselja priključen je na septičke jame, dok je manji dio objekata u užem gradskom području priključen na kanale, koji su položeni potezima pojedinih ulica i kojima se otpadne vode odvođe do najbližeg vodotoka. Cazina ima djelimično izgrađen kolektor u centru grada dužine 20,5 km, te kolektore u naseljima Ljubijankići i Polje sa prečištačem.

Manja i ruralna naselja na području grada Cazina ne posjeduju takođe kanalizacionu mrežu. Industrijski pogoni nemaju takođe svoje kanalizacione mreže, niti uređaje za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda. Ondje gdje postoje dijelovi kanalizacionog sistema, ne ostvaruju se zadovoljavajući efekti, jer su rješenja parcijalna sa nizom direktnih ispusta u vodotoke. Na mjestima gdje se izljevaju kanalske vode u vodotoke, zagađenost vodotoka je velika. Na području grada vodotoci se prekomjerno zagađuju u donjim tokovima, a naročito poslije protoka kroz izgrađena građevinska područja. Naime, u ove vodotoke se direktno ulijevaju sve fekalne i druge otpadne vode bez prethodnog prečišćavanja.

U vezi sa gore navedenim potrebno je donijeti i primjeniti Odluku o odvodnji, a do donošenja iste za sva navedena ispuštanja potrebno je pribaviti vodne akte.

Član 72.

U cilju zaštite površinskih i podzemnih voda i izvorišta od svih vidova zagađenja i štetnih uticaja koji mogu nepovoljno djelovati na higijensku ispravnost vode za piće ili na izdašnost izvorišta potrebno je:

- sanirati ili ukloniti zagađivanja vode za piće na postojećim ili planiranim izvorištima vode,
- očuvati kvalitet voda tamo gdje ona zadovoljava propisane kriterije, provođenjem i održavanjem mjera zaštite;
- zaustaviti pogoršanja podzemnih i površinskih voda tamo gdje je kvalitet narušen;
- izvore ili uzroke zagađivanja treba uklanjati, sprječavati, odnosno zagađivanje uklanjati ili smanjivati na mjestu njegova nastajanja;
- osigurati i ostvariti propisano postupanje s otpadom i konačni njegov smještaj;
- spriječiti ili ograničiti izgradnju, odnosno nastajanje zagađenja na postojećim i potencijalnim izvorištima za snabdijevanje vodom;
- na vodozaštitnim zonama uspostaviti utvrđene mjere sanitarne zaštite, mjere zaštite, zabrane i ograničenja, monitoring kvaliteta i kvantiteta vode na izvorištu;

Za rješenje vodosnabdijevanja kao i kvaliteta voda iz postojećih vodovoda potrebna je:

- Izrada programa uređenja i zaštite svih izvorišta;
- Uspostaviti svakodnevnu kontrolu vode (laboratorija);
- Uraditi procjenu uticaja privrednih i drugih subjekata u zonama zaštite izvorišta i vodozahvata na kvalitet voda;
- Snimiti stanje postojećih vodovoda;
- Uspostaviti zone zaštite izvorišta
- Riješiti vodosnabdijevanje u svim mjesnim zajednicama;
- Uspostaviti sistem kontrole svih lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode kroz uspostavljanje Registra lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode i mjera za kontrolu kvaliteta;
- Donijeti odluke o zonama zaštite novih izvorišta po Pravilniku

- Provoditi Odluke koje su donesene po ranijim zakonima, a iste su važeće sve dok se ne donesu nove.

Član 73.

Za rješenje odvođenja otpadnih voda potrebno je:

- Spriječiti ispuštanje industrijskih, tehnoloških otpadnih voda i fekalnih voda od domaćinstava u vodotoke u skladu s uslovima u vodnoj dozvoli odnosno poštivanjem GVE propisanih Uredbom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije;
- Izraditi projekat oborinske kanalizacije;
- Izraditi projekat fekalne kanalizacije;
- Izraditi projekat prečistača otpadnih voda i obezbijediti prečišćavanje otpadnih voda na području grada (prečistača);
- Riješiti kvalitetno upravljanje kanalizacionim sistemima;
- Donijeti odluke o upravljanju sistema za odvod otpadnih i oborinskih voda sa prečistačem;
- Izraditi plan korištenja, održavanja i kontrole upotrebe sistema za odvod otpadnih i oborinskih voda sa prečistačem kao i septika (koje ne mogu biti spojene na sistem);
- Izrada plana korištenja, održavanja i kontrole upotrebe kanalizacionih sistema i septika u ruralnim područjima;
- Snimiti stanje izgrađenih septika na području cijelog grada;
- Obezbijediti adekvatan kapacitet za prijem otpadnih voda unutar postojeće kanalizacione mreže;

Član 74.

(Zaštitni pojasevi)

Zaštitni pojas uz trase primarnih vodova vodovoda i kanalizacije do razvodne mreže utvrđuje se u širini od najmanje 2 m od vanjske ivice cjevovoda. Izuzetno može biti i manja uz saglasnost upravitelja komunalne infrastrukture.

Na prostoru obuhvaćenom zaštitnim infrastrukturnim pojasom ne mogu se graditi objekti ili vršiti radovi suprotno svrsi zbog koje je uspostavljen zaštitni pojas.

IV.11. ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 75.

Područje grada Cazina presjecaju sljedeći dalekovodi:

- DV 110kV TS Cazina 1- TS Cazina 2 ;
- dio dalekovoda DV 110kV TS Bihać 1- TS Cazina 1;
- dio dalekovoda 110kV TS Cazina 1- TS Velika Kladuša.

Elektroenergetska infrastruktura područja grada Cazina je relativno razvijena. U predmetnom obuhvatu nalaze se dvije transformatorske stanice TS 110/35/10kV Cazina 1 i TS 110/20/10kV Cazina 2.

Član 76.

U planskom periodu potrebno je:

- izgradnja dalekovoda 110kV TS Bihać 1 – TS Cazina 2;
- rekonstrukcija TS 110/20/10kV Cazina 2 sa kompletiranjem dalekovodnog polja, te izgradnja novog dalekovodnog polja i ugradnja drugog transformatora 110/x kV;
- Sanacija postojeće 10kV distributivne mreže i postepeni prelazak na naponski novi 20kV. Sve nove distributivne vodove planirati za naponski nivo 20kV;
- Interpolacija transformatorskih stanica i smanjenje dužine distributivnih vodova;
- Izgradnja novih sredjenaponskih vodova i transformatorskih stanica 10(20)/0.4 kV;
- Rekonfiguracija mreže;
- Planirati sanaciju postojeće niskonaponske mreže i zamjena postojećih nadzemnih Al/Fe vodiča univerzalnim kablovima;
- Planirati izgradnju novih objekata za distributivnu proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije;
- Planirati i podsticati razvoj obnovljivih izvora energije.
- nove priključke objekata izvoditi nadzemno SKS-om ili podzemno;
- uslove za priključenje novih objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora na elektrodistributivnu mrežu obezbjeđuje nadležna elektrodistributivna kompanija u skladu sa tehničkim mogućnostima mreže;
- u slučaju gradnje proizvodnih elektroenergetskih kapaciteta veće snage, koji bi zahtijevali priključenje u elektroenergetski sistem na naponskom nivou 110kV ili više, lokacija priključenja i trasa elektroenergetskog VN voda bili bi predmet izrade Elaborata o priključenju i tehničke dokumentacije. Dozvoljena je gradnja ovih elektroenergetskih objekata, ukoliko nisu u suprotnosti sa sadržajima planiranim ovim dokumentom. Tačne trase i lokacije predmet su razmatranja sprovedbene prostorno-planske dokumentacije.

Ostavlja se mogućnost izgradnje objekata obnovljivih izvora energije - solarnih elektrana, na građevinskom i vangrađevinskom zemljištu, sa napomenom da je potrebno ispoštovati sve uslove koji su definisani prostornim planom, zakonskim i podzakonskim aktima kojima se definiše ova oblast.

Član 77.

U Pravilniku o zonama bezbjednosti nadzemnih elektroenergetskih vodova od 110 kV do 400 kV (Sl. glasnik BiH br. 23/08) definisane su zaštitne zone bezbjednosti tako da zavješena krajnjih faznih provodnika budu podjednako udaljena od granica zone bezbjednosti.

Širina područja zone sigurnosti horizontalne ravnine za dalekovode različitog nazivnog napona iznosi:

Nazivni napon dalekovoda	Širina područja sigurnosti
400 kV	40 m (20 m +20 m u odnosu na osu zaštitne zone)
220 kV	30 m (15 m +15 m u odnosu na osu zaštitne zone)
110 kV	20 m (10 m +10 m u odnosu na osu zaštitne zone)

U ovoj zoni nije dozvoljeno građenje, a nije dozvoljena ni sadnja rastinja koje može ugroziti sigurnost ljudi, imovine, objekata i opreme.

Odnosi objekata i elektroenergetskih vodova do 35 kV moraju se rješavati u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova od 1 kV do 400 kV (Sl. list SFRJ br. 65/88).

Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju o privremenom uređivanju tehničkih normativa za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih objekata br. 05-28-190-10/07 od 27.02.2008. godine se privremeno, do donošenja novih tehničkih normativa za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih objekata od strane nadležnog državnog tijela, kao tehnički normativi sa kojima se usklađuje gradnja objekata u zonama sigurnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine, preuzimaju normativi utvrđeni Pravilnikom o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 do 400kV (1988. godine).

Ovim pravilnikom su definisani tehnički normativi, odnosno uslovi za gradnju objekata u zonama sigurnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine. S tim u vezi širina zaštitnog pojasa za ostale dalekovode iznosi:

- 35kV u širini 20m,
- 20kV u širini 20m.
- 10kV u širini 12m

U koridoru postojećeg dalekovoda napona od 10kV do 35kV nije dopuštena nova gradnja.

Izuzetno, ukoliko se ukaže potreba, može se dozvoliti gradnja elektroenergetskih objekata koji nisu planirani ovim planom, pod uslovom da se ispoštuje važeći Zakon kao i svi pravilnici, uredbe i sl. Koji regulišu predmetnu oblast, uz pribavljanje svih potrebnih saglasnosti.

IV.12. TELEKOMUNIKACIJE SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 78.

Telekomunikaciona mreža na području grada Cazina je u vlasništvu tri telekom operatera i to: BH TELECOM d.d Sarajevo, HT ERONET i MTEL a.d. Banja Luka. Telekomunikaciona mreža uglavnom je izvedena podzemno kao kablovska (naročito u blizini urbanih centara) a dijelom nadzemno na stubovima Elektroprivrede ili BH Telecom-a, Eronet-a i Mtel-a.

Kablovska podzemna mreža je izvedena korištenjem bakarnih i optičkih kablova, koji su u užem gradskom dijelu položeni kroz kablovsku kanalizaciju.

Na području grada Cazina postoje 22 bazne stanice u vlasništvu BH Telecoma, 12 baznih stanica u vlasništvu Mtel a.d. Banja Luka i 5 baznih stanica u vlasništvu HT Eroneta. Većina baznih stanica se nalaze na infrastrukturnim objektima koji nisu u vlasništvu nevedenih telekom operatera.

Dozvoljena je gradnja baznih stanica i na drugim lokacijama na kojima se pojavi interesovanje investitora, ukoliko nisu u suprotnosti sa sadržajima planiranim ovim dokumentom. Tačne lokacije predmet su razmatranja sprovedbene prostorno-planske dokumentacije.

Zaštitni pojasevi (zone) telekomunikacijske infrastrukture utvrđuju se posebnim propisima koji regulišu ovu oblast.

IV.13. TERMOENERGETSKA INFRASRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 79.

Trasa gasovoda data je prostornim planom Unsko-Sanskog kantona, a njen tačan položaj će biti naknadno preciznije definisan, a u skladu sa prostornim planovima područja na kome treba da se izgradi gasovod. U sklopu ovog prostornog plana ne utvrđuje se cijevni transport gasa i mreža gasovoda unutar područja grada i opštine već se daju ograničenja za zaštitni pojas uz magistralni gasovod.

Gasovodi se po pravilu izgrađuju izvan naseljenih mjesta, ograđenih kompleksa radnih organizacija, željezničkih stanica, morskih i rečnih pristaništa, zaštitnih područja za pitke i

ljekovite vode i vojnih objekata. Pri izboru trase, projektovanju i izgradnji gasovoda mora se obezbjediti stabilnost cjevovoda i zaštita ljudi i imovine i sprečiti mogućnost štetnih uticaja cjevovoda na okolinu.

U pojasu širine od 5 m na obe strane gasovoda, računajući od ose cjevovoda, zabranjeno je saditi biljke čiji korjeni dostižu dubinu veću od 1 m, odnosno za koje je potrebno da se zemljište obrađuje dublje od 0,5.

U pojasu širine od 30 m lijevo i desno od ose gasovoda, nakon izgradnje gasovoda, zabranjeno je graditi zgrade namjenjene za stanovanje ili boravak ljudi, bez obzira na stepen sigurnosti sa kojim je gasovod izgrađen i bez obzira na to u koji je razred pojas cjevovoda svrstan. Izuzetno od ovoga zgrade namjenjene za stanovanje ili boravak ljudi mogu se graditi u pojasu užem od 30 m ako je gradnja već bila predviđena urbanističkim planom prije projektovanja gasovoda i ako se primjene posebne mjere zaštite, s tim da najmanje rastojanje naseljene zgrade od gasovoda mora biti, i to:

1. za prečnik gasovoda do 125 mm - 10 m;
2. za prečnik gasovoda od 125 mm do 300 mm - 15 m;
3. za prečnik gasovoda od 300 mm do 500 mm - 20 m;
4. za prečnik gasovoda veći od 500 mm - 30 m.

Ako gasovod prolazi blizu drugih objekata ili su paralelni sa tim objektima odstojanje ne smije biti:

- manje od 5 m od regionalnih i lokalnih puteva, računajući od spoljne ivice putnog pojasa;
- manje od 10 m od magistralnih puteva, računajući od spoljne ivice putnog pojasa;
- manje od 20 m od auto-puteva, računajući od spoljne ivice putnog pojasa;
- manje od 20 m od željezničke pruge, računajući od granice pružnog pojasa;
- manje od 30 m od nadzemnih djelova cjevovoda, računajući od spoljne ivice putnog pojasa, odnosno od granice pružnog pojasa, osim ako je cjevovod postavljen na drumski ili željeznički most;
- manje od 15 m od industrijskih kolosjeka, računajući od ose krajnjeg kolosjeka
- manje od 1 m (mjereno horizontalno) od građevinskih objekata, računajući od temelja objekta, pod uslovom da ne ugrožava stabilnost objekta;
- manje od 50 cm od drugih podzemnih instalacija i melioracionih objekata, računajući od spoljne ivice cjevovoda do spoljne ivice instalacije ili objekta;
- manje od 10 m od regulisanih vodotoka i kanala, računajući od nožice nasipa

Član 80.

Postojeći objekti koji imaju kotlovnice za centralno grijanje zadržavaju ih sa mogućnošću povećanja ili smanjenja kapaciteta kotlova i zamjenom dotrajalih dijelova ili kompletne opreme.

Za planirane administrativne zgrade i veće javne objekte, ukoliko je to ekonomski opravdano, preporučuje se izgradnja centralnog izvora toplotne energije za sistem daljinskog grijanja. Ukoliko se isti realizuje, zaštitnu zonu odrediti prema važećoj pravnoj regulativi.

V USLOVI IZGRADNJE OBJEKATA I KORIŠTENJA PROSTORA

V.1. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Opšti uslovi građenja

Član 81.

Građevinska zemljišta predstavljaju područja predviđena za uređenje i razvoj naselja, koja obuhvataju izgrađene dijelove naselja i površine rezervisane za budući razvoj.

U zavisnosti od namjene, razlikuju se građevinsko zemljište i građevinsko zemljište – privreda.

Na građevinskim zemljištima i građevinskim zemljištima – privreda planirane su građevinske intervencije na postojećim objektima, uključujući rekonstrukciju, sanaciju, adaptaciju, dogradnju, nadzidivanje i tekuće održavanje, kao i izgradnja novih građevina namijenjenih za:

- stanovanje,
- javne, poslovne, trgovačke i uslužne sadržaje,
- proizvodne djelatnosti,
- obrazovne, kulturne i vjerske sadržaje,
- saobraćajnu, komunalnu i tehničku infrastrukturu,
- sport, rekreaciju, parkove i zaštitno zelenilo.

Planirane građevine i njihove namjene ne smiju imati štetne uticaje na životnu sredinu te moraju da budu u skladu sa principima održivog prostornog razvoja i zaštite okoliša.

Član 82.

Izgradnja građevina i izvođenje drugih zahvata u prostoru moraju da budu u skladu sa opštim načelima prostornog uređenja i važećim planskim dokumentima.

U odobravanju izgradnje građevina i izgradnje drugih zahvata u prostoru ključni faktor su urbanističko – tehnički uslovi koji se utvrđuju na osnovu važećih planskih dokumenata.

U postupku odobravanja građenja i izvođenja drugih zahvata u prostoru urbanističko-tehnički uslovi se određuju u postupku:

- a) Izdavanja lokacijske informacije u skladu sa važećim detaljnim planovima
- b) Izdavanja urbanističke saglasnosti u slučaju nepostojanja detaljnih planskih dokumenata

Član 83.

Na površinama namijenjenim za stanovanje, može da bude dozvoljena izgradnja porodičnih i višeporodičnih stambenih objekata, kao i objekata koji nisu namijenjeni za stanovanje ili su za to samo dijelom namijenjeni, ali koji su svojom namjenom kompatibilni sa stanovanjem.

Član 84.

U objektima iz člana 83. ove Odluke, ne može da bude odobrena djelatnost kojom se stvara buka, vibracije, dim, prašina, neugodni mirisi, para ili se na drugi način zagađuje životna sredina, odnosno, ometa funkciju stanovanja u tom objektu i njegovoj okolini.

U postojećim objektima, koji ne zadovoljavaju uslove iz prethodnog stava, zatečene djelatnosti moraju da budu usklađene sa odredbama ove Odluke, u roku kojeg odredi Gradsko vijeće posebnom Odlukom.

Postojeći objekti, koji po svojoj namjeni nisu u skladu sa namjenom površina određenom Prostornim planom i ovom Odlukom, ne mogu se dograđivati, nadziđavati niti se na istima mogu vršiti konstruktivne adaptacije izuzev radova tekućeg održavanja.

Odredbe prethodnog stava se ne odnose na objekte za koje je namjena dograđivanja, nadziđivanja ili konstruktivne adaptacije u skladu sa namjenom površine određene Prostornim planom.

Izuzetno od prethodnog stava, ako su postojeći objekti takvog karaktera da njihovo izmještanje zahtijeva velika materijalna sredstva ili to zahtijeva opšti interes, isti se mogu zadržati pod uslovom da svoju djelatnost, u određenom roku, prilagode okolini, da ne zagađuju životnu sredinu i da ne ometaju osnovnu funkciju prostora u okviru kojeg se nalaze.

Član 85.

Na postojećim građevinama, koje se nalaze u zaštićenim područjima, zaštitnim zonama ili pojasevima mogu se vršiti adaptacije i tekuća održavanja. Status legalno izgrađenih građevina zatečenih u užim zaštitnim zonama izvorišta biće određen Odlukama Gradskog vijeća o zaštiti izvorišta, koje se donose u skladu sa odredbama Zakona o vodama.

Oblik i veličina građevinske parcele

Član 86.

Građevinska parcela mora imati oblik i površinu koja omogućava njeno racionalno korištenje i izgradnju u skladu sa Prostornim planom ili drugim planskim dokumentom, a u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Građevinska parcela je zemljište koje ima pristup na saobraćajnicu, na kojim se nalazi građevina i uređene površine koje služe toj građevini (površina za redovnu upotrebu građevine) ili zemljište na kojem je predviđena gradnja i uređenje površina koje će služiti toj građevini u skladu sa uslovima iz planske dokumentacije, odnosno urbanističke saglasnosti ili lokacijske informacije.

Član 87.

Građevinska parcela može obuhvatati jednu ili više katastarskih čestica, dio katastarske čestice ili dijelove više katastarskih čestica.

Građevinska parcela određena je brojem, oblikom i površinom.

Građevinska parcela mora da ima površinu i oblik koji osigurava gradnju u skladu sa planskim dokumentima te urbanističko-tehničkim uslovima utvrđenim u lokacijskoj informaciji, odnosno urbanističkom saglasnošću.

Član 88.

Oblik i veličina parcele utvrđuju se provedbenim dokumentima, gdje je utvrđena obaveza izrade tih dokumenata.

Urbanistički projekat radi se na osnovu regulacionog plana. Ako izrada regulacionog plana nije obavezna, urbanistički projekat može da bude urađen na osnovu urbanističkog plana te plana parcelacije koji se donosi za prostorne cjeline za koje nije propisano donošenje detaljnih planskih dokumenata.

Plan parcelacije se donosi na osnovu prostornog, odnosno urbanističkog plana i mora da bude u skladu sa namjenama predmetnog područja iz tih planova.

Član 89.

Parcelacija se vrši na ažuriranim geodetsko-katastarskim planovima od strane nadležnih organa, a prema planskom dokumentu koji je osnova za odobravanje građenja na odnosnom prostoru. Plan parcelacije, odnosno, građevinska parcela sadrži regulacionu liniju i podatke o vlasnicima građevinskog zemljišta po građevinskim parcelama.

Član 90.

Plan parcelacije građevinskog zemljišta provodi se u katastru zemljišta u skladu sa postojećim propisima, a po pribavljenom očitovanju nadležne Službe za poslove prostornog uređenja da

je parcelacija izvršena u skladu sa planskim dokumentom, lokacijskom informacijom, odnosno urbanističkom saglasnošću.

Član 91.

Položaj objekata na parceli utvrđen je građevinskom linijom. Građevinska linija utvrđena je detaljnim sprovedbenim planskim dokumentom, odnosno, urbanističkom saglasnošću (za područja za koja nisu doneseni detaljni – provedbeni planski dokumenti).

Građenje (izgradnja), rekonstrukcija, dogradnja, nadzidivanje, uklanjanje postojećih objekata i uređenje, izgradnja komunalnih sistema i objekata, ulica, puteva kao i izvođenje drugih radova na urbanim područjima i građevinskom zemljištu van urbanog područja može se vršiti samo na osnovu određene projektne dokumentacije koja je urađena od strane pravnog lica registrovanog za projektovanje i nakon pribavljanja odobrenja za građenje.

Za područja za koja nisu doneseni detaljni provedbeni planski dokumenti građevinska linija utvrđuje se urbanističkom saglasnošću.

Građevinska linija utvrđuje se prema postojećem nizu legalno izgrađenih objekata ili najmanje dva susjedna objekta (lijevo i desno), uz saglasnost nadležnog upravitelja cesta.

Odnos prema bespravno izgrađenim objektima

Član 92.

Bespravno izgrađeni objekti smatraju se:

- građevine i drugi izvedeni zahvati u prostoru izgrađeni bez lokacijske informacije, odnosno urbanističke saglasnosti i odobrenja za građenje.
- objekti koji su dozidani, nazidani, rekonstruisani bez odobrenja za građenje
- objekti koji nisu građeni prema investicijskoj i tehničkoj dokumentaciji na osnovu koje je izdato odobrenje za građenje, tj. odstupljeno od lokacijske informacije, odnosno urbanističke saglasnosti i odobrenja za građenje
- bespravnim zahvatima smatraju se radovi iznad ili ispod površine tla, kojima se privremeno ili trajno zauzima prostor ili mijenjaju postojeći uvjeti korištenja tog prostora, izvedeni bez pravosnažnog odobrenja za građenje, odnosno bez lokacijske informacije ili pravosnažne urbanističke saglasnosti za objekte koji ne podliježu izdavanju odobrenja za građenje shodno članu 107. Zakona o prostornom uređenju i građenju USK-a („Sl. glasnik USK-a“ br. 8/25) i Gradskoj Odluci o legalizaciji.

Član 93.

Zakonom o prostornom uređenju i građenju („Sl. glasnik USK-a“ br. 8/25), Gradskom Odlukom o legalizaciji reguliše se postupak, uslovi i način legalizacije bespravno izgrađenih građevina i drugih izvedenih zahvata u prostoru.

Član 94.

Osnov za legalizaciju bespravno izgrađenih objekata su:

- Prostorni plan grada,
- Urbanistički plan,
- Zoning plan,
- Regulacioni plan,
- Urbanistički projekat,
- Plan parcelacije.

Član 95.

Regulisanje bespravno izgrađenih objekata može se izvršiti:

- naknadnim izdavanjem urbanističke saglasnosti, lokacijskom informacijom, odobrenjem za građenje, odobrenjem za upotrebu
- privremeno zadržavanje izgrađenog objekta,
- uklanjanjem bespravno izgrađenog objekta, odnosno objekta čije je građenje započeto.

Član 96.

Potpuna legalizacija objekata, tj. bespravnih građevina i bespravnih zahvata može se izvršiti ukoliko građevina ili zahvat ispunjava uslove za legalizaciju prema važećim zakonskim i podzakonskim aktima o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata.

Takođe, može se izvršiti ako zadovoljava sljedeće uslove:

- Ako namjena bespravno izgrađenog objekta odgovara namjeni površina koja je utvrđena planom, odnosno da bespravno izgrađen objekat može izvršiti usklađivanje svoje namjene sa namjenom površina koju je utvrdio Prostorni plan
- Ako bespravno izgrađeni objekat zadovoljava urbanističko–tehničke uslove utvrđene ovom Odlukom,
- Ako objekat može da se uklopi u prostornu cjelinu ne ugrožavajući cjelinu i ambijent,
- Ako vlasnik bespravno izgrađenog objekta podnese zahtjev za legalizaciju bespravnog objekta u propisanom roku.

Član 97.

Za sve izgrađene objekte koji se zadržavaju, može se odobriti dogradnja i nadogradnja, samo ako je to u skladu sa visinsko – zonskim prikazom Prostornog plana. Smatra se da su dogradnja i nadogradnja u skladu sa Prostornim planom grada ako objekat nije izgrađen preko predviđenog maksimalnog vertikalnog gabarita utvrđenog ovim dokumentom.

Član 98.

Privremeno zadržavanje bespravno izgrađenog objekta može se odobriti samo do privođenja zemljišta konačnoj namjeni i to pod uslovom:

- Da objekat ne ometa korištenje prostora u neposrednoj okolini,
- Da se njegovim zadržavanjem ne ugrožava provođenje Prostornog plana,
- Da objekat funkcijom ne zagađuje okolinu,
- Da objekat ne ometa odvijanje saobraćaja i korištenje resursa.

Član 99.

Bespravne građevine i drugi zahvati u prostoru, u užem i širem urbanom i vanurbanom području, ukoliko se nalaze na zaštićenim infrastrukturnim pojasevima ili u zoni predviđenoj za obnovu i razvoj ili na nestabilnom terenu (klizište) ili na uslovno stabilnom terenu (izuzev ako geomehanički i geotehnički elaborati pokažu da je moguća gradnja), ne mogu se u naknadnom postupku legalizovati, odnosno za takve objekte se u naknadnom postupku ne može donijeti urbanistička saglasnost i odobrenje za građenje.

Bespravne građevine i drugi zahvati u prostoru, u užem i širem urbanom i vanurbanom području, koje ne spadaju u kategoriju građevina i drugih zahvata u prostoru iz stava 1. ovog člana, mogu se legalizovati, na način i u postupku propisanom posebnom odlukom.

Da bi se legalizovale, ovakve građevine i zahvati u prostoru ne smiju da budu u suprotnosti sa urbanističkim postavkama i urbanističko-tehničkim uslovima propisanim ovom Odlukom. Prilikom vođenja postupka legalizacije objekata u svemu poštovati odredbe važeće Odluke o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata i zahvata

[Uslovi za izdavanje urbanističke saglasnosti, odobrenja za građenje i odobrenja za upotrebu](#)

Član 100.

Urbanistička saglasnost, odobrenje za građenje i odobrenje za upotrebu na područjima namijenjenim za izgradnju izdaje se na osnovu važećih propisa i važeće prostorno planske dokumentacije.

Pravilo regulacije i urbanističko-tehnički uslovi za gradnju

Član 101.

Položaj građevinske linije prema cesti za objekat ne može da bude manji od širine zaštitnog pojasa puta utvrđenog zakonskim propisima. Izuzetno, rastojanje može biti i manje uz saglasnost nadležnog organa za održavanje pristupnog puta, ceste.

Veličina i površina građevina koje se mogu graditi unutar zone obuhvata prostornog plana ovisi o namjeni i površini građevinske parcele.

Veličina i površina građevina iskazuje se kroz:

- koeficijent izgrađenosti građevinske parcele (Ki)
- procenat izgrađenosti (Pi)

Koeficijent izgrađenosti građevinske parcele (Ki) je odnos ukupne (bruto) izgrađene površine svih građevina (sa svim etažama) i površine građevinske parcele, osim podrumskih i suterenskih etaža namijenjenih za parkinge i pomoćne prostorije.

Procenat izgrađenosti (Pi) je odnos vertikalne projekcije svih zatvorenih, otvorenih i natkrivenih konstruktivnih dijelova osim balkona, uključivši i terase u prizemlju kada predstavljaju konstruktivni dio podzemne etaže i ukupne površine građevinske čestice, izražen u procentima.

Maksimalni **koeficijent izgrađenosti** građevinske parcele:

- 1) u urbanom području Cazina: - u zonama porodičnog stanovanja je 3,50
-van zona porodičnog stanovanja je 4,00
- 2) u ostalim urbanim područjima je 3,00
- 3) u vanurbanim područjima je 2,00

Procenat izgrađenosti u urbanom području grada Cazina ne može da bude veći od 80 %, a u ostalim urbanim područjima ne može da bude veći od 60%.

U industrijskim/poslovnim/privrednim/radnim zonama procenat izgrađenosti može biti do 70%. Procenat izgrađenosti na građevinskom zemljištu van urbanog područja ne može biti veći od 50 %.

Minimalna veličina građevinske parcele je:

- u urbanom području Cazina - 300 m².; Izuzetno, veličina parcele može da bude i manja u zonama koje će biti definisane donošenjem novog urbanističkog plana
- u ostalim urbanim područjima - 350 m²
- u vanurbanim područjima – 400 m²

Izuzetno od prethodnog stava, građevinska parcela, na kojoj može da bude odobrena izgradnja može da bude i manja ukoliko na istoj postoji legalno izgrađen objekat koji se uklanja i ukoliko će novi objekat zadržati sve parametre postojećeg objekta (gabariti, spratnost, namjena) i ukoliko postoji dovoljan prostor za obezbjeđenje potrebnog broja parking mjesta.

Obavezno kod svih vrsta novih objekata (osim objekata infrastrukture), u vezi sa urbanističko-tehničkim parametrima koji se tiču zelenih površina, je da na građevinskoj parceli bude zastupljeno minimalno 10% zelene vodopropusne površine, a čija širina pojasa mora biti min 1 m dok je dužina slobodna, osim ako se ne radi o zatečenoj (postojećoj) izgrađenoj građevinskoj parceli.

Član 102.

Regulaciona linija je planska linija, definisana grafički i numerički detaljnim planskim dokumentom, odnosno planom parcelacije, kojim se utvrđuju pojedinačne građevinske parcele.

Građevinska linija je planska linija koja se utvrđuje grafički i numerički detaljnim planskim dokumentom, odnosno planom parcelacije, koja označava liniju po kojoj se gradi, odnosno isključava građevina ili linija koju građevina, odnosno gabarit građevine ne smije preći.

Svaka građevinska parcela na kojoj se predviđa građenje objekata treba imati kolsko pješački pristup direktno sa javne prometne površine. Ukoliko direktan prilaz građevinskoj parceli nije evidentiran kao javno dobro i propisuje se urbanističkom saglasnošću/lokacijskom informacijom investitor mora da bude upisan kao posjednik/suposjednik i vlasnik/suvlasnik katastarskih parcela od kojih se satoji predmetni prilaz te isti mora da bude širok minimalno 3,5 metra.

Prostornom organizacijom građevinske parcele treba omogućiti postepenu transformaciju seoskog naselja, u naselje mješovitog tipa, kako bi se omogućila dioba većih parcela na dvije ili više građevinskih parcela, tako da ekonomska ulica može postati stambena. Građevinska parcela objekta koja ima površinu veću od maksimalno dozvoljene iz prethodnog člana, treba biti podijeljena u više parcela, odnosno dijelovi više takvih parcela mogu da formiraju novu građevinsku . Ukoliko postoji mogućnost da dijeljenjem parcela dođe do formiranja premalih parcela , izuzetno se može odobriti da građevinska parcela postojećeg objekta ostane veća od maksimalno dozvoljene, ali na jednoj građevinskoj parceli ne mogu biti izgrađena dva slobodnostojeća stambena objekta.

Član 103.

Kolsko pješački pristup do građevinske parcele na kojoj je izgrađen objekat za kojeg je nadležni organ izdao odobrenje za građenje i isti put se koristi 20 i više godina smatrat će se pristupom odnosnom objektu.

Član 104.

Objekti na građevinskoj parceli mogu biti postavljeni na sljedeći načini:

- u neprekinutom nizu –objekti se na parceli dodiruje obje bočne linije građevinske parcele,
- u prekinutom nizu - objekat dodiruje samo jednu bočnu liniju građevinske parcele,
- kao slobodnostojeći - objekat ne dodiruje nijednu liniju građevinske parcele,

Član 105.

Visina objekta je rastojanje od nulte kote objekta do kote sljemena (za objekte sa kosim krovom), odnosno do kote vijenca (za objekte sa ravnim krovom). Najveća dozvoljena visina objekta određuje se utvđenom spratnošću iz odredbi člana 114. ove Odluke.

Član 106.

Kota prizemlja objekata određuje se u odnosu na kotu nivelete javnog ili pristupnog puta, odnosno prema nultoj koti objekta, i to:

- Kota prizemlja novih objekata na ravnom terenu ne može biti niža od kote nivelete javnog ili pristupnog puta.
- kota prizemlja može biti najviše 1,20 m viša od nulte kote,
- za objekte na strmom terenu sa nagibom od ulice naniže, kada je nulta kota niža od kote nivelete javnog puta, kota prizemlja može biti najviše 1,20 m niža od kote nivelete javnog puta,
- za objekte na strmom terenu sa nagibom koji prati nagib saobraćajnice kota prizemlja objekta određuje se u skladu sa tačkama a), b) i c) ovog stava,
- za objekte koji imaju indirektnu vezu sa javnim putem, preko privatnog prolaza, kota prizemlja utvrđuje se u skladu sa prethodnim tačkama ovog člana i
- za objekte koji u prizemlju imaju nestambenu namjenu kota prizemlja može biti maksimalno 0,20 m viša od kote trotoara, a denivelacija do 1,20 m savladava se unutar objekta.
- Podrumom se smatra dio građevine (objekta) koji je na čitavoj tlocrtnoj površini ukopan do pola ili cijele površine horizontalnog gabarita objekta i ukopan potpuno u dubinu od nivoa konačno uređenog terena oko objekta, odnosno kada je razlika između stropa podruma i najniže kote uređenog terena na svim dijelovima uz objekat jednaka ili manja od 1,0 m. Ukoliko stanje nije izvedeno prema ovom uvjetu, etaža se smatra suterenom.
- Potkrovljem se smatra prostor ispod krovne konstrukcije, čiji nadzid iznad stropne konstrukcije, mjereno na vanjskom rubu zida (do donje plohe krovne konstrukcije) i nije viši od 1,60 m,

- Stambenom mansardom smatra se prostor ispod krovne konstrukcije sa najvišom visinom nadzida (iznad stropne konstrukcije do donje plohe krovne konstrukcije) i nije viši od 2,2 m, mjerno po vanjskom rubu zida
- tavanom se smatra prostor ispod krova kuće koji je ograđen, građevinski zaštićen, nije toplotno izolovan te nije namijenjen za stanovanje, gdje visina nadzida ne smije biti viša od 0,6 m.

Član 107.

U urbanom području Cazina, u zonama porodičnog stanovanja dozvoljena je izgradnja objekata višeporodičnog stanovanja pod sljedećim uslovima:

- maksimalna dozvoljena spratnost objekata višeporodičnog stanovanja uz front ulice bez nagiba je P+3, odnosno maksimalne visine do 13,00 m, mjereno od nivoa ulice do najviše tačke objekta (uključujući krovni vijenac, zabatni zid kod "skrivenih krovova", pri čemu se ne računaju dimnjaci i okna lifta);

-na drugim stranama objekta, ukoliko je to uslovljeno nagibom terena parcele (pad u odnosu na ulicu iz prethodnog stava), može se dozvoliti veća spratnost, do maksimalno P+6, odnosno, maksimalne visine do 21,00 m, mjereno od nivoa najniže tačke uređenog terena. Ukoliko se parcela nalazi između dvije ulice koje su bez nagiba, a teren parcele je u padu prema jednoj od ulica, kao referentna ulica za određivanje maksimalne spratnosti od P+3 uzima se ulica sa većom nivelacionom kotom. U broj etaža i visinu se ne računaju etaže koje su ukopane cijelim svojim obimom.

Član 108.

Konzolni prepusti na objektu ne mogu prelaziti preko građevinske linije prema saobraćajnici ili javnoj površini.

Član 109.

Građevinski elementi nad nivoom prizemlja mogu preći građevinsku liniju (računajući od osnovnog gabarita objekta do horizontalne projekcije istaka), i to:

- izlozi poslovnog prostora za 0,30 m, po cijeloj visini, kad najmanja širina trotoara iznosi 3,00 m, a ispod te širine trotoara nije dozvoljena izgradnja istaka izloga lokala u prizemlju;
- izlozi lokala do 0,50 m po cijeloj visini u pješačkim zonama;
- transparentne bravarske konzolne nadstrešnice u zoni prizemne etaže do 1,00 m po cijeloj širini objekta sa visinom iznad 3,00 m;
- platnene nadstrešnice sa masivnom bravarskom konstrukcijom do 1,00 m od spoljne ivice trotoara na visini iznad 3,00 m, a u pješačkim zonama prema konkretnim uslovima lokacije;

- konzolne reklame (firme) do 1,00 m na visini iznad 3,00 m.

Član 110.

Otvorene spoljne stepenice mogu se postavljati na objekat (prednji dio) ako je građevinska linija 5,00 m uvučena u odnosu na regulacionu liniju, odnosno u prostor između građevinske i regulacione linije, i ako savlađuju visinu do 0,5 m.

Stepenice iz stava 1. ovog člana koje savlađuju visinu preko 0,5 m smještaju se u gabarit objekta. Stepenice iz stava 1. ovog člana mogu se postavljati na bočne strane ili zadnji dio objekta ako ne ometaju prolaz drugim objektima u dvorištu ili susjednim parcelama.

Član 111.

Stope temelja ne mogu prelaziti granicu susjedne parcele.

Član 112.

Minimalna rastojanja između građevinskih objekata utvrđena su radi očuvanja slobodnih površina i obezbjeđivanja dovoljno osvijetljenosti i provjetrenosti objekata.

Visina objekata i njihova međusobna rastojanja utvrđuju se na parcelama predviđenim za izgradnju stambenih, poslovnih i stambeno-poslovnih objekata, odnosno, za dogradnju i nadziđivanje objekata, pod sljedećim uslovima:

- (1) Udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele treba da iznosi najmanje 2,5 m (ne računajući krovnu strehu do 1,0 m) za porodične stambene i stambeno-poslovne objekte i 3,00 m (ne računajući strehu do 1,0 m) za poslovne objekte, višeporodične objekte te druge objekte koji ne spadaju u kategoriju porodičnih stambenih i stambeno-poslovnih objekata.
- (2) Udaljenost građevinske linije od saobraćajnice iznosi minimalno propisanu širinu prema zakonskim odredbama, odnosno može biti i manja uz saglasnost nadležnog upravitelja ceste.
- (3) Odstojanje (mjereno u metrima) između najisturenijih dijelova objekata, ne računajući krovnu strehu ne može biti manje:
 - između objekata spratnosti P+2 minimum 5,00 m
 - između objekata spratnosti P+3 i viših, minimum 7,00 m
- (4) Udaljenosti iz prethodnih stavova mogu biti i manje uz pisanu saglasnost vlasnika susjednih parcela ovjerenu od strane nadležnog organa i pod uslovom da je u tom slučaju moguće

ostvariti adekvatno funkcionisanje prostora i zadovoljiti minimalne uslove protivpožarne zaštite i pristupa, osim u slučajevima višeporodičnog stanovanja.

- (5) Na građevinskoj parceli na kojoj je izgrađen ili je planiran novi objekat može da bude izgrađen pomoćni objekat/objekti na udaljenosti minimalno 1 m od međne linije bez saglasnosti vlasnika susjedne parcele. Udaljenost može biti i manja uz saglasnost vlasnika susjedne parcele i pod uslovom da je u tom slučaju moguće ostvariti adekvatno funkcionisanje prostora i zadovoljiti minimalne uslove protivpožarne zaštite i pristupa
- (6) Udaljenost planiranog objekta od granice susjedne parcele na kojoj postoji izgrađen objekat, (legalan ili nelegalan) može biti i manja od udaljenosti propisane ovom Odlukom, odnosno može biti ista kao udaljenost postojećeg susjednog objekta. Izgradnja objekta iz prethodnog stava može biti odobrena samo pod istim uslovima koje ima i susjedni postojeći objekat (po pitanju spratnosti, otvora na fasadi, oblika krovšta i udaljenosti građevinske linije do puta izuzev u slučajevima ako istu nije moguće ispoštovati zbog nivelacije terena ili oblika građevinske parcele).

Izgradnja građevine može da bude odobreno samo na građevinskom zemljištu, odnosno na zemljištu na kojem je ovim planom omogućena gradnja, podijeljenom na građevinske parcele, tako da svaki objekat, bez obzira na svoju namjenu, dobije svoju građevinsku parcelu. Građevinska parcela mora da ima kolski pristup sa glavne saobraćajnice.

Porodični stambeni ili stambeno poslovni objekti, koji su planirani unutar urbanih područja ili građevinskog zemljišta van urbanih područja, moraju da imaju ugrađene instalacije za električnu energiju, vodovod i kanalizaciju

Zatečeni objekti u urbanim područjima ili građevinskom zemljištu van urbanih područja, koji nemaju ugrađene instalacije iz predhodnog stava, moraju da budu rekonstruisani na odgovarajući način, u roku koji utvrdi organ nadležan za poslove urbanizma, u skladu sa važećim planovima.

Član 113.

Arhitektonsko oblikovanje objekta, izbor materijala, boja fasade i pokrova trebaju se prilagoditi ambijentu i tradiciji podneblja, uz savremen arhitektonski izraz.

Graditi se može samo sa čvrstim građevinskim materijalima uz maksimalno poštivanje tehničkih propisa pri čemu se trebaju zadovoljiti i termički propisi.

Fasade se mogu malterisati ili obrađivati na savremen ili tradicionalan način, tipičan za ovo podneblje. Termoizolacioni sloj može preći građevinsku liniju do 0,20m, ukoliko je na dovoljnoj udaljenosti od ceste i međne linije. Na objektima se mogu primjenjivati rješenja koja omogućavaju dobivanje energije korištenjem sunčeve energije. Ukoliko se objekti ne vežu na kanizacionu mrežu moraju imati vezu sa setptičkom jamom koja mora biti izgrađena tako da udovolji najstrožim sanitarnim normama.

Član 114.

Maksimalna spratnost u građevinskim zonama je:

- Za urbano područje Cazina definisati novim urbanističkim planom,
- P+4 (ostala urbana područja) i
- P+3 (vanurbano područje)

uz poštovanje svih urbanističko- tehničkih parametara kao što su veličina parcele, koeficijent izgrađenosti, procent izgrađenosti, građevinske i regulacione linije, mogućnost lociranja saobraćaja u mirovanju, mogućnosti planiranja zelenih površina u okviru građevinske parcele i slično, s tim da umjesto posljednje pune etaže može da bude mansarda, potkrovlje ili povučena etaža.

U urbanim i vanurbanom području dozvoljena je izgradnja podruma, odnosno suterena i podzemnih garaža. (Po-podrum; Su-suteren, M-mansarda, Pk -Potkrovlje, Pe-povučena etaža koja čini 70% pune etaže).

Najveća dozvoljena spratnost porodičnog stambenog objekta je do P+2, (posljednja etaža može da bude Pk, M ili Pe), tri nadzemne etaže. Porodični stambeni objekti su građevine stambene namjene sa najviše tri stana i čija korisna površina ne prelazi 400,0m².

Porodični stambeno-poslovni objekti su građevine stambene i poslovne namjene na posebnoj građevinskoj parceli, maksimalne korisne površine do 400,0m².

Član 115.

Za parkiranje vozila za vlastite potrebe, vlasnici stambenih objekata (porodičnih i višeporodičnih objekata, vikend objekata i sl.), po pravilu obezbeđuju parking prostor na vlastitoj građevinskoj parceli, izvan površine javnog puta, i to jedno parking ili garažno mesto na jedan stan.

Normativi su dati za stepen motorizacije 500 PA /1000 stanovnika, tako da je potrebno vršiti korekcije za drugačiji stepen motorizacije. U skladu s tim potrebno je osigurati parkirališna ili garažna mjesta minimalno kako slijedi:

- za stambene objekte 1 stan – 1 parking mjesto ili garažno mjesto,
- proizvodnja: 1 mjesto do 150 m² neto izgrađene površine,
- banke, pošte, vjerske objekte, zdravstvene, poslovne, obrazovne, administrativne funkcije: 1 mjesto do 50 m² neto izgrađene površine (urbano područje Cazina),
1 mjesto do 70 m² neto izgrađene površine (ostala urbana područja),
1 mjesto do 100 m² neto izgrađene površine (vanurbano područje)
- trgovine: 1 mjesto do 50 m² neto izgrađene površine (urbano područje Cazina),
1 mjesto do 100 m² neto izgrađene površine (ostala područja)
- hoteli: 1 mjesto do 70 m² neto izgrađene površine (urbano područje Cazina)
1 mjesto do 10 kreveta (ostala područja)
- ugostiteljstvo: 1 mjesto do 50 m² neto izgr. površine (urbano područje Cazina)
1 mjesto do 8 stolica (ostala područja)

- za pozorište i bioskop: 1 PM za koristan prostor do 30 gledalaca;
- za sportske hale: 1 PM na koristan prostor do 40 gledalaca;

Ukoliko se na građevinskoj parceli ne može obezbijediti dovoljan broj parking mjesta, moguće je taj potrebni broj parking mjesta obezbijediti na zasebnoj građevinskoj parceli od građevinske parcele pripadajućeg objekta, pod uslovom da udaljenost po putanji kretanja pješaka od parking mjesta do ulaza u objekat nije veća od 100 m i pod uslovom da se ne može mijenjati namjena građevinske parcele na kojoj je planirano parkiranje dok god postoji potreba za istim, odnosno, za svo vrijeme postojanja objekta čijem životnom prostoru pripada, što se navodi u urbanističkoj saglasnosti, odobrenju za građenje i odobrenju za upotrebu.

Za slučajeve izmjene namjene, dogradnje i nadogradnje postojećih legalno izgrađenih objekata, na kojima nije moguće obezbijediti dovoljan minimalni broj parking mjesta, smatra se da je obezbjeđen dovoljan broj parking mjesta, ukoliko se u radijusu od 200 m od tih objekata nalazi javni parking, a što se dokazuje naznačavanjem istog u položajnoj skici koja je sastavni dio urbanističke saglasnosti i što se posebno naglašava u rješenju o urbanističkoj saglasnosti s tim da jedan objekat može opteretiti dodatno uz saglasnost upravitelja max 5PM.

Član 116.

Sve izgrađene građevine, koje nisu u skladu sa Prostornim planom, zadržavaju se do privođenja zemljišta krajnjoj namjeni i na njima je moguće vršiti samo radove tekućeg održavanja i sanacije od posljedica raznih oštećenja izazvanih nepogodama ili štete nanesene ratnim dejstvom.

Pribavljanje, uređenje i korištenje građevinskog zemljišta

Član 117.

Pribavljanje, uređenje i korištenje građevinskog zemljišta određuje se posebnim odlukama o građevinskom zemljištu, a koje donosi Gradsko vijeće na osnovu Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH, Zakona o stvarnim pravima, Zakona o prostornom uređenju i građenju USK-a, te ovog Plana i provedbenih planskih dokumenata.

Član 118.

Uređenje građevinskog zemljišta je vršenje pripremnih radova i radova na izgradnji komunalne infrastrukture kojima se obezbjeđuju uslovi za izgradnju i korištenje građevina i drugih zahvata u prostoru koji su planirani planskim dokumentima.

Uređenje građevinskog zemljišta obuhvata faze;

- Pripremanja građevinskog zemljišta

- Opremanje građevinskog zemljišta.

Izgradnja građevina vrši se na uređenom građevinskom zemljištu.

Izuzeto od stava (3) izgradnja građevina može se vršiti i na neuređenom građevinskom zemljištu ako se uređenje građevinskog zemljišta vrši u toku gradnje građevine, a najkasnije do tehničkog prijema građevine.

Pripremanje i opremanje građevinskog zemljišta – određuje se važećim Zakonom o prostornom uređenju i građenju USK-a i Gradskim odlukama.

Član 119.

Opisi granica građevinskog zemljišta dati su u grafičkim prilogima ovog Plana, te granica industrijskim/poslovnim/privrednim/radnim zonama u urbanim i van urbanim područjima.

Član 120.

Uređenje građevinskog zemljišta vrši se na osnovu programa uređenja građevinskog zemljišta u skladu sa prostorno-planskim dokumentima donesenim za određena područja.

Član 121.

Program uređenja građevinskog zemljišta usvaja Gradsko vijeće na prijedlog Gradonačelnika.

[Uslovi građenja pomoćnih, privrednih \(gospodarskih\) objekata i objekata namjenjenih za obavljanje djelatnosti privremenog ili sezonskog karaktera](#)

Član 122.

Pomoćni objekti u smislu ove Odluke smatraju se garaže za lična vozila, šupe i ostave za smještaj ogrjeva i alata, nadstrešnice, ljetne kuhinje, vrtni paviljoni i roštilji, kotlovnice, ograde i slični objekti ukoliko nisu u sklopu objekta druge namjene.

Izgradnja pomoćnih objekata na urbanim područjima i građevinskim zemljištima van urbanog područja grada Cazina, podliježe istom postupku odobravanja (urbanistička saglasnost, odnosno lokacijska informacija, odobrenje za građenje, odobrenje za upotrebu) kao i izgradnja drugih objekata, odnosno izgradnja pomoćnih objekata radi se pod istim uslovima predviđenih u članu 112. ove Odluke.

Privremeni objekti u smislu ove Odluke smatraju se svi objekti montažno-demontažne izvedbe ili izvedeni od lakih materijala, sa jasno definisanim rokom korištenja, postavljeni na određenoj lokaciji za potrebe gradilišta, snabdijevanje građevina električnom energijom, za primjenu

odgovarajuće tehnologije građenja, kao i za organizovanje sajмова, javnih manifestacija i zadovoljavanje drugih potreba na javnim površinama (objekti za svakodnevno snabdjevanje i pružanje usluga ljudima- kiosci za prodaju štampe, duhana, javni WC i drugi slični objekti).

Po isteku roka za privremene objekte, isti se na zahtjev nadležne Službe gradskog organa uprave mora ukloniti bez prava na naknadu i obaveze davanja nove lokacije. Prostor na kojem se objekat nalazio mora biti uređen prema uslovima utvrđenim u rješenju o urbanističkoj saglasnosti, odnosno odobrenju za građenje.

Izuzetno, objekat može da bude uklonjen i prije isteka roka u slučaju privođenja zemljišta konačnoj namjeni ili drugog valjanog razloga.

Član 123.

Na užem urbanom području nije dozvoljena izgradnja gospodarskih objekata namijenjenih za držanje krupne i sitne stoke, živine, kunića ili vršenje bilo kakve aktivnosti u vezi uzgoja domaćih životinja.

Član 124.

Izgradnja pomoćnih i privrednih zgrada na urbanim područjima i građevinskim zemljištima grada Cazina podliježe istom postupku odobravanja (urbanistička saglasnost, odobrenje za građenje, odobrenje za upotrebu) kao i za izgradnju drugih zgrada, odnosno, vršenje radova, pod istim uslovima predviđenim ovom Odlukom.

Član 125.

Izgradnja gospodarskih objekata ne može se vršiti uz stambene zgrade, odnosno, ovi objekti ne mogu da budu izgrađeni na rastojanju manjem od 15 m od stambenog objekta.

Član 126.

Izuzetno od prethodnog člana, iste je moguće pozicionirati ispred glavnog objekta uz uslov da denivelacija terena omogućava njegovo pozicioniranje u odnosu na kotu terena, za minimalno $H/2$ njegove visine.

Član 127.

U urbanim područjima i na građevinskom zemljištu van urbanog područja je dozvoljeno podizanje ograde i podzida duž granica građevinskih parcela. Svaka građevinska parcela, se može ograditi prema ulici propisanom ogradom, ukoliko nije drugačije regulisano. U pogledu materijala, boje i načina izrade ograde, odnosno podzide uz ulicu moraju se prilagoditi izgledu mjesta, ulice i okoline.

Građevinske parcele porodičnih stambenih i porodičnih stambeno-poslovnih objekata mogu se ograđivati ogradom izgrađenom od kamena, armiranog betona, betonske galanterije do 1 m, iznad kojih ide ispuna od kovanog željeza, drveta i sl. uz obavezno estetsko usklađivanje sa susjednim ogradama za koje postoje akti o građenju.

Visina ograde može biti maksimalno do 2,00 m (računajući od kote terena).

Ukoliko uslovi terena zahtijevaju može se dozvoliti izgradnja podzida na građevinskoj parceli. Visina podzida zavisi od konfiguracije terena, s tim da visina istog na strani na kojoj je naslonjen teren ne može biti veća od 0,30 m od kote konačno zaravnatog uređenog terena (1,00 m ako ima funkciju ogradnog zida). Dozvoljeno je postavljanje ograda na podzide, s tim da je ukupna visina 2,00m.

Vlasnik parcele treba da postavlja ogradu unutar svoje parcele uz međnu liniju. Ograda može biti zajednička kada se postavlja po granici parcele (međnoj liniji), a u tom slučaju je neophodna saglasnost vlasnika susjednih parcela, kao i sklapanje notarski ovjerenog sporazuma

Ograde uz ulicu se moraju redovno održavati. Vrata i kapije uličnih ograda ne smiju se otvarati prema ulici, odnosno, na pločnik i kolovoz van građevinske linije. Postojeće ulične kapije i ograde koje svojom veličinom, oblikom, vrstom materijala i estetskim izgledima narušavaju i štete cjelokupnom izgledu ulica i objekata ili nisu izgrađene na regulacionoj liniji moraju se na zahtjev organa nadležnih za gradnju ukloniti, odnosno, zamijeniti.

Član 128.

Izgradnja pomoćnih objekata na urbanim područjima i građevinskim zemljištima van urbanog područja grada Cazina, podliježe istom postupku odobravanja (urbanistička saglasnost, odnosno lokacijska informacija, odobrenje za građenje, odobrenje za upotrebu) kao i za izgradnju drugih glavnih objekata na parceli.

Član 129.

Na ruralnom području, izvan utvrđenog građevinskog zemljišta, može se izdati urbanistička saglasnost za izgradnju gospodarskih građevina za držanje, odnosno smještaj stoke, peradi, zečeva, pčela i sl., zatim, za skladištenje poljoprivrednih proizvoda, đubriva, sjemena, zaštitnih sredstava, objekti za smještaj stočnih proizvoda i stočne hrane.

Kao gospodarski objekti smatraju se i pomoćni objekti za smještaj traktora, poljoprivrednih mašina i kamiona.

Takođe, u okviru poljoprivrednog gazdinstva moguće je graditi i porodični stambeni objekat, maksimalne spratnosti do P+2 (uz mogućnost izgradnje i podrumске etaže) i bruto građevinske

površine do 400 m². Stambeni objekat mora da bude na građevinskoj parceli te je, stoga, neophodno pretvaranje zemljišta u građevinsko.

Minimalna površina građevinske parcele u okviru poljoprivrednog gazdinstva je 200 m².

Poljoprivredno zemljište se može koristiti samo u skladu sa važećim Zakonom o poljoprivrednom zemljištu i eventualnim izmjenama i dopunama pomenutog zakona.

Član 130.

Na poljoprivrednom zemljištu, parcele koje služe namjeni čuvanja životinje, voćnjacima i sl. namjene mogu se privremeno ograđivati transparentnom prozračnom ogradom visine do 1.40 m (računajući od kote terena) .

Član 131.

Za građevine iz člana 129 urbanistička saglasnost se ne može izdati na zemljištima koja su utvrđena kao zaštitne zone.

Član 132.

Poljoprivredne građevine ne mogu se graditi uz stambene zgrade na rastojanju manjem od 15 m, kao ni između stambenih zgrada i cesta. Rastojanje između stambenih i poljoprivrednih građevina može biti i manje od 15 m, ako su time obezbijeđeni higijensko-tehnički uvjeti koji su propisani za tu vrstu građevina i ako je obezbijeđena zaštita sredine i takvih građevina, s tim da od susjeda mora biti na rastojanju od 15 m ili ista udaljenost kao i susjednog poljoprivrednog objekta ako je na manjoj udaljenosti od 15 m, a može biti i manja udaljenost ukoliko se dobije saglasnost susjeda do kojeg se locira predmetni objekat.

Član 133.

Septičke jame i gospodarske građevine, koje mogu biti izvor zagađenja sredine, ne mogu se graditi na rastojanju manjem od 20 m od lokalnih objekata za snabdijevanje vodom za piće.

Lokalne građevine za snabdijevanje vodom za piće (bunari, pumpe i sl.) ne mogu se graditi na rastojanju manjem od 20 m od poljoprivrednih građevina, koji mogu biti izvor zagađenja vode za piće. Izuzetno, može se odobriti izgradnja lokalnih građevina za snabdijevanje vodom za piće i na manjem rastojanju od propisanog u prethodnom stavu, samo ako te građevine ispunjavaju higijensko-tehničke i druge uvjete za zaštitu vode za piće u takvim uslovima i obezbijeđeno redovno pražnjenje.

Septička jama mora biti unutar građevinske parcele, a položaj iste minimalno 1m od međne linije. U izuzetnim okolnostima moguća je i manja udaljenost od granice susjedne parcele uz pismenu saglasnost vlasnika iste.

Član 134.

U narednom periodu neophodne su:

- Brojne aktivnosti oko realizacije regionalnog vodovodnog sistema, ali i usmjeravanje pažnje na lokalne vodovode, njihovo objedinjavanje na nivou jedinstvenog savremenog vodovodnog sistema za cjelokupno područje grada Cazina je strateška aktivnost od posebnog značaja.

Neophodno je, paralelno sa rješavanjem navedenih strateških pitanja pažnju usmjeriti:

- Zaštititi sva područja koja služe ili će u narednom periodu služiti za razvoj vodoprivrede.
- Izvorišta za snabdjevanje vodom, otvorene i podzemne vodne tokove, rezervisane površine za akumulacije, postojeće vodoprivredne objekte i sve sadržaje koji služe vodoprivredi staviti pod poseban režim zaštite.
- Režim zaštite uspostaviti za sva izvorišta i objekte termalnih i termomineralnih voda.
- Izgradnji separacionih sistema za odvođenje upotrebljenih i oborinskih otpadnih voda i izgradnji centralizovanih i lokalnih uređaja za prečišćavanje otpadnih voda posvetiti najveću pažnju
- razmotriti način i uslove korištenja vode za poljoprivredu i druge potrebe. Naime, raspoložive količine vode koje se mogu zahvatiti iz podzemlja na teritoriji grada Cazina su ograničene. Ove vode imaju viši stupanj kvaliteta i treba ih rezervisati za zadovoljenje potreba stanovništva, farmi i prehrambene industrije. Pored toga, potrebne su značajne količine vode i za navodnjavanje, za privredne pogone, sport i rekreaciju koji ne zahtjevaju najviši kvalitet i njih treba posebno rješavati.

Član 135.

Na područjima na kojima se snabdijevanje vodom za piće vrši iz podzemnih tokova putem bunara, pumpi i slično, đubrišta i septičke jame moraju se graditi kao vodonepropusne građevine. Đubrišta i septičke jame moraju biti pokrivena i obezbijeđena od pristupa ljudi i životinja.

Ugroženost terena prirodnim procesima i pojavama i uslovi građenja

Član 136.

Prema stepenu razvoja prirodnih egzogenogeoloških procesa i pojava u okviru građevinskog zemljišta i prema stepenu stabilnosti i pogodnosti tla za izgradnju objekata Prostornim planom su utvrđene tri kategorije terena i to: stabilan teren, uslovno stabilan teren i nestabilan teren.

Stabilan teren

Član 137.

Stabilni tereni odnosno padine su takvi tereni gdje ne postoje preduslovi za pojavu i razvoj geoloških procesa. Koeficijent stabilnosti je uvijek veći od jedinice. Ukoliko zbog morfogenetskih procesa dođe do radikalnih promjena u prirodnoj morfologiji uslovi stabilnosti mogu se promijeniti.

Izgradnja infrastrukturnih građevina i drugih zahvata na stabilnom terenu može se planirati i izvesti bez posebnih uslova. Prema vrsti građevine i nivou projektne dokumentacije nadležni organ uprave odlučuje o potrebi izrade Elaborata o geomehaničkim ispitivanjima tla (prema važećem Zakonu o geološkim istraživanjima i Pravilniku o geotehničkim istraživanjima i ispitivanjima te organizaciji i sadržaju misija geotehničkog inženjerstva). Takođe, određivanje načina izvođenja i dubine temelja građevine i uređenja terena potrebne uslove propisaoe nadležni organ za izdavanje urbanističke saglasnosti i odobrenja za građenje, s obzirom na vrstu građevine, veličinu, namjenu i sl.

Uslovno stabilni tereni

Član 138.

Uslovno stabilni tereni-u prirodnim uslovima je stabilan teren ali pri neznatnoj promjeni opštih uslova (pri izvođenju inženjerskih radova) ili nepovoljnog djelovanja geoloških faktora može doći do stvaranja štetnih geoloških procesa i pojava.

Na ovim površinama obavezno je provođenje geomehaničkih istraživanja, kao i detaljnog inženjerskogeološkog kartiranja tla sa davanjem uslova temeljenja i izgradnje građevina i prijedloga sanacionih mjera za pretvaranje uslovno stabilnog terena u stabilan teren. Potrebna je izrada Elaborata o inženjerskogeološkim i geomehaničkim ispitivanjima terena, u kojem će se utvrditi uslovi i sanacione mjere za prilagođavanje uslova izgradnje građevina i uređenja terena lokalnim geološkim uslovima.

Nestabilan teren

Član 139.

Nestabilan teren (padine)-sa brojnim konstatovanim pojavama gravitacionih procesa ili područja gdje se na osnovu opštih inženjerskogeoloških uslova može očekivati pojava osulina, odrona i velikih klizišta. Izvođenjem inženjerskih radova, inteziviraju se procesi koji uzrokuju i proširuju područje nestabilnosti.

Gradnja se može odobriti samo ukoliko se za kompletno područje izvrše detaljna inženjerskogeološka i geomehanička ispitivanja i uradi Elaborate, kao i projekat sanacije terena, koji treba prilagoditi planiranoj namjeni prostora. Izgradnju objekata koncipirati tako da bude u funkciji sanacionih mjera.

Član 140.

Svaka izgradnja je zabranjena na uslovno stabilnom i nestabilnom terenu dok se ne dokaže tehničkim ekspertizama da je moguća izgradnja na takvom zemljištu.

Član 141.

Mjere na sanaciji klizišta mogu biti interventne i trajne. Interventne mjere se provode za potrebe smirivanja aktivnosti klizišta, odnosno „držanja“ klizišta pod odgovarajućem tehničkom kontrolom, a sve u cilju smanjenja materijalnih šteta. Trajne mjere sanacije klizišta podrazumjevaju povodjenje adekvatnih mjera sanacije za konačnu i potpunu sanaciju klizišta, takođe se razlikuju po vrsti i obimu u zavisnosti od toga kakva će biti buduća namjena saniranog zemljišta (rekreaciona zona, mogućnost izgradnje infrastrukturnih objekata) U zavisnosti buduće namjene prostora i vrste sanacije zemljišta, zavisi obim geološko-geomehaničkih istraživanja i obim građevinskih sanacionih mjera.

Za izgradnju građevina u zoni klizišta, moraju se provesti odgovarajuća i zakonski propisana geološko - geomehanička istraživanja kao i adekvatne građevinske sanacione mjere koje će omogućiti privođenje zemljišta planiranoj ili eventualno zahtjevanoj budućoj namjeni zemljišta.

Član 142.

Ako u granicama građevinskog zemljišta dođe do promjene postojećeg stepena stabilnosti terena, odnosno ako stabilni teren "pređe" u kategoriju uslovno-stabilnog ili nestabilnog terena, kao posljedica naknadnog uticaja prirodnih i tehnogenih procesa u periodu važenja prostornog plana, za definisanje mogućnosti i načina izgradnje građevina u novonastaloj situaciji, treba koristiti definisane uslove vezane za aktuelnu kategoriju stabilnosti terena.

V.2 NAČIN KORIŠTENJA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA

Član 143.

Korištenje poljoprivrednog zemljišta, u zonama koje se koriste i štite pod posebnim uvjetima mora se odvijati pod propisanim i kontrolisanim uslovima za to područje.

Proizvodnja se mora uskladiti sa spektrom vrijednosti koje treba očuvati, zaštititi i unaprijediti, tj. sa usvojenim mjerama zaštite za pojedine sisteme sa ciljem smanjenja negativnih uticaja na druge segmente živog svijeta i okoliša.

Izbjegavati primjenu genetski modifikovanog sadnog materijala, sjemena, stočne hrane, a posebno u ekološki osjetljivim područjima.

Racionalno upotrebljavati zaštitna sredstva i primjenjivati metode integralne zaštite od štetnika u cilju održavanja biološke ravnoteže u agroekološkom sistemu.

Korištenje, zaštita i očuvanje poljoprivrednog zemljišnog fonda je jedna od bitnih funkcija planiranja i uređenja prostora. Racionalnim planiranjem u ovoj oblasti obezbijediće se trajno očuvanje mogućnosti poljoprivrednog zemljišta za proizvodnju potrebnih količina hrane visoke zdravstvene vrijednosti.

Maksimalno čuvati površine čija je namjena poljoprivredno zemljište u što većem obimu i kvalitetu, pri čemu je potrebno uvažavati neophodnost daljeg urbanog razvoja Grada.

Podizati kvalitet poljoprivrednog zemljišta, naročito obradivih površina i oranica koje su prikladne za kultiviranje, kroz razne oblike unapređenja.

Donijeti programe korištenja poljoprivrednog zemljišta, te pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede.

Uvesti zemljišni informacioni sistem.

Član 144.

Šume se ne mogu krčiti radi izgradnje stambenih, poslovnih ili privrednih građevina. Izuzetno, za građenje građevina predviđenih važećim planskim dokumentima, u slučaju kada se time postiže veća trajna korist i ako neće biti štetnih posljedica na okolinu, prethodno se mora pribaviti dozvola za krčenje šume.

U šumi i na šumskom zemljištu može se graditi samo šumska infrastruktura, građevine koje su u funkciji gospodarenja šumama, i objekti za potrebe lovstva. Ostale građevine mogu se graditi ili izvoditi zahvati na šumskom zemljištu u skladu sa važećim propisima.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi i građevine sa posebnom namjenom za turizam, sport i rekreaciju i pripadajuća infrastruktura, kao i infrastrukturne građevine uz zadovoljavanje posebnih okolinskih uslova.

Na šumskom zemljištu mogu se vršiti radovi istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina, te izgradnje građevina i infrastrukture za te svrhe, pod uslovom prethodne izrade cjelovite studije opravdanosti, uključujući i studiju uticaja na okolinu, kojima se potvrđuje opravdanost.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi objekti za potrebe infrastrukture, sporta, rekreacije, lova, ribolova i odbrane zemlje, ali samo ako to iz tehničkih ili ekonomskih razloga nije moguće planirati izvan šume i šumskog zemljišta.

Investitor dopuštene građevine ili zahvata u prostoru na šumskom zemljištu, čija namjena će zbog toga biti trajno promijenjena, ili čija će vegetacija biti uništena, dužan je izvršiti zamjensku sadnju drveća i druge vegetacije na dijelu šumskog zemljišta koji odredi nadležna uprava za šumarstvo.

V.3 KORIŠĆENJE I ZAŠTITA VODA I VODNOG ZEMLJIŠTA

Član 145.

Vodne površine u obuhvatu Prostornog plana utvrđene su u članu 38 ove Odluke.

Na vodnom dobru je zabranjeno izvoditi zahvate osim onih kojih su navedeni članom 12. Zakona o vodama.

Na poplavnom području su izričito zabranjene sve aktivnosti koje mogu za vrijeme poplava imati štetan uticaj na vode, vodno dobro, priobalno zemljište i zaštitne objekte, a koje su pobrojane u članu 96. Zakona o vodama.

Član 146.

Zabranjena je svaka intervencija u prostoru koja može na bilo koji način ugroziti kvalitet podzemnih i površinskih voda na području Prostornog plana.

U svim slučajevima odobravanja izgradnje obavezan uslov za izgradnju je pribavljanje odgovarajućih vodnih dozvola kojim će se regulisati uslovi ispuštanja otpadnih voda, kao i odgovarajuće tretiranje otpadnih voda i na područjima gdje ne postoji javni sistem komunalnih instalacija i uređaja. Također mora biti adekvatno riješeno pitanje prikupljanja, distribucije i odlaganja otpada.

Grad i upravljači javnih vodovoda su dužni održavati, rekonstruisati i dogradnjom optimizirati kapacitet postojećih izvorišta do raspoloživih resursa, kako je to utvrđeno Prostornim planom. Dodatne količine vode obezbjediti na način kako je definirano tekstualnim dijelom Prostornog plana.

Upravljači javnih vodovoda i Grad su dužni obezbjediti zaštitu izvorišta pitke vode u skladu s donesenim Odlukama o zaštiti izvorišta, koje su važeće sve dok se ne donesu iste po novom Pravilniku. Opći akt nadležnog organa je odluka o uspostavljanju zona sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama, a osnov za donošenje odluke je elaborat istražnih radova odnosno projekat zaštite izvorišta. Projekat zaštite izvorišta se odnosi na svako izvorište pojedinačno i bazira se na provedenim istraživanjima hidrogeoloških uslova formiranja izvorišta, brzine prenosa zagađenja podzemnom filtracijom i mogućnosti unosa u vodonosni sloj i efikasnosti mjera zaštite od zagađenja. Za izvorišta vode za piće za koje nisu donešene Odluke potrebno je iste donijeti.

Član 147.

U uslovnim zonama zaštite izvorišta, za koje nije donesen opći akt nadležnog organa, ovim Prostornim planom se utvrđuju restriktivne mjere zaštite izvorišta, do donošenja općeg akta (Odluke o uspostavljanju zona sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama) a donošenjem akta će se granice i mjere zaštite u pojedinim zonama definitivno utvrditi.

Do donošenja Odluke o uspostavljanju zone sanitarne zaštite utvrđuje se granica u obuhvatu radijusa 50 m od izvorišta u kome vrijede zakonom i podzakonskim propisima ograničenja za zonu 1 zaštite izvorišta.

Član 148.

Na karakterističnim mjestima potrebno je uvesti monitoring kvaliteta vodotoka, a koji je u obavezi Agencije za vode, a utvrđuje se kao obaveza izrade pokazatelja kvaliteta vodotoka na području grada. Utvrđuje se obaveza izrade katastarske evidencije svih vodnih dobara na području grada Cazina. Utvrđuje se obaveza izrade katastra zagađivača radi praćenja i reagovanja na negativne uticaje, a posebno na eksczesne situacije.

Član 149.

Obaveza svakog zagađivača je da kvalitet tehnoloških otpadnih voda uskladi sa važećim zakonskim aktima (Uredba o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije (Sl. novine Federacije BiH broj 26/20 i 96/20) prije ispuštanja u kanalizacioni sistem ili prirodni recipijent.

Za tehnološke otpadne vode, koje se uljevaju u javne kanalizacione sisteme, a koji nemaju vodnu dozvolu, potrebno je iste prečistiti u skladu sa uslovima zadatim u vodnim aktima izdatim od strane nadležne agencije za vode. Takođe, tehnološke otpadne vode koje se ne uljevaju u javne kanalizacione sisteme, potrebno je ispuštati u skladu sa uslovima zadatim u vodnim

dozvolama, kako bi se postigle propisane granične vrijednosti i stanje vodnog tijela ne bi ugrozilo.

Član 150.

Radi očuvanja i poboljšanja kvaliteta vodnih resursa na području grada Cazina, potrebno je provoditi sljedeće organizovane mjere:

- Zaštita i očuvanje svih vodnih resursa - Osigurati zaštitu površinskih i podzemnih voda kroz definisanje i nadzor zona sanitarne zaštite, redovan monitoring kvaliteta voda, kontrolu aktivnosti koje mogu uzrokovati eroziju i zagađenje, te sanaciju i uklanjanje divljih deponija uz vodotoke.
- Sprječavanje projekata i aktivnosti koje mogu dovesti do smanjenja kvaliteta podzemnih voda - Izbjegavati sve intervencije koje mogu unijeti štetne tvari u tlo i vodonosnike, posebno poljoprivredne, građevinske i industrijske aktivnosti u osjetljivim područjima. Neophodno je uspostaviti strožiju kontrolu nad potencijalnim zagađivačima, unaprijediti upravljanje poljoprivrednim praksama i osigurati adekvatnu infrastrukturu za prikupljanje i tretman otpadnih voda i opasnih materijala.
- Smanjenje jaza između obuhvata vodosnabdijevanja i kanalizacione mreže - Prioritetno je proširiti i modernizovati kanalizacionu mrežu kako bi se smanjio broj individualnih septičkih jama i infiltracija fekalnih voda u tlo. Potrebno je ubrzati izgradnju i modernizaciju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, te uspostaviti katastar vodovodne i kanalizacione infrastrukture radi efikasnijeg planiranja, održavanja i nadzora.

Član 151.

Ispuštanje otpadnih, tehnoloških i oborinskih onečišćenih voda vršiti u skladu sa važećom zakonskom regulativom (Zakon o vodama, Uredba o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije).

Član 152.

(Izvorišta)

Izvorišta voda na području grada Cazina utvrđena su u članu 40 ove Odluke.

V.4. USLOVI UREĐENJA PODRUČJA NAMIJENJENIH TURIZMU

Član 153.

Područja namijenjena turizmu utvrđena su u članovima 54, 55, 56, 57 i 58. ove Odluke.

Član 154.

S obzirom na raspored, vrstu, kapacitet i veličinu i ostale pokazatelje ugostiteljsko – turističkih područja, prema karakteristikama prostora treba:

- gradnju novih građevina postorno i oblikovno uklopiti u oblike tradiciionalne gradnje lokalnog ambijenta,
- koristiti resurse etnološke i kulturne baštine,
- osigurati prostore za nove i atraktivne turističko-rekreacijske sadržaje,

Član 155.

Smještaj ugostiteljsko-turističkih sadržaja prioritetno se usmjerava na građevinskoim zemljištu, na područja za razvoj vikend naselja i površinama namjene sport, turizam i rekreacija , a shodno važećim zakonskim propisima iz oblasti prostornog uređenja i saglasnosti nadležnih institucija i agencija.

[Uslovi izgradnje na područjima predviđenim za potrebe izgradnje kuća za odmor i naselja za seoski turizam-vikend naselja](#)

Član 156.

Urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju kuća za odmor/vikend kuća izvan područja vikend izgradnje, dati su u članu 56 ove Odluke.

Član 157.

Urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju kuća za odmor su sljedeći:

- da korisna površina kuće za odmor ne prelazi 100 m²,
- da spratnost kuće za odmor ne bude veća od Su+ P+1,
- Da površina parcela bude od cca 300 do 1000 m²
- Da koeficijent izgrađenosti bude 0,3 a koeficijent zauzetosti 0,2

- da prikupljanje i odvod otpadnih voda bude u skladu sa važećim zakonskim propisima.

VI USLOVI SMJEŠTAJA PRIVREDNIH SADRŽAJA U PROSTORU

Član 158.

Prostornim planom grada Cazina utvrđene su privredne (poslovne) zone i građevinsko zemljište privreda koje obuhvataju postojeće i planirane površine za razvoj privrednih djelatnosti. Privredni sadržaji mogu se locirati i na građevinskom zemljištu u urbanim područjima i izvan urbanih područja.

Pregled navedenih površina iz stavke 1 ovog člana dat je u tekstualnom dijelu plana, u oblasti koja se odnosi na razvoj privrede, prikazan je i na grafičkom dijelu plana.

Član 159.

Privredne djelatnosti trebaju da ispune sljedeće uslove:

- da racionalno koriste prostor, bolje iskoriste i popunjavaju postojeće zone namjenjene ovim djelatnostima, kako bi se spriječilo neopravdano zauzimanje novih površina,
- da nisu energetske zahtjevne, te da su saobraćajno primjerene (saobraćajno ne opterećuju lokaciju),
- da zadovoljavaju propisane mjere zaštite okoliša (zaštita od buke, mirisa, onečišćavanja zraka, zagađivanje podzemnih i površinskih voda i sl.)
- u urbanim sredinama treba planirati intezivnije korištenje poslovnog prostora i prenamjenu postojećih prostora za tercijarne i kvartarne djelatnosti, kao i proizvodne pogone koji ne umanjuju kvalitet stanovanja i ne ugrožavaju okoliš,
- u ruralnim sredinama treba predvidjeti kapacitete za preradu poljoprivrednih i stočarskih proizvoda, kapaciteta za razvoj etnozanatstva, seoskog turizma i ostalih programa koji su u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša i zaštite prirodne i kulturne baštine.

Posebno sačuvati prostore za poljoprivrednu i stočarsku djelatnost.

Član 160.

Smještaj kapaciteta industrije, građevinarstva i proizvodnog zanatstva, prodajna skladišta robe, građevinskog materijala, robni terminali, robno-transportni centri, veliki kompleksi

trgovine, posebno vrste tržnih i uslužnih centara sa naglašenim obimom saobraćaja, značajnijom posjetom, znatnijim opterećenjem, zatim tehnološki parkovi usmjeravaju se u proizvodne (poslovne) zone i građevinsko zemljište namijenjeno za privredni razvoj.

Prilikom izgradnje proizvodno (poslovnih) zona voditi računa da se lociraju u blizini sirovinskih baza koje prerađuju, da su dobro saobraćajno povezane sa magistralnim saobraćajem, i da se zadovolji saobraćaj u mirovanju, kolski i pješački pristupi, površine za pješake, manipulativni platoi, zelene površine, ograde odgovarajuće visine i zaštite i protivpožarni put, u skladu sa važećim Pravilnikom koji tretira oblast protivpožarne zaštite.

Urbanistički parametri za gradnju u poslovnim/privrednim/poduzetničkim zonama do donošenja detaljnih planskih dokumenata su:

- minimalna površina parcele iznosi 3000m²;
- nove parcele se ne mogu formirati na način da nakon formiranja novih parcela nastane ostatak parcele manji od 3000 m²,
- ako nove parcele nemaju direktnu vezu sa javnom saobraćajnicom, mora se obezbjediti trajni pristup javnoj saobraćajnici, na način da to ne umanjuje funkcionalnost parcele preko koje se obezbjeđuje trajni pristup,
- minimalni koeficijent izgrađenosti iznosi 0,4
- maksimalni koeficijent izgrađenosti (Ki) iznosi 2,
- procenat izgrađenosti (Pi) iznosi 70%,
- minimalno rastojanje građevinske linije od regulacione linije prema javnom putu iznosi 5,0 m
- minimalno rastojanje od ostalih granica parcele iznosi 3,5 m.
- Minimalno rastojanje objekta od objekata na susjednim parcelama iznosi 7,0 m
- Na prostoru građevinskih parcela između poslovnih objekata i saobraćajnica mogu se postavljati sadržaji kao što su portirnice, parkirališta, manipulativne površine i uređene zelene površine.

Član 161.

Uslovi za odobravanje građenja na poslovnim (privrednim) zonama utvrđuju se na osnovu detaljnih planskih dokumenata.

Član 162.

Građenje manjih pojedinačnih privrednih objekata i privrednih kompleksa može se odobriti na građevinskom zemljištu izvan proizvodnih (poslovnih) zona definisanih ovim Planom.

Unutar građevinskog zemljišta iz prethodnog stava mogu se graditi manje građevine poslovne i privredne namjene za: zanatstvo, proizvodnju, preradu, skladišni prostor, usluge, servise, trgovinu, uredsko poslovanje, manje pogone dorade i slično. Namjene ovih privrednih građevina ne smiju umanjivati kvalitet stanovanja svojom bukom, teretnim saobraćajem,

emisijom plinova, prašine, neugodnih mirisa, kao i drugih neprihvatljivih uticaja i ne smiju ugrožavati okolinu.

Ovakvi sadržaji kapacitetom, veličinom i oblikom objekata i drugim karakteristikama moraju biti usklađeni sa mjesnim prilikama, pravilima struke i važećim propisima.

Član 163.

Granice proizvodnih (poslovnih) zona (detaljni planovi za područja planiranih privrednih zona) utvrđene su ovim Planom. Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Izmjena granica utvrdit će se Odlukom o pristupanju izradi planskog dokumenta koju donosi gradsko vijeće.

Član 164.

Za građevine privrednih djelatnosti u stambenim, poslovnim i stambeno-poslovnim zonama, moraju se primjenjivati uslovi saobraćaja u mirovanju u skladu sa uslovima propisanim ovom Odlukom.

Član 165.

Detaljnim planskim dokumentima mogu se utvrditi i drugačiji uslovi za građenje privrednih objekata od uslova propisanih ovom Odlukom ako su nakon donošenja ove Odluke doneseni zakoni i drugi propisi koji tretiraju oblast prostornog uređenja zavisno od djelatnosti građevine.

Član 166.

Za građevine privrednih djelatnosti na područjima za koje nije obavezna izrada detaljnih planskih dokumenata uslovi građenja utvrđuju se u skladu sa važećim propisima i u skladu sa odredbama ove Odluke.

Površine za smještaj privrednih djelatnosti definirane su u grafičkom dijelu Plana i tekstualno obrazloženi u poglavlju II.12. PRIVREDA.

Član 167.

Ovim Planom utvrđuju se i specifični oblici korištenja prostora za privredne djelatnosti i to; eksploataciona polja, degradirane površine (površine za rekultivaciju, kamenolomi, deponije čvrstog otpada i sl.). Eksploataciona polja na kojima je završena eksploatacija, nakon

provedenog postupka rekultivacije mogu se koristiti za razvoj industrijskih zona, rekreativnih površina i sl.

VII USLOVI SMJEŠTAJA DRUŠTVENIH DJELATNOSTI U PROSTORU

Član 168.

Društvena infrastruktura je najvažnija komponenta društvenog standarda, i razmatra prema grupama djelatnosti i to:

- zdravstvene djelatnosti,
- socijalna zaštita,
- obrazovanje,
- kultura i sport,
- uprava i administracija
- vjerski objekti;
- ostala društvena infrastruktura.

Za objekte iz nabrojanih djelatnosti iz prethodnog stave moguće je odstupiti od definisanih urbanističko tehničkih uslova definisani ovom odlukom u pogledu zelene površine, koeficijenta K_i , P_i , udaljenosti od saobraćajnica i saobraćaja u mirovanju.

Član 169.

Planom se predviđa nova gradnja i rekonstrukcija postojećih objekata društvenih djelatnosti. Postojeći i planirani objekti i sadržaji društvenih djelatnosti prikazani su na grafičkom prilogu broj VII. u razmjeri 1:25 000 i tekstualno obrazloženi u poglavlju II.13. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.

Član 170.

Mreža objekata društvene infrastrukture u gradskom centru utvrđuje se urbanističkim planom, oslanjajući se na urbanističke normative koji teriraju određenu oblast.

U ostalim djelovima grada Cazina, obavezno je obezbjediti površine objekata društvene infrastrukture prema normativima koji teriraju određenu oblast (uzimajući u obzir gravitirajuće stanovništvo).

Član 171.

Smještaj društvenih sadržaja, u cilju obezbjeđenja uslova za normalno funkcionisanje naseljenih mjesta i njihovih dijelova, planirano je prije svega unutar urbanih područja.

Član 172.

U gradskom i sekundarnim centrima potrebno je obezbjediti površine za smještaj sadržaja predškolskog i osnovnog obrazovanja, zdravstvene zaštite, kulture, političkih i vjerskih organizacija, trgovine, ugostiteljstva i uslužnog zanatstva za stanovništvo naseljenih mjesta i gravitirajuće stanovništvo.

Zdravstvo

Član 173.

U planskom periodu potrebno je raditi kako na proširenju postojećih tako i na izgradnji novih objekata primarne zdravstvene zaštite. U tom kontekstu, posebno se ističe:

- Izgradnja novog objekta Doma zdravlja Cazina u sklopu postojeće i neizgrađene parcele (postupak izrade projektno-investicione tehničke dokumentacije u toku)
- uređenje pristupnih saobraćajnica Službi hitne medicinske pomoći kao i planiranom novom objektu Doma zdravlja;
- Izgradnja nove ambulante u naseljenom mjestu Stijena, shodno potrebama
- prilikom gradnje novih objekata primarne zdravstvene zaštite – ambulanti porodične medicine, voditi računa o zonama gravitacije, na način da pružaju usluge korisnicima na udaljenosti ne većoj od 1-3 km u urbanim područjima, 5-8 km u ruralnim područjima; za sada je ovaj uslov zadovoljen, ali ukoliko dođe do gradnje ili do priliva stanovništva u određenim područjima ili povećanja korisnika usluga potrebno je graditi nove ili adaptirati (proširiti) postojeće objekte;
- rekonstrukcija (izgradnja) postojećih putnih pravaca ka udaljenijim dijelovima općine, kao jedan od faktora za poboljšanje uslova dostupnosti hitnih medicinskih timova;
- opremanje postojeće službe hitne medicinske pomoći potrebnom aparaturom i shodno potrebama koje se mogu javiti u planskom periodu;
- Energetska efikasnost zdravstvenih objekata – obaveza energetske sanacije postojećih ambulanti
- Povezivanje urbanističkih mjera sa zdravstvom, npr. planiranje javnih površina, pješačkih zona i biciklističke infrastrukture kao faktora prevencije i lakšeg pristupa ambulantama, kroz sprovedbene planove.
- Zadržavanje i stručno usavršavanje medicinskog kadra, kroz saradnju s kantonalnim nivoom, obezbjeđivanje stambene podrške ili stimulativnih mjera za deficitarnu struku.

Socijalna zaštita

Član 174.

Socijalna zaštita stanovništva na području grada Cazina ostvaruje se kroz rad JU "Socijalno pedagoška životna zajednica" Bihać, a koji se koriste za smještaj djece, štíćenika Ustanove.

JU "Socijalno pedagoška životna zajednica" Bihać koristi 2 objekta, odgajateljsko-hraniteljske kuće u vlasništvu grada Cazina, montažnog tipa gradnje, smještene u naselju Osredak. Objekti su izgrađeni 1999. godine i koriste se u svrhu smještaja djece bez roditeljskog staranja od 2000. godine. Pravo korištenja u svrhu djelatnosti se ostvaruje na osnovu Sporazuma potpisanog između tadašnje općine Cazina, Ministarstva za rad, obnovu i razvoj USK-a, Vlade USK-a i Švicarske agencije za razvoj i saradnju "Deza".

Član 175.

Shodno trenutnim karakteristikama i budućim potrebama u oblasti socijalne zaštite, u planskom periodu, potrebno je uraditi sljedeće:

- Obzirom na potrebe za adekvatnim, sigurnim i funkcionalnim smještajem, kao i na obavezu obezbjeđivanja standarda koji prate savremeni pristup socijalnoj zaštiti, postoji izražena potreba za proširenjem kapaciteta Ustanove. Proširenje podrazumijeva planiranje dodatnih objekata ili rekonstrukciju postojećih smještajnih jedinica, s posebnim naglaskom na poboljšanje stambenih, edukativnih i rehabilitacijskih uslova za štíćenike.
- Moguća izgradnja domova za stara i iznemogla lica u planskom periodu, pri čemu se opravdanost lokacije zasniva na povoljnim prirodnim i prostornim uslovima, ali i nepovoljnoj demografskoj strukturi grada i cijelog Kantona. Objekat treba planirati u skladu sa savremenim standardima pristupačnosti, energetske efikasnosti i smještajnih kapaciteta.
- Obezbijediti saobraćajnu i komunalnu infrastrukturu (pristupne saobraćajnice, vodovod, kanalizacija, grijanje, telekomunikacije) za sve planirane objekte socijalne zaštite, kako bi se stvorili preduslovi za njihovu izgradnju i dugoročno održivo funkcionisanje.

Urbanistički parametri za objekte socijalne zaštite (domove) su:

- Bruto građevinska površina objekata 20-25m²/korisnik
- Površina kompleksa 40-50m²/korisnik
- Zelenilo u okviru kompleksa minimalno 10%
- Parkiranje 1PM/70m² korisne površine

Predškolsko obrazovanje

Član 176.

Predškolsko obrazovanje na teritoriji grada Cazina odvija se u 3 predškolske ustanove: JU Dječije obdanište "Hasnija Omanović" Cazina i dvije privatne ustanove PPU "UmNet" Cazina i PPU "Richmond Park International Preschool" Bihać – Podružnica Cazina.

Prostornim planom predviđa se proširenje dječijeg obdanište "Hasnija Omanović" Cazina prema smjernicama utvrđenim prostornim planom i zakonskim propisima koji tertiraju ovu oblast.

U slučaju izraženije potrebe za ovim vidom obrazovanja, ostavlja se mogućnost planiranja objekata predškolskih ustanova u drugim djelovima Grada.

Član 177.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/djetetu):

- za objekat 5,5 m² (jaslice) te 7,5 m² (obdanište)
- za kompleks 20 m².

Član 178.

Za prvu etapu, planira se adaptacija postojećih objekata (prema urbanističkim noramtivima), a u drugom izgradnja novih objekata.

Osnovno obrazovanje

Član 179.

Za unapređenje obrazovnog prostora i poboljšanje uslova za učenike u osnovnim školama, neophodno je sprovesti sveobuhvatnu adaptaciju i renoviranje objekata. Ovo uključuje:

- Renoviranje školskih zgrada – obnova učionica, sanitarnih čvorova, krova i fasade, kako bi se osigurao siguran i funkcionalan prostor za nastavu, prema smjernicama utvrđenim prostornim planom i zakonskim propisima koji tertiraju ovu oblast.
- Nabavku savremene opreme i nastavnih sredstava – uključujući školski namještaj, tehničku opremu, didaktička pomagala i informatičku infrastrukturu.
- Unapređenje okoliša i sportske infrastrukture – uređenje školskih dvorišta, sportskih terena, rekreativnih zona i zelenih površina.

- Primjenu energetske efikasne rješenja – modernizacija grijanja, rasvjete i ventilacije radi smanjenja troškova i povećanja komfora učenika.

Ukoliko se ukaže potreba, moguća je i dodatna izgradnja.

Za prvu etapu realizacije prostornog plana, predviđa se adaptacija objekata, u smislu postizanja što boljih uslova rada. U kasnijem periodu, a shodno očekivanom demografskom rastu, predviđa se izgradnja novih objekata, ali i mogućnost izgradnje većih kapaciteta od planiranih.

Član 180.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/djetetu):

- za objekat 7,5 m²
- za kompleks 20 m².

Srednjoškolsko obrazovanje

Član 181.

Prostornim planom predviđa se:

- Dogradnja ili nadogradnja postojećeg te izgradnja novog objekta JU Prva srednja škola Cazina u skladu sa Zakonskom procedurom.
- Izgradnja sportske dvorane u okviru javnih ustanova Prva i Druga srednja škola Cazina.
- Ukoliko u se u toku planskog perioda ukaže potreba, moguća je i dodatna izgradnja ostalih srednjoškolskih ustanova.

Član 182.

Za izgradnju i adaptaciju građevine iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/učeniku):

- za objekat 7,5 m²
- za kompleks 20 m².

Kultura

Član 183.

Za potrebe odvijanja kulturnih aktivnosti, planira se sljedeće:

- adaptaciju, dogradnja, izgradnja novih objekata, vršiti u skladu sa urbanističkim normativima i zakonskim aktima koji tretiraju ovu oblast;
- izgradnja Multimedijalnog centra za mlade;

Sport

Član 184.

Za potrebe odvijanja sportskih aktivnosti u prvoj etapi realizacije plana, potrebno je izvršiti:

- sanaciju, dogradnja ali i opremanje sportskih terena kao uslov za što masovnije bavljenje sportom u skladu sa urbanističkim normativima i zakonskim aktima koji tretiraju ovu oblast.

Član 185.

U onim naseljenim mjestima koja nemaju otvoreni, zatvoreni sportski teren ili park, potrebno ih je izgraditi, a ukoliko isti postoje potrebno je izvršiti njihovu adaptaciju, sa ciljem stvaranja što boljih uslova za bavljenje sportom. U tom kontekstu, navode se sljedeći mogući projekti:

- izgradnja parkova u onim naseljenim mjestima gdje najveća koncentracija stanovništva;
- izgradnja zatvorenih i otvorenih sportskih terena
- adaptacija postojećih sportskih objekata
- izgradnja sale za gimnastiku

Član 186.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodna dva člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative:

- objekti sporta 2,5 m²/st
- otvoreni tereni za sport i rekreaciju 2m²/st

Uprava i administracija

Član 187.

Gradska uprava locirana je u naseljenom mjestu Cazina. Na teritoriji grada registrovane su 23 mjesne zajednice. Većina mjesnih zajednica nema vlastite prostorije, te za održavanje sastanaka povremeno/privremeno koriste privatne stambeno-poslovne objekte ili prostorije različitih ustanova (škola, ambulante). Od ostalih djelatnosti koje pripadaju ovoj grupi, na

teritoriji Grada zastupljene su: Policijska stanica, Pošta, Poreska uprava, Sjedište određenih javnih preduzeća, Crveni krst/križ; Zavod zdravstvenog osiguranja USK, poslovnica Cazina, JU Služba za zapošljavanje USK, biro Cazina, Centar za socijalni rad; Veterinarska stanica; Vatrogasna jedinica; Komunalne djelatnosti; Ostalo

Član 188.

U planskom periodu u oblasti uprave i administracije, planira se sljedeće:

- u većini objekata koja pripadaju ovom domenu, potrebno je poboljšati uslove, u smislu izgradnje, dogradnje i opremanja objekata – prostorija za navedenu svrhu;
- s obzirom na neadekvatnost smještaja i nedostatak prostora, u narednom periodu će biti potrebno kroz adaptaciju, dogradnju ili izgradnju novih objekata obezbijediti radne uslove za rad mjesnih zajednica
- razvijati nevladin sektor u cilju apliciranja i pisanja projekata za dobijanje finansijskih sredstava kod međunarodnih fondova;

Ukoliko se ukaže potreba, moguća je dodatna izgradnja, adaptacija uprave shodno normativima i zakonskim propisima koji tretiraju ovu oblast. Urbanistički parametri za objekte ove namjene su isti kao i parametri za poslovne objekte definisani ovom Odlukom.

Vjerski objekti

Član 189.

U obuhvatu plana, prisutni su objekti islamske, pravoslavne i katoličke konfesije. U planskom periodu, planira se:

- zaštita, briga, održavanje i obnova vjerskih objekata,
- izgradnja novih vjerskih objekata ukoliko se ukaže potreba za istim.

Ostala infrastruktura

Pijace, tržnice (snabdijevanje),

Član 190.

Snabdijevanje građana na području Prostornog plana, vršiće se u skladu sa važećim zakonskim propisima i obezbijediće se:

- sanacijom i modernizacijom pijaca koje se zadržavaju na postojećim lokalitetima, uz ispunjavanje zakonski predviđenih uslova,
- iznalaženjem novih lokacija i izgradnjom pijaca ili zatvorenih tržnica na njima, i mimo građevinskih rejona.

Član 191.

Ukoliko na građevinskoj parceli namijenjenoj za objekte društvene djelatnosti nije moguće obezbijediti dovoljan broj parking mjesta, smatra se da su obezbijeđena parking mjesta ukoliko u blizini tog objekta postoji javni parking.

VIII USLOVI KORIŠTENJA PROSTORA NA ZAŠTIĆENIM INFRASTRUKTURNIM POJASEVIMA I ZONAMA I NA ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Član 192.

Prostornim planom definišu se osnovni funkcionalni, prostorni i ekološki uslovi za korištenje prostora na zaštitnim pojasevima infrastrukturnih sistema.

Trase infrastrukturnih sistema i lokacije njihovih građevina prikazane su na grafičkom prilogu Prostornog plana br.X i usmjeravajućeg su značaja, a dozvoljena su odgovarajuća prostorna prilagođavanja koja ne odstupaju od koncepcije rješenja.

Uslovi korištenja površina obuhvaćenih zaštitnim infrastrukturnim pojasevima (uz puteve, dalekovode, vodovode, izvorišta i sl.) utvrđuju se na nivou posebnih zakona. U principu se utvrđuje da se na zaštitnim infrastrukturnim pojasevima ne mogu vršiti radovi niti graditi objekti koji su suprotni svrsi zbog koje je zaštitni pojas uspostavljen, a može se planirati izgradnja isključivo objekata koji služe korištenju tih infrastrukturnih sistema.

Izgradnju objekata unutar granica vodnog dobra i unutar linije dopiranja velikih voda rijeke Une i ostalih rijeka i potoka ranga pojave 1/100, kao i unutar pojasa koji se nalazi na udaljenosti manjoj od 10 m od linija dopiranja velikih voda pomenutih vodotoka, vršiti u skladu sa važećim Zakonom o vodama.

VIII.1. ZAŠTITNI POJASEVI SAOBRAĆAJNIH POVRŠINA

Član 193.

Saobraćajnice i zaštitni pojasevi saobraćajnica utvđeni su članom od 64 do 69 ove Odluke.

Član 194.

Urbanističkom saglasnošću za građevinu određene namjene mora se utvrditi površina za saobraćaj u mirovanju za javna, teretna i putnička vozila, a prema članu 69. ove Odluke. Površine za saobraćaj u mirovanju moraju se obezbijediti u sklopu parcele, ili u sklopu javne površine u najbližoj mogućoj blizini, u skladu sa planskim dokumentima i uz saglasnost institucija nadležnih za saobraćaj.

Član 195.

Telegrafske i telefonske vazdušne linije i vodovi, električni vodovi niskog napona, električni dalekovodi, kanalizacija, vodovodi kao i benzinske pumpe mogu se postavljati i graditi u zaštitnom pojasu javnog puta samo uz prethodnu saglasnost nadležne institucije.

Član 196.

U već izgrađenom naseljenom mjestu može se dozvoliti građenje objekata na građevinskoj liniji javnog puta, uz saglasnost nadležnog organa.

Član 197.

(Uslovi priključivanja na saobraćajnice)

Priključak i prilaz na javnu cestu može se izvesti samo na osnovu odobrenja upravitelja ceste. Prilaz sa građevinske parcele ne smije ugrožavati saobraćaj, pa nije dozvoljena gradnja objekata i sadržaja na parceli (garaža, ograda i sl.) na način da ometaju preglednost ili ugrožavaju saobraćaj.

Član 198.

Planom se uspostavlja zaštitni pojas (koridor) ceste.

Privremeni zaštitni pojas (koridor) ceste se primjenjuje do realizacije (izgradnje) ceste u određenom području Grada, a nakon izgradnje primjenjuju se odredbe Zakona o cestama Federacije BiH kojima su definisane širine zaštitnog cestovnog pojasa, a prema članu 68. ove Odluke.

VIII.2. ZAŠTITNI POJASEVI VODOVODA I KANALIZACIJE

Član 199.

Vodna infrastruktura utvrđena je u članu od 38 do 51 ove Odluke.

Zaštitni pojasevi vodovoda i kanalizacije, utvrđeni se u članu 40 i 74 ove Odluke.

Član 200.

Zaštitni pojas uz trase primarnih vodova vodovoda i kanalizacije do razvodne mreže utvrđuje se u širini od najmanje 2 m od vanjske ivice cjevovoda. Izuzetno može biti i manja uz saglasnost upravitelja komunalne infrastrukture.

Na prostoru obuhvaćenom zaštitnim infrastrukturnim pojansom ne mogu se graditi objekti ili vršiti radovi suprotno svrsi zbog koje je uspostavljen zaštitni pojas.

Izgradnja lokalnog vodovoda i drugih vodoopskrbnih objekata kao i upravljanje tim objektima i njihovo održavanje vrši se pod uslovima propisanim zakonskom regulativom iz oblasti voda.

VIII.3. ZAŠTITNI POJASEVI ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Član 201.

Objekti za distribuciju električne energije i zaštitni pojasevi za dalekovode utvrđeni su u članu 75, 76 i 77 ove Odluke.

Član 202.

Pri određivanju trasa dalekovoda potrebno je izbjegavati postojeća i planirana građevinska područja, šume i šumska zemljišta, te voditi računa o bonitetu poljoprivrednog zemljišta radi smanjenja uticaja na poljoprivrednu proizvodnju. Dalekovodi moraju u potpunosti zaobići zaštićena područja kulturno - historijske i prirodne baštine, izuzev arheoloških lokaliteta izvan naselja, uz odgovarajuće mjere zaštite.

Član 203.

Izuzetno, u odnosu na utvrđene širine zaštitnog pojasa dalekovoda se može odobriti izgradnja objekata u zaštitnom pojasu dalekovoda, pod uslovima koje odredi nadležna institucija u BiH.

Član 204.

Svi novi objekti za proizvodnju i distribuciju električne energije moraju biti građeni prema dostignutim Evropskim standardima u smislu najsavremenijih tehničkih rješenja opreme, sa aspekta ekonomičnosti i zaštite okoliša, a prema uslovima i smjericama datim u Prostornom planu. Odnos svih objekata i elektorenergetskih vodova moraju se rješavati u skladu sa važećim Pravilnikom o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova napona od 1kV do 400 kV.

VIII.4. ZAŠTITNI POJASEVI TELEKOMUNIKACIJA

Član 205.

Zaštitni pojasevi telekomunikacija određeni su članom 78. ove Odluke.

Član 206.

Sve telekomunikacijske veze (mrežni kablovi, koaksijalni kablovi i dr.) u pravilu se trebaju polagati u koridorima postojeće ili planirane saobraćajne ili druge infrastrukture.

Član 207.

Za stubove i kontejnere mobilne telekomunikacione mreže (GSM) mogu se osigurati parcele i izvan građevinskih područja u skladu sa načelom racionalnog korištenja i zaštite prostora.

VIII.5. ZAŠTITNI POJASEVI TERMOENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Član 208.

Zaštitnu zonu odrediti prema važećoj pravnoj regulativi i prema članu 79. ove Odluke.

Član 209.

Svi objekti koji se priključuju na sistem daljinskog grijanja treba da budu energetske efikasni objekti, tako da maksimalno specifično toplotno opterećenje bude 75 W/m^2 , odnosno da specifična potrošnja toplotne energije bude $80\text{-}90 \text{ kWh/m}^2$. U skladu sa tim neophodno je na svim objektima predvidjeti mjere za obezbjeđenje energetske učinkovitosti.

IX MJERE OČUVANJA KULTURNO-ISTORIJSKOG NASLJEĐA

Član 210.

Prema podacima Komisije/Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na teritoriji grada Cazina nalaze se:

Nacionalni spomenici:

- Graditeljska cjelina – Stari grad Bijela Stijena u Stijeni, grad Cazina, FBiH
- Graditeljska cjelina – Stari grad Cazina s džamijom, grad Cazina, FBiH
- Grobljanska cjelina – Kajtazovića nišani, Donja Lučka, Cazina, FBiH
- Historijska građevina – Kuća Nurije Pozderca (Kuća porodice Pozderac) u Cazinu, FBiH
- Historijska građevina – Kuća Ibri Alagića u Cazinu, FBiH
- Prirodno graditeljska cjelina – Kula Radetina sa prirodnim naslijeđem, grad Cazina, FBiH
- Graditeljska cjelina – Stari grad Ostrožac, grad Cazina, FBiH

Privremena lista nacionalnih spomenika:

- Cazina - Džamija u tvrđavi Pecigrad
- Cazina - Stari grad Pećigrad
- Cazina - Šturlić – Džamija
- Cazina - Ostrožac - Ostaci starog grada i utvrda (gradina iz starijeg željeznog doba, srednjovjekovni i osmanski grad, habzburški dvorac)

Lista peticija za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima:

- Kuća Ibri Alagića
- Kula Radetina
- Stari grad Cazina i džamija u Cazinu
- Stari grad u Stijeni
- Graditeljska cjelina Donji Grad Cazina u Cazinu (kuća Ibri Alagića, zgrada Gimnazije, zgrada Gradske uprave, Stara pošta i zgrada stare finansijske službe)
- Stara medresa "Džemaludin Čaušević"
- Zgrada Gimnazije

Uz to, prema Prostornom planu Unsko - sanskog kantona, izdvajaju se spomenici od kantonalnog značaja:

- Gradina (Vilenjača) Stijena, Cazina Arheološko područje
- Gradina (đukin bunar) Miostrah, Cazina Arheološko područje
- Gradina Stijena - Podgredina, Cazina Arheološko područje
- Tržačka Raštela (nalaz iz eneolita) Cazina Arheološko područje
- Velika gradina Čunagar, Slatina, Cazina Arheološko područje
- Ciglana iz rimskog doba, Rajinovac - Tržac, Cazina Arheološko područje
- Osredačka kula, Osredak, Cazina Graditeljska cjelina
- Džamija sa mezarlukom, Ostrožac, Cazina Graditeljska cjelina
- Grad Šturlići, Cazina Graditeljska cjelina
- Tržac (grad), Cazina Graditeljska cjelina
- Čungar - Osredak, gradsko naselje, Cazina Graditeljska cjelina
- Crkvina Kovačevići, Cazina Graditeljska cjelina
- Crkvina Liskovac, Cazina Graditeljska cjelina
- Kasnosrednjovjekovna crkva Klisa, Cazina Graditeljska cjelina
- Stara medresa Džemaludin Čaušević, Cazina Historijska građevina
- Zgrada stare gimnazije, Cazina Historijska građevina
- Ostrožac spomen ploče u Gradu, Cazina Memorijalni spomenik
- Spomenik palim borcima u Tržačkim Raštelama, Cazina Memorijalni spomenik
- Spomen obilježje palim borcima NOB-a, Stijena, Cazina Memorijalni spomenik

Član 211.

Posebni ciljevi koji se nameću u pogledu kulturno-istorijskog nasljeđa su:

- utvrđivanje systemske evidencije svih objekata kulturno-istorijskog nasljeđa (uključujući i arheološka dobra), odnosno izrada registra kulturno-istorijskih spomenika na području grada Cazina;
- podići nivo svijesti stanovništva o bogatstvu kulturno-istorijske baštine grada Cazina
- predlaganje i provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite svih objekata kulturno-istorijskog nasljeđa;
- hitna sanacija oštećenja i konstrukcija na nacionalnim spomenicima koji su na listi ugroženih nacionalnih spomenika;
- obezbjeđenje monitoringa ukupnog kulturno-istorijskog nasljeđa;
- uključivanje prirodnog i kulturnog nasljeđa u planove razvoja (prije svega turizam);
- kulturno-istorijsko-prirodno nasljeđe grada Cazina staviti u funkciju održivog razvoja;
- preduzimanje mjera da objekti kulturno - istorijsko nasljeđa steknu status zaštićenog spomenika kulture;
- čuvanje, revitalizacija ili rekonstrukcija najznačajnijih objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i njihovo privođenje pogodnim namjenama (sačiniti plan konzervatorskih radova na svim lokalitetima srednjovjekovnih nadgrobnih stećaka, a potom projekte sanacije, restauracije i konzervacije)

- starim gradovima ili njihovim monumentalnim ostacima pokloniti posebnu pažnju i eventualno ih privesti prigodnoj namjeni;
- revitalizacijom, rekonstrukcijom i privođenjem nekoj namjeni, obogatiti i proširiti kulturnu baštinu;
- vaspitno-obrazovnim sistemom podizati nivo kulture čuvanja i zaštite kulturno-istorijskih i prirodnih vrijednosti i rijetkosti.

Realizaciju navedenih ciljeva moguće je ostvariti kroz:

- praćenje broja identifikovanih kulturno-istorijskih objekata, proizašlih iz registra;
- praćenjem broja objekata kulturno-istorijskog naslijeđa koji su stekli status zaštićenog spomenika kulture;

NACIONALNI SPOMENIK – Istorijska građevina – Kuća Ibri Alagića u Cazinu

Sa ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- Dopušteni su isključivo istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na sanaciji i prezentaciji spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);
- Pri konzervatorsko-restauratorskim radovima koristiti izvorne materijale, primjenjivati izvorne metode obrade materijala i veznih elemenata, kao i njihove ugradnje, u što je moguće većoj mjeri;
- Dopuštena je restauracija unutrašnjih prostora i njihova adaptacija, kako bi se objekat eventualno mogao koristiti u obrazovne i kulturne svrhe, odnosno kako bi se osigurala održiva upotreba objekta, na način koji neće ugroziti integritet objekta i njegovo značenje u strukturi grada, uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručni nadzor nadležne službe zaštite.
- U cilju zaštite i osiguranja uslova za konzervaciju i restauraciju objekta, utvrđuje se, kao hitna mjera zaštite, zaštita objekta od negativnih vanjskih utjecaja.
- Na parcelama koje graniče sa nacionalnim spomenikom (k.č. 1241, 1242, 1243, 1162 i 1163 k.o. Cazina-Grad), dopuštena je gradnja objekata maksimalne visine P+1, odnosno 6.50 m do početka krovništa i maksimalnog gabarita 10x10 m sa strmim četverovodnim krovom i krovnim pokrivačem od drvene šindre ili biber crijepa.

NACIONALNI SPOMENIK – istorijska građevina – Kuća Nurije Pozderca (Kuća porodice Pozderac) u Cazinu

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- dopušteni su isključivo istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na sanaciji i prezentaciji spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za

prostorno uređenje i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine;

- prilikom radova na restauraciji objekta neophodno je sačuvati njegov izvorni izgled;
- dijelove koji nedostaju potrebno je rekonstruirati u izvornom obliku, iste veličine, od istog ili istovrsnog materijala, primjenom istih tehnoloških pristupa obliku u najvećoj mogućoj mjeri, na osnovu dokumentacije o izvornom
- izvršiti hortikulturno uređenje avlije i bašte;
- objekat se može koristiti u obrazovne i kulturne svrhe, na način koji neće ugroziti integritet objekta i njegovo značenje u strukturi grada.

U cilju zaštite i osiguranja uvjeta za konzervaciju i restauraciju objekta, utvrduju se hitne mjere zaštite:

- unutrašnje čišćenje objekta;
- demontaža sačuvanih dijelova enterijera i njihovo ostavljanje na sigurno mjesto sve do trenutka ponovne ugradnje;
- ispitivanje i statička analiza konstruktivnih dijelova objekta;
- statička konsolidacija objekta i sanacija konstruktivnih dijelova uz upotrebu tradicionalnih materijala i istih tehnoloških postupaka u najvećoj mogućoj mjeri;
- zaštita objekta od negativnih vanjskih utjecaja.
- Na graničnim parcelama: k.č.1331/1, 1334/1, 1656 i 1657/1 dopuštena je gradnja objekata maksimalne visine P+1, odnosno 6,50 m do početka krovišta, i maksimalnog gabarita 10 x 10 m sa strmim četverostrešnim krovom i krovim pokrivačem od drvene šindre ili biber crijepa.

NACIONALNI SPOMENIK – Graditeljska cjelina – Stari grad Ostrožac, grad Cazina, FBiH

U svrhu trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuje se sljedeće mjere zaštite:

- dopušteni su istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na tekućem održavanju i radovi koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);
- prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se koristiti u edukativne, kulturne i ugostiteljske svrhe;
- dopušten je nastavak korištenja kompleksa kao prostora umjetničke kolonije;
- na svaku skulpturu koja nastane kao rezultat rada umjetničke kolonije primijenjivaće se mjere zaštite;
- nije dopušteno obavljanje radova na infrastrukturi, osim uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručno mišljenje nadležne službe zaštite;
- nije dopuštena izgradnja objekata koji u toku izgradnje ili eksploatacije mogu ugroziti nacionalni spomenik i njegovu okolinu;
- nije dopušteno odlaganje otpada;
- zona je potencijalno arheološko nalazište, pa je prilikom obavljanja istražnih radova obavezno osigurati prisustvo arheologa.

Utvrduju se hitne mjere zaštite nacionalnog spomenika koje se odnose na dvorac Lotara Berksa i sjeverni dio utvrde:

- izvršiti osiguranje svih dijelova građevine koji se mogu obrušiti;
- izvršiti izradu fizičkih barijera sa vidljivim upozorenjem o opasnosti koja će onemogućiti pristup mjestima opasnim za posjetioce;
- izvršiti statičku analizu konstrukcije i na osnovi rezultata uraditi projekat hitnih i sanacionih radova.

Svi pokretni nalazi, koji u toku arheološkog istraživanja na nacionalnom spomeniku budu nadeni, bit će pohranjeni u najbližem muzeju koji ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete ili u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine u Sarajevu, obradeni i prezentirani na odgovarajući način.

Izuzetno od stava 1 ove tačke, u periodu do ponovnog otvaranja Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, a u slučaju da najbliži muzej ne ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete, nosioci arheoloških istraživanja dužni su podnijeti pisani zahtjev Komisiji da odredi instituciju u kojoj će arheološki nalazi biti privremeno pohranjeni.

Sav pokretni i nepokretni arheološki materijal koji bude naden u toku arheoloških istraživanja neophodno je stručno obraditi.

Arheolog - voditelj arheoloških istraživanja dužan je nakon izvršenih arheoloških radova podnijeti izvještaj Komisiji i instituciji koja je obavila istraživanja.

Arheolog - voditelj arheoloških istraživanja mora imati na raspolaganju sav pronađeni pokretni i nepokretni arheološki materijal dok traje istraživanje i dok ne završi izvještaj, a najduže za razdoblje od tri godine.

Paralelno s izvođenjem arheoloških istraživanja, neophodna je sukcesivna konzervacija nepokretnih nalaza na lokalitetu i konzervacija pokretnog arheološkog materijala i njegovo pohranjivanje u odgovarajuće prostore (depoje).

Na sve ostale nacionalne spomenike primijenjuju se mjere zaštite utvrđene Zakonom o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

Član 212.

U budućem planskom periodu, potrebno je posvetiti povećanu pažnju kulurno istorijskom nasljeđu, u smislu zaštite i očuvanja, pri čemu je potrebno:

- istraživanje i evidentiranje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu,

- predlaganje i utvrđivanje kulturnih dobara,
- vođenje registra i dokumentacije o kulturnim dobrima,
- pružanje stručne pomoći na čuvanju i održavanju kulturnih dobara sopstvenicima i korisnicima tih dobara,
- staranje o korišćenju kulturnih dobara u svrhe određene ovim zakonom,
- predlaganje i praćenje provođenja mjera zaštite kulturnih dobara,
- prikupljanje, sređivanje, čuvanje, održavanje i korišćenje pokretnih kulturnih dobara,
- prikupljanje podataka o nestalim i otuđenim kulturnim dobrima,
- provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite kulturnih dobara,
- izdavanje publikacija o kulturnim dobrima i o rezultatima rada na njihovoj zaštiti,
- izlaganje kulturnih dobara, organiziranje predavanja i drugih prigodnih oblika kulturno - obrazovne djelatnosti i
- drugi poslovi u oblasti zaštite kulturnih dobara utvrđeni ovim zakonom i na osnovu njega.

Član 213.

Prikaz kulturno-istorijskog nasljeđa prikazana je na grafičkom prilogu br XI Prostornog plana.

Član 214.

U postupku izrade i donošenja detaljnije dokumentacije prostornog uređenja, obaveza je nadležnih organa da obezbjede odgovarajuću saradnju Nosioca izrade planskih dokumenata sa nadležnim institucijama, za očuvanje kulturno-istorijskog nasljeđa, te da sa tom saradnjom obezbjedi adekvatan tretman očuvanja i zaštite pomenutog nasljeđa.

X MJERE OČUVANJA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Član 215.

Kategorije zaštićenih prirodnih vrijednosti (prema IUCN klasifikaciji i Zakonu o zaštiti prirode „Službene novine FBiH“ broj 66/13) su:

1. Kategorija Ia : Strogi rezervat prirode; Kategorija Ib: Područje divljine;
2. Kategorija II: Nacionalni park;
3. Kategorija III: Spomenik prirode i prirodnih obilježja;
4. Kategorija IV: Područja upravljanja staništima/vrstama;
5. Kategorija V: Zaštićeni pejzaži: Kopneni pejzaži, Morski pejzaž, Park prirode;
6. Kategorija VI: Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa;

Zaštićena prirodna područja na području grada Cazina, tj. Područja od značaja za Unsko-sanski Kanton, a koja pripadaju kategoriji zaštite IUCN - III: Spomenik prirode i prirodnih pojava:

- Jusina pećina, Cazina- kategorija zaštite III
- Radetina Pećina - Cazina - kategorija zaštite III

Pripadaju zoni stroge zaštite.

VI: Zaštićeno područje namijenjeno upravljanju resursima:

- Areali kestenovih šuma grada Cazina - kategorija zaštite VI

Pripadaju zoni korištenja.

USLOVI ZAŠTITE PREMA ZONAMA:

Zona stroge zaštite:

- Posjete, korištenje i uticaji su strogo kontrolisani i ograničeni u cilju osiguranja zaštite prirodnih vrijednosti,
- nije dopušten bilo kakav razvoj infrastrukture, odnosno treba spriječiti bilo kakvu gradnju i druge zahvate,
- nije dozvoljeno ili je uslovno dozvoljeno samo strogo ograničen pristup posjetioca unutar nekih zadanih koridora (koji će se utvrditi daljnim istraživanjem i praćenem stanja),
- isto tako posjete ograničene na znanstveno-istraživačke i edukativne posjete, koji isključuju zadržavanja,
- zabranjen lov.

Zona aktivne zaštite:

- ne treba dozvoliti aktivnosti korištenja resursa koje nisu u skladu sa ciljevima zaštite te gradnja ili investicije, osim onih koje imaju za cilj upravljanje staništima ili naučno istraživanje,
- spriječiti gradnju i druge zahvate koji narušavaju pejzažne vrijednosti prostora.

Zona korištenja:

- spriječiti gradnju i druge zahvate koji narušavaju pejzažne vrijednosti prostora.

Član 216.

Prirodno nasljeđe grada Cazina čine evidentirane kategorije, prirodna područja i prirodne vrijednosti. Shodno tome, utvrđuju se sljedeći nivoi zaštite:

- opšte mjere i ciljevi zaštite prirodnog nasljeđa koje se odnose na ukupno prirodno nasljeđe;
- posebne mjere zaštite koje se odnose na pojedine vrste prirodnog nasljeđa;
- mjere i postupci revitalizacije prirodnog nasljeđa;
- mjere pravne zaštite (zakonska legislativa: kantonalna, nacionalna, evropska i međunarodna), opšte mjere i ciljevi zaštite
- Zaštita i očuvanje biološke različitosti i ekosistemske prirodne ravnoteže usklađene sa ljudskim djelovanjem;

- Utvrđivanje evidencija prirodnog nasljeđa u cilju praćenja stanja;
- Utvrđivanje mjera, sugestija, mišljenja, saglasnosti, ekspertiza, revizija i druge dokumentacije isključivo na bazi održivog korišćenja prirodnog nasljeđa (minimalna oštećenja i narušavanje ravnoteže);
- Mjere sprječavanja svih štetnih antropogenih zahvata i poremećaja u prirodi;
- Mjere za očuvanje prirodnosti tla, čistoće vode, atmosfere, produkcije kisika i smanjenje efekata „staklene bašte“ radi očuvanja klime;
- Interpolacija i dosljedna primjena zakonske legislative iz oblasti zaštite prirodnog nasljeđa i zaštite prirode u svim dokumentima i nivoima prostornog planiranja.

Posebne mjere zaštite prirodnog nasljeđa

Prirodna područja

Predio

- Kao posebna i osnovna mjera zaštite prirodnih područja utvrđuje se provođenje postupka geodetske reambulacije i kompletiranje katastarskih planova sa dobivenim podacima.

Prirodne vrijednosti

Hidrografija

- Određivanje zaštitnih zona za dobra prirodnog nasljeđa iz ove grupe, koja su naročito propisana Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o prostornom uređenju, Zakonom o vodama i Uredbom o kategorizaciji vodotoka,
- Mjere zaštite od onečišćenja i praćenje stanja onečišćenja voda,
- Mjere načelne zabrane pregrađivanja vodenih površina, isušivanja, zatrpavanja vodenih površina uključujući i močvarne dijelove, sve u slučajevima ugrožavanja prirodne izvornosti i biološke različitosti,
- Načelno se zabranjuju svi zahvati i radnje koji bi uticali na smanjenje količine vode i izdašnosti izvorišta,
- Zabrana svih vrsta građenja u zaštitnoj zoni ovih dobara,
- Poduzimanje i svih drugih radnji u vezi sa zaštitom ovih dobara na načelima Konvencije o zaštiti vlažnih staništa (Ramsarska konvencija).

Član 217.

Prikaz prirodnog nasljeđa prikazan je na grafičkom prilogu br XI Prostornog plana.

Član 218.

Područja prirodnih vrijednosti moraju imati poseban tretman u izradi i donošenju svih nivoa dokumenata prostornog uređenja. Predmetna područja podliježu posebnoj pažnji i za ista se

mora izraditi i donijeti odgovarajuća provedbena dokumentacija, kojom će se konkretno utvrditi zaštita i način korištenja ovih područja. Zabranjene su sve aktivnosti koje na bilo koji način mogu ugroziti evidentirane prirodne vrijednosti na području grada.

Član 219.

Na bazi prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa planirati razvoj turizma. U tom smislu, potrebno je:

- intenziviranje procesa zakonske zaštite prirodnog naslijeđa,
- rekonstrukcija putne infrastrukture,
- uključivanje u turističko korištenje lokalnih, šumskih i nekategorisanih puteva,
- vizualna identifikacija lokaliteta prirodnog naslijeđa pored putnih pravaca (natpisne table, panoji, displeji, šematski prikazi, prezentacijski tekstovi),
- urbanističko prostorna analiza i izgradnja potrebne infrastrukture na temelju te analize,
- podizanje optimalnih receptivnih kapaciteta koristeći estetske elemente konkretnog pejzaža u projektnoj koncepciji,
- određen broj receptivnih objekata mora se graditi na načelima tradicijske gradnje i historijskih ugostiteljskih objekata, kao što su: stari hanovi, karavan saraji, musafirhane itd
- edukativna funkcija na podizanju turističke kulture lokalnog stanovništva koristeći postojeće vrijednosti tradicijsku prostodušnost i gostoljubivost stanovništva.
- osigurati dostupnost kulturnim dobrima,
- izvršiti deminiranje prostora objekta kulturnog naslijeđa,
- stvoriti sigurnost objekta u konstruktivnom smislu i u smislu prohodnosti,
- osigurati piktograme sa edukativnim i komunikacijskom porukom na više jezika,
- postaviti malu muzeološku postavku u nekim od objekata ili organizirati lapidarij na otvorenom prostoru,
- dati informacije na internetu,
- osigurati pisani promotivni materijal o kulturnom dobru,
- osigurati prostor za odmor i rekreaciju (nadstrešnice, sokovi, kafa),
- osigurati i mogućnost raznih audiovizualnih prikazivanja historijskih događaja koji su se desili na samom lokalitetu.
- dalji razvoj izletničkog, rekreativnog, ruralnog, edukacijskog, zimskog turizma, oslanjajući se na prirodna bogatstva, ali i kulturno-istorijske spomenike
- izgradnja vikend naselja
- stvaranje uslova za integralni razvoj ruralnih područja i njihova integracija u turističke tokove;
- podići nivo saradnje između zainteresovanih strana u turizmu i uvezanost turističke privrede;
- unapređenje kvaliteta usluga u turizmu i primjena EU standarda;

XI POSTUPANJE SA OTPADOM

Član 220.

Za područje grada Cazina za odlaganje komunalnog otpada planirana je izgradnja pretovarne stanice na lokaciji Vlaški Do.

Komunalni i drugi otpad sa područja grada Cazina, Bosanska Krupa i Bužim odlaže se na lokaciji Vlaški Do – „deponija krutog otpada“, koja se nalazi na teritoriji Bosanske Krupe.

U namjeri da se poboljša i bitno promjeni sadašnje izrazito nepovoljno stanje odlaganja komunalnog otpada urađen je Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju komunalnog otpada na lokaciji „Vlaški Do“ za grad Cazina, Bosansku Krupu i Bužim. Planom prilagođavanja predviđena je sanacija postojeće deponije komunalnog otpada „Vlaški Do“.

Planom prilagođavanja je predviđeno uređenje i izgradnja svih objekata koji osiguravaju kvalitetno i sigurno funkcionisanje deponije dako da će ista udovoljiti regulativama BiH i EU. Nakon ovog perioda (3 godine) pristupilo bi se zatvaranju i potpunoj sanaciji ove deponije je bi u međuvremenu trebalo izgraditi Regionalnu deponiju.

Nakon zatvaranja i završne rekultivacije na ovoj lokaciji se planira uspostavljanje sortirnice otpada sa pratećim sadržajima i odvoz preostalog dijela otpada na buduću regionalnu deponiju.

Imajući uvidu sve gore navedeno, Prostornim planom Unsko-sanskog kantona se ostavlja mogućnost izmjene strateških opredjeljenja u segmentu upravljanja otpadom na području Unsko-sanskog kantona (regionalni koncept odlaganja otpada), te se u planskom periodu planira i mogućnost formiranja međuopštinskih, gradskih i opštinskih sanitarnih deponija, što se zadržava i ovim Prostornim planom.

Prostorno planiranje je jedan od bitnijih aspekata provedbe integralnog sistema upravljanja otpadom koji se uvodi na područja USK-a opština i gradova. Cjelokupni proces planiranja i provedne sistema mora biti koordinisan sa izradom PPUSK-a i prostornih planova opština, jer implementacija sistema zahtjeva u znatnoj mjeri potrebu za prostorom.

Sa prostornog aspekta, kompletna infrastruktura (sanitarna deponija, reciklažni otoci, centri za upravljanje otpadom i dr.) moraju imati svoje mjesto u prostoru što je često puta značajan problem kako sa prostornog tako i sa aspekta uticaja na stanovništvo.

U fazi projektovanja mora se ostvariti jasna i čvrsta veza sa prostornim planiranjem kako bi se definirali lokaliteti za pojedine infrastrukturne komponente.

Plan upravljanja otpadom USK-a i Grada služi kao osnova za ostvarivanje veze između uspostave integralnog sistema upravljanja otpadom i prostornog planiranja.

Izrada plana upravljanja otpadom je zakonska obaveza kantona i opština/gradova.

Gradska legislativa u oblasti upravljanja otpadom proizilazi iz obaveza utvrđenih kantonalnim Zakonom o upravljanju otpadom i Zakonom o komunalnim djelatnostima, kao i Zakonom o principima lokalne samouprave koji oblast upravljanja otpadom svrstava u izvorne nadležnosti Grada.

Prema navedenim zakonima opštine/gradovi imaju obavezu donošenja sljedećih opštinskih propisa koji regulišu u cjelosti ili djelimično oblast upravljanja otpadom i to:

- Odluku o osnivanju JKP – operatera upravljanja otpadom
- Odluku o postupanju komunalnim i njemu sličnim otpadom
- Odluku o načinu finansiranja čija komunalna usluga individualne komunalne potrošnje.

Subjekti planiranja upravljanja otpadom:

- Unsko-sanski kanton
- Opštine USK-a
- Operateri upravljanja otpadom
- Proizvođači otpada

U pripremi i implementaciji Plana neophodno uključiti javnost.

Cijeli proces planiranja i provedbe sistema mora biti koordiniran sa izradom PPUSK-a te Prostornim planom grada, implementacije plana upravljanja otpadom.

Gradski organ uprave nadležan za poslove upravljanja otpadom dužan je izraditi popis otpadom onečišćenih površina i divljih odlagališta na području grada.

Na osnovu popisa onečišćenih površina iz prethodnog stava Gradsko vijeće je dužno donijeti plan sanacije onečišćenih površina i divljih odlagališta na području grada.

Član 221.

Postupanje sa otpadom i održavanje komunalne čistoće, kao aspekt zaštite životne sredine, u cjelosti se mora obraditi posebnim propisom o održavanju čistoće u ljetnim i zimskim uvjetima i disponiranju komunalnim otpadom. Osnovni zadatak planskog upravljanja otpadom na području grada Cazina je uspostavljanje mehanizma za implementaciju integralnog upravljanja otpadom na području grada.

Član 222.

Upravljanje otpadom treba sadržavati najmanje:

- programe o skupljanju opasnog otpada iz domaćinstava,
- programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada,
- programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu,
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom,
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom,
- saradnja između općina radi postizanja zadatih ciljeva.

Član 223.

Komunalni otpaci treba da se skupljaju u posude koje se mehanizovano mogu prazniti. Lokacije ovih posuda treba odobriti na udaljenosti 2,0 m od spoljne ivice saobraćajnice, i da su na pogodan način vizuelno zaklonjene. Potrebno je obezbjediti posude za sekundarne sirovine (staklo, papir i dr.) na pogodnim lokalitetima.

Član 224.

Na području Grada Cazina vrši se prikupljanje i odvoz krutog otpada na lokaciju Meždre Vlački do. Prikupljanje i odvoz krutog otpada obavlja JKP "Čistoća" d.o.o. Cazina.

Član 225.

Problem odlaganja opasnog i specifičnog otpada utvrđen je Planom upravljanja otpadom Unsko - sanskog kantona usaglašenim sa Strategijom upravljanja otpadom Federacije BiH.

XII GROBLJA

Član 226.

Groblja se smatraju zemljište koje služi za sahranu umrlih i zemljišta na kojima stoje vidni znaci o sahrani. Groblja u upotrebi su groblja kojima se Odlukom Gradskog vijeća daje status groblja u upotrebi, a u gradu Cazina i naseljima gradskog karaktera u skladu sa urbanističkim projektom.

Član 227.

Sve evidentirana groblja na području Grada Cazina se zadržavaju uz ostavljenu mogućnost proširenja shodno potrebama. Površina mezarja odnosno groblja iznosi 446.574 m².

Mezarja na teritoriji Grada Cazina su:

	Lokacija	Broj mezarja	Površina m2	Potreba za proširenjem
1	Bajramovići	1	932	ne
2	Bajrići	0	0	da
3	Brezova kosa	2	6454	ne
4	Čajjići	3	3739	da
5	Čizmići	1	2000	ne
6	Čoralići	3	9060	ne
7	Donja Koprivna	4	7949	ne
8	Donja Lička	0	0	da
9	Donji Grad	1	9091	ne
10	Glogovac	4	4149	ne
11	Gnjilavac	6	19290	ne
12	Gornja Barska	6	4190	da
13	Gornja Koprivna	3	5339	ne
14	Gradski Džemat	14	41560	ne
15	Horozovići	5	39064	ne
16	Kličići	1	2948	ne
17	Krakača	0	0	da
18	Krivaja	10	10120	ne
19	Liđani	3	14545	ne
20	Liskovac	12	6983	ne
21	Ljubijankići	0	0	da
22	Majetići	6	5313	da
23	Medresa	2	3251	ne
24	Miostrah	4	8480	ne
25	Mutnik	11	18131	da
26	Osredak	3	4214	ne
27	Ostrožac	4	58777	ne
28	Pećigrad	17	23633	ne
29	Pivnice	1	181	da
30	Pjanići	4	4517	da
31	Podgredina	4	6270	ne
32	Polje	8	9547	da
33	Ponjevići	3	3962	ne
34	Prošići	3	6049	da
35	Puškari	1	2447	da
36	Rujnica	3	11380	ne

37	Slatina	5	8810	ne
38	Stijena	11	20637	ne
39	Šturlić	8	10944	ne
40	Šturlić kosa	0	0	da
41	Št. Platnica	3	5860	ne
42	Toromani	1	1564	ne
43	Tržac	11	26722	ne
44	Tr. Platnica	1	12622	ne
45	Vilenjača	1	5850	ne
46	Zmajevac	0	0	da

Groblja srpske pravoslavne crkve su:

Hram svetih apostola Petra i Pavla u naseljenom mjestu Osredak

Član 228.

Postojeća groblja moguće je proširiti, a uređenje groblja treba provoditi prema važećim propisima o grobljima. Potrebno je planirati uređenje parkirališnih i zelenih površina, kao i gradnju građevina namijenjenih osnovnoj funkciji groblja. Uređenje groblja mora biti primjereno oblikovanju i tradiciji ovog područja.

Proširenje postojećih groblja, kao i građenje (formiranje) novih moguće je i na površinama građevinskog zemljišta.

Kod proširenja postojećih groblja ili izgradnje novih, prostor za grobna mjesta treba biti minimalno 25 m udaljen od zone stanovanja, a prema uslovima lokacije osigurati pojas zelenila oko groblja.

Groblje se ne može locirati u zaštićenom području gdje se predviđaju ili se već u blizini nalaze objekti snabdjevanja vodom za piće. Planiranje novih grobalja vršiće se na geofizičkim ispitanim terenima.

Veličinu groblja određuje veličina naselja za koje se gradi sa mogućnošću da da planirano novo groblje treba da obezbjedi sahranjivanje za 30 godina.

Površine namijenjene za sahranjivanje utvrđuju se prostornim ili urbanističkim planom. Održavanje i korištenje grobalja uređuje se kantonalnim Zakonom o komunalnim djelatnostima.

Groblja na upotrebi na području Grada se uređuju i održavaju prema urbanističkim uslovima odabranim od strane Gradske komisije za prostorno uređenje i sanitarnim propisima. Na

groblijima se mogu izraditi mrtvačnice, grobovi, grobnice, nadgrobni spomenici i drugi objekti koji su potrebni za sanitarnu i tehničku službu groblja.

Groblijima se osigurava pristupni put. Pristupni put mora biti širine najmanje 3 m, te prostor za postrojavanje automobila i prevoznih sredstava.

Sahrana umrlih vrši se na groblju na mjestima za grob. Mjesto za grob može biti površine 2 m². Udaljenost između grobnih mjesta minimum 60 cm. Dubina groba treba da bude najmanje 1.80m, odnosno do gornjeg ruba mrtvačkog sanduka najmanje 1.80 m.

Groblja na području grada Cazina prezentirana su u grafičkom i tekstualnom dijelu Prostornog plana poglavlje II.14.1. Mezarja – groblja.

Član 229.

Groblje se stavlja van upotrebe Odlukom Gradskog vijeća kada je to potrebno iz sanitarnih i komunalnih razloga. Van upotrebe mogu se staviti cijelo groblje ili dio groblja. Groblje koje je stavljen van upotrebe ne može više služiti za sahranu istih.

Član 230.

Uređenje, održavanje i upravljanje grobljima-mezarjima, vršenje pogrebne djelatnosti, iskopavanje i prenos posmrtnih ostataka, zaštita groblja-mezarja vršiće se u skladu sa važećom Odlukom o grobljima-mezarjima na području grada Cazina.

XIII MJERE SPREČAVANJA NEGATIVNIH UTICAJA NA OKOLIŠ

Član 231.

Na kvalitet okoliša najviše utiču sljedeće komponente: kvalitet zraka, tla, šuma, kvalitet površinskih voda (vodotokova) i podzemnih voda, stepen zaštite kulturno-historijskih spomenika i prirodnih resursa.

U kontekstu naprijed navedenog mjere sprečavanja nepovoljnih uticaja na okoliš, odnose se na mjere zaštite prirodnih resursa, propisane mjere odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda, mjere održivog razvoja ruralnih područja, održivog razvoja privrede, upravljanje otpadom shodno zakonu, mjere zaštite pejzaža i biološke raznolikosti, mjere zaštite rijetkih vrsta faune i deminiranjem prostora grada Cazina.

Izgradnjom kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje otpadnih voda, spriječio bi se negativan uticaj otpadnih voda na okoliš..

Cjelokupni saobraćaj se odvija cestama. Broj automobila se povećava iz godine u godinu kao i starost istih. Posljedice saobraćaja pogoršava postojeći loš i nekontrolisan kvalitet tekućih goriva. U planskom periodu treba promovirati i stimulisati uvođenje i korištenje gasa, kao goriva za motorna vozila kao i drugih alternativnih goriva kao što je biodizel.

Takođe je potrebno uspostaviti efikasnu kontrolu tehničkih pregleda vozila, kao i kontrolu kvaliteta goriva. Zagađivač zraka su i neodgovarajuća ložišta.

Član 232.

U cilju poboljšanja tla uvode se sljedeće aktivnosti i mjere:

- očuvanje poljoprivrednog zemljišta i njegovo racionalno korištenje,
- smanjiti korištenje hemijskih i vještačkih đubriva te stimulisati proizvodnju hrane na principima tradicionalne i ekološki prihvatljive proizvodnje,
- šumski resursi su važan potencijal grada, u planskom periodu potrebno je pošumiti devastirane šume i deminirati šumske površine,
- sanirati klizišta,
- izgradnja naselja, industrijskih objekata i saobraćajnica, treba da poštuje utvrđene namjene površina Prostornog plana.

Član 233.

Zaštita od buke i vibracija u okolini obuhvata zaštitu od svih vrsta umjetno proizvedenih emisija energija koje izazivaju opterećenje nepoželjnom, neprijatnom bukom, odnosno vibracijama koje mogu ugroziti zdravlje ili na njega štetno uticati.

Radi zaštite od buke potrebno je primjenjivati tehničke i organizacijske metode koje potiču:

- smanjivanje stvaranja emisija buke ili vibracija, odnosno izvora koji stvaraju buku ili vibracije,
- smanjivanje opterećenja, odnosno sprječavanje povećanja opterećenja bukom ili vibracijama,
- naknadnu zaštitu u onim sredinama koje su pod stalnim opterećenjem iznad utvrđenih standarda.

Sva pitanja u vezi sa zaštitom od buke i vibracija uređuju se posebnim zakonom.

XIV MJERE ZAŠTITE PRAVA LICA SA SMANJENIM TJELESNIM SPOSOBNOSTIMA

Član 234.

Kod projektovanja i izvođenja građevina javne, poslovne, stambene i stambeno – poslovne namjene, te svih javnih površina moraju se predvidjeti mjere za sprečavanje arhitektonsko – urbanističkih barijera za lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima u skladu sa važećom zakonskom regulativom i podzakonskim aktima.

XV MJERE ZAŠTITE STANOVNIKA I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I LJUDSKIM DJELOVANJEM IZAZVANIH NEPOGODA I KATASTROFA I RATNIH DJELOVANJA

Član 235.

Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, uređuje sistem zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoliša od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća ali i ratnih opasnosti, te druga pitanja od značaja za oblast zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Zaštita i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća obuhvata: programiranje, planiranje, organiziranje, obučavanje i osposobljavanje, provođenje, nadzor i finansiranje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća s ciljem sprječavanja opasnosti, smanjenja broja nesreća i žrtava, te otklanjanja i ublažavanja štetnih djelovanja i posljedica prirodnih i drugih nesreća.

Jedinstvena organizacija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ostvaruje se organiziranjem i poduzimanjem sljedećih mjera i djelatnosti:

- otkrivanje, praćenje i sprječavanje opasnosti od prirodnih i drugih nesreća;
- obavještanje stanovništva o opasnostima i davanje uputstava za zaštitu i spašavanje;
- obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje;
- organiziranje, opremanje, obučavanje i osposobljavanje civilne zaštite i uspostavljanje i održavanje drugih vidova zaštite i spašavanja;
- mobiliziranje i aktiviranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje;
- otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća do osiguranja osnovnih uvjeta za život;
- nadzor nad provođenjem propisa o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Upravne, stručne i druge poslove zaštite i spašavanja na teritoriji Grada Cazina, vrši Služba za zajedničke poslove, civilnu i protivpožarnu zaštitu.

Član 236.

Uslovi izgradnje građevina za sklanjanje stanovništva i materijalnih dobara, kao i za druge potrebe odbrane i civilne zaštite na području Grada moraju biti obezbjeđeni u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i odredbama Uredbe o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i tehničkih normativa za kontrolu ispravnosti skloništa.

XV.1. ZAŠTITA OD POPLAVA

Član 237.

Zaštita područja od mogućih poplavnih voda vrši se u skladu sa odredbama zakonskih propisa kao i sa odredbama ove Odluke.

- Potrebno je donijeti godišnji plan i program aktivnosti, kako bi se sprovodile mjere koje mogu poboljšati postojeće stanje, posebno nosioci preventivnih mjera kada su u pitanju vode II kategorije na području Cazina

Mjere zaštite od poplava obuhvataju sljedeće faze:

Preventivne mjere:

- snimanje stanja na terenu,
- napraviti Program sanacije korita, vodotokova i kanalizacionih mreža,
- obezbjeđenje sredstava za sanaciju,
- regulacija vodotokova i kanalizacione mreže
- osposobljavanje, obučavanje i opremanje jedinica civilne zaštite
- mjere bezbjednosti regulisanja saobraćaja,
- sistem veza i informisanje stanovništva

Operativne mjere

- mobilizacija snaga i sredstava
- provođenje mjera zaštite i spašavanja
- evakuacija stanovništva, životinja i materijalnih dobara sa ugroženog područja
- provođenje mjera zaštite na vodotocima
- pružanje PMP i higijenskoepidemiološke zaštite
- asanacija terena
- provođenje mjera bezbjednosti i regulisanja saobraćaja

- informisanje

Mjere za otklanjanje posljedica

- procjena štete
- verifikacija izvještaja
- otklanjanje posljedica
- zbrinjavanje ugroženog, stradalog stanovništva i materijalnih dobara
- sanacija terena

XV.2. ZAŠTITA I SPAŠAVANJA OD POTRESA I RUŠENJA

Član 238.

Mjere zaštite i spašavanja od potresa i rušenja obuhvataju sljedeće faze:

I faza – Preventivne mjere

U okviru preventivne zaštite definišu se one mjere koje imaju za cilj sprječavanje nastanka prirodnih ili drugih nesreća, odnosno smanjenje njihovih posljedica. Ove mjere obuhvataju, između ostalog: poštovanje propisa o gradnji (urbanistički i tehnički planovi i slični dokumenti); primjenu tehničkih rješenja pri izgradnji objekata u seizmički aktivnim područjima; gradnju objekata za zaštitu od klizišta, poplava i sličnih opasnosti; prikupljanje podataka i saglasnosti relevantnih institucija za određene lokacije; poštovanje tehničkih normi za gradnju na seizmički rizičnim područjima; pravilno odabiranje lokacije za stambene, industrijske i druge objekte uz provjeru nosivosti terena, stabilnosti i uticaja podzemnih voda; provođenje inženjersko-geoloških istraživanja; kontinuirano praćenje pojava koje mogu izazvati nesreće i blagovremeno obavještavanje građana i nadležnih organa o rizicima i mjerama zaštite, kao i druge aktivnosti koje doprinose sprječavanju nastanka nesreće ili smanjenju njenih posljedica.

II faza – Faza spašavanja

U ovoj fazi primjenjuju se mjere koje omogućavaju neposredno spašavanje ugroženih ljudi i materijalnih dobara, kao i sprečavanje širenja posljedica nesreće. To uključuje: organizaciju rukovođenja zaštitom i spašavanjem preko nadležnih štabova civilne zaštite; angažovanje jedinica civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, te po potrebi i građana i osoblja pravnih lica; pružanje prve medicinske pomoći povrijeđenima; evakuaciju ugroženih i unesrećenih; prihvatanje, smještaj i zbrinjavanje ljudi; premještanje materijalnih dobara; zaštitu i spašavanje životinja i hrane životinjskog porijekla; raščišćavanje ruševina i spašavanje s visina, na vodi i pod vodom; kao i druge aktivnosti koje doprinose spašavanju ljudi i imovine na pogodenom području.

III faza – Otklanjanje posljedica

Ova faza se fokusira na mjere kojima se obezbjeđuju osnovni uslovi za život i rad u pogodnom području. To uključuje: obnavljanje stambenih i drugih objekata za upotrebu; sanaciju terena i izvora pitke vode; organizaciju prikupljanja i distribucije pomoći; provođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera; prikupljanje podataka o štetama na ljudima i materijalnim

dobrima; procjenu i utvrđivanje nastale štete; te druge aktivnosti koje doprinose ublažavanju i uklanjanju neposrednih posljedica nesreće.

XV.3. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD MRAZA I GRADA

Član 239.

Mjere zaštite i spašavanja od mraza i grada obuhvataju sljedeće faze:

Preventivne mjere

- kontaktiranje metereološke prognozne službe u kritičnim periodima pojave,
- alarmiranje poljoprivrednih proizvođača kako bi poduzeli konkretne aktivnosti u cilju zaštite usjeva i zasada,
- sjetva i sadnja na zaštićenijim položajima (prostorima na kojima se rjeđe pojavljuje mraz), - izbor otpornih sorata na mraz,
- izbor sorti voća koje kasnije cvjetaju kako bi se izbjegao kritičan period pojave.

Operativne mjere

- pokrivanje niskih usjeva različitim materijalima,
- zamagljivanje (zadimljavanje) paljenjem raznih materijala,
- zagrijavanje zraka u intenzivnoj proizvodnji kultura (zatvoreni prostori – plastenici),
- navodnjavanje

Sanacione mjere

- izvršiti procjenu nastale štete.

XV.5. ZAŠTITA OD ZEMLJOTRESA

Član 240.

U seizmološkom pogledu, šire područje grada Cazina, prema seizmološkoj karti SFRJ, nalazi se u području 70 MCS za povratni period od 500 godina. To znači da je riječ o području sa umjerenim do povišenim seizmičkim rizikom, gdje konstrukcije objekata treba projektovati uzimajući u obzir seizmičke standarde.

Osnovne mjere zaštite od zemljotresa su:

- tehničke norme o izgradnji objekata (aseizmička izgradnja),
- izbor lokacije za izgradnju,
- kontinuiran proces prostornog i urbanističkog planiranja (generalno i detaljno), arhitektonskog i građevinskog projektovanja i izgradnje objekata,

- građenje objekata usmjereno u pravcu usklađivanja sa seizmogeološkim osobinama terena, kako bi se smanjio nivo povredljivosti objekata i seizmičkog rizika, a time i štete od eventualnog zemljotresa.

XV.6. MJERE ZAŠTITE OD POŽARA

Član 241.

Najveća ugroženost od izbijanja požara sknocentrisana je u šumskim kompleksima, gdje nastupa i najveća materijalna šteta. Porebno je:

- narednom periodu riješiti pitanje popravke i opremanja unutrašnje hidrantske mreže u stambenim objektima
- izvršiti obilježavanje i stavljanje u funkciju vanjske hidrantske mreže,
- izvršiti obuku zaposlenih radnika koji moraju biti upoznati sa opasnostima u radu sa zapaljivim materijama,
- stanovništvo Grada upoznati i upozoriti sa opasnostima koje mogu uvjetovati paljenje vatre na otvorenom prostoru i ostavljanje iste bez nadzora,
- riješiti sistem automatske dojave požara u firmama i nastojati centralizovati sistem vatrodojave,
- obezbjediti rezervne izvore napajanja električne energije i požarne vode i održavati ih u funkcionalnom stanju.

Mjere zaštite od požara mogu biti:

Preventivne mjere

- obezbjeđenje provođenja propisa u planiranju izgradnji objekata,
- obezbjeđenje požarnih prepreka i pravilne insolacije
- obezbjeđenje objekata PP sredstvima i uređajima u skladu sa propisima
- pravilan izbor za skladišta lakozapaljivih materijala i odlaganje otpada
- zaštita od šumskih požara
- obezbjeđenje vode za gašenje
- organizacija sistema sistema obavještanja
- opremanje, obučavanje i uvježbavanje
- mjere bezbjednosti i regulisanja saobraćaja

Operativne mjere

- mobilizacija snaga i sredstava
- provođenje mjera zaštite i spašavanja
- gašenje požara
- spašavanje ugroženog i nastradalog stanovništva
- pružanje PMP
- pružanje Opće medicinske pomoći

- identifikacija poginulih i sahranjivanje
- izvlačenje i obezbjeđenje materijalnih dobara iz ugroženih objekata
- asanacija terena
- mjere bezbjednosti i regulisanaj saobraćaja

Mjere za otklanjanje posljedica

- procjena štete
- verifikacija izvještaja
- otklanjanje posljedica
- evakuacija stanovništva i materijalnih dobara
- zbrinjavanje ugroženih i nastradalih
- asanacija terena

XV.7. ZAŠTITA OD MINA

Član 242.

Minska situacija na prostoru grada Cazina, prema podacima Centra za uklanjanje mina u BiH, je sljedeća:

- U gradu Cazina nema minski sumnjive površine. Završena su dva minski sumnjiva područja. Liskovac 0.094666 km² i Miostrah 0.271914 km²
- Služba grada tokom godine zaprimi po nekoliko zahtjeva za NUS (neeksplozirana ubojna sredstva)

Na ovim područjima je zabranjeno korištenje terena i svaka druga aktivnost.

Nadležna gradska služba je obavezna kontinuirano provoditi aktivnosti na prikupljanju informacija o čišćenju terena, kako bi se blagovremeno vršila reambulacija stanja u prostoru.

Član 243.

Poslove u vezi sa zaštitom od neeksploziranih ubojitih sredstava vrše timovi za deminiranje na način regulisan posebnim zakonima iz ove oblasti i propisima donesenim na osnovu tih zakona, a podrazumijevaju, između ostalog, pronalaženje, označavanje, iskopavanje, transport, deaktiviranje i uništavanje neeksploziranih ubojitih sredstava.

Zaštitne mjere podrazumijevaju aktivnosti na pregledu i čišćenju terena od zaostalih neeksploziranih ubojitih sredstava (mine i dr.). U cilju zaštite potrebno je upozoravati stanovništvo na opasnost od zaostalih neeksploziranih ubojnih sredstava, putem medija i obilježavanja kontaminiranih zona na odgovarajući način, a obavezno je i redovno educiranje građana u blizini kontaminiranih područja. Prostornim planom prikazane su sumnjive površine u grafičkom dijelu.

XV.8. ZAŠTITA OD RATNIH DEJSTAVA

Član 244.

Izgradnja skloništa se vrši u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Član 245.

Aspekt zaštite od ratnih dejstava – u cjelosti se rješava na nivou organa nadležnih za odbranu.

XV.9. SKLANJANJE LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA

Član 246.

Sklanjanje ljudi osigurava se izgradnjom skloništa osnovne zaštite i skloništa dopunske zaštite u skladu sa važećim zakonima i uredbama za navedenu oblast.

Sklanjanje ljudi osigurava se izgradnjom javnih skloništa i prilagođavanjem podrumskih i drugih prostorija u stambenim i drugim objektima i drugih pogodnih građevina za sklanjanje ljudi.

Skloništa osnovne i dopunske zaštite projektuju se kao dvonamjenski objekti, koji se koriste prvenstveno za potrebe u miru, u skladu sa osnovnom namjenom građevine ili se grade kao posebni objekti.

Član 247.

Grad donosi svoje dugoročne programe i godišnje planove izgradnje i održavanja javnih skloništa i zaklona, odnosno prilagođavanja drugih zaštitnih objekata za sklanjanje na svom području.

XVI MJERE PROVEDBE

Član 248.

Prostornim planom utvrđena je obavezna izrada sljedećih planskih dokumenata:

- Na građevinskom zemljištu za koje je Prostornim planom utvrđen režim građenja I stepena donosi se detaljni planski odkument;

- Na građevinskom zemljištu za koje je Prostornim planom utvrđen režim građenja II stepena donosi se Urbanistički plan;

Član 249.

Granice detaljnih planskih dokumenata utvrđene su ovim prostornim planom. Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Izmjena granica utvrdiće se Odlukom Gradskog vijeća.

Granica društveno opslužnih centara, vikend naselja utvrdiće se Odlukom Gradskog vijeća.

Takođe, ukoliko se ukaže potreba Gradsko vijeće će na prijedlog Gradonačelnika donijeti Odluku o detaljnim planskim dokumentima za ostala područja grada.

Član 250.

Procjenu potrebe izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih planskih dokumenata, te prioritet izrade planskih dokumenata utvrđuje Nosilac pripreme svojim aktima u skladu sa Zakonom (programi, odluke i dr.)

U izradi detaljnih planskih dokumenata uvažit će se redoslijed prioriteta, uz mogućnost njegove izmjene na osnovu programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Član 251.

Donošenjem detaljnih planskih dokumenata primjenjivat će se odredbe iz detaljnog planskog dokumenta.

XVII NADZOR I UPRAVNE MJERE

Član 252.

Nadzor nad provođenjem odredaba ove Odluke vrše nadležni inspekcijski organi.

XVIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 253.

Za promjene u prostoru za koje je donesena urbanistička saglasnost do stupanja na snagu ove Odluke, utvrđeni urbanističko-tehnički uslovi iz iste će biti osnov za izdavanje odobrenja za građenje za takvu promjenu u prostoru.

Ako je upravni postupak pokrenut pred nadležnom gradskom službom za upravu do dana stupanja na snagu ove Odluke, a do tog dana nije doneseno prvostepeno rješenje ili je rješenje poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak, postupak će se nastaviti prema odredbama ove Odluke ili ako je za stranku povoljnije prema ranijoj odluci.

Član 254.

Do uspostave katastra nadzemnih i podzemnih vodova, infrastrukturnih sistema sa pripadajućim objektima (elektroenergetski, telekomunikacioni, vodovodni, kanalizacioni, toplovodni, gasovodni, putni, željeznički i slični infrastrukturni sistemi) organi uprave i upravne organizacije i pravna lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema, ponašaće se u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Organi uprave i upravne organizacije obavezne su da u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, a koje se tiču poslova prostornog planiranja i građenja i drugih poslova vezanih za prostorno planiranje i građenje, obavezno traže podatke od pravnih lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema o infrastrukturnim vodovima sa pripadajućim objektima na određenoj (predmetnoj) lokaciji.

Pravna lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema, obavezni su da, na zahtjev organa uprave iz prethodnog stava ovog člana dostave tražene podatke, informacije i drugu dokumentaciju iz svoje nadležnosti, bez naknade, izuzev ako naknada nije propisana Zakonom.

Član 255.

Nakon isteka postojećeg urbanističkog plana, do donošenja novog Urbanističkog plana i detaljnih planskih dokumenata primjenjivaće se odredbe ove Odluke, odredbe važećih zakona i podzakonskih propisa koji regulišu oblast prostornog planiranja i gradnje.

Član 256.

Odredbe ove Odluke koje u momentu potrebe primjene ne budu u saglasnosti sa važećim Zakonima i podzakonskim propisima, neće se primjenjivati, a umjesto njih, primjenjivaće se odredbe važećih Zakona i podzakonskih propisa.

Član 257.

Sastavni dio Plana su grafički prilozi iz člana 3. Odluke.

Član 258.

Svi parametri za izradu urbanističko-tehničkih i drugih uslova koji nisu definisani ovom odlukom određiće se na osnovu urbanističko-tehničkih parametara koje će odrediti nadležna Služba za prostorno uređenje a na osnovu prostornih mogućnosti kao i važećih normativa i zakonskih propisa koji tretiraju predmetnu oblast.

Član 259.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama grada Cazina"

.

Predsjedavajući Gradskog vijeća